

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 27 kwietnia 2009 r.

Nr 73

TREŚĆ:

Poz.:

AKTY NORMATYWNE

UCHWAŁA SEJMIKU WOJEWÓDZTWA

- 1605** – Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XXXIX/610/09 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego wysokości oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom oświatowych jednostek organizacyjnych samorządu województwa dolnośląskiego dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz innych składników wynagrodzenia 8908

UCHWAŁY RAD POWIATÓW

- 1606** – Rady Powiatu Kłodzkiego nr XXXII/432/2009 z dnia 25 marca 2009 r. w sprawie rodzajów świadczeń przyznawanych w ramach pomocy zdrowotnej dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej oraz warunków i sposobu ich przyznawania 8911
- 1607** – Rady Powiatu Legnickiego nr XXIII/123/2009 z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego nauczycielom szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego, mieszkaniowego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród 8914

UCHWAŁY RAD MIEJSKICH

- 1608** – Rady Miejskiej w Bolkowie nr XXXI/206/09 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie zmiany uchwały nr XLVI/298/02 Rady Miejskiej w Bolkowie z dnia 26 kwietnia 2002 r. w sprawie określenia zasad gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Gminy Bolków oraz nabywania przez Gminę Bolków nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości 8917
- 1609** – Rady Miejskiej w Bolkowie nr XXXI/212/09 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na pokrycie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na nieruchomościach zabudowanych na terenie gminy Bolków ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 8918
- 1610** – Rady Miejskiej w Bolkowie nr XXXI/213/09 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie przyjęcia regulaminu dodatków do wynagrodzenia nauczycieli szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Bolków 8921
- 1611** – Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie nr XXXIII/391/09 z dnia 30 marca 2009 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXVIII/315/08 Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie z dnia 29 października 2008 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej w Szklarskiej Porębie 8927

- 1612** – Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/163/09 z dnia 23 marca 2009 r. o zmianie uchwały w sprawie określenia zasad refundacji kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla nieruchomości zabudowanych na terenie gminy Złoty Stok 8927
- 1613** – Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/165/09 z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, to jest wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród 8928
- 1614** – Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/166/09 z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie nadania statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku 8932
- 1615** – Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/167/09 z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie warunków przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, ustalania odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat 8936

UCHWAŁY RAD GMIN

- 1616** – Rady Gminy Chojnów nr XXXIII/199/2009 z dnia 30 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Chojnów 8937
- 1617** – Rady Gminy Domaniów nr XXIX/156/09 z dnia 31 marca 2009 r. w sprawie zmiany Statutu Gminy Domaniów 9007
- 1618** – Rady Gminy Oleśnica nr XXXIV/154/09 z dnia 8 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy 9007
- 1619** – Rady Gminy Osiecznica nr XXXV/163/09 z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica 9009
- 1620** – Rady Gminy Stare Bogaczowice nr XIX/131/09 z dnia 31 marca 2009 r. w sprawie zmiany uchwały nr XVIII/122/09 Rady Gminy Stare Bogaczowice z dnia 14 lutego 2009 r. w sprawie stawek podatków i opłat lokalnych na rok 2009 9016
- 1621** – Rady Gminy Świdnica nr XLIII/365/2009 z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie podziału gminy Świdnica na stałe obwody głosowania 9016

INNE AKTY PRAWNE

ROZSTRZYGNIECIA NADZORCZE

- 1622** – Wojewody Dolnośląskiego nr NK.II.0911-5/242/09 z dnia 17 kwietnia 2009 r. stwierdzające nieważność w części uchwały Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/165/09 z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, to jest wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród 9017

- 1623** – Wojewody Dolnośląskiego nr NK.II.0911-11/251/09 z dnia 20 kwietnia 2009 r. stwierdzające nieważność w części uchwały Rady Gminy Osiecznica nr XXXV/163/09 z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica 9020
- 1624** – Wojewody Dolnośląskiego nr NK.II.0911-9/255/09 z dnia 20 kwietnia 2009 r. stwierdzające nieważność w części uchwały Rady Powiatu Legnickiego nr XXIII/123/2009 z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego nauczycielom szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego, mieszkaniowego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród 9022
- 1625** – Wojewody Dolnośląskiego nr NK.II.0911-4/256/09 z dnia 20 kwietnia 2009 r. stwierdzające nieważność w części uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XXXIX/610/09 z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego wysokości oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom oświatowych jednostek organizacyjnych samorządu województwa dolnośląskiego dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz innych składników wynagrodzenia 9024

DECYZJA

- 1626** – Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr OWA-4210-26(3)/2009/3035/III/ML z dnia 14 kwietnia 2009 r. zmieniająca decyzję w sprawie okresu obowiązywania taryfy dla ciepła przedsiębiorstwa EPS Polska sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie 9026

OBWIESZCZENIE

- 1627** – Komisarza Wyborczego we Wrocławiu z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości informacji o zmianach w składzie Rady Miejskiej Wrocławia 9027
-
-

1605

**UCHWAŁA SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
NR XXXIX/610/09**

z dnia 27 marca 2009 r.

w sprawie uchwalenia regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom oświatowych jednostek organizacyjnych samorządu województwa dolnośląskiego dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz innych składników wynagrodzenia

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.¹⁾), art. 30 ust. 6, art. 49 ust. 2, art. 54 ust. 7 oraz art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1

Określa się w drodze regulaminu:

- 1) wysokość stawek oraz szczegółowe warunki przyznawania dodatków:
 - a) motywacyjnego;
 - b) funkcyjnego;
- 2) szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw;
- 3) wysokość i warunki wypłacania dodatków za warunki pracy;
- 4) kryteria i tryb przyznawania nagród ze specjalnego funduszu nagród;
- 5) wysokość oraz szczegółowe zasady przyznawania i wypłacania dodatku mieszkaniowego.

§ 2

Ilekcją w dalszych przepisach niniejszego regulaminu jest mowa bez bliższego określenia o:

- 1) szkole, placówce, zakładzie kształcenia nauczycieli, kolegium pracowników służb społecznych, placówce doskonalenia nauczycieli, szkole specjalnej zorganizowanej w zakładzie opieki zdrowotnej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym – należy przez to rozumieć oświatową jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- 2) dyrektorze lub wicedyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektora lub wicedyrektora jednostki, o której mowa w pkt 1;
- 3) nauczycielu – należy przez to rozumieć nauczyciela zatrudnionego w oświatowej jednostce organizacyjnej Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- 4) klasie – należy przez to rozumieć także oddział lub grupę;
- 5) uczniu – należy przez to rozumieć także wychowanka, słuchacza, nieletniego, wobec którego sąd rodzinny zastosował środek wychowawczy w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
- 6) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;

- 7) rozporządzeniu – należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym (Dz. U. Nr 22, poz. 181, z 2006 r. Nr 43, poz. 293, z 2007 r. Nr 56, poz. 372 oraz z 2008 r. Nr 42, poz. 257);
- 8) tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin – należy przez to rozumieć tygodniowy wymiar godzin, o którym mowa w § 1 ust. 1 rozporządzenia;
- 9) wynagrodzeniu zasadniczym – należy przez to rozumieć wynagrodzenie zasadnicze określone w tabeli zaszeregowania oraz minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego stanowiącej załącznik do rozporządzenia;
- 10) średnim wynagrodzeniu zasadniczym nauczyciela stażysty – należy przez to rozumieć wynagrodzenie, o którym mowa w art. 30 ust. 3 ustawy.

§ 3

1. Warunkiem przyznawania nauczycielowi dodatku motywacyjnego jest:
 - 1) uzyskiwanie szczególnych osiągnięć w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej;
 - 2) wysoka jakość świadczonej pracy, w tym związanej z powierzonym stanowiskiem kierowniczym, dodatkowym zadaniem lub zajęciem;
 - 3) efektywne przygotowywanie i prowadzenie przydzielonych zajęć i obowiązków;
 - 4) stałe doskonalenie kompetencji zawodowych i metod pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej;
 - 5) wzbogacanie własnego warsztatu pracy;
 - 6) szczególne zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy oraz aktywny udział w realizacji zadań wynikających z przyjętych przez organ prowadzący priorytetów regionalnej polityki oświatowej.

2. Dodatek motywacyjny przyznaje się na czas określony, nie krótszy niż 3 miesiące i nie dłuższy niż jeden rok szkolny, w wysokości od 8% do 20% otrzymywanego przez nauczyciela wynagrodzenia zasadniczego, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. W oświatowych jednostkach organizacyjnych Samorządu Województwa Dolnośląskiego będących zakładami budżetowymi, wysokość dodatku motywacyjnego może wynosić od 7% do 50%, z tym że środki na zwiększenie muszą pochodzić z dochodów własnych jednostki.
4. Dyrektor jest zobowiązany do pisemnego uzasadnienia przyznanego dodatku motywacyjnego.
5. Organ prowadzący zabezpiecza środki przeznaczone na dodatki motywacyjne w kwocie stanowiącej iloczyn liczby nauczycieli (w przeliczeniu na pełne etaty) i wysokości 6% średniego wynagrodzenia nauczyciela stażysty. Wysokość dodatku motywacyjnego dla nauczyciela ustala dyrektor szkoły lub placówki, a dla dyrektora – organ prowadzący.

§ 4

1. Dodatki funkcyjne otrzymują nauczyciele, o których mowa w rozporządzeniu.

Lp.	Funkcja/stanowisko	Wysokość dodatku funkcyjnego miesięcznie w % *	
		od	do
1.	Dyrektor	37	97
2.	Wicedyrektor	28	51
3.	Inne stanowiska kierownicze	14	37
4.	Nauczyciel – konsultant, doradca metodyczny	23	46
5.	Opiekun stażu	–	3
6.	Wychowawca klasowy	–	7

* licząc od kwoty bazowej, o której mowa w Karcie Nauczyciela

§ 5

1. Nauczycielowi zatrudnionemu w szkole medycznej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w nauczycielskim kolegium języków obcych, szkole specjalnej zorganizowanej w zakładzie opieki zdrowotnej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, przysługuje dodatek za pracę w trudnych warunkach wymienionych szczegółowo w rozporządzeniu.
2. Dodatek z tytułu pracy w warunkach trudnych ustala się w wysokości od **6%** do **24%** osobistego wynagrodzenia zasadniczego.
3. Wysokość dodatku, o którym mowa w ust. 2, ustala dla nauczyciela, w ramach posiadanych środków, dyrektor, a dla dyrektora – organ prowadzący szkołę, biorąc pod uwagę stopień trudności realizowanych zajęć lub wykonywanych prac, a w szczególności:
 - 1) liczbę uczniów w oddziale lub wychowanków w grupie wychowawczej;
 - 2) utrudnienia w realizacji zadań edukacyjnych w oddziale lub w grupie wychowawczej, wynikające zwłaszcza z opinii i zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli odpowiedzialnych za organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - 3) stopień utrudnień występujących w realizacji zajęć praktycznych w szkołach medycznych;
 - 4) utrudnienia występujące w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w języku obcym w nauczycielskim kolegium języków obcych.
4. Dodatek za pracę w trudnych warunkach wypłaca się w całości, jeżeli nauczyciel realizuje w takich warunkach cały obowiązujący go wymiar zajęć oraz w przypadku, gdy nauczyciel, któremu powierzono stanowisko kierownicze, realizuje w tych warunkach obowiązujący go wymiar zajęć. Dodatek wypłaca się w odpowiedniej części, jeżeli nauczyciel realizuje w trudnych warunkach tylko część obowiązującego wymiaru lub jeżeli jest zatrudniony w niepełnym wymiarze.
5. Nauczycielowi przysługuje dodatek z tytułu pracy w warunkach uciążliwych określonych w rozporządzeniu.

6. Dodatek z tytułu pracy w warunkach uciążliwych ustala się w wysokości od 4% do 12% osobistego wynagrodzenia zasadniczego.
 7. Wysokość dodatku, o którym mowa w ust. 6, ustala dyrektor placówki, a dla dyrektora organ prowadzący szkołę lub placówkę w ramach posiadanych środków finansowych.
 8. Organ prowadzący zabezpiecza środki finansowe na dodatki za warunki pracy na poziomie średnich kwot wynikających z zapisów ust. 2 i ust. 6.
3. Nagrody Marszałka przyznawane są:
 - 1) nauczycielom – spełnienie warunków, o których mowa w ust. 2, a ponadto za:
 - a) opracowanie autorskich programów nauczania i wychowania,
 - b) znaczący udział w realizacji zadań oświatowych wynikających z polityki regionalnej;
 - 2) dyrektorom – spełnienie warunków jak dla nauczycieli, a ponadto:
 - a) osiągnięcie przez szkołę lub placówkę szczególnych wyników dydaktycznych, wychowawczych oraz w zarządzaniu,
 - b) ciągły jakościowy rozwój szkoły lub placówki,
 - c) wzbogacanie bazy szkoły lub placówki, uwzględniając własne i zewnętrzne środki, w tym pozyskiwanie funduszy unijnych,
 - d) współpraca ze środowiskiem lokalnym zarówno na rzecz rozwoju szkoły lub placówki, jak i społeczności lokalnej.

§ 6

1. Wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową i godzinę doraźnego zastępstwa oblicza się, z zastrzeżeniem ust. 2, dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w godzinach ponadwymiarowych oraz doraźnego zastępstwa odbywa się w warunkach trudnych, uciążliwych) przez miesięczną liczbę godzin tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczyciela.
 2. Dla nauczycieli realizujących tygodniowy wymiar godzin ustalony na podstawie art. 42 ust. 4a ustawy wynagrodzenie za godzinę doraźnego zastępstwa oblicza się, dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego z uwzględnieniem dodatku za warunki pracy przez miesięczną liczbę godzin realizowanego wymiaru godzin.
 3. Miesięczną liczbę godzin obowiązkowego lub realizowanego wymiaru godzin nauczyciela, o której mowa w ust. 1 i 2, ustala się, mnożąc odpowiedni wymiar godzin przez 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 0,5 godziny pomija się, a co najmniej 0,5 godziny i wyżej liczy się za pełną godzinę.
4. Z wnioskiem o przyznanie Nagrody Marszałka dla:
 - 1) nauczyciela występuje dyrektor szkoły lub placówki;
 - 2) dyrektora występuje merytorycznie właściwy członek zarządu.
 5. Wnioski o Nagrody Marszałka składane są w terminie do 30 czerwca każdego roku Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.
 6. Po merytorycznej analizie wniosków, Zarząd Województwa Dolnośląskiego ustala wykaz przyznanych nagród.
 7. Nagrody Dyrektora i Marszałka przyznawane są z okazji Dnia Edukacji Narodowej. W uzasadnionych przypadkach mogą być przyznawane w innym czasie.
 8. Marszałek może z własnej inicjatywy wystąpić do Zarządu o przyznanie nagrody nauczycielowi, o którym mowa w ust. 3 pkt 1.

§ 7

1. Środki na nagrody w ramach specjalnego funduszu nagród dla nauczycieli stanowią co najmniej 1% planowanych środków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli, z tym że:
 - 1) 0,8% środków funduszu przeznacza się na nagrody przyznawane przez dyrektora, zwane dalej „Nagrodami Dyrektora”;
 - 2) 0,2% środków funduszu przeznacza się na nagrody przyznawane przez organ prowadzący, zwane dalej „Nagrodami Marszałka”.
2. Nagrody Dyrektora przyznawane są nauczycielom za znaczące osiągnięcia dydaktyczne, a w szczególności za:
 - 1) wdrażanie eksperymentów i innowacji pedagogicznych;
 - 2) aktywny udział w promowaniu szkoły lub placówki;
 - 3) realizację dodatkowych zadań mających wpływ na rozwój szkoły lub placówki;
 - 4) inne ważne dla szkoły lub placówki działania i osiągnięcia.

§ 8

1. Nauczycielowi zatrudnionemu w szkole na terenie wiejskim lub w mieście liczącym do 5000 mieszkańców, w wymiarze nie niższym niż połowa tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, posiadającemu kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, przysługuje nauczycielski dodatek mieszkaniowy, którego wysokość jest uzależniona od liczby osób w rodzinie nauczyciela.
2. Wysokość nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego, w zależności od liczby osób w rodzinie uprawnionego nauczyciela, wynosi miesięcznie:
 - 1) przy jednej – dwóch osobach w rodzinie – 7%;
 - 2) przy trzech osobach w rodzinie – 8%;
 - 3) przy czterech osobach i więcej w rodzinie – 9%średniego wynagrodzenia nauczyciela stażysty.
3. Do członków rodziny, o której mowa w ust. 2, zalicza się nauczyciela oraz wspólnie z nim

- zamieszkujących: współmałżonka oraz dzieci i rodziców pozostających na jego wyłącznym utrzymaniu.
4. Nauczycielowi i jego współmałżonkowi, będącym także nauczycielem, stale z nim zamieszkującym, przysługuje tylko jeden nauczycielski dodatek mieszkaniowy, w wysokości określonej w ust. 2. Małżonkowie wspólnie określają pracodawcę, który będzie im wypłacał ten dodatek.
 5. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przyznaje się na wniosek nauczyciela, a w przypadku nauczycieli, o których mowa w ust. 4, na ich wspólny wniosek. Nauczycielowi przyznaje dodatek dyrektor, a dyrektorowi – organ prowadzący.
 6. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje nauczycielowi od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nauczyciel złożył wniosek o jego przyznanie.
 7. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje w okresie wykonywania pracy, a także w okresie:
 - 1) nieświadczenia pracy, za które przysługuje wynagrodzenie;
 - 2) pobierania zasiłku z ubezpieczenia społecznego;

- 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej; w przypadku gdy z nauczycielem powołanym do służby wojskowej zawarta była umowa o pracę na czas określony, dodatek wypłaca się nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa była zawarta;
- 4) korzystania z urlopu wychowawczego.

§ 9

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.

§ 10

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2009 r.

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

JERZY POKÓJ

-
- 1) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206 i Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370 i Nr 223, poz. 1458.
 - 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 1.

1606**UCHWAŁA RADY POWIATU KŁODZKIEGO
NR XXXII/432/2009**

z dnia 25 marca 2009 r.

w sprawie rodzajów świadczeń przyznawanych w ramach pomocy zdrowotnej dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej oraz warunków i sposobu ich przyznawania

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.), art. 72 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) Rada Powiatu Kłodzkiego uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwała określa rodzaje świadczeń przyznawanych w ramach pomocy zdrowotnej dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej oraz warunki i sposób ich przyznawania.

§ 2

Użyte w uchwale określenia oznaczają:

- 1) placówka – szkoła ponadgimnazjalna, szkoła specjalna, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodek doskonalenia nauczycieli, dom dziecka, szkolne schronisko młodzieżowe, dom wczasów dziecięcych prowadzone przez Radę Powiatu Kłodzkiego;
- 2) Dyrektor – dyrektor jednostki, o której mowa w pkt 1;
- 3) nauczyciel – nauczyciel zatrudniony w jednostce, o której mowa w pkt 1, albo nauczyciel emeryt lub rencista jednostki, o której mowa w pkt 1;
- 4) Zarząd – Zarząd Powiatu Kłodzkiego.

§ 3

1. Corocznie w budżecie Powiatu Kłodzkiego wyodrębnia się środki finansowe z przeznaczeniem na pomoc zdrowotną dla nauczycieli w wysokości 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela mianowanego z tytułem zawodowym magistra z przygotowaniem pedagogicznym, w przeliczeniu na każdy etat.
2. Środki finansowe przeznaczone na dany rok kalendarzowy, a niewykorzystane, nie przechodzą na rok następny.
3. Pomoc zdrowotną przyznaje Dyrektor.

§ 4

1. Pomoc zdrowotna udzielana jest w formie bezwrotnego świadczenia pieniężnego.
2. Świadczenie w ramach pomocy zdrowotnej przyznawane jest w związku z:
 - 1) przewlekłą chorobą nauczyciela;
 - 2) długotrwałym leczeniem szpitalnym z koniecznością dalszego przebywania w domu;
 - 3) długotrwałym leczeniem specjalistycznym;
 - 4) leczeniem sanatoryjnym;
 - 5) stanem zdrowia wymagającym zakupu środków niezbędnych do dalszego prawidłowego wykonywania zawodu, w szczególności: okularów, aparatów słuchowych, protez.
3. Pomoc zdrowotna może być przyznana nauczycielowi w wysokości, co najmniej 1/3 poniesionych kosztów, jednak nie więcej niż 1000 zł, i uzależniona jest od:
 - 1) przebiegu choroby oraz od okoliczności z tym związanych, biorąc pod uwagę sytuację materialną nauczyciela (konieczność stosowania specjalistycznych leków, zapewnienia dodatkowej opieki nad chorym itp.);
 - 2) wysokości udokumentowanych poniesionych przez nauczycielka kosztów leczenia, rehabilitacji i in.;

- 3) wysokości pozostających w dyspozycji środków finansowych przeznaczonych na pomoc zdrowotną.

§ 5

1. Warunkiem przyznania świadczenia jest złożenie przez nauczyciela wniosku o przyznanie pomocy zdrowotnej, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do uchwały, do dyrektora placówki, w której jest zatrudniony albo której jest emerytem lub rencistą. W przypadku likwidacji placówki nauczyciel przebywający na rencie lub emeryturze składa wniosek do dyrektora placówki, wskazanej przez organ prowadzący, w której jest naliczany jego odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.
2. Jeżeli nauczyciel nie może samodzielnie dokonać czynności, o której mowa w ust. 1, wniosek w jego imieniu może złożyć inna osoba, po uzyskaniu zgody zainteresowanego nauczyciela.
3. Do wniosku należy dołączyć:
 - 1) aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia;
 - 2) inne dokumenty świadczące o stanie zdrowia;
 - 3) oświadczenie o średnim dochodzie brutto w przeliczeniu na jednego członka rodziny pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym;
 - 4) dokumenty potwierdzające poniesione koszty leczenia (imiennie faktury, rachunki).
4. Wnioski nauczycieli złożone do końca każdego kwartału rozpatruje dyrektor, w terminie 14 dni od zakończenia każdego kwartału.
5. Przyznane świadczenie pieniężne zostanie przekazane na konto bankowe nauczyciela w terminie 30 dni.
6. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, wniosek może być złożony w każdym terminie przez nauczyciela i rozpatrzony niezwłocznie przez Dyrektora.

§ 6

1. Informację o decyzji w sprawie pomocy zdrowotnej nauczycielowi przekazuje dyrektor placówki, w terminie 14 dni.
2. Od decyzji Dyrektora nauczycielowi przysługuje odwołanie do Zarządu.

§ 7

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kłodzkiego.

§ 8

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

DARIUSZ KLONOWSKI

Załącznik nr 1 do uchwały Rady Po-
wiatu Kłodzkiego nr XXXII/432/2009
z dnia 25 marca 2009 r. (poz. 1606)

WNIOSEK
o przyznawanie pomocy zdrowotnej

1. Imię i nazwisko wnioskującego nauczyciela

.....

2. Zakład pracy

.....

3. Forma korzystania z opieki zdrowotnej

.....

.....

4. Określenie sytuacji życiowej Wnioskodawcy

.....

.....

.....

.....

.....

5. Załączniki:

-

-

-

-

.....
miejsowość, data

.....
podpis wnioskodawcy

6. Opinia dyrektora:

.....

.....

.....
miejsowość, data

.....
podpis dyrektora

1607

UCHWAŁA RADY POWIATU LEGNICKIEGO NR XXIII/123/2009

z dnia 26 marca 2009 r.

w sprawie uchwalenia regulaminu określającego nauczycielom szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego, mieszkaniowego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród

Na podstawie art. 30 ust. 6 w związku z art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, Nr 170, poz. 218, Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369, Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917, Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 1) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. Nr 22, poz. 181, z 2006 r. Nr 43, poz. 293, z 2007 r. Nr 56, poz. 372, z 2008 r. Nr 42, poz. 257) uchwała się, co następuje

R o z d z i a ł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Ustala się regulamin określający nauczycielom szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród.

§ 2

Ilekoć w dalszej części uchwały jest mowa bez bliższego określenia o:

- 1) rozporządzeniu – należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. Nr 22, poz. 181 ze zm.);
- 2) szkole – należy przez to rozumieć szkołę albo zespół szkół, placówkę oświatową oraz dom dziecka, dla których organem prowadzącym jest Powiat Legnicki;
- 3) dyrektorze, wicedyrektorze lub kierowniku – należy przez to rozumieć dyrektora, wicedyrektora lub kierownika jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego, o której mowa w § 2 pkt 2 Regulaminu;
- 4) nauczycielu – należy przez to rozumieć nauczyciela zatrudnionego w jednostce organizacyjnej

samorządu terytorialnego, o której mowa w § 2 pkt 2 Regulaminu;

- 5) Karcie Nauczyciela – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674);
- 6) kwocie bazowej – należy przez to rozumieć kwotę bazową, określoną dla nauczycieli co-rocennie w ustawie budżetowej.

R o z d z i a ł II

DODATEK MOTYWACYJNY

§ 3

1. Warunkiem przyznania nauczycielowi dodatku motywacyjnego jest spełnienie wymogów określonych w § 6 rozporządzenia. Dodatek motywacyjny i jego przyznanie uzależnia się od spełnienia co najmniej 4 z następujących kryteriów:
 - 1) uzyskania szczególnych osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a w szczególności:
 - a) uzyskania przez uczniów, z uwzględnieniem ich możliwości oraz warunków pracy nauczyciela, dobrych osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych potwierdzanych wynikami klasyfikacji lub promocji, efektami egzaminów, sprawdzianów albo sukcesami w konkursach, zawodach, olimpiadach itp.,
 - b) umiejętnego rozwiązywania problemów wychowawczych uczniów we współpracy z ich rodzicami,
 - c) pełnego rozpoznania środowiska wychowawczego uczniów, aktywne i efektywne działanie na rzecz uczniów potrzebujących szczególnej opieki,

- 2) jakość świadczonej pracy, w tym związanej z powierzonym stanowiskiem kierowniczym, dodatkowym zadaniem, a w szczególności:
 - a) systematycznego i efektywnego przygotowywania się do przydzielonych obowiązków,
 - b) podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych,
 - c) wzbogacania własnego warsztatu pracy,
 - d) dbałość o estetykę i sprawność powierzonych pomieszczeń, pomocy dydaktycznych lub urządzeń szkolnych,
 - e) prawidłowego prowadzenia dokumentacji szkolnej, w tym pedagogicznej,
 - f) rzetelnego i terminowego wywiązywania się z poleceń służbowych i powierzonych obowiązków,
 - g) przestrzegania dyscypliny pracy,
 - h) poprawy prac z języka polskiego,
 - i) kierowania i nadzorowania prac dyplomowych,
 - j) udziału w pracach państwowej komisji egzaminacyjnej, komisji przedmiotów zawodowych, poprawę prac maturalnych i zawodowych,
 - 3) zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela, a w szczególności:
 - a) udziału w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych,
 - b) udziału w komisjach przedmiotowych i innych,
 - c) opiekowaniu się samorządem uczniowskim lub innymi organizacjami uczniowskimi działającymi na terenie szkoły,
 - d) prowadzeniu lekcji koleżeńskich, przejawianiu innych form aktywności w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli,
 - e) aktywnego udziału w realizowaniu innych zadań statutowych szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć opiekuńczych i wychowawczych wynikających z potrzeb i zainteresowań uczniów.
 2. Dla dyrektora i wicedyrektora szkoły, oprócz co najmniej 3 kryteriów określonych w ust. 1, ustala się dodatkowe warunki przyznawania dodatku motywacyjnego:
 - 1) poprawne i terminowe opracowywanie arkusza organizacyjnego,
 - 2) ocena pracy nauczycieli, opieka nad nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie, zachęcanie do innowacji i eksperymentów, motywowanie do doskonalenia zawodowego,
 - 3) współdziałanie z organem prowadzącym w zakresie realizacji zadań edukacyjnych i wychowawczych oraz realizacja wniosków i zaleceń organu prowadzącego, pozyskiwanie środków pozabudżetowych,
 - 4) dbałość o stan techniczny i estetykę obiektów szkolnych, racjonalne zarządzanie nieruchomością i majątkiem szkolnym.
 3. Dodatek motywacyjny dla nauczyciela przysługuje na czas określony nie krótszy niż 3 miesiące i nie dłuższy niż do upływu roku budżetowego, w wysokości co najmniej 3% i nie większej niż 20% wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela.
 4. Wysokość dodatku motywacyjnego oraz okres jego przyznania, uwzględniając poziom spełnienia warunków określonych w § 3 ust. 1 dla nauczycieli, a ust. 1 i 2 dla wicedyrektora, ustala dyrektor, a w stosunku do dyrektora – Starosta Legnicki, w ramach posiadanych środków finansowych.
- ### R o z d z i a ł III
- #### DODATEK FUNKCYJNY
- ##### § 4
1. Dodatki funkcyjne przysługują nauczycielom, którym powierzono następujące stanowiska i inne dodatkowe zadania:
 - 1) dyrektorowi – w wysokości od 70% do 120% wynagrodzenia zasadniczego,
 - 2) wicedyrektorowi – w wysokości od 50% do 80% wynagrodzenia zasadniczego,
 - 3) kierownikowi – w wysokości od 30% do 60% wynagrodzenia zasadniczego,
 - 4) za wychowawstwo klasy – w wysokości 8% kwoty bazowej,
 - 5) za pełnienie funkcji opiekuna stażu – w wysokości 4% kwoty bazowej, za każdego nauczyciela stażystę, którym się opiekuje.
 2. Dodatek funkcyjny przysługuje również nauczycielom, którym powierzono obowiązki kierownicze w zastępstwie.
 3. Wysokość dodatku funkcyjnego dla dyrektora, w granicach stawek określonych ust. 1 pkt 1 ustala Starosta Legnicki, uwzględniając między innymi wielkość szkoły, jej strukturę organizacyjną, łączną liczbę oddziałów, ilość stanowisk kierowniczych.
 4. Dla nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze, jak i wykonującego inne dodatkowe zadania, wysokość dodatku funkcyjnego w granicach stawek określonych w ust. 1 pkt 2–5 ustala dyrektor szkoły, w ramach posiadanych środków finansowych.
- ### R o z d z i a ł IV
- #### DODATEK ZA WARUNKI PRACY
- ##### § 5
1. Nauczycielom przysługuje dodatek za warunki pracy z tytułu pracy w trudnych i uciążliwych warunkach określonych w rozporządzeniu.
 2. Wysokość dodatku, o którym mowa w ust. 1, uzależniona jest od:
 - 1) stopnia trudności i uciążliwości realizowanych prac lub zajęć,
 - 2) wymiaru czasu pracy realizowanego w warunkach, o których mowa w ust. 1.

3. Dodatek wypłaca się w wysokości proporcjonalnej, jeżeli nauczyciel realizuje w warunkach trudnych i uciążliwych tylko część obowiązującego wymiaru zajęć lub jeżeli jest zatrudniony w niepełnym wymiarze zajęć.
4. Dodatek za warunki pracy stanowi 7,5% do 20% godzinowej stawki wynagrodzenia zasadniczego, wynikającego z osobistego zaszerogowania pracownika.
5. Wysokość dodatku za warunki pracy, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w ust. 1, ustala dla nauczyciela dyrektor, dla dyrektora Starosta Powiatu.

R o z d z i a ł V

WYNAGRODZENIE ZA GODZINY PONADWYMIAROWE I GODZINY DORAŻNYCH ZASTĘPSTW

§ 6

1. Wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową ustala się dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w tej godzinie została zrealizowana w warunkach uprawniających do dodatku) przez miesięczną liczbę godzin tygodniowo obowiązującego wymiaru godzin, ustalonego dla rodzaju zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych realizowanych w ramach godzin ponadwymiarowych.
2. Wynagrodzenie za jedną godzinę doraźnego zastępstwa ustala się, z zastrzeżeniem ust. 3, w sposób określony w ust. 1, o ile w czasie realizacji tego zastępstwa realizowane były zajęcia zgodnie z planem i programem nauczania danej klasy.
3. Dla nauczycieli realizujących tygodniowy wymiar godzin ustalony na podstawie art. 42 ust. 4a – Karty Nauczyciela, wynagrodzenie za jedną godzinę doraźnego zastępstwa realizowanego na zasadach, o których mowa w ust. 2, ustala się dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w tej godzinie została zrealizowana w warunkach uprawniających do dodatku) przez miesięczną liczbę godzin realizowanego wymiaru godzin.
4. Miesięczną liczbę godzin obowiązkowego lub realizowanego wymiaru godzin nauczyciela, o której mowa w ust. 1 i 3, uzyskuje się mnożąc odpowiedni wymiar godzin przez 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 0,5 godziny pomija się, a co najmniej 0,5 godziny liczy się za pełną godzinę.
5. Nauczycielowi, któremu przydzielono zajęcia realizowane według różnych tygodniowych wymiarów godzin zajęć, należy każdą jego godzinę przeliczyć na godziny bazowego wymiaru godzin za pomocą przeliczenia wyznaczonego przez podzielenie jego bazowego wymiaru godzin przez odpowiedni obowiązkowy wymiar godzin realizowanych zajęć.

R o z d z i a ł VI

NAGRODY ZE SPECJALNEGO FUNDUSZU NAGRÓD

§ 7

W budżecie powiatu tworzy się specjalny fundusz nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze w wysokości 1% planowanych rocznych wynagrodzeń osobowych.

§ 8

Nagrody ze specjalnego funduszu nagród mają charakter uznaniowy. Kryteria i tryb przyznawania nagród dla nauczycieli ze środków, o których mowa w § 7 zgodnie z art. 49 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, reguluje odrębny regulamin.

R o z d z i a ł VII

DODATKI MIESZKANIOWE

§ 9

1. Nauczycielowi zatrudnionemu w wymiarze nie niższym niż połowa tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin, w miejscowościach do 5.000 mieszkańców i posiadającemu kwalifikacje wymagane do zajmowanego stanowiska, przysługuje dodatek mieszkaniowy.
2. Wysokość nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego, w zależności od liczby osób w rodzinie uprawnionego nauczyciela, wynosi miesięcznie:
 - 1) przy jednej osobie w rodzinie – 90 zł,
 - 2) przy dwóch osobach w rodzinie – 120 zł,
 - 3) przy trzech osobach w rodzinie – 150 zł,
 - 4) przy czterech i więcej osobach w rodzinie – 180 zł.
3. Do członków rodziny, o których mowa w ust. 2, zalicza się nauczyciela oraz wspólnie z nim zamieszkujących: małżonka oraz dzieci i rodziców pozostających na jego wyłącznym utrzymaniu.
4. Nauczycielowi i jego współmałżonkowi będącemu także nauczycielem, stale z nim zamieszkującym, przysługuje tylko jeden dodatek mieszkaniowy, w wysokości określonej w ust. 2. Małżonkowie wspólnie określają pracodawcę, który będzie im wypłacał ten dodatek.
5. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przyznaje się na wniosek nauczyciela, a w przypadku nauczycieli, o których mowa ust. 4 – na ich wspólny wniosek. Nauczycielowi dodatek przyznaje dyrektor, a dyrektorowi – Starosta Legnicki.
6. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje nauczycielowi niezależnie od tytułu prawnego do zajmowanego przez niego lokalu mieszkaniowego, od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nauczyciel złożył wniosek o jego przyznanie.

7. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje w okresie wykonywania pracy, a także w okresach:

- 1) nieświadczenia pracy, za które przysługuje wynagrodzenie,
- 2) pobierania zasiłku macierzyńskiego,
- 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej. W przypadku jednak, gdy z nauczycielem powołanym do służby zawarta była umowa na czas określony, dodatek wypłaca się nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa była zawarta.
- 4) korzystania z urlopu wychowawczego.

R o z d z i a ł VIII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 10

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Legnickiego.

§ 11

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2009 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

ANDRZEJ ROKITNICKI

1608

UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W BOLKOWIE
NR XXXI/206/09

z dnia 27 marca 2009 r.

w sprawie zmiany uchwały nr XLVI/298/02 Rady Miejskiej w Bolkowie z dnia 25 kwietnia 2002 roku w sprawie określenia zasad gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Gminy Bolków oraz nabywania przez Gminę Bolków nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a oraz art. 40 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami), w związku z art. 34 ust. 6, art. 37 ust. 3, art. 68 ust. 1 pkt 1 i 7 i ust. 2, art. 70 ust. 4, art. 72, art. 73 ust. 3, art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zmianami) Rada Miejska w Bolkowie uchwala, co następuje:

§ 1

W uchwale nr XLVI/298/02 Rady Miejskiej w Bolkowie z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie określenia zasad gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Gminy Bolków oraz nabywania przez Gminę Bolków nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości, zmienionej uchwałami: nr IX/45/03 z dnia 30 kwietnia 2003 r., nr XXVI/134/04 z dnia 29 października 2004 r., nr XXXV/181/05 z dnia 29 czerwca 2005 r., nr XIII/85/07 z dnia 26 października 2007 r. i nr XVIII/127/08 z dnia 28 marca 2008 r. wprowadza się następującą zmianę:

– w § 18 ust. 1 pkt 2 wyrazy „31 grudnia 2009 roku” zastępuje się wyrazami „31 grudnia 2010 roku”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bolkowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

MAREK JANAS

1609

**UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W BOLKOWIE
NR XXXI/212/09**

z dnia 27 marca 2009 r.

w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji na pokrycie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na nieruchomościach zabudowanych na terenie Gminy Bolków ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Działając na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 406 ust. 1 pkt 12, art. 408 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) Rada Miejska w Bolkowie uchwala, co następuje:

§ 1

Określa się szczegółowe zasady udzielania dotacji na pokrycie kosztów inwestycji należących do zadań własnych gminy, realizowanych przez właścicieli nieruchomości zabudowanych, w zakresie usuwania i unieszkodliwiania ścieków bytowych. Dotacja przeznaczona jest na częściowe pokrycie kosztów budowy biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków.

§ 2

Dotacją na podstawie niniejszej uchwały objęte są inwestycje na nieruchomościach, które ze względów technicznych lub ekonomicznych nie mogą być podłączone do sieci kanalizacyjnej.

§ 3

Środki przeznaczone na dotacje kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków pochodzą z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dotacja udzielana jest do wysokości środków zarezerwowanych na ten cel w budżecie gminy, w danym roku budżetowym.

W przypadku wyczerpania środków finansowych przeznaczonych na dotację w budżecie Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w danym roku, dofinansowanie jest realizowane w pierwszej kolejności w następnym roku kalendarzowym, bez prawa do odsetek za zwłokę w wypłacie dofinansowania.

§ 4

Dotacja na pokrycie kosztów inwestycji, o której mowa w § 2, ma miejsce niezależnie od tego czy wnioskodawca uzyska inne wsparcie finansowe realizowanego zadania.

§ 5

Wybudowanie i eksploatacja przydomowej oczyszczalni ścieków musi spełniać wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy

spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984).

§ 6

1. O dotację na pokrycie kosztów budowy przydomowej oczyszczalni ścieków mogą ubiegać się wnioskodawcy, przy łącznym spełnieniu poniższych warunków:

- 1) posiadają prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, zgodnie z Prawem budowlanym,
- 2) złożą do właściwych organów wnioski zgłoszenia budowy oczyszczalni ścieków lub pozwolenie na budowę, a organy te nie wniosą sprzeciwu,
- 3) zostanie złożony wniosek o refundację zgodny z wzorem stanowiącym załącznik nr 1,
- 4) w przypadku współwłaścicieli budynku mieszkalnego posiadanie pisemnej zgody wszystkich współwłaścicieli na posadowienie, zainstalowanie i użytkowanie przydomowej oczyszczalni ścieków lub złożenia wniosku przez wszystkich współwłaścicieli albo przez zarządcę wspólnoty mieszkaniowej.

2. Dotacja wypłacana jest wnioskodawcom spełniającym wszystkie warunki określone niniejszą uchwałą do wysokości, o której mowa w § 7, według kolejności, w jakiej zostały złożone kompletne wnioski.

§ 7

1. Dotacja udzielana jest jednorazowo i wynosi 4000,00 (cztery tysiące) zł.
2. Dotacja jest udzielana dla jednego zadania inwestycyjnego, niezależnie od ilości nieruchomości, które obsługiwać będzie inwestycja.

§ 8

Dotację otrzymują wnioskodawcy, którzy złożą kompletne wnioski i spełnią warunki określone w § 2, § 5, § 6 i § 9.

§ 9

Zasady udzielania dotacji:

- 1) wnioskodawca ubiegający się o refundację składa wniosek wraz z załącznikami do Urzędu Miejskiego w Bolkowie,
- 2) przedstawiciel Urzędu sprawdza kompletność wniosku, dokonuje oględzin inwestycji sporządzając z tej czynności protokół,
- 3) kompletny wniosek kierowany jest do Burmistrza Bolkowa w celu zatwierdzenia i zawarcia umowy określającej obowiązki wzajemne stron i warunki rozliczeń.

§ 10

Przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Bolkowie ma prawo kontroli inwestycji objętej dotacją, na każdym jej etapie.

§ 11

Dotacja może podlegać zwrotowi w przypadku eksploatacji oczyszczalni niezgodnie z warunkami określonymi przez producenta (dostawcę) urządzeń.

§ 12

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bolkowa.

§ 13

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

MAREK JANAS

Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Bolkowie nr XXXI/212/09 z dnia 27 marca 2009 r. (poz. 1609)

W N I O S E K

o datację na pokrycie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

1. Dane wnioskodawcy:

1) Imię i nazwisko wnioskodawcy lub wnioskodawców

.....

1) Adres zamieszkania wnioskodawcy lub wnioskodawców

.....

2. Wnoszę/Wnosimy o udzielenie dotacji na pokrycie kosztów budowy przydomowej oczyszczalni ścieków w wysokości zł (słownie:)

3. Informacja o inwestycji:

1) Adres nieruchomości, na której została wybudowana przydomowa oczyszczalnia ścieków:

.....

2) Tytuł prawny do dysponowania nieruchomością na cele budowlane:

.....

4. Opis inwestycji:

1) rodzaj (typ) przydomowej oczyszczalni ścieków

.....

2) przepustowość m³/dobę

3) sposób odprowadzania oczyszczonych ścieków:

.....

4) dane o dostawcy urządzenia:

5) sposób dotacji – przelew na konto, wypłata w kasie Urzędu

(nr konta)

5. Wykaz załączników:

- 1) kserokopia dokumentu potwierdzającego prawo wnioskodawcy do dysponowania gruntem na cele budowlane,
- 2) dokument potwierdzający brak sprzeciwu organu administracji budowlanej w zakresie wykonywania robót,
- 3) kserokopia faktury potwierdzająca zakup oczyszczalni ścieków.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis wnioskodawcy/ów)

1610

UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W BÓLKOWIE NR XXXI/213/09

z dnia 27 marca 2009 r.

w sprawie przyjęcia regulaminu dodatków do wynagradzania nauczycieli szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Bolków

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) w związku z art. 30 ust. 6 i 6a i art. 54 ust. 3 i 7 oraz art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2005 r. Nr 22, poz. 181 ze zm.) Rada Miejska w Bolkowie uchwala, co następuje:

§ 1

Ustala się regulamin określający wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz wysokość i warunki wypłacania innych składników wynagrodzenia wynikających ze stosunku pracy oraz szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, a także wysokość, szczegółowe zasady przyznawania i wypłacania dodatku mieszkaniowego.

R o z d z i a ł I

Postanowienia wstępne

§ 2

Regulamin określa dla nauczycieli zatrudnionych w przedszkolu i szkołach prowadzonych przez Gminę:

1. wysokość stawek dodatku motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy oraz szczegółowe warunki ich przyznawania,
2. szczegółowe warunki przyznawania dodatku za wysługę lat,
3. wysokość i szczegółowe zasady przyznawania oraz wypłacania nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego,
4. szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw,
5. wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze.

§ 3

Ilekcioć w dalszej części, bez bliższego określenia jest mowa o:

1. regulaminie – rozumie się przez to regulamin, określający wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, sposobu obliczania wynagrodze-

nia za godziny ponadwymiarowe oraz wysokość i warunki wypłacania nagród i innych świadczeń ze stosunku pracy, a także wysokość, szczegółowe zasady przyznawania i wypłacania dodatku mieszkaniowego,

2. Burmistrz – rozumie się przez to Burmistrza Bolkowa,
3. klasie – należy przez to rozumieć także oddział lub grupę,
4. uczniu – rozumie się przez to także wychowanka,
5. szkole – rozumie się przez to szkołę, przedszkole, dla której organem prowadzącym jest Gmina Bolków,
6. pracodawcy – rozumie się przez to dyrektora szkoły, przedszkola,
7. nauczycielach – rozumie się przez to nauczycieli zatrudnionych przez danego pracodawcę,
8. tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin – należy przez to rozumieć tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin, o którym mowa w art. 42 ust. 3 lub art. 42 ust. 7 Karty Nauczyciela,
9. roku szkolnym – należy przez to rozumieć okres pracy szkoły od 1 września danego roku do 31 sierpnia roku następnego.

R o z d z i a ł II

Dodatek za wysługę lat

§ 4

1. Nauczycielowi przysługuje dodatek za wysługę lat w wysokości i na zasadach określonych w art. 33 ust. 1 ustawa Karta Nauczyciela.
2. Okresy zatrudnienia oraz inne okresy uprawniające do dodatku określa § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym.

3. Nauczycielom zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin przysługuje dodatek za wysługę lat proporcjonalnie do wymiaru wynagrodzenia.
4. Dodatki za wysługę lat przyznaje dla nauczycieli dyrektor placówki, a dla dyrektora Burmistrz Bolkowa.

R o z d z i a ł III

Dodatek motywacyjny

§ 5

1. Dodatek motywacyjny dyrektorowi przyznaje Burmistrz.
2. Dodatek motywacyjny wicedyrektorowi przyznaje dyrektor w ramach posiadanych środków.
3. Dodatek motywacyjny nauczycielowi przyznaje dyrektor w ramach środków przyznanych szkole.

§ 6

Łączna kwota przeznaczona na wypłatę dodatków motywacyjnych w danej szkole, miesięcznie równa się iloczynowi pełnozatrudnionych nauczycieli w danej szkole i 3% średniego wynagrodzenia stażysty.

§ 7

Wysokość dodatku motywacyjnego dla nauczycieli miesięcznie nie może być niższa niż 50 zł i wyższa niż 30% średniego wynagrodzenia stażysty.

§ 8

Środki, o których mowa w § 6, zostają zmniejszone o 10% z przeznaczeniem na dodatek motywacyjny dla dyrektorów szkół.

§ 9

Kwotę przeznaczoną na dodatek motywacyjny dla dyrektorów szkół oblicza się mnożąc stawkę bazową, o której mowa w § 6, stanowiącą sumę dodatków motywacyjnych ze wszystkich szkół i przedszkola, z odpowiednią stawką procentową określoną w § 8. Uzyskaną z pomnożenia kwotę zaokrągla się do pełnych złotych.

§ 10

1. Dodatek motywacyjny przyznaje się na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.
2. Wysokość dodatku motywacyjnego zależna jest od efektów pracy nauczyciela.

§ 11

1. Przyznanie nauczycielowi dodatku motywacyjnego uzależnione jest od posiadania przynajmniej dobrej oceny pracy i spełnienia co najmniej powyższych następujących warunków:

- 1) Uzyskanie osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a w szczególności:

- a) osiąganie w pracy dydaktyczno-wychowawczej pełnej realizacji programu nauczania oraz wprowadzanie nowych treści, korelacji treści programowych z innymi przedmiotami, a także uzyskiwa-

nie przez uczniów, z uwzględnieniem ich możliwości oraz warunków pracy nauczyciela, dobrych osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych potwierdzonych wynikami albo sukcesami w konkursach przedmiotowych i artystycznych, zawodach sportowych, olimpiadach itp.,

- b) stosowanie różnorodnych metod nauczania oraz porównywanie efektywności stosowanych metod,
- c) stosowanie nowych rozwiązań metodycznych w zajęciach dydaktyczno-wychowawczych,
- d) prowadzenie lekcji otwartych w ramach prac zespołu przedmiotowego lub z własnej inicjatywy,
- e) umiejętne rozwiązywanie problemów wychowawczych uczniów we współpracy z ich rodzicami,
- f) pełne rozpoznanie środowiska wychowawczego uczniów, aktywne i efektywne działanie na rzecz uczniów potrzebujących szczególnej opieki,
- g) prowadzenie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przejawów patologii społecznej.

- 2) Uzyskanie wysokiej jakości świadczonej pracy, w tym związanej z powierzonym stanowiskiem kierowniczym, dodatkowym zadaniem lub zajęciem, a w szczególności:

- a) systematyczne i efektywne przygotowanie się do przydzielonych obowiązków,
- b) podnoszenie umiejętności zawodowych – udział w doskonaleniu warsztatu pracy oraz różnych formach doskonalenia zawodowego,
- c) prezentowanie swego dorobku pedagogicznego,
- d) opracowywanie publikacji naukowych związanych z warsztatem pracy,
- e) dbałość o mienie szkoły i poszerzanie bazy dydaktycznej,
- f) prawidłowe prowadzenie dokumentacji szkolnej i pedagogicznej,
- g) rzetelne i terminowe wywiązywanie się z poleceń służbowych.

- 3) Zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art.42 ust. 2 pkt. 2 Karty Nauczyciela, a w szczególności:

- a) udział w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych,
- b) udział w komisjach przedmiotowych, olimpiadach, zawodach sportowych i innych,
- c) opiekowanie się samorządem uczniowskim lub innymi organizacjami uczniowskimi działającymi na terenie szkoły,
- d) aktywny udział w realizowaniu innych zadań statutowych szkoły.

2. Warunkiem przyznania dodatku motywacyjnego dyrektorowi szkoły, poza wymienionymi w § 11 ust. 1, jest spełnienie następujących kryteriów:

- 1) tworzenie warunków do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły, w tym: opracowanie arkusza

- organizacyjnego, wyposażenie w środki dydaktyczne, sprzęt, organizowanie działalności administracyjnej, gospodarczej, kancelarii szkolnej, zapewnienie i czuwanie nad przestrzeganiem odpowiednich warunków bhp i ppoż.,
- 2) opracowanie i realizacja planu finansowego szkoły, w tym również pozyskiwanie środków pozabudżetowych,
 - 3) dbałość o mienie i o odpowiednie jego wykorzystanie w procesie nauczania, w tym: opracowanie wewnętrznych zasad wykorzystywania sprzętu i pomocy dydaktycznych w placówce, organizowanie przeglądów technicznych i prac konserwacyjno-remontowych, czystość i estetyka szkoły,
 - 4) prowadzenie spraw osobowych, w tym: zatrudnianie zgodnie z kwalifikacjami, dysponowanie funduszem świadczeń socjalnych, dyscyplina pracy,
 - 5) sprawowanie nadzoru pedagogicznego, w tym: realizacja programów nauczania, ocena pracy nauczycieli, opieka nad nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie, zachęcanie do innowacji i eksperymentów, motywowanie do doskonalenia zawodowego, realizacja zaleceń i wniosków organów nadzoru pedagogicznego,
 - 6) współdziałanie z organem prowadzącym w zakresie realizacji zadań edukacyjnych i wychowawczych oraz realizacja zaleceń i wniosków organu prowadzącego,
 - 7) kształtowanie atmosfery pracy w szkole, służącej realizacji statutowych zadań przez podległych pracowników,
 - 8) współpraca z organami szkoły i związkami zawodowymi,
 - 9) pozostałe obowiązki:
 - a) przestrzeganie regulaminu pracy,
 - b) samodzielność i inicjatywa w rozwiązywaniu problemów,
 - c) inspirowanie nauczycieli do podejmowania zadań dodatkowych (konkursy, olimpiady, wycieczki, samodzielne wykonywanie pomocy dydaktycznych),
 - d) udział w konkursach i programach przyjętych przez organ prowadzący w formie uchwał Rady Miejskiej.

R o z d z i a ł IV

Dodatek funkcyjny

§ 12

1. Nauczycielowi, któremu powierzono stanowisko dyrektora lub wicedyrektora szkoły albo inne stanowisko kierownicze przewidziane w statucie szkoły, przysługuje dodatek funkcyjny.
2. Dodatek funkcyjny przysługuje również:
 - 1) nauczycielowi, któremu powierzono wychowawstwo klasy,
 - 2) nauczycielowi za sprawowanie funkcji:
 - a) opiekuna stażu,
 - b) doradcy metodycznego lub szkolnego doradcy zawodowego.

§ 13

1. Dodatek funkcyjny z tytułu pełnienia obowiązków opiekuna stażu przysługuje za każdą osobę odbywającą staż i powierzoną danemu nauczycielowi.
2. Dodatek funkcyjny za wychowawstwo klasy przysługuje za każdą klasę powierzoną nauczycielowi niezależnie od wymiaru czasu pracy nauczyciela.

§ 14

1. Prawo do dodatku, o którym mowa w § 12 ust. 1 i 2, powstaje od dnia powierzenia stanowiska kierowniczego, wychowawstwa klasy lub funkcji.
2. Nauczyciel, któremu powierzono stanowisko kierownicze w szkole na czas określony, traci prawo do dodatku funkcyjnego z upływem tego okresu, a w razie wcześniejszego odwołania, od dnia, w którym odwołanie nastąpiło.

§ 15

1. Dodatek funkcyjny dyrektorowi szkoły ustala Burmistrz Bolkowa.
2. Dodatek funkcyjny wicedyrektorowi i osobom zajmującym inne stanowiska kierownicze lub pełniącym określone funkcje w szkole ustala dyrektor szkoły.
3. Prawo do dodatku funkcyjnego przysługuje także nauczycielom, którym powierzono obowiązki kierownicze w zastępstwie. W tych przypadkach prawo do dodatku powstaje od pierwszego dnia powierzenia obowiązków i wygasa po dniu zaprzestania pełnienia tych obowiązków.

§ 16

1. Wysokość dodatków funkcyjnych ustala się według poniższej tabeli na każdy rok szkolny.
2. Tabela dodatków funkcyjnych dla dyrektorów, wicedyrektorów i nauczycieli, którym powierzono sprawowanie funkcji określonych w regulaminie:

Lp.	Stanowisko kierownicze	Miesięcznie w złotych
1.	Szkoły a) dyrektor szkoły, liczącej: - do 7 oddziałów - 8-15 oddziałów - 16 i więcej oddziałów b) wicedyrektor szkoły	od 400-800 od 500-900 od 600-1000 od 300-700
2.	Przedszkole a) dyrektor przedszkola	300-700
3.	Doradcy szkolni (metodyczni), szkolny doradca zawodowy	100-300
4.	Wychowawca klasy szkolnej	60
5.	Wychowawca grupy przedszkolnej	60
6.	Opiekun stażu (za każdego stażystę, tj. nauczyciela stażystę, nauczyciela kontraktowego)	60-80

§ 17

Przy ustalaniu wysokości dodatku funkcyjnego, o którym mowa w § 12 ust. 1, uwzględnia się wielkość szkoły, liczbę uczniów i oddziałów, liczbę

kadry kierowniczej w szkole i zatrudnionych pracowników, złożoność zadań wynikających z zajmowanego stanowiska.

R o z d z i a ł V

Dodatek za warunki pracy

§ 18

Za pracę w trudnych, uciążliwych dla zdrowia warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 34 ust. 2 Karty Nauczyciela przysługują dodatki w wysokości:

- 1) nauczycielom prowadzącym indywidualne nauczanie dziecka zakwalifikowanego do kształcenia specjalnego przysługuje dodatek w wysokości 10% stawki godzinowej za każdą przepracowaną z tym uczniem godzinę nauczania,
- 2) nauczycielom prowadzącym zajęcia dydaktyczne w klasach łączonych w szkołach podstawowych i gimnazjum przysługuje dodatek w wysokości 10% stawki godzinowej za każdą przepracowaną w tych klasach godzinę nauczania,
- 3) nauczycielom prowadzącym zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi umysłowo w stopniu głębokim przysługuje dodatek w wysokości 15% stawki godzinowej za każdą przepracowaną z tymi uczniami godzinę nauczania,
- 4) nauczycielom prowadzącym zajęcia grupowe i indywidualne, wynikające z realizacji zadań diagnostycznych, terapeutycznych, doradczych i profilaktycznych z młodzieżą i dziećmi z zaburzeniami zachowania, zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, uzależnieniem oraz z ich rodzicami lub opiekunami przysługuje miesięcznie dodatek w wysokości 3% minimalnego wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela stażysty,
- 5) nauczycielom kształcenia zintegrowanego pracującym z dziećmi, których stan zdrowia, z powodów stanów chorobowych wymienionych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162), uzasadnia konieczność sprawowania stałej opieki lub udzielania pomocy, przysługuje dodatek w wysokości 2% minimalnego wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela stażysty.

§ 19

Dodatek za trudne warunki pracy wypłaca się w całości, jeżeli nauczyciel realizuje w takich warunkach cały obowiązujący go wymiar zajęć oraz w przypadku, gdy nauczyciel, któremu powierzono stanowisko kierownicze, realizuje w tych warunkach obowiązujący go wymiar zajęć.

§ 20

Dodatek za trudne warunki pracy wypłaca się w odpowiedniej części, proporcjonalnie do wymiaru zatrudnienia w tych warunkach.

§ 21

W przypadku zbiegu tytułów do dodatku za trudne lub uciążliwe warunki pracy nauczycielowi przysługuje prawo do dodatku z każdego tytułu.

R o z d z i a ł VI

Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw

§ 22

1. Wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową nauczyciela ustala się dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy) przez miesięczną liczbę godzin tygodniowego, obowiązkowego wymiaru godzin, ustalonego dla rodzaju zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, realizowanych w ramach godzin ponadwymiarowych.
2. Wynagrodzenie za jedną godzinę doraźnego zastępstwa ustala się w sposób określony w ust. 1.
3. Dla nauczycieli realizujących tygodniowy wymiar godzin ustalony na podstawie art. 42 ust. 4a Karty Nauczyciela wynagrodzenie za jedną godzinę doraźnego zastępstwa realizowanego na zasadach, o których mowa w ust. 2, ustala się, dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w tej godzinie została zrealizowana w warunkach uprawniających do dodatku) przez miesięczną liczbę godzin realizowanego wymiaru godzin.
4. Miesięczną liczbę godzin obowiązkowego lub realizowanego wymiaru godzin nauczyciela, o której mowa w ust. 1 i 3, uzyskuje się mnożąc odpowiedni wymiar godzin przez 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 0,5 godziny pomija się, a co najmniej 0,5 godziny liczy się za pełną godzinę.
5. W przypadku konieczności łączenia różnych wymiarów pensum w ramach jednego etatu, ustala się pensum proporcjonalnie w odniesieniu do łącznej liczby realizowanych przez nauczyciela zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Wszystkie godziny realizowane powyżej tak ustalonego pensum stanowią godziny ponadwymiarowe.

Powyższą zasadę ilustruje przykład:

- nauczyciel realizuje 15 godzin według pensum 18 godzinowego i 10 godzin według pensum 26 godzinowego
- $15/18 + 10/26 = 1,22$ etatu
- tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin = $(15 + 10)/1,22 = 20,49$ godzin (etat = 20 godzin).

6. Nauczycielom realizującym dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, wykraczające poza obowiązujące ich pensum, a ujęte w arkuszu organizacyjnym szkoły, przysługuje odrębne wynagrodzenie ustalone w wysokości jak za godziny ponadwymiarowe.

7. Liczbę godzin ponadwymiarowych i godzin do-
rażnych zastępstw, zrealizowanych w danym
miesiącu przez poszczególnych nauczycieli,
ustala dyrektor szkoły.

§ 23

Wynagrodzenie za pracę w dniach wolnych od pra-
cy reguluje § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji
Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r.

R o z d z i a ł VII

Nauczycielski dodatek mieszkaniowy

§ 24

1. Nauczycielowi, o którym mowa w art. 54 ust. 3
ustawy – Karta Nauczyciela, zatrudnionemu
w wymiarze nie niższym niż 1/2 tygodniowego
obowiązującego wymiaru godzin przysługuje na-
uczycielski dodatek mieszkaniowy.
2. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy jest uza-
leżniony od stanu rodzinnego nauczyciela
uprawnionego do dodatku i jest wypłacany co
miesiąc w wysokości:
 - 1) przy jednej osobie w rodzinie – 5%,
 - 2) przy dwóch osobach w rodzinie – 6,7%,
 - 3) przy trzech osobach w rodzinie – 8,3%,
 - 4) przy czterech i więcej osobach w rodzinie –
10%,(z zaokrągleniem do pełnego złotego) minimalne-
go wynagrodzenia za pracę w danym roku bu-
dżetowym określonego w rozporządzeniu Rady
Ministrów w sprawie minimalnego wynagrodze-
nia za pracę.
3. Do członków rodziny nauczyciela uprawnionego
do dodatku zalicza się wspólnie z nim zamiesz-
kujących: współmałżonka; rodziców pozostają-
cych na wyłącznym utrzymaniu nauczyciela;
dzieci do 18 roku życia, a jeśli się uczą do ukoń-
czenia 25 roku życia oraz dzieci niepełnospraw-
ne nieposiadające własnego źródła dochodu.
4. Nauczycielowi dodatek przyznaje dyrektor szkoły
na podstawie złożonego wniosku, a dyrektorowi
szkoły Burmistrz.
5. Nauczycielowi i jego współmałżonkowi, będą-
cemu także nauczycielem, stale z nim zamiesz-
kującym, przysługuje tylko jeden dodatek w wy-
sokości określonej w ust. 2. 1). Małżonkowie
wspólnie wskazują pracodawcę, który będzie im
wypłacał ten dodatek.
6. Dodatek przysługuje nauczycielowi:
 - 1) niezależnie od tytułu prawnego do zajmowa-
nego przez niego lokalu mieszkalnego,
 - 2) od pierwszego dnia miesiąca następującego
po miesiącu, w którym złożono wniosek o je-
go przyznanie.
7. Dodatek wypłaca się z dołu w terminie wypłaca-
nia wynagrodzenia.

R o z d z i a ł VIII

Nagrody i inne świadczenia

§ 25

Nauczycielowi za jego osiągnięcia dydaktyczno-
wychowawcze może być przyznana nagroda dyrek-
tora szkoły lub nagroda Burmistrza.

§ 26

1. Nagrody przyznawane są z funduszu nagród
utworzonego na podstawie art. 49 Karty Na-
uczyciela będącego w dyspozycji organu prowa-
dzącego i dyrektora szkoły.
2. Fundusz nagród stanowi 1% planowanego co-
rocznie osobowego funduszu wynagrodzeń szkół
prowadzonych przez Gminę Bolków, z czego do
dyspozycji organu prowadzącego pozostaje 20%
a 80% do dyspozycji dyrektora szkoły.
3. Nagrodę Burmistrza, dyrektora szkoły otrzymują
nauczyciele za osiągnięcia w pracy dydaktyczno-
wychowawczej i opiekuńczej, którzy w sposób
szczególny spełniają co najmniej 50% poniż-
szych kryteriów:
 - a) dbałość o wysoką jakość zajęć dydaktycz-
nych poprzez stałe podnoszenie poziomu
wiedzy merytorycznej i metodycznej,
 - b) osiąganie wymiernych efektów w pracy dy-
daktycznej (konkursy przedmiotowe, olimpia-
dy, wysokie wyniki na sprawdzianach kom-
petencji),
 - c) podejmowanie działań na rzecz urzędzenia
i wyposażenia własnego warsztatu pracy,
 - d) wzorową realizację zajęć dydaktycznych po-
twierdzoną wynikami nadzoru pedagogiczne-
go lub oceną jej uczestników,
 - e) dbałość o jakość kontroli i oceny oraz analizy
własnej pracy dydaktycznej,
 - f) wykazywanie się pomysłowością i inicjatywą
w stosowaniu różnych form, metod środków
aktywizowania uczniów w procesie naucza-
nia i wychowania,
 - g) rozwijanie indywidualnych cech uczniów
i wspomaganie ich wszechstronnego rozwo-
ju,
 - h) prowadzenie działalności mającej na celu
zwalczanie wśród dzieci i młodzieży przeja-
wów patologii społecznej,
 - i) współpraca ze środowiskiem szkoły celem
ujednoczenia procesu wychowawczego,
 - j) podejmowanie działań innowacyjnych i nowa-
torskich,
 - k) opracowywanie i upowszechnianie własnych
doświadczeń pedagogicznych,
 - l) kierowanie zespołem samokształceniowym,
problemowym i współpracę z Ośrodkiem Do-
radztwa Metodycznego,
 - ł) zaangażowanie w prace na rzecz szkoły,
 - m) prawidłowe prowadzenie dokumentacji,
 - n) podejmowanie współpracy z instytucjami
i organizacjami celem wspomagania działa-
łości statutowej szkoły.

§ 27

Nagrodę Burmistrza mogą otrzymać dyrektorzy
szkół, uzyskujący wymierne efekty w zakresie:

- a) bardzo dobrej organizacji pracy szkoły,
- b) zapewnienia optymalnych warunków do realiza-
cji zadań statutowych szkoły,
- c) diagnozowania pracy szkoły,
- d) dbałość o wysoki poziom pracy szkoły, poprzez
odpowiedni dobór kadry,

- e) osiągania przez szkołę bardzo dobrych wyników dydaktyczno-wychowawczych, liczny udział uczniów w olimpiadach, konkursach, zawodach sportowych itp.,
- f) inicjowania różnorodnych działań rady pedagogicznej służących podnoszeniu jakości pracy szkoły,
- g) organizowania pomocy nauczycielom w zakresie warsztatu pracy i doskonalenia zawodowego,
- h) właściwego gospodarowania środkami finansowymi,
- i) pozyskiwania środków pozabudżetowych na rzecz szkoły,
- j) dbałość o bazę szkoły – remonty, inwestycje, prace wykonywane we własnym zakresie,
- k) wszechstronnej współpracy ze środowiskiem szkoły.

§ 28

1. Prawo zgłaszania kandydatów do nagród dla nauczycieli szkół przysługuje dyrektorom, wicedyrektorom, radzie pedagogicznej.
2. Prawo zgłaszania kandydatów do nagród dla dyrektorów szkół przysługuje Burmistrzowi, radzie pedagogicznej.
3. Wnioski, o których mowa w ust. 1 i 2, podlegają zaopiniowaniu przez związki zawodowe.

§ 29

1. W uzasadnieniu wniosku o nagrodę Burmistrza należy podać wymierne efekty pracy osiągnięte przez nauczyciela, dyrektora, w okresie ostatniego roku od otrzymania ostatniej nagrody.
2. Nauczyciele, dyrektorzy szkół typowani do nagrody Burmistrza powinni posiadać wyróżniającą ocenę pracy.
3. Nagroda może być przyznana nauczycielowi po przepracowaniu w szkole co najmniej jednego roku.

§ 30

1. Nagrody Burmistrza przyznawane są na Dzień Edukacji Narodowej lub z innej szczególnej okazji.
2. Wnioski składane są do organu prowadzącego do 10 września danego roku.
3. Wyłoniona lista kandydatów podlega zatwierdzeniu przez Burmistrza.
4. Wysokość nagrody Burmistrza jest ustalana przez Burmistrza.

§ 31

Nauczyciel szkoły, placówki, niezależnie od przyznanej mu w ciągu danego roku szkolnego nagrody dyrektora może otrzymać nagrodę Burmistrza, Kuratora Oświaty lub Ministra Edukacji Narodowej.

R o z d z i a ł IX

Postanowienia końcowe

§ 32

Jeżeli średnie wynagrodzenie nauczycieli w poszczególnych stopniach awansu zawodowego nie osiąga w danym roku poziomu określonego w art. 30 ust. 3 i 4 ustawy Karta Nauczyciela, należy podejmować takie działania, aby zbliżyć się do ustawowego poziomu.

§ 33

Zmian w Regulaminie dokonuje Rada Miejska w Bolkowie po uzgodnieniu ze związkami zawodowymi.

§ 34

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bolkowa.

§ 35

1. Przepisy uchwały stosuje się od dnia 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.
2. W przypadku nieuchwalenia do dnia 31 grudnia danego roku regulaminu na kolejny rok kalendarzowy, stosuje się regulamin obowiązujący w roku poprzednim, nie dłużej jednak niż przez okres trzech miesięcy nowego roku.
3. Nowy regulamin zostanie uchwalony z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.

§ 35

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2009 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

MAREK JANAS

1611

**UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W SZKLARSKIEJ PORĘBIE
NR XXXIII/391/09**

z dnia 30 marca 2009 r.

w sprawie zmiany uchwały nr XXVIII/315/08 Rady Miejskiej Szklarskiej Porębie z dnia 29 października 2008 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej w Szklarskiej Porębie

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 9 ust. 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 9, art. 11 i art. 13 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1

W Statucie Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej w Szklarskiej Porębie stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej nr XXVIII/315/08 z dnia 29 października 2008 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej w Szklarskiej Porębie w § 6 ust. 1 dodać pkt 22 w brzmieniu: „Organizowanie i prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szklarskiej Porębie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

GRZEGORZ SOKOLIŃSKI

1612

**UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W ŻŁOTYM STOKU
NR XXV/163/09**

z dnia 23 marca 2009 r.

o zmianie uchwały w sprawie określenia zasad refundacji kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla nieruchomości zabudowanych na terenie gminy Żłoty Stok

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, w nawiązaniu do art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 176 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.), art. 406 pkt 12 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) Rada Miejska w Żłotym Stoku uchwala, co następuje:

§ 1

W uchwale nr XIV/100/08 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie określenia zasad refundacji kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla nieruchomości zabudowanych na terenie gminy Złoty Stok (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 108, poz. 1265) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8

1. Wysokość refundacji wynosi 50% udokumentowanych rachunkami kosztów budowy oczyszczalni, jednak nie więcej, niż 4.000 zł.
2. Refundacja jest udzielana dla jednego zadania inwestycyjnego, niezależnie od ilości nieruchomości, które obsługiwać będzie inwestycja”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Złotego Stoku.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
RADY MIEJSKIEJ

ANDRZEJ KOŚCIÓŁEK

1613**UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W ZŁOTYM STOKU
NR XXV/165/09**

z dnia 23 marca 2009 r.

w sprawie ustalenia regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, tj. wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 30 ust. 6, w związku z do art. 91d ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

R o z d z i a ł I**Postanowienia ogólne**

§ 1

Ileokroć w uchwale jest mowa o:

- 1) dyrektorze – należy przez to rozumieć Dyrektora Samorządowego Zespołu Szkół w Złotym Stoku i Dyrektora Przedszkola w Mąkolnie,
- 2) Burmistrzu – należy przez to rozumieć Burmistrza Złotego Stoku,
- 3) nauczycielu – należy przez to rozumieć nauczycieli zatrudnionych w szkołach i przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Złoty Stok,
- 4) Karcie Nauczyciela – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.).

R o z d z i a ł II**Dodatek za wysługę lat**

§ 2

1. Wysokość dodatku stażowego oraz szczegółowe zasady zaliczania okresów pracy i innych okresów do okresu, od którego zależy dodatek za staż pracy, określone są w Karcie Nauczyciela.
2. Do okresów pracy uprawniających do dodatku za wysługę lat wlicza się okresy poprzedniego zatrudnienia we wszystkich zakładach pracy, bez względu na sposób ustania stosunku pracy z tym, że do okresów pracy wymaganych do nabycia prawa do dodatku za wysługę lat zalicza się okresy pracy wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć (czasu pracy).

3. Dodatek za wysługę lat przysługuje nauczycielowi w pełnej wysokości także za okres urlopu dla poratowania zdrowia oraz za dni, za które otrzymuje wynagrodzenie. Dodatek ten przysługuje również za dni nieobecności w pracy z powodu niezdolności do pracy wskutek choroby lub konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny, za które nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie lub zasiłek z ubezpieczenia społecznego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
4. Dodatek za wysługę lat dla nauczyciela przyznaje dyrektor szkoły, a dla dyrektora Burmistrz.

R o z d z i a ł III

Dodatek motywacyjny

§ 3

1. Ustala się środki finansowe na dodatki motywacyjne w wysokości 6% planowanych środków na wynagrodzenia zasadnicze nauczycieli.
2. Dodatek motywacyjny za osiągnięcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, jakość świadczonej pracy, podejmowanie dodatkowych zadań, wysoką ocenę pracy, zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt. 2 i 3 Karty Nauczyciela, nie powinien być niższy niż 4% i wyższy niż 20% osobistego wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela, a dla dyrektora nie niższy jak 7%.
3. Dodatek przyznaje się na czas określony nie krótszy niż 2 miesiące i nie dłuższy niż 1 rok szkolny.
4. Wysokość dodatku motywacyjnego oraz okres jego przyznania dla nauczycieli ustala dyrektor szkoły po uzyskaniu opinii zakładowych organizacji związkowych, a dla dyrektora Burmistrz.
5. Z wnioskiem o przyznanie dodatku motywacyjnego dla Dyrektora wystąpić może:
 - 1) organ sprawujący nadzór pedagogiczny,
 - 2) zakładowe organizacje związkowe.
6. Decyzje o przyznaniu dodatku motywacyjnego przekazuje się nauczycielowi w formie pisemnej. Kopię decyzji włącza się do akt osobowych, a drugą kopię przekazuje się do komórki finansowej.
7. Dodatek motywacyjny zostaje nauczycielowi pomniejszony o dni nieobecności w pracy z powodu niezdolności do pracy wskutek choroby lub konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny, za które nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie lub zasiłek z ubezpieczenia społecznego. Przy ustaleniu wynagrodzenia za czas choroby, dodatek motywacyjny jest wliczany do podstawy wynagrodzenia.
8. Warunkiem przyznania nauczycielowi dodatku motywacyjnego jest:
 - 1) uzyskiwanie szczególnych osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a w szczególności:
 - a) uzyskiwanie przez uczniów, z uwzględnieniem ich możliwości oraz warunków pracy nauczyciela, dobrych osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych potwierdzonych wynikami klasyfikacji, promocji lub ustalonych na podstawie badań wystandaryzowanymi narzędziami pomiaru dydaktycznego,
 - b) uzyskiwanie przez ucznia (uczniów) sukcesów naukowych, sportowych, artystycznych w skali międzyszkolnej, powiatowej, wojewódzkiej, ogólnopolskiej (udział w olimpiadach, konkursach, rozgrywkach, przeglądach, itp.) rozwijając jego zainteresowania i uzdolnienia,
 - c) uzyskiwanie dobrych wyników w pracy z uczniem mającym trudności w nauce,
 - d) opracowanie i wdrożenie z sukcesem pedagogicznym własnych programów autorskich, podręczników lub nowatorskich rozwiązań metodycznych,
 - e) pełne rozpoznawanie środowiska wychowawczego uczniów, aktywne i efektywne działanie na rzecz uczniów potrzebujących szczególnej opieki,
 - f) umiejętne rozwiązywanie problemów wychowawczych uczniów we współpracy z rodzicami, pozyskiwanie rodziców do współpracy ze szkołą,
 - g) efektywna praca z zespołem klasowym na rzecz integracji (wycieczki, imprezy klasowe, ciekawe formy pracy na godzinach wychowawczych, czas poświęcony wychowankom poza godzinami lekcyjnymi);
 - 2) jakość świadczonej pracy, w tym związanej z powierzonym stanowiskiem kierowniczym, dodatkowym zadaniem lub zajęciem, a w szczególności:
 - a) systematyczne i efektywne przygotowanie się do przydzielonych obowiązków,
 - b) stosowanie aktywnych metod nauczania i wychowania,
 - c) doskonalenie umiejętności zawodowych poprzez podnoszenie kwalifikacji, dzielenie się doświadczeniem zawodowym,
 - d) wzbogacanie własnego warsztatu pracy, dbałość o estetykę powierzonych pomieszczeń, sprawność pomocy dydaktycznych i urządzeń szkolnych,
 - e) sumienne i prawidłowe prowadzenie dokumentacji szkolnej, w tym pedagogicznej,
 - f) aktywny i konstruktywny udział w pracach rady pedagogicznej, zespołów przedmiotowych, wychowawczych itp.,
 - g) rzetelne i terminowe wywiązywanie się z poleceń służbowych;
 - 3) zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt. 2 i 3 Karty Nauczyciela, a w szczególności:
 - a) udział w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych i środowiskowych (jakość i atrakcyjność przygotowania),
 - b) organizowanie konkursów międzyklasowych, szkolnych – naukowych, sportowych, artystycznych itp.,
 - c) udział w pracach komisji przedmiotowych i innych,

- d) opiekowanie się samorządem uczniowskim lub innymi organizacjami działającymi na terenie szkoły,
- e) prowadzenie lekcji koleżeńskich, przejawianie innych form aktywności w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- f) aktywny udział w realizowaniu innych zadań statutowych szkoły,
- g) współdziałanie z wszystkimi członkami społeczności szkolnej zgodnie z zasadami etyki zawodowej, tolerancji i kultury.

R o z d z i a ł I V

Dodatek funkcyjny

§ 4

1. Nauczycielom, którym powierzono w szkołach stanowisko kierownicze, przysługuje dodatek funkcyjny:
 - 1) dyrektorowi Samorządowego Zespołu Szkół – w wysokości od 50% do 70%,
 - 2) wicedyrektorowi – w wysokości od 30% do 50%,
 - 3) dyrektorowi przedszkola – w wysokości od 15% do 30%,
 - 4) kierownikowi – w wysokości od 5% do 15%,pobieranego wynagrodzenia zasadniczego.
2. W szkołach, w których nie utworzono stanowiska zastępcy dyrektora, w przypadku nieobecności dyrektora dłuższej niż 30 dni, dodatek funkcyjny przysługuje także nauczycielowi, któremu powierzono obowiązki dyrektora w zastępstwie.
3. Dodatek funkcyjny przysługuje również nauczycielowi realizującemu dodatkowe zadania oraz zajęcia, za:
 - 1) wychowawstwo klasy I–VI w szkołach podstawowych – 85 zł miesięcznie,
 - 2) wychowawstwo klasy w gimnazjum w wysokości – 85 zł miesięcznie,
 - 3) wychowawstwo grupy przedszkolnej w wysokości – 75 zł miesięcznie,
 - 4) funkcję opiekuna stażu w wysokości – 50 zł miesięcznie.
4. Wysokość dodatku funkcyjnego, o którym mowa w ust. 1 pkt. 1 i 3 ustala Burmistrz, zaś w pozostałych przypadkach ustala dyrektor odpowiedniej placówki.
5. Prawo do dodatku funkcyjnego przysługuje w okresie zajmowania stanowiska kierowniczego lub wykonywania dodatkowych zadań, za które przysługuje dodatek.

Jeżeli stanowisko kierownicze lub wykonywanie dodatkowych zadań powierzono nauczycielowi na okres nieobejmujący pełnych miesięcy, to dodatek funkcyjny wypłaca się w wysokości proporcjonalnej do czasu pełnienia tych obowiązków.
6. Dodatek funkcyjny nie przysługuje w okresie nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy,

w okresie urlopu dla poratowania zdrowia, urlopu bezpłatnego oraz w okresach, za które nie przysługuje wynagrodzenie zasadnicze.

7. Dodatki funkcyjne wypłacane są z góry w terminie wypłaty wynagrodzenia.

R o z d z i a ł V

Dodatki za trudne i uciążliwe warunki pracy

§ 5

1. Nauczycielom pracującym w trudnych warunkach przysługuje z tego tytułu dodatek:
 - 1) za prowadzenie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą upośledzoną umysłowo w stopniu głębokim – 5% wynagrodzenia zasadniczego,
 - 2) realizujących nauczanie indywidualne z dziećmi zakwalifikowanymi do kształcenia specjalnego – 5% wynagrodzenia zasadniczego.
2. Nauczycielom i wychowawcom przysługuje dodatek za uciążliwe warunki pracy niezależnie od pobieranego dodatku za trudne warunki pracy, w wysokości – 5% wynagrodzenia zasadniczego, za prowadzenie zajęć wymienionych w ust. 1 z dziećmi i młodzieżą, których stan zdrowia z powodu stanów chorobowych, o których mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162), uzasadnia konieczność sprawowania stałej opieki lub udzielania pomocy oraz prowadzonych zajęć z dziećmi i młodzieżą, u których wystąpiło naruszenie sprawności organizmu z przyczyn, o których mowa w § 32 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328).
3. Dodatki, o których mowa w ust. 1 i 2, wypłaca się miesięcznie z góry, proporcjonalnie do realizowanego przez nauczyciela obowiązkowego wymiaru czasu pracy w warunkach trudnych lub uciążliwych, w terminie wypłaty wynagrodzenia.

R o z d z i a ł V I

Wynagradzanie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw

§ 6

1. Wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową ustala się dzieląc stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkami za warunki pracy) przez miesięczną liczbę godzin obowiązkowego wymiaru zajęć, ustalonego dla rodzaju zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych realizowanych w ramach godzin ponadwymiarowych nauczyciela.
2. Miesięczną liczbę godzin wymiaru zajęć nauczyciela, o której mowa w ust. 1, oblicza się mnożąc tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin

- przez wskaźnik 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 0,5 godziny pomija się, a co najmniej 0,5 godziny liczy się za pełną godzinę.
3. Nauczycielom, którzy w dniu wolnym od pracy realizują zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, a nie otrzymują za ten dzień innego dnia wolnego, przysługuje odrębne wynagrodzenie za każdą godzinę pracy obliczane jak za godziny ponadwymiarowe.
 4. W przypadku konieczności łączenia różnych wymiarów pensum w ramach jednego etatu, ustala się pensum proporcjonalne w odniesieniu do łącznej liczby realizowanych przez nauczyciela zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Wszystkie godziny realizowane powyżej tak ustalonego pensum stanowią godziny ponadwymiarowe.

R o z d z i a ł VII

Dodatek mieszkaniowy

§ 7

1. Nauczycielowi zatrudnionemu w wymiarze nie niższym niż połowa tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin i posiadającemu kwalifikacje wymagane do zajmowanego stanowiska przysługuje nauczycielski dodatek mieszkaniowy.
2. Wysokość nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego, w zależności od liczby osób w rodzinie uprawnionego nauczyciela, wynosi miesięcznie:
 - 1) przy jednej osobie w rodzinie – 1%,
 - 2) przy dwóch osobach w rodzinie – 2%,
 - 3) przy trzech osobach w rodzinie – 3%,
 - 4) przy czterech i więcej osobach w rodzinie – 4%średniego wynagrodzenia nauczyciela stażysty, o którym mowa w art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela.
3. Do członków rodziny, o których mowa w ust. 2, zalicza się nauczyciela oraz wspólnie z nim zamieszkujących współmałżonka oraz dzieci do ukończenia 18 roku życia, a w przypadku gdy dziecko pobiera naukę, nie dłużej niż do ukończenia 24 lat.
4. Nauczycielowi i jego współmałżonkowi będącemu także nauczycielem, stale z nim zamieszkującemu, przysługuje tylko jeden dodatek mieszkaniowy, w wysokości określonej w ust. 2. Małżonkowie wspólnie określają pracodawcę, który będzie im wypłacał ten dodatek.
5. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przyznaje się na wniosek nauczyciela, a w przypadku nauczycieli, o których mowa w ust. 4, na ich wspólny wniosek.
6. Nauczycielowi dodatek przyznaje dyrektor szkoły, a dyrektorowi Burmistrz.
7. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje nauczycielowi:
 - 1) niezależnie od tytułu prawnego do zajmowanego przez niego lokalu mieszkalnego,

- 2) od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nauczyciel złożył wniosek o jego przyznanie.
8. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje w okresie wykonywania pracy, a także w okresach:
 - 1) nieświadczenia pracy, za które przysługuje wynagrodzenie,
 - 2) pobierania zasiłku z ubezpieczenia społecznego,
 - 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej, w przypadku jednak gdy z nauczycielem powołanym do służby zawarta była umowa o pracę na czas określony, dodatek wypłaca się nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa była zawarta,
 - 4) korzystania z urlopu wychowawczego.
 9. Dodatek mieszkaniowy wypłacany jest z góry w terminie wypłaty wynagrodzenia.
 10. Nauczyciel ma obowiązek powiadomić pracodawcę w ciągu 14 dni o zmianie ilości osób wspólnie zamieszkujących.

R o z d z i a ł VIII

Nagrody ze specjalnego funduszu nagród

§ 8

1. Tworzy się specjalny fundusz nagród dla nauczycieli w wysokości 1% planowanych środków na wynagrodzenia osobowe, z przeznaczeniem na wypłaty nagród organu prowadzącego i dyrektorów szkół.
2. Z wyodrębnionego funduszu, przeznaczają się:
 - 1) 20% środków na nagrody organu prowadzącego,
 - 2) 80% środków przeznaczają się na nagrody dyrektora.
3. Nagrody, o których mowa w ust. 2, są przyznawane z okazji Dnia Edukacji Narodowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach nagroda może być przyznana w innym terminie.
4. Nagrody ze specjalnego funduszu nagród mają charakter uznaniowy. Przyznanie nauczycielowi nagrody uzależnione jest w szczególności od:
 - 1) otrzymania w danym roku szkolnym lub w roku szkolnym poprzedzającym rok przyznania nagrody dodatku motywacyjnego przez co najmniej sześć miesięcy,
 - 2) legitymowania się wyróżniającymi osiągnięciami w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej w danym roku szkolnym lub cyklu nauczania.
5. Nagroda dla nauczyciela przyznawana jest po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, zakładowych organizacji związkowych. Nagrodę dla dyrektora przyznaje Burmistrz.
6. Nagroda może być przyznana nauczycielowi po przepracowaniu co najmniej 1 roku w szkole lub przedszkolu.

R o z d z i a ł I X

Wynagrodzenie zasadnicze

§ 9

1. Jako stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli ze stopniem nauczyciela kontraktowego, mianowanego i dyplomowanego przyjmuje się minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za prace w dniu wolnym od pracy (Dz. U. Nr 22, poz. 181 z późn. zm.).
2. Jako stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli stażystów przyjmuje się minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za prace w dniu wolnym od pracy (Dz. U. Nr 22, poz. 181 z późn. zm.).

R o z d z i a ł X

Postanowienia końcowe

§ 10

Traci moc uchwała nr XII/79/07 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie ustalenia na rok 2008 regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, tj. wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2008 r. Nr 49, poz. 655).

§ 11

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Złotego Stoku.

§ 12

Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2009 r.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
RADY MIEJSKIEJ

ANDRZEJ KOŚCIÓŁEK

1614

UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W ZŁOTYM STOKU
NR XXV/166/09

z dnia 23 marca 2009 r.

w sprawie nadania statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku

Na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) Rada Miejska w Złotym Stoku uchwala, co następuje:

STATUT
CENTRUM KULTURY I PROMOCJI W ZŁOTYM STOKU

R o z d z i a ł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Statut Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku, zwany dalej statutem, określa:

- 1) teren działania i siedzibę CKiP, strukturę organizacyjną jednostki,
- 2) zakres działalności,
- 3) organy zarządzające i doradcze oraz sposób ich powoływania,

- 4) postanowienia dotyczące prowadzenia działalności innej niż kulturalna,
- 5) sposób uzyskiwania środków finansowych,
- 6) zasady dokonywania zmian statutowych.

§ 2

Ilekoć w statucie jest mowa o:

- 1) „Ustawie” rozumie się przez to ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.),

- 2) „Gminie” należy przez to rozumieć Gminę Złoty Stok,
- 3) „Radzie Miejskiej” należy przez to rozumieć Radę Miejską w Złotym Stoku,
- 4) „Burmistrzu” należy przez to rozumieć Burmistrza Złotego Stoku,
- 5) „Dyrektorze” należy przez to rozumieć Dyrektora CKiP,
- 6) „SRP” należy przez to rozumieć Społeczną Radę Programową,
- 7) „CKiP” należy przez to rozumieć Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku.

§ 3

1. Siedzibą Centrum Kultury i Promocji jest Dom Kultury w Złotym Stoku przy ul. 3 Maja 10.
2. CKiP obejmuje swoją działalnością teren Gminy Złoty Stok.
3. CKiP prowadzi działalność na terenie sołectw w świetlicach wiejskich oraz na terenach przeznaczonych na działalność określoną w statucie.

R o z d z i a ł I I

CEL I ZAKRES DZIAŁANIA

§ 4

1. Do podstawowych zadań CKiP należy:
 - a) edukacja kulturalna i kształtowanie wzorców aktywnego uczestnictwa w kulturze,
 - b) gromadzenie, tworzenie, udostępnianie i ochrona dóbr kultury,
 - c) tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
 - d) tworzenie warunków do rozwoju rękodzieła ludowego,
 - e) rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb w dziedzinie kultury fizycznej, rekreacji,
 - f) wspieranie oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań,
 - g) promocja gminy,
 - h) rozwijanie, popularyzacja książek i czytelnictwa,
 - i) udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu oraz wypożyczanie do domu,
 - j) gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliograficznych dotyczących historii regionu, gminy,
 - k) współpraca z instytucjami, szkołami, sołectwami, organizacjami społecznymi w celu rozwijania i kształtowania właściwych wzorców zachowań młodzieży,
 - l) merytoryczna opieka i pomoc w działalności świetlic wiejskich,
 - m) udostępnianie Internetu.

§ 5

1. Podstawowa forma działalności CKiP jest działalność w dziedzinie kultury, sportu, turystyki i promocji gminy, w tym:
 - 1) prowadzenie i organizacja kół zainteresowań artystycznych, sportowych,
 - 2) prowadzenie i organizacja masowych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych, rekreacyjnych i promocyjnych, które uwzględ-

niają specyfikę regionu i wzbogacają turystyczną ofertę miasta,

- 3) prowadzenie biblioteki publicznej,
 - 4) prowadzenie punktów bibliotecznych,
 - 5) prowadzenie pracowni komputerowej oraz udostępnianie Internetu,
 - 6) organizacja imprez związanych z obchodami świąt państwowych w tym 3 Maja, 11 Listopada, spotkań noworocznych Rady Miejskiej oraz innych uroczystości i spotkań władz Gminy z mieszkańcami.
2. Szczególną (dodatkową) formą działalności CKiP jest organizacja imprez i uroczystości gminnych oraz zleconych przez Burmistrza, Radę Miejską, jednostki organizacyjne gminy, polegającą na:
 - 1) organizowaniu części artystycznej imprezy,
 - 2) przygotowaniu pomieszczeń,
 - 3) udostępnianiu zaplecza technicznego,
 - 4) udziale pracowników CKiP w organizacji imprezy, w tym wykonanie prac przygotowawczych, porządkowych itp.

§ 6

1. Na realizację zadań określonych w § 4 i w § 5 CKiP otrzymuje środki finansowe w wysokości uchwalonej w budżecie Gminy na każdy rok kalendarzowy.
2. Zadania określone w § 4 w § 5 CKiP realizuje na podstawie swojego statutu oraz zezwoleń wymaganych przepisami prawa.

R o z d z i a ł I I I

ORGANIZACJA JEDNOSTKI

§ 7

W skład jednostki wchodzi:

- 1) Dom Kultury w Złotym Stoku,
- 2) Gminne Centrum Informacji,
- 3) Biblioteka Publiczna w Złotym Stoku,
- 4) Filia Biblioteki Publicznej w Mąkolnie,
- 5) Filia Biblioteki Publicznej w Laskach.

§ 8

1. Szczegóły organizacji i zasady funkcjonowania CKiP określone są w regulaminie organizacyjnym CKiP oraz w regulaminie pracy jednostki.
2. Realizacja zadań wynikająca z zapisów § 5 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 prowadzona jest w miejscu i w terminach ustalonych w harmonogramach rocznej działalności CKiP.
3. Działalność uzupełniająca inna niż kulturalna prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w sposób ustalony zarządzeniami Dyrektora CKiP w uzgodnieniu z SRP.

R o z d z i a ł I V

ORGANY ZARZĄDZAJĄCE I DORADCZE

§ 9

Organami Centrum Kultury i Promocji są:

- 1) zarządzającym – Dyrektor,
- 2) doradczym – Społeczna Rada Programowa.

§ 10

1. Dyrektora powołuje i odwołuje Burmistrz.
2. Czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora CKiP dokonuje Burmistrz.
3. Przy odwołaniu ze stanowiska dyrektora CKiP wymagana jest opinia SRP.
4. Czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników CKiP dokonuje dyrektor CKiP.

§ 11

1. Społeczną Radę Programową oraz jej przewodniczącego powołuje Rada Miejska w Złotym Stoku.
2. W skład SRP powołuje się od 3 do 5 osób, w tym co najmniej dwóch przedstawicieli Rady Miejskiej, z których co najmniej jeden jest przewodniczącym lub członkiem Komisji Edukacji i Spraw Społecznych oraz jednego przedstawiciela zaproponowanego przez Burmistrza.
3. Kadencja SRP trwa 2 lata.
4. Kadencja SRP kończy się w dniu wyboru nowego składu rady.
5. Odwołanie członka SRP przed upływem kadencji może nastąpić w razie:
 - 1) niemożności sprawowania funkcji,
 - 2) zrzeczenia się sprawowania funkcji,
 - 3) innych ważnych powodów.

§ 12

1. Do zakresu działania Społecznej Rady Programowej należy:
 - 1) opiniowanie treści regulaminów wewnętrznych CKiP,
 - 2) opiniowanie rocznych i wieloletnich programów, planów działalności kulturalnej oraz dokonywanie oceny ich realizacji,
 - 3) opiniowanie rocznego planu finansowego CKiP i sprawozdania z jego realizacji,
 - 4) omawianie bieżących spraw związanych z realizacją rocznego planu działalności CKiP;
 - 5) wyrażanie opinii, w sprawach związanych z przekształceniem i rozszerzeniem działalności CKiP lub zmiana statutu.
2. Społeczna Rada Programowa upoważniona jest do:
 - 1) wnioskowania w sprawach związanych z przekształceniem i rozszerzeniem działalności CKiP lub zmiana statutu,
 - 2) dokonywania okresowych analiz skarg i wniosków wpływających do dyrektora CKiP związanych z działalnością merytoryczną i finansową CKiP,
 - 3) składania wniosku o odwołanie Dyrektora CKiP,
 - 4) opiniowania wniosku Burmistrza o odwołanie Dyrektora CKiP,
 - 5) przekazywania Dyrektorowi CKiP sugestii w zakresie organizowanych i prowadzonych programów (impres, kół zainteresowań) oraz sposobów ich realizacji.

§ 13

1. Posiedzenia SRP zwołuje jej przewodniczący z własnej inicjatywy, co najmniej raz na kwartał.

2. Przewodniczący zwołuje również posiedzenia SRP na wniosek Dyrektora CKiP lub Burmistrza w terminie do 14 dni od dnia złożenia wniosku.
3. Posiedzenia są protokołowane.
4. Uchwały oraz protokoły podpisane są przez przewodniczącego SRP.
5. Protokoły przechowuje przewodniczący SRP.
6. Po zakończeniu kadencji SRP protokoły przekazywane są Dyrektorowi CKiP i przechowywane w siedzibie CKiP.

§ 14

1. Opinie SRP w sprawach określonych w § 12 ust. 2 pkt 1-4 wyrażane są w formie uchwał, pozostałe opinie SRP wpisywane są do protokołu posiedzeń.
2. SRP podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów.
3. Uchwały oraz protokoły podpisane są przez przewodniczącego SRP.
4. Wniosek oraz opinia o odwołanie Dyrektora CKiP głosowany jest tajnie, w obecności co najmniej 2/3 statutowego składu SRP.
5. Uchwała oraz opinia w sprawie wniosku o odwołanie Dyrektora CKiP podpisana jest przez wszystkich obecnych na posiedzeniu członków SRP.
6. Przewodniczący SRP składa roczne sprawozdanie z działalności SRP na sesji Rady Miejskiej w I kwartale roku następnego.

R o z d z i a ł V

**POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE PROWADZENIA
DZIAŁALNOŚCI INNEJ NIŻ KULTURALNA**

§ 15

CKiP może prowadzić inną działalność niż kulturalna, sportowa, turystyczna i promocyjna w zakresie zbieżnym z działalnością podstawową na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

§ 16

1. CKiP może realizować dodatkowe zadania, a środki uzyskane z tej działalności wykorzystywać na cele statutowe, w szczególności może organizować i prowadzić:
 - 1) odpłatne kursy i szkolenia dla dzieci i dorosłych,
 - 2) działalność wydawniczą i handlową w zakresie rozpowszechniania regionalnych pamiątek, folderów, śpiewników itp.,
 - 3) sprzedaż giełdową, komisową, antykwaryczną dzieł sztuki i artykułów użytku kulturalnego i innych, (kiermasze, aukcje, prezentacje),
 - 4) działalność informacyjno-promocyjną,
 - 5) działalność związaną z wykorzystaniem Internetu,
 - 6) obsługę pola namiotowego,
 - 7) wynajem lokali użytkowych i pomieszczeń pomocniczych,
 - 8) wypożyczalnie sprzętu technicznego, turystycznego, sportowego i innego,
 - 9) inną działalność produkcyjną, handlową i usługową, w tym:

- a) produkować i rozpowszechniać kasety magnetofonowe, płyty CD, kasety wideo oraz płyty DVD z rejestracją faktów kulturowych i dorobku miejscowego środowiska twórczego,
 - b) sprzedaż giełdową, komisową, antykwareczną dzieł sztuki i artykułów użytku kulturalnego.
2. CKiP może również realizować dodatkowe zadania, z których pozyskane środki materiałowe i finansowe służą wsparciu działalności podstawowej, w szczególności świadczyć:
- 1) usługi poligraficzne, fonograficzne, fotograficzne, wideo, filmowe, plastyczne oraz inne usługi z zakresu kultury,
 - 2) usługi w zakresie realizacji imprez zleconych: okolicznościowych, rodzinnych, obrzędowych, świątecznych, festynów,
 - 3) usługi gastronomiczne i usługi hotelarskie,
 - 4) usługi z wykorzystaniem techniki komputerowej.

R o z d z i a ł VI

GOSPODARKA FINASOWA

§ 17

1. Majątek Centrum Kultury i Promocji stanowi własność gminy Złoty Stok i jest nieodpłatnie użyczony instytucji kultury w celu prowadzenia i częściowego finansowania działalności określonej w statucie.
2. W skład majątku CKiP wchodzi budynek przy ul. 3 Maja 10 oraz przynależna do budynku działka z urządzeniami rekreacyjno-sportowymi.

§ 18

1. Działalność Centrum Kultury i Promocji finansowana jest z dotacji podmiotowej przekazywanej z budżetu gminy w następujący sposób:
 - a) Gmina przekazuje miesięcznie środki na wynagrodzenia i pochodne w wysokości odpowiadającej 8-krotności kwoty bazowej ogłaszanej corocznie w ustawie budżetowej, jak dla osób zajmujących stanowiska kierownicze z roku poprzedzającego rok budżetowy, + 10% na bieżące wydatki rzeczowe,
 - b) Gmina przekazuje środki na prowadzenie działalności kulturalno-sportowej, na prace budowlano-remontowe oraz inne wydatki w ramach możliwości budżetu Gminy, na wniosek Dyrektora CKiP.
2. Działalność Centrum Kultury i Promocji może być również finansowana z:
 - 1) wpłat i darowizn od osób prywatnych i instytucji,
 - 2) dochodów własnych,
 - 3) środków zewnętrznych.

§ 19

Dyrektor CKiP przedkłada Burmistrzowi do zatwierdzenia roczny plan działalności CKiP wraz z opinią SRP w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego plan dotyczy.

§ 20

Dyrektor CKiP w terminie do 30 marca każdego roku przedkłada Radzie Miejskiej, za pośrednictwem Burmistrza, sprawozdanie z działalności CKiP za poprzedni rok kalendarzowy, zaopiniowane przez SRP.

R o z d z i a ł VII

POSTANOWIENIA KONCOWE

§ 21

1. Statut CKiP nadaje Rada Miejska.
2. Zmiany statutu mogą być dokonywane w trybie właściwym dla jego uchwalenia.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszym statutem mają zastosowanie przepisy ogólnie obowiązujące.

§ 22

Tracą moc:

- 1) § 3 ust. 1 uchwały nr XXVI/191/2001 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie utworzenia Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 2) Uchwała nr XIV/74/03 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 3) Uchwała nr XIV/85/03 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 4) Uchwała nr XV/97/04 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 17 lutego 2004 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 5) Uchwała nr XVIII/121/04 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 3 czerwca 2004 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 6) Uchwała nr XXXIII/209/05 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 26 października 2006 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku;
- 7) Uchwała nr XXXVIII/237/06 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 1 lutego 2006 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku,
- 8) Uchwała nr XII/81/07 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie zmiany statutu Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku.

§ 23

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Złotego Stoku.

§ 24

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
RADY MIEJSKIEJ

ANDRZEJ KOŚCIÓŁEK

1615

**UCHWAŁA RADY MIEJSKIEJ W ŻŁOTYM STOKU
NR XXV/167/09**

z dnia 23 marca 2009 r.

w sprawie warunków przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, ustalania odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 11, art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) Rada Miejska w Żłotym Stoku uchwala, co następuje:

§ 1

Uprawnienie do świadczeń obejmujących usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz ich zakres ustala Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Żłotym Stoku.

§ 2

Zakres świadczonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ustalany jest indywidualnie w miejscu zamieszkania osoby wymagającej pomocy przez zawodowego pracownika socjalnego.

§ 3

1. Odpłatność za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze ustala Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Żłotym Stoku na zasadach określonych w poniższej tabeli:

Dochód na osobę w rodzinie (% kryterium dochodowego wg art. 8.1 ustawy o pomocy społecznej)	Wskaźniki odpłatności w % ustalone od ceny usługi za 1 godzinę dla:	
	osoby samotnie gospodarującej	osoby w rodzinie
do 100	Nieodpłatnie	Nieodpłatnie
powyżej 100 do 150	30	40
powyżej 150 do 200	50	60
powyżej 200 do 300	70	80
powyżej 300	100	100

2. Koszt jednej godziny usług, o których mowa ust. 1, jest ustalany na podstawie zarządzenia Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Żłotym Stoku w oparciu o rzeczywiste wydatki, które należy ponieść w celu realizacji tych usług.

§ 4

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba zainteresowana może być, na jej wniosek lub na wniosek pracownika socjalnego – częściowo lub całkowicie zwolniona z ponoszenia odpłatności za usługi, o których mowa w § 1 niniejszej uchwały, w wypadku zaistnienia jednej bądź kilku okoliczności wskazanych w § 6 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

§ 5

Traci moc uchwała nr X/58/99 Rady Miejskiej w Żłotym Stoku z dnia 28 czerwca 1999 r. w sprawie zasad zwrotu przez świadczeniobiorcę wydatków na usługi opiekuńcze na terenie miasta i gminy Żłoty Stok

§ 6

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żłotego Stoku.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
RADY MIEJSKIEJ

ANDRZEJ KOŚCIÓŁEK

1616

**UCHWAŁA RADY GMINY CHOJNÓW
NR XXXIII/199/2009**

z dnia 30 marca 2009 r.

w sprawie uchwalenia „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Chojnów”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 175, poz. 1457, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111), art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 93, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875) oraz po pozytywnym zaopiniowaniu pismem z dnia 2 marca 2009 r., ZN-ML-40-1/09, L.dz. 470/09, przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu – Rada Gminy Chojnów uchwala, co następuje: § 2 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chojnów. § 3 Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

§ 1

Uchwala się Program Opieki nad Zabytkami Gminy Chojnów o treści jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chojnów.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

KRZYSZTOF SOWIŃSKI

Załącznik do uchwały Rady Gminy Chojnów nr XXXIII/199/2009 z dnia 30 marca 2009 r. (poz. 1616)

WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej mówi w rozdziale I, art. 5.: *Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.*

Ochrona dziedzictwa kulturowego jest zatem jedną z najważniejszych powinności Państwa, a poprzez przepisy niższego rzędu, winna być realizowana przez jednostki prawne i nieposiadające osobowości prawnej oraz przez wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Historia Polski po II wojnie światowej obrazuje degradację pojęcia „dziedzictwo narodowe”. Potrzeba było (i nie jest to, niestety, proces zakończony) wielu lat, aby pojęcie „dziedzictwa”, czyli czegoś, co odziedziczyło państwo i społeczeństwo, niezależnie od burzliwych historycznych okoliczności, w jakich się to stało, stało się zrozumiałe.

Dolny Śląsk jest najlepszym przykładem „niechcianego spadku”. Napływowe społeczeństwo odziedziczyło ten piękny i bogaty obszar z całym „dobrodziejstwem inwentarza”. A inwentarz jest imponujący. Ilość zabytków: kościołów, klasztorów, pałaców, dworów, folwarków, domów mieszkalnych, kamienic, budynków użyteczności publicznej, obiektów przemysłowych i kolejnictwa, folwarków, parków, cmentarzy, alei, małych przydrożnych kapliczek, krzyży pokutnych, wspaniałego wyposażenia świątyń i pałaców jest ogromna i nieporównywalnie duża w stosunku do innych województw.

Mimo iż w dalszym ciągu świadomość społeczna (ale też władz na wszystkich szczeblach) w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego jest często niewielka, to ustawowo zapisane obowiązki w dużym stopniu wyznaczają kierunek, w jakim należy podążać, wypełniając konstytucyjny obowiązek.

I. ZABYTEK I OPIEKA NAD NIM W PRZEPISACH NIEKTÓRYCH USTAW

1. Ustawowym zadaniem samorządów jest podejmowanie działań w zakresie kultury i ochrony zabytków. Art. 7, ust.1 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami) stwierdza:

„Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,

9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,

12) zieleni gminnej i zadrzewień,

18) promocji gminy,

19) współpracy z organizacjami pozarządowymi, (...)”

Zarówno pkt 9, *stricte* mówiący o ochronie zabytków, jak również pozostałe, dotyczące ochrony środowiska, przyrody, turystyki, zieleni gminnej i zadrzewie, a także promocji gminy, mogą mieścić w sobie całe ogromne *spectrum* dotyczące szeroko pojętej ochrony zabytków oraz pozwalają na nawiązanie formalnej współpracy z organizacjami, mającym zapisaną w swym statucie opiekę nad zabytkiem.

2. W *ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627) kilkakrotnie występują pojęcia związane z ochroną zabytków. Przywołane one są w następujących kontekstach:

- w art. 41 ust. 2 napisano, iż prognoza oddziaływania na środowisko, sporządzana przez organ administracji przy okazji opracowywania polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinach wymienionych w art. 40, powinna „określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, a w szczególności na: (...) lit. k: zabytki – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy”.

- również w przypadku odstąpienia przez organ administracji od przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, ustawa nakłada obowiązek sprawdzenia, czy decyzja o odstąpieniu uwzględnia: (...)

pkt. 3: „cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności:

a) obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu,

b) formy ochrony przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym”.

- art. 47 *ustawy* wprost mówi, co winno być analizowane oraz oceniane podczas postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, wymieniając w punkcie 1. bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na: (...) lit. c) „zabytki.”

- dla ochrony zabytków, w kontekście *ustawy Prawo ochrony środowiska*, niezwykle istotne są przepisy art. 51 i 52 dotyczące przedsięwzięć wymagających sporządzenia „raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko”. Art. 51 mówi, m.in. o „planowanych przedsięwzięciach mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego przepis ten jest niezwykle istotny w kontekście budowy wież telefonii komórkowej oraz stosunkowo nowej inicjatywy, jaką jest budowa farm wiatrowych i ich oddziaływanie na krajobraz kulturowy. Dlatego też należy wziąć pod uwagę art. 52 *ustawy*, bezpośrednio wiążący się z art. 51, precyzujący zawartość „raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko”: w ust. 1 pkt. 2 lit. a napisano, iż raport ów winien zawierać „opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”; w pkt. 5 uzasadnienie wybranego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko, w szczególności na: (...) lit. d) zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków.

Tu bardzo istotne jest przywołanie nie tylko zabytków wpisanych do rejestru, ale też objętych ewidencją oraz pojęcie krajobrazu kulturowego, które to pojęcie zdefiniowane jest w art. 3 pkt. 14 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zmianami)*: „krajobraz kulturowy – przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.”

Omawiana *ustawa* dość precyzyjnie zawęża zakres koniecznych działań, dotyczących ochrony zabytków, wymieniając w art. 52 ust. 1 tak istotne przedsięwzięcie, jakim jest budowa dróg, mogące znacząco oddziaływać na środowisko, mówiąc w pkt. 7a, iż „raport” winien określać założenia do:

- ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych,
 - programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego,
- b) analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla **zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności zabytków archeologicznych**, w obrębie terenu, na którym ma być realizowane przedsięwzięcie”.

3. Kolejną ważną ustawą odnoszącą się do ochrony zabytków jest *ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717)*.

Rozdział 1, art. 1 ust. 2 pkt. 4 ogólnie mówi o uwzględnianiu w planowaniu przestrzennym wymagań „ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”. Kolejne artykuły precyzują, co winno być uwzględniane podczas sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy, mówiąc w art. 10 ust. 1 pkt. 3 i 4, iż uwzględniać należy uwarunkowania wynikające z: (...) „3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego; 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

Studium winno również określać (art. 10 ust. 2):

„(...) 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;

4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

Podobne zasady określone są w art. 15 dotyczącym sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczanie obszarów chronionych odbywa się poprzez określenie, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, granic stref ochrony konserwatorskiej, oznaczonych literami: A, B, E, K, OW, W (opracowanych w 1985 r. przez Michała Witwickiego reprezentującego Zespół Ekspertów Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich).

W *ustawie* pojawia się pojęcie „krajobraz kulturowy” i należy rozumieć je w sposób określony w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jako „przebieg historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze”.

W art. 11 i 17 istotne jest nałożenie na wójtów obowiązków zarówno zawiadomienia m.in. wojewódzkiego konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studiów, planów zagospodarowania przestrzennego i występowania o opinie i wnioski, jak również opiniowania (studia) lub uzgadniania w trybie art. 106 *Kodeksu postępowania administracyjnego* (plany).

Ponieważ plan miejscowy, w przeciwieństwie do studium uwarunkowań..., jest aktem prawa miejscowego, jest on niezwykle ważnym dokumentem na szczeblu lokalnym, bezpośrednio dotyczącym miejscowej społeczności, nakładającym obowiązki, określającym działania konieczne i dopuszczalne, zatem winien dość szczegółowo odnosić się do wszelkich działań inwestycyjnych, mogących mieć wpływ na zabytki i krajobraz kulturowy. Art. 8 *ustawy* dopuszcza możliwość powołania przez wójta gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej, jako organu doradczego, składającej się z „osób o wykształceniu i przygotowaniu fachowym związanym bezpośrednio z teorią i praktyką planowania przestrzennego, w tym co najmniej w połowie z osób rekomendowanych przez branżowe stowarzyszenia i samorządy zawodowe.” Wskazane jest, aby ład przestrzenny, uwzględniający środowisko kulturowe, był bardziej restrykcyjnie ustanawiany.

Dużym problemem jest indywidualne budownictwo mieszkaniowe, dotyczące zwłaszcza obszarów wiejskich, a konkretnie zabudowy uzupełniającej historyczną zabudowę lub powstającej na wydzielonych wśród historycznych siedlisk działkach. Wskazane jest zatem opracowanie sztywnych zasad (wzorem krajów unijnych, takich, jak Austria, Niemcy, Wielka Brytania), określających takie parametry zabudowy, jak:

- obowiązująca linia zabudowy
- minimalna i maksymalna wielkość budynku
- typ dachu, kąt nachylenia połaci dachowych
- typ ogrodzeń posesji
- zakaz stosowania elementów obcych historycznej architekturze: „dworków polskich”, kolumn i słupów o przekroju koła lub owalu, ukośnych przypór, sidingu, budynków z bali drewnianych, okien bez podziałów, wież, baszt.

Można dopuścić pewną dowolność, lecz na osiedlach, tworzonych poza historycznym siedliskiem wsi. Przy planowaniu takich osiedli należy bezwzględnie wymagać zaprojektowania tzw. części wspólnych, publicznych, jakimi są nawsia.

Nowa zabudowa w żadnym wypadku nie może niszczyć dominant, jakimi na wsi są wieże kościelne.

Godne rozważenie jest więc opracowanie w Gminie kilku wariantów dopuszczalnych typów zabudowy mieszkaniowej oraz innego rodzaju tak, aby zaprowadzić dyscyplinę w kształtowaniu ładu przestrzennego, gdyż przestrzeń, niejednokrotnie będąca przedmiotem podziwu i zachwyty Polaków za granicą, jest własnością publiczną. Właściwie kształtowany krajobraz kulturowy, podkreślający tradycyjne lokalne cechy, jest wizytówką regionu i podstawowym kryterium wyboru dla potencjalnego turysty.

4. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst ujednolicony w: Dz. U. 2006 r. Nr 156, poz. 1118)* traktuje zabytki w sposób szczególny, podkreślając w art. 5 ust. 1 pkt. 7, iż obiekt budowlany należy projektować i budować, zapewniając: „ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską”.

W art. 29, 30, 31, 39 wymienione są rodzaje czynności w procesie budowlanym, również w kontekście:

- obiektów wpisanych do rejestru zabytków (art. 9, art. 29 ust. 2 pkt. 1 i 6, art. 30 ust. 1 pkt. 3 lit. a, art. 31 ust. 1 pkt. 1 i 2, art. 39 ust. 1 i 2, art. 67 ust. 2)
- znajdujących się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków (art. 9, art. 39 ust. 1)
- obiektów i obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 9, art. 39 ust. 3, art. 67 ust. 3)
- zabytków (art. 31 ust. 1 pkt. 2, art. 71 ust. 5 pkt. 3 lit. b) – w tym przypadku zapewne chodzi o pojęcie „zabytek” w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które (art. 3) oznacza „nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”, w powiązaniu z art. 7, mówiącym o formach ochrony zabytków poprzez:
 - „1) wpis do rejestru zabytków;
 - 2) uznanie za pomnik historii;
 - 3) utworzenie parku kulturowego;
 - 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego”.

W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie pozwolenia na budowę na remont tych obiektów, ich rozbiórkę (ale dopiero po skreśleniu obiektu z rejestru zabytków przez Generalnego Konserwatora Zabytków); podobnie jest w przypadku chęci zainstalowania na takim obiekcie tablic i urządzeń reklamowych. Art. 39 ust. 1 nakazuje wprost wymóg uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków **przed** wydaniem pozwolenia na budowę.

Od 1 stycznia 2009 r. zaczną obowiązywać przepisy, dodane do art. 5, nakładające obowiązek ustalenia, w formie świadectwa charakterystyki energetycznej, jego charakterystyki energetycznej, lecz przepis ten nie będzie stosowany do budynków „podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”.

5. W *ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741)* w art. 6 określono, co jest celem publicznym w rozumieniu ustawy. Jednym z celów jest wymieniona w pkt. 5 „opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”. Kolejne artykuły precyzują, jakie działania wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Są to:

- w art. 13 ust. 4: sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa (tu wyjątkiem są nieruchomości będące we władaniu ANR) lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych do spółek;
- podział nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.

Ponadto:

- w art. 29 ust. 2 dopuszczono możliwość nałożenia na nabywcę nieruchomości gruntowej, oddawanej w użytkowanie wieczyste, obowiązku odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych. Obowiązek ten zapisuje się w umowie;
- zgodnie z art. 45 ust. 2a taki sam obowiązek można nałożyć w decyzji o ustanowieniu trwałego zarządu.

Przepisy te są zbieżne z art. 26 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, z tym że w ust. 1 napisano o sprzedaży, zamianie, darowiznie i dzierżawie.

Ważne dla właściciela zabytku i zarządcy nieruchomości będącej w trwałym zarządzie są:

- art. 68 ust. 3 mówiący o obniżce o 50% ceny nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, chociaż dopuszczono tu także możliwość podwyższenia lub obniżenia tej bonifikaty
- art. 84 ust. 4 mówiący o obniżce o 50% opłat z tytułu trwałego zarządu, która to bonifikata również może być podwyższona lub obniżona.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 pkt. 4 Gminie przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży „nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego takiej nieruchomości.” „Przejmowanie” nieruchomości zabytkowych przez Gminę, jakie ma miejsce na terenie działania legnickiej delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, o którym jest ona informowana, dotyczy właściwie tylko zabytkowych parków, którymi dotychczas zarządzała ANR.

6. W *ustawie o z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880)* terminy „zabytek” i „rejestr zabytków” wymieniane są w artykułach:

- art. 5, będącym słowniczkiem do *ustawy*, gdzie określenie „tereny zieleni” oznacza „tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzyszącą ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowymi przemysłowym”
- art. 83 ust. 2 mówiącym, iż zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków; dotyczy to również drzew owocowych (ust. 6 pkt. 2)
- art. 86 ust. 1 pkt. 3, gdzie napisano, iż nie pobiera się opłat za usunięcie drzew, ale tylko wtedy, gdy „usunięcie jest związane z odnową i pielęgnacją drzew rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków”; w przeciwnym wypadku opłata jest o 100% wyższa od opłat ustalonych w art. 85.

Ustawodawca posłużył się również pojęciem „wartości historycznych”, „kulturowych”, które są jednym z czynników ważnych przy tworzeniu parków krajobrazowych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, ustanawianiu pomników przyrody i innych czynnościach.

7. Zgodnie z art. 9 ust. 2 *ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 493)* „prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnych jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym”, natomiast państwo, jako mecenas, wspiera tę działalność, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspomóc finansowo realizację planowanych na dany rok zadań (art. 1).

„Sprawowanie opieki nad zabytkami” jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury, wymienionych w art. 32 ust. 1. *Ustawa* i w tym względzie jest zbieżna z *ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* – w art. 3 – słowniczku do tej *ustawy*, znajduje się hasło z definicją: „instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucja kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami”.

Zatem szeroko pojęta opieka nad zabytkami niekoniecznie musi oznaczać bezpośrednie czynności przy zabytku, ale również gromadzenie wiedzy o zabytkach, jej udostępnianie poprzez np. organizację wystaw, edukację społeczeństwa dotyczącą ochrony zabytków, uświadomienie istnienia odziedziczonych po dawnych mieszkańcach dóbr kultury, uwrażliwienie na wyjątkowy charakter tego dziedzictwa.

II. UWARUNKOWANIA OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

II.1 Uregulowania formalno-prawne

Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zmianami) jest podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce.

W rozdziale 1, art. 1 *ustawa* określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Ustawa w art. 3 pkt 1 definiuje zabytek jako „nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”

Art. 3 definiuje piętnaście pojęć użytych w ustawie, m. in.:

- zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytek ruchomy – rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- historyczny zespół budowlany – powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- krajobraz kulturowy – przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Art. 4 *ustawy* stwierdza, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu;
- przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5 *ustawy* stwierdza, że opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

W myśl art. 6 *ustawy* opiece i ochronie podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome, będące w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi i ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

a także zabytki ruchome będące w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi,
- wytworami techniki,
- materiałami bibliotecznymi,
- wytworami sztuki ludowej oraz rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami
- relikami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie ustawodawczej mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 *ustawy* wylicza formy ochrony zabytków, którymi są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Rejestr zabytków, dla zabytków znajdujących się na terenie województwa, prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Zgodnie z art. 9 *ustawy* do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informacje o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zgodnie z art. 10 *ustawy* do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 lutego 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 124, poz. 1305) określa sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków.

Na podstawie przepisu art. 15 *ustawy* Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice.

Zgodnie z art. 16 *ustawy* rada gminy, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Art. 19 bezpośrednio odnosi się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których uwzględnić należy w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- innym zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- parków kulturowych.

W dokumentach tych ustala się także, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

II.2 Nadzór nad ochroną zabytków. Organy ochrony zabytków

Art. 89 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stwierdza, że organami ochrony zabytków są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 90 *ustawy* stanowi, że Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy w szczególności:

- opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;

- prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- opiniowanie wniosków o nadanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”;
- współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 91 *ustawy* mówi, że do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sporządzanie w ramach przyznanych środków budżetowych planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- wydawanie zgodnie z właściwością decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

W przepisie art. 97 *ustawy* napisano, że przy ministrze właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Do zadań Rady Ochrony Zabytków należy wydawanie opinii w sprawach dotyczących w szczególności:

- założeń do projektu krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i projektu tego programu;
- oceny realizacji zadań wynikających z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w odniesieniu do zabytków;
- ochrony pomników historii;
- projektów aktów prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 98 przy Generalnym Konserwatorze zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Na podstawie art. 99 przy wojewódzkim konserwatorze zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotwórczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W dniu 3 października 2006 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wydał zarządzenie nr 28, na podstawie którego powołany został Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków i wraz z ośrodkami regionalnymi zajmuje się problematyką rozpoznawania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego. Co istotne, KOBiDZ „realizuje swoje zadania we współpracy ze służbami konserwatorskimi, a także (m.in.): z jednostkami samorządu terytorialnego”.

Dla Dolnego Śląska powołany został Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków z siedzibą we Wrocławiu. Podstawową działalnością ośrodka jest wykonywanie studiów środowiska kulturowego do planów zagospodarowania przestrzennego gminy, miasta lub innej jednostki osadniczej. Zawarte w nich ustalenia pozwalają konserwatorowi i samorządom lokalnym ochronić zabytki narzędziami planowania przestrzennego.

III. OCHRONA ZABYTEKÓW W DOKUMENTACH STOPNIA KRAJOWEGO

1. Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015 (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2006 r.)

Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015 jest:

- „podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić”;
- nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.”

W „Strategii” zwrócono uwagę na walory środowiska naturalnego, które w połączeniu z potencjałem kulturowym oraz korzystnym położeniem na kontynencie sprawiają, iż Polska jest atrakcyjnym miejscem do zwiedzania i wypoczynku. Jednak w rozbudowie infrastruktury turystycznej niezbędne jest wsparcie inicjatyw lokalnych przez władze publiczne.

W kontekście gminy Chojnów wsparcie to jest niezbędne, gdyż jest ona nieporównywalnie mniej atrakcyjna turystycznie niż np. gminy górskie lub nadmorskie.

Jednocześnie gmina Chojnów jest jednym z najlepszych przykładów na potwierdzenie myśli zawartej w „Strategii”, iż „Polska posiada bogate zasoby dziedzictwa kulturowego, które są jednym z głównych elementów wpływających na korzystny wizerunek kraju w Europie i w świecie oraz atutem w procesie definiowania miejsca i pozycji Polski w Unii Europejskiej.”

Położenie nacisku na rozwój turystyki zgodnie jest także z „Wizją Polski do roku 2015”:

„Polska powinna wykorzystywać bogactwo swoich zasobów ludzkich, kulturowych i przyrodniczych, jak również czerpać korzyści z rozwoju turystyki przyczyniającej się do wzrostu gospodarczego regionów, tworzenia nowych miejsc pracy oraz promocji regionów i kraju.”

Zasada zrównoważonego rozwoju oraz pielęgnowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego pozwolą również na osiągnięcie głównego celu strategii, jakim jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Aby cel osiągnąć, w „Strategii” wskazano sześć priorytetów.

Jednym w nich jest „**Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki**”, poprzez m.in. inwestycje prośrodowiskowe, co przełożyć się może na ochronę zabytkowych zespołów zieleni, jakimi są parki i aleje. W „Strategii” zadeklarowano też ochronę obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez dążenie do znaczącego ograniczenia „przestrzeni trwale zagospodarowanej”.

Kolejny priorytet to „**Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej**”. Za infrastrukturę społeczną uważa się infrastrukturę kultury, sportu i turystyki. Za istotne, zwłaszcza dla gminy Chojnów, należy uznać stwierdzenie omawianego dokumentu, że „równoległe z budową nowych obiektów kultury będą rozwijane działania nakierowane na zachowanie, ochronę i rewitalizację materialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez renowację, konserwację, adaptację obiektów zabytkowych dla celów kulturalnych i turystycznych, a także wdrożenie systemu monitoringu i zabezpieczeń tych obiektów. Działania te będą dotyczyć również obiektów kultu religijnego.”

Podkreślono, że funkcjonowanie polskich miejscowości na rynku turystyki wymaga rozbudowy usług gastronomicznych, noclegowych, infrastruktury rekreacyjnej i rozrywkowej, rozwoju szlaków turystycznych, baz informacyjnych i usług „okołoturystycznych”. Przy tak dużym nagromadzeniu obiektów zabytkowych w gminie Chojnów uznać można, że materia do działań jest gotowa, cały zaś problem polega na znalezieniu właściwego pomysłu jej wykorzystania dla dobra gminy i pozyskaniu środków na jego realizację.

W priorytecie „**Rozwój obszarów wiejskich**” podkreślono, że „atrakcyjność przyrodnicza, krajobrazowa i kulturowa obszarów wiejskich stanowią również podstawowy warunek rozwoju agroturystyki”. Jednak atrakcyjność ta nie będzie zauważona do momentu poprawy infrastruktury technicznej i społecznej. I tak należy bezkonfliktowo łączyć planowane inwestycje i działania modernizacyjne z dbałością o tradycyjne, regionalne budownictwo wiejskie, co przyczyni się m.in. do zachowania dziedzictwa kulturowego. Tu należy dodać również, iż nie tylko typ budownictwa decyduje o atrakcyjności obszaru, ale również tradycyjny, historyczny rodzaj rozplanowania przestrzeni. W gminie Chojnów w większości zachowały się dawne układy ruralistyczne, chociaż obserwuje się tendencję do ich rozbijania poprzez nie zawsze przemyślane podziały działek i ich usytuowanie wobec pierwotnego układu siedliskowego wsi.

Podniesienie konkurencyjności polskich regionów zawarte jest w priorytecie „**Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej**”. Jak podkreślono, aby zwiększyć konkurencyjność, należy wykorzystać zasoby środowiska przyrodniczego jako istotnego potencjału rozwojowego oraz wesprzeć ochronę i poprawę stanu materialnego dziedzictwa kulturowego, a także rozwój inwestycji kultury regionów.

Region dolnośląski, jako obszar o bogatej historii, na którym mieszały się narodowości, obyczaje, religie, czego wyrazem jest m.in. bogaty rozwój kultury materialnej, winien być obszarem otwartym i tę swoją różnorodność podkreślać. Gmina Chojnów jest jakby miniaturą regionu: to tutaj dziedzictwo pozostawione przez dawnych mieszkańców współlistnieje z wytworami współczesności. Ponieważ stanowi ono znakomitą większość zasobów materialnych (kościółów, domów mieszkalnych, gospodarczych, parków, pałaców,

dworów), nie może być ignorowane, ani tym bardziej niszczone, bo to właśnie ono decyduje o takim a nie innym charakterze gminy.

Na koniec ważna uwaga dotycząca finansowania priorytetów: w „Strategii”, obok funduszy z budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, podkreśla się, iż „coraz większe znaczenie powinno mieć także upowszechnienie mechanizmów i form partnerstwa publiczno-prywatnego”.

2. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013 (uzupełniona w 2005 r. dokumentem „Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2020)

Celem strategicznym – nadrzędnym Narodowej Strategii Rozwoju Kultury jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach. Jako jednostki strategiczne uznaje się Ministerstwo Kultury i jednostki samorządu terytorialnego. W NSRK określono pięć programów, w tym „**Ochronę Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego**”.

Założenia *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* [Założenia i cele Narodowej Strategii Rozwoju Kultury, podrozdz. 8.3 Założenia do Narodowej Strategii Rozwoju Kultury, w: Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013] określają, że „państwo, w tym Minister Kultury, powinno być partnerem dla jednostek samorządu terytorialnego i wspólnie z nim kształtować kulturę w regionach. Samorządy terytorialne powinny zyskać motywację w kształtowaniu instytucjonalnego zaplecza dla rozwoju kultury, w tym do wypełniania założonych w lokalnych strategiach rozwoju celów w sferze kultury, a rola państwa powinna sprowadzać się do badań naukowych i monitorowania tej strefy oraz do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Jednocześnie Minister Kultury powinien posiadać odpowiednie środki na sprawowanie mecenatu nad działalnością instytucji kultury oraz instrumenty o charakterze motywującym, za pomocą których możliwa będzie realizacja polityki kulturalnej państwa w regionach.

Zwiększyć powinna się społeczna partycypacja w sferze odpowiedzialności za kulturę, m.in. poprzez uspołecznienie decyzji podejmowanych w sferze kultury w regionach (lokalne strategie kulturalne, społeczne ciała opiniujące funkcjonowanie instytucji kultury. Wzrosnąć powinna również rola organizacji pozarządowych poprzez równouprawnienie ich w dostępie do środków publicznych na zadania w sferze kultury. (...)

Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest podstawą do podjęcia działań w kształtowaniu zintegrowanych produktów turystycznych, wykorzystujących (i działających na ich rzecz) elementy dziedzictwa kulturowego, aktywność instytucji kultury oraz skoncentrowane wokół tych instytucji przemysły kultury.”

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury podkreśla wpływ działań i aktywności kulturalnej na wzrost potencjału rozwojowego społeczeństwa i poszczególnych regionów kraju, ze specjalnym uwzględnieniem roli centrów regionalnych.

Obejmuje wszystkie sfery i zagadnienia funkcjonowania kultury, traktując je w sposób systemowy.

W NSRK założono 12 celów cząstkowych, wśród których znajduje się „zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków”. Cele cząstkowe mają być realizowane w ramach 5 Narodowych Programów Kultury:

- Czytelnictwo i sektor książki *NPK Promocja czytelnictwa i rozwój sektora książki*
- Dziedzictwo kulturowe *NPK Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego*
- Instytucje artystyczne i promocja twórczości *NPK Rozwój instytucji artystycznych*
- Szkolnictwo artystyczne i promocja młodych twórców – *NPK Wspierania debiutów i rozwoju szkół artystycznych*
- Sztuka współczesna *NPK Znaki Czasu*.

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” stwierdza, że sfera dziedzictwa jest podstawą rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także jest potencjałem regionów, który służy wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystyki, mieszkańców i inwestorów.

„Kultura to, w rozumieniu historycznym, także dziedzictwo narodowe – wytwory i czynności danego narodu, należące do kategorii kultury symbolicznej, mające wyjątkową powszechną wartość, szczególnie dla danego narodu – dającą poczucie identyfikacji oraz budowanie więzi”.

Cele operacyjne NSRK określa 11 programów operacyjnych (PO) Ministra Kultury, które są uszczegółowieniem i rozszerzeniem Narodowych Programów Kultury.

Najważniejszymi programami operacyjnymi dla ochrony zabytków są:

– **PO „Dziedzictwo kulturowe”**, zawierający 2 priorytety:

- **Priorytet I** mający na celu poprawę stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksową rewaloryzację zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawę warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę”;
„Rodzaje kwalifikujących się zadań (projekty realizowane bez udziału środków europejskich):
a) rewitalizacja historycznych obszarów miejskich;
b) ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego wsi;

- c) rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, w tym zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów;
 - d) rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego;
 - e) rewaloryzacja i konserwacja zabytków romańskich;
 - f) rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii w kraju i za granicą;
 - g) prowadzenie badań archeologicznych; i zabezpieczanie zabytków archeologicznych;
 - h) konserwacja zabytków ruchomych (niewchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów w kraju i za granicą;
 - i) dokumentowanie zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja) w kraju i za granicą;
 - j) zabezpieczenie przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem zagranicę zabytków ruchomych i nieruchomości;
 - k) ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego;
 - l) rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju”.
- **Priorytet II** którego celem są zadania związane z zakupami dzieł sztuki i kolekcji, starodruków i archiwaliów, ich konserwacja i digitalizacja, wspieranie rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych.
- **PO „Promesa Ministra Kultury”** mający na celu dofinansowanie przez ministra kultury wkładu krajowego w projektach kulturalnych, w tym dotyczących ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, realizowanych ze środków Unii Europejskiej;
„Dofinansowanie ze środków Ministra Kultury wkładu publicznego (tzw. „wkładu własnego”) dotyczy w szczególności projektów realizowanych w ramach:
 - a) Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, działań:
 - 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna
 - 1.4 Rozwój turystyki i kultury
 - 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
 - 3.1 Obszary wiejskie
 - 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe
 - 3.5 Lokalna infrastruktura edukacyjna
 - b) Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, działania:
 - 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
 - c) Mechanizmu Finansowego EOG, priorytetów:
 - 3 Ochrona europejskiego dziedzictwa kulturowego
 - 5 Badania naukowe
 - d) Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III
 - e) Programów Wspólnotowych (m.in. Kultura 2000)“/
- **PO „Rozwój inicjatyw lokalnych”**, którego celem jest niwelowanie różnic w dostępie do kultury oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości. W ramach tego programu realizowane są przedsięwzięcia niskobudżetowe z zakresu m.in. ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.
„Kryteria wyboru zadań:
 - a) poprawność formalna wniosku i załączników;
 - b) zgodność merytoryczna wniosku z założeniami Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2013 i Narodowymi Programami Kultury;
 - c) maksymalna wnioskowana kwota dotacji ze środków Ministra Kultury 25 000 zł;
 - d) wartość merytoryczna zadania rozumiana jako:
 - zbieżność działań z diagnozą potrzeb;
 - celowość realizacji zadania;
 - wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego;
 - krzewienie lokalnych zwyczajów i tradycji;
 - walory artystyczne zadania;
 - oryginalność i nowatorstwo proponowanych rozwiązań;
 - otwarta formuła, umożliwiająca aktywny i kreatywny udział społeczności w zadaniu.
 - e) w przypadku gdy podmiot współpracował już z Ministerstwem Kultury, ocenie podlegać będzie dotychczasowa sprawność i rzetelność w realizacji zadania, a także:
 - f) wysokość deklarowanego udziału własnego w kosztach realizacji zadania;
 - g) umiejętność pozyskania środków z różnych źródeł”.

3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Dokument jest aktualizacją *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*, opracowanej przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, przyjętej w dniu 17 listopada 2000 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 26, poz. 432).

Aktualnie trwają prace nad nową „Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2008–2033”. Na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego udostępniono Tezy i Założenia oraz Wstępny Projekt Koncepcji.

W obowiązującym obecnie dokumencie napisano, że „problemem kluczowym dla kształtowania strategii rozwoju kraju jest: jak pogodzić wymogi **konkurencyjności i efektywności** dyktowanej przez gospodarkę światową oraz związaną z nimi konieczność szybkiej restrukturyzacji (modernizacji) gospodarki narodowej, jako jedynej drogi ich spełnienia, z zaspokajaniem społecznych aspiracji do **sprawiedliwości i równości** oraz z tworzeniem szans na poprawę jakości życia „tu i teraz”.

Zgodnie z art. 47 ust. 2. pkt 2 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju określa uwarunkowania, cele i kierunki zrównoważonego rozwoju kraju oraz działania niezbędne do jego osiągnięcia, a w szczególności: (...)*

2) *wymagania z zakresu ochrony środowiska i zabytków, z uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie;*

W części 3 Koncepcji zaznaczono, iż „głównym celem przestrzennego zagospodarowania Polski jest wykorzystanie dobrze wykształconej policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju do dynamizacji rozwoju Polski i przełamanie w ten sposób jej zapóźnienia cywilizacyjnego. Cel ten jest zbieżny ze strategicznym celem NPR 2007–2013.

Zagospodarowanie przestrzenne kraju powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego, wysokiego tempa wzrostu polskiej gospodarki, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom kraju równoprawnego dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury.”

Przedstawiono również „zasady wynikające z założeń zrównoważonego rozwoju, które można sformułować następująco [w nin. Programie zacytowano 3 z 5 zasad:

1. Przestrzeń, jako dobro rzadkie ze względu na jej wysoką wartość przyrodniczą i kulturową, winna być użytkowana bardzo oszczędnie.
2. Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe terenu powinny stanowić podstawę do kształtowania funkcji rozwojowych struktur przestrzennych.
3. Zajmowanie wartościowej z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przestrzeni winno odbywać się jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Dotyczy to przede wszystkim rozwoju infrastruktury transportowej i rozbudowy miast.” (...)

W Koncepcji podkreślono występowanie złej tendencji, jaką jest suburbanizacja. Zjawisko to polega na niekontrolowanym rozlewaniu się dużych miast.

Ma to zły wpływ na nowo realizowaną zabudowę, wsi zlokalizowanych w pobliżu tych miast: obserwuje się zatracenie stylowych cech i pomieszanie form zabudowy a co za tym idzie – utratę najcenniejszego komponentu ładu przestrzennego, jakim jest estetyka.

W stosunku do nadmiernie rozproszonego osadnictwa wiejskiego obszarów środkowej i wschodniej Polski, układy wiejskie Polski południowej i południowo-zachodniej są o wiele korzystniejsze: wsie są bardziej zwarte, siedliska, oprócz budynków mieszkalnych, zawsze posiadają zabudowę gospodarczą, za komponowaną funkcjonalnie i logicznie.

Autorzy Koncepcji zauważyli również, że „krajobraz wsi w okresie socjalizmu stracił swoje tradycyjne walory estetyczne, głównie wskutek powszechnego stosowania zuniformizowanych lub nadmiernie uproszczonych wzorców architektonicznych. Po 1989 r. pojawiły się nowe wzorce, ale z reguły brak im stylistycznej skromności. Wszystko to, wraz z możliwością realizacji dowolnej inwestycji pod przykrywką realizacji siedliska na własnej działce, powoduje, że chaos budowlany na obszarach wiejskich utrzymuje się także obecnie.”

Aby przestrzeni wiejskiej przywrócić ład, sformułowano zasadę, iż „rozwój systemu [osadniczego] powinien zmierzać w kierunku(...) dążenia do komasacji osadnictwa na terenach wiejskich, ponieważ jego rozproszenie poważnie utrudnia racjonalną obsługę siedlisk przez sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej”.

W Koncepcji odniesiono się również do rozwoju turystyki, jako dziedziny gospodarki, mogącej przynosić zyski. Jednak nie wszędzie rozwój ten będzie jednakowy.

Wyróżniono trzy typy obszarów:

- „mające znaczący turystyczny potencjał przyrodniczy,
- charakteryzujące się potencjałem kulturowo-historycznym
- oraz stosunkowo dobrze wyposażone w infrastrukturę turystyczną.

Jedynie na obszarach Dolnego Śląska i Opolszczyzny, na znacznej części terenów nadmorskich oraz w pasie od Beskidu Śląskiego, przez Podhale, po Beskid Niski, w największym stopniu współwystępują wszystkie trzy elementy potencjału turystycznego."

IV. PROGRAMY MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO NA 2009 r.

Na 2009 r. zaplanowano 8 programów, wśród nich: „Dziedzictwo kulturowe”, „Promesę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”, „Rozwój infrastruktury kultury”. W ramach programów beneficjenci mogą starać się o dofinansowanie zadań związanych z ochroną zabytków.

1. Program „Dziedzictwo kulturowe” zamyka się w 5 priorytetach:

- Priorytet 1 *„Ochrona zabytków”*
- Priorytet 2 *„Rozwój instytucji muzealnych”*
- Priorytet 3 *„Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju”*
- Priorytet 4 *„Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego”*
- Priorytet 5 *„Ochrona dziedzictwa kultury ludowej”*

Cel główny i cele cząstkowe zbieżne są z celami zawartymi w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury. Szczegóły dotyczące programu: regulamin, wzory wniosków znajdują się na stronie MKiDN www.mkidn.gov.pl – Programy Ministra 2009.

2. Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”

Za cel „Programu” uznano zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury.

Do „Programu” mogą zakwalifikować się następujące zadania:

- ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury kulturalnej oraz infrastruktury publicznych szkół i uczelni artystycznych,
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinie kultury,
- międzynarodowe przedsięwzięcia kulturalne,
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Dofinansowanie tzw. „wkładu własnego” dotyczy zadań realizowanych w ramach:

- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007–2013,
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2007–2013,
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
- Programu Rozwój Obszarów Wiejskich 2007–2013,
- Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Funduszu Wymiany Kulturalnej w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- Programu Kultura 2007–2013.

Cel „Programu” oraz jego zasady są zgodne z celami zawartymi w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury. Szczegóły dotyczące programu: regulamin, wzory wniosków znajdują się na stronie MKiDN www.mkidn.gov.pl – Programy Ministra 2009.

3. Program „Rozwój infrastruktury kultury”

Celem „Programu” jest poprawa warunków funkcjonowania, rozszerzenie i wzbogacenie oferty, placówek zajmujących się działalnością kulturalną.

Do dofinansowania kwalifikują się następujące rodzaje zadań:

- remont, modernizacja, adaptacja nieruchomości na cele działalności kulturalnej i edukacyjnej;
- przygotowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do prowadzenia inwestycji (projekty architektoniczne, studia wykonalności, analizy oddziaływania na środowisko);
- zakup wyposażenia służącego działalności kulturalnej i edukacyjnej;
- współfinansowanie projektów budowy i modernizacji obiektów służących działalności kulturalnej ze środków europejskich mających podpisane umowy na dofinansowanie projektu.

W ramach programu „Rozwój infrastruktury kultury” o współfinansowanie można ubiegać się tylko w wypadku przedsięwzięć, które nie mają przyznanej Promesy.

Beneficjentami mogą być: samorządowe instytucje kultury; organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe; niepubliczne szkoły i uczelnie artystyczne; publiczne szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego; jednostki samorządu terytorialnego.

V. POZOSTAŁE PROGRAMY I FUNDUSZE ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**V.1 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007–2013**

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowania tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Jednym z priorytetów jest **priorytet XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe**.

Głównym celem priorytetu jest wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.

Cele szczegółowe priorytetu zawarte są w 3 działaniach:

- Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym
- Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym
- Działanie 11.3 Infrastruktura szkolnictwa artystycznego

„W ramach priorytetu przewiduje się komplementarne wsparcie rozbudowy i modernizacji infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim i światowym, w tym szczególnie zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO oraz uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii”.

Instytucje odpowiedzialne za realizację „Programu”:

Nazwa	Instytucja
Instytucja Zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych
Instytucja Pośrednicząca	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Instytucja Pośrednicząca II stopnia/Instytucja Wdrażająca	Władza Wdrażająca Programy Europejskie
Instytucja Certyfikująca	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Instytucji Certyfikującej
Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja Pośrednicząca (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)

V.2 Program Kultura 2007–2013

W ogłoszeniu edycji na 2009 r. napisano, iż celem „Programu” jest wzmocnienie przestrzeni kulturowej wspólnej dla Europejczyków, opartej na wspólnym dziedzictwie kulturowym. Program nastawiony jest na trzy szczegółowe priorytety:

- wspieranie ponadnarodowej mobilności osób działających w sektorze kultury,
- wspieranie ponadnarodowego obiegu dzieł oraz wyrobów artystycznych i kulturalnych,
- wspieranie dialogu między kulturami.

Organizacje działające w dziedzinie kultury otrzymują wsparcie na projekty współpracy ponad granicami oraz na tworzenie i realizację działań kulturalnych i artystycznych. W ramach tej części nacisk położony jest na pomoc w nawiązywaniu współpracy przez takie organizacje uczestniczące w programie Kultura, jak teatry, muzea, stowarzyszenia zawodowe, centra badawcze, wyższe uczelnie, instytuty kultury i organy władzy publicznej z różnych krajów. Dzięki wspólnemu działaniu różne sektory mogą rozwijać prowadzoną działalność kulturalną i artystyczną ponad granicami krajów.

V.3 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Głównym celem Programu jest poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. Jego zasięg obejmuje teren całego kraju i uwzględnia indywidualne cechy regionów poprzez możliwość dywersyfikacji kryteriów dostępu.

W zakresie realizacji „Programu” wyznaczono 4 osie priorytetowe, wśród których można wyszczególnić następujące działania wdrażane przez Urzędy Marszałkowskie:

- „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” (oś 1),
- „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” (oś 2),
- „Odnowa i rozwój wsi” (oś 3),
- Samorząd Województwa przyjmował będzie również wnioski o pomoc finansową w ramach działań osi 4 Leader: „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania”.

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego najistotniejszy jest priorytet „*Odnowa i rozwój wsi*”. Jego celem jest zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich.

Priorytet obejmuje zadania z zakresu:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- 2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- 3) budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- 4) zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- 5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
- 6) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Wskazany do dofinansowania projekt musi wpisywać się w zakres Planu Odnowy Miejscowości i nie może posiadać charakteru komercyjnego.

Beneficjentami mogą być: osoba prawna – gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego; kościół lub inny związek wyznaniowy; organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie).

V.4 Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

W ramach programów kładziony będzie nacisk na współpracę międzyregionalną. Głównymi priorytetami tej współpracy są:

- **Priorytet 1** dotyczący innowacyjności oraz gospodarki opartej na wiedzy, koncentrując się przede wszystkim na kwestiach związanych z innowacyjnością, badaniami i rozwojem technologii, przedsiębiorczością oraz MŚP [małe i średnie przedsiębiorstwa], społeczeństwem informacyjnym, zatrudnieniem i kwalifikacjami;
- **Priorytet 2** dotyczy środowiska naturalnego oraz zapobiegania ryzyku, a w szczególności kwestii związanych z zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi, gospodarką wodną, gospodarką odpadami, różnorodnością biologiczną oraz zachowaniem dziedzictwa naturalnego, energetyką, zrównoważonym transportem, dziedzictwem kulturowym i krajobrazem;
- **Priorytet 3** dotyczy technicznego wsparcia dla programu (pomoc techniczna).

Beneficjentami mogą być instytucje publiczne i instytucje o charakterze publicznym np.:

- władze regionalne i lokalne,
- instytucje publiczne i jednostki organizacyjne powołane w celu świadczenia usług publicznych w zakresie ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego, transportu publicznego.

Szczegółowe informacje można znaleźć na Portalu Funduszy Strukturalnych:

www.interreg.gov.pl/20072013/EWT/międzyregionalne/ oraz stronie Programu: www.interreg4c.eu/

V.5 Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia

Wprawdzie „Program” przeznaczony jest głównie dla wybranych powiatów, wśród których nie ma powiatu legnickiego, ale zaznaczono jednocześnie, iż siedziba wnioskodawcy „nie musi koniecznie znajdować się na opisanym obszarze. Warunkiem uzyskania dofinansowania dla projektu jest korzyść dla wymienionego obszaru oraz wkład w rozwój obszaru po obu stronach granic”.

Ważna jest następująca uwaga: „każdy projekt musi być realizowany we współpracy z niemieckim partnerem z Saksonii i charakteryzować się wpływem transgranicznym (przynosić korzyści zarówno mieszkańcom Niemiec, jak i Polski).”

W ramach „Programu”, w dziedzinie wsparcia 2.2 „Kultura i sztuka” dofinansowane będą zadania z zakresu:

- 1) dostosowywania placówek kultury – muzeów, teatrów i innych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 2) wymian artystycznych i kulturalnych – np. poprzez współpracę zespołów ludowych z Saksonii i Polski, wymiany młodzieży,
- 3) ochrony, konserwacji, zwiększania dostępności do zabytków, upowszechnienia fotografii zabytków w internecie, bibliotekach.

Beneficjentami mogą być, m.in.: jednostki samorządu terytorialnego (województwa, powiaty oraz gminy), ich związki, stowarzyszenia, jednostki organizacyjne; Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe wraz z jednostkami organizacyjnymi; instytucje kultury; szkoły i placówki oświatowe.

V.6 Program dla Europy Środkowej

Celem nadrzędnym jest podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności miast i regionów.

Celem priorytetu 4. jest ochrona i jednocześnie rozwój oraz wykorzystanie do celów gospodarczych (głównie turystycznych) zasobów kulturowych Europy Środkowej, takich jak: parki krajobrazowe i narodowe, zamki, pałace, kościoły, zabytki i inne obiekty związane z kulturą i tradycją miast i regionów Europy Środkowej.

Przykłady zadań, które mogą być objęte „Programem”, to:

- 1) tworzenie ponadnarodowych i innowacyjnych strategii zarządzania dla ochrony, konserwacji i eksploatacji zasobów kulturowych (miejsc, struktur, krajobrazów, obiektów) zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju (czyli rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem zasobów kulturowych, przy jednoczesnej ochronie tych zasobów);
- 2) promowanie kultury i tradycji regionów, krajów (np. reklama w telewizji, radio);
- 3) zintegrowane koncepcje kulturowe i gospodarcze mające na celu generowanie dochodu i zatrudnienia (np. stworzenie programów wycieczek objazdowych promujących zabytki i kulturę regionów współpracujących);
- 4) podejmowanie działań ujętych w strategiach regionów w zakresie wzmacniania kulturowych aspektów regionów;
- 5) nawiązanie współpracy pomiędzy obiektami zabytkowymi i muzeami w celu np. stworzenia w przyszłości wspólnej oferty;
- 6) ponadnarodowa współpraca nad przygotowywaniem inwestycji w „szlaki kulturowe” w obszarze Europy Środkowej (np. zakup tabliczek informacyjnych, rozbudowa, zagospodarowanie szlaków);
- 7) ponadnarodowe centrum kompetencji zajmujące się utrzymaniem zasobów kulturowych (obiektów kultury, parków krajobrazowych itp. w słabszych, peryferyjnych regionach. Można otrzymać dofinansowanie na zakup i wprowadzenie technologii informatyczno-komunikacyjnych do współpracy np. dostęp do stałego i szybkiego Internetu.

Projekt winien być realizowany na terenie Europy Środkowej przez grupę co najmniej trzech partnerów. Powinni oni reprezentować co najmniej trzy wymienione w zasadach ogólnych kraje; czasem muszą to być konkretne regiony.

Beneficjentami mogą być, m. in.: władze lokalne i regionalne; grupy interesu; wszystkie zorganizowane grupy obywateli i ich przedstawiciele działający dla uatrakcyjnienia miast i regionu w oparciu o zasoby kulturowe.

V.7 Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy

Z obu tych mechanizmów istnieje możliwość finansowania zadań z zakresu kultury, w tym ochrony dziedzictwa kulturowego. Jednym z priorytetów jest **priorytet 3**.

Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego. Celem priorytetu jest:

- zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem
- oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Poznań).

W ramach priorytetu możliwe są do dofinansowania następujące rodzaje działań:

- 1) rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowanych w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej,
- 2) rewitalizacji historycznych obszarów miejskich,
- 3) rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych,
- 4) rewitalizacji obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej na cele kulturalne, w szczególności na muzea nowoczesności,
- 5) renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii,
- 6) budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu,
- 7) budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury,
- 8) kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego,

9) tworzenia systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczenie zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem.

Beneficjenci to:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe,
- państwowe szkoły i uczelnie artystyczne,
- archiwa państwowe, organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- przedsiębiorstwa państwowe i zakłady budżetowe jednostek samorządu terytorialnego nie działające w celu osiągnięcia zysku,
- instytucje sektora prywatnego działające w interesie publicznym.

V.8 Fundusz Wymiany Kulturalnej

Jak opisano na stronie internetowej MKiDN: Fundusz Wymiany Kulturalnej w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego został ustanowiony w celu aktywnego wspierania współpracy w obszarze kultury pomiędzy Polską a trzema Państwami-Darczyńcami: Norwegią, Islandią i Liechtensteinem. Fundusz będzie wspierał działania z zakresu sztuk wizualnych, muzyki i literatury, zarządzania kulturą oraz projektów dotyczących dokumentacji, promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Wszystkie projekty realizowane w ramach Funduszu **muszą dotyczyć współpracy partnerskiej** podmiotów polskich z podmiotami z Państw – Darczyńców.

Partner uczestniczący w realizacji projektu powinien spełniać następujące warunki:

- pochodzi z krajów Państw – Darczyńców (Islandii, Liechtensteinu, Norwegii);
- jego udział w projekcie jest uzasadniony i poparty listem intencyjnym bądź umową partnerską;
- nie czerpie zysków z udziału w projekcie;
- należy do grupy podmiotów, które są Wnioskodawcami Funduszu.

Typowe przykłady projektów, które są dofinansowywane z Funduszu:

- organizacja wystaw artystycznych, spektakli, koncertów i innych wydarzeń artystycznych;
- udział twórców i artystów w międzynarodowych wydarzeniach artystycznych;
- wspieranie współpracy oraz wymiany artystów w zakresie m.in. sztuk plastycznych, sztuk scenicznych, muzyki, fotografii, literatury i innych;
- wspieranie współpracy szkół i uczelni artystycznych;
- współpraca ekspertów w dziedzinie nowoczesnych technik konserwatorskich, dokumentacji, ochrony, konserwacji i promocji dziedzictwa kulturowego, zwalczania nielegalnego wywozu i wwozu oraz handlu skarbami kultury;
- współpraca międzyinstytucjonalna instytucji kultury i archiwów.

Wnioskodawcami mogą być: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; publiczne instytucje kultury; publiczne szkoły i uczelnie artystyczne; archiwa państwowe; organizacje pozarządowe ze sfery kultury; artyści, twórcy, animatorzy kultury, kierowani przez jeden z podmiotów wymienionych w pkt. a–d.

V.9 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Z Funduszu tego mogą być dofinansowane prace przy zabytkowych parkach i ogrodach. W tym celu ustala się „Listę preferencyjną parków i ogrodów zabytkowych dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”. Aktualizacja listy będzie prowadzona co 3 lata.

Informacja o możliwościach dofinansowania jest również dostępna na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, który przeprowadza merytoryczną ocenę proponowanych działań, dokonując weryfikacji obiektów.

Na krajowej Liście preferowane będą obiekty o znaczeniu ponadregionalnym. Prace w obiektach niższej rangi mogą być dofinansowywane np. z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

V.10 Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009–2013

Jest to program rządowy, mający za cel wspieranie procesu budowy społeczeństwa obywatelskiego, poprzez użycie różnego rodzaju pomocy finansowej, a także wzmocnienia roli tzw. III sektora (organizacje pozarządowe oraz podmioty zdefiniowane w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Aby umożliwić obywatelom aktywne uczestniczenie w życiu publicznym, trzeba stworzyć im odpowiednie warunki i wyposażyć ich w konkretne zasoby i umiejętności, które takie uczestnictwo umożliwiają.

Cel możliwy będzie do osiągnięcia za pomocą *priorytetu 1. Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne.*

W ramach priorytetu wspierane będzie m.in. „pielęgnowanie tożsamości narodowej i kulturowej” – promocja rodzimej tradycji, ze szczególnym uwzględnieniem podtrzymywania, popularyzowania szeroko pojętego dziedzictwa narodowego, wspieranie inicjatyw będących efektem współpracy różnorodnych środowisk, instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w sferze tradycji oraz lokalnej, regionalnej i narodowej kultury.

Realizacja PO FIO finansowana będzie z krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa. Nie przewiduje się finansowania działań podejmowanych w ramach PO FIO ze źródeł zagranicznych, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wnioskodawcami mogą być:

- organizacje pozarządowe, których definicję podaje art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- osoby prawne i jednostki wyznaniowe kościołów i jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

V.11 Fundacja Wspomagania Wsi

Założycielem jest JE ks. Kardynał Józef Glemp.

Fundacja powołana została dla wspierania inicjatyw gospodarczych i społecznych mieszkańców wsi i małych miast oraz inicjatyw związanych z poprawą stanu infrastruktury obszarów wiejskich i kulturą.

Co rok ogłaszana jest edycja konkursu **Kultura Bliska. Chronimy nasze dziedzictwo kulturowe**. Są też inne konkursy, w ramach których mogą znaleźć się elementy ochrony dziedzictwa kulturowego.

O dotację mogą się ubiegać nie tylko organizacje pozarządowe, ale także ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, grupy nieformalne, prowadzące działalność na wsiach.

V.12 Fundacja im. L. Kronenberga

Fundacja udziela wsparcia w ramach zadań dotyczących edukacji i rozwoju lokalnego. W zakresie edukacji i rozwoju lokalnego finansuje m.in. inicjatywy dotyczące dziedzictwa kulturowego i tradycji oraz twórczości artystycznej dzieci i młodzieży.

O dofinansowanie mogą ubiegać się fundacje, stowarzyszenia, szkoły, domy kultury, biblioteki oraz jednostki samorządu terytorialnego działające na rzecz dobra publicznego.

V.13 Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Jedną z dziedzin, będących w kręgu zainteresowania Fundacji, jest ochrona i zachowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego.

O dotacje mogą ubiegać podmioty posiadające osobowość prawną.

V.14 Fundacja Warta „RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ”

Jednym z celów Fundacji jest prowadzenie działalności publicznej i społecznie użytecznej na rzecz promocji i wspierania kultury oraz konserwacji zabytków.

Fundacja wspiera osoby fizyczne i instytucje oraz organizacje.

VI. OCHRONA ZABYTKÓW W DOKUMENTACH STOPNIA WOJEWÓDZKIEGO

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013

RPO WD jest dokumentem stanowiącym podstawę dla realizacji zadań, które mogą być dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem zasadniczym jest poprawa życia mieszkańców Dolnego Śląska, konkurencyjności regionu, przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie celu ma nastąpić poprzez realizację 10 priorytetów, wśród których za najistotniejszy dla ochrony zabytków uznaje się **priorytet VI „Turystyka i Kultura”**.

Priorytet ten krótko opisano jako „promowanie walorów przyrodniczych jako potencjału dla rozwoju zrównoważonej turystyki oraz podnoszenie rangi kultury regionu poprzez jej promowanie, rozwój infrastruktury kulturalnej i zachowanie dziedzictwa kulturowego”.

W jego ramach wyodrębniono 6 działań:

- 6.1 Turystyka uzdrowiskowa
- 6.2 Turystyka aktywna
- 6.3 Turystyka biznesowa
- 6.4 Turystyka kulturowa
- 6.5 Działania wspierające infrastrukturę turystyczną i kulturową

Jednocześnie zaznaczono, iż „realizowane projekty powinny wpisywać się w założenia Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego.”

Projekty, będące w obszarze działania priorytetu winny dotyczyć:

- obiektów dziedzictwa historycznego
- obiektów instytucji kultury
- upowszechniania informacji o dziedzictwie przeszłości oraz o przedsięwzięciach jednostek kultury
- informacji i promocji turystyki kulturowej
- organizacji imprez/wydarzeń kulturalnych o znaczeniu co najmniej regionalnym
- przedsięwzięcia z zakresu współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej (m.in. seminaria, konferencje) w celu zapewnienia wymiany dobrych praktyk oraz doświadczeń.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wskazany jest **priorytet 6. „Turystyka i Kultura”** oraz

1. Działanie „**Turystyka kulturowa**”.

Do dofinansowania mogą zakwalifikować się projekty dotyczące zadań:

- 1) prowadzące do maksymalnego wykorzystania i udostępnienia jak największej liczbie turystów zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego,
- 2) realizowane na szlakach turystycznych (np. szlak zabytków Światowego Dziedzictwa UNESCO, szlak cysterski, szlak zamków piastowskich, szlak rzeki Odry).

Istotne jest także, aby przedsięwzięcia były powiązane z innymi podobnymi w tym regionie, tworząc jedną całość i dopełniając się wzajemnie. Muszą one być udostępnione dla turystów odwiedzających region.

Oprócz dofinansowania wszelkich prac przy zabytkach, w ramach tego działania ubiegać się można o dofinansowanie na usprawnienie działalności placówek kulturalnych (np. domów kultury) poprzez poprawę stanu budynków, które zajmują oraz zakup nowego wyposażenia. Wspierane będą również działania polegające na nawiązywaniu lub kontynuowaniu współpracy między regionami w państwach UE, które przyczynią się do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk z tej dziedziny.

Dofinansowane mogą być w szczególności projekty:

- „będące impulsem do podejmowania kolejnych przedsięwzięć (np. związanych z adaptacją i wykorzystaniem zabytków do pełnienia nowych funkcji mających pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy regionu), które przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy;
- projekty przewidziane do realizacji na szlakach turystycznych o znaczeniu regionalnym;
- projekty umożliwiające jak najszersze udostępnianie obiektów dziedzictwa kulturowego;
- przedsięwzięcia przyczyniające się do poprawy stanu obiektów zajmowanych przez instytucje kultury;
- przedsięwzięcia polegające na doposażeniu w sprzęt niezbędny do prawidłowego funkcjonowania instytucji kultury”.

Beneficjentami priorytetu mogą być, m.in.: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; instytucje kultury; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; organizacje pozarządowe.

2. Kolejne działanie, pośrednio dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego, to „**Turystyka aktywna**”.

W ramach tego działania mogą być dofinansowane projekty dotyczące opracowywania i wdrażania koncepcji z zakresu rozwoju infrastruktury (w tym modernizacji i budowy obiektów rekreacyjnych i sportowych) niezbędnej do uprawiania aktywnych form turystyki, między innymi: narciarskiej, górskiej, rowerowej, pieszej i wodnej.

2. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.

W dokumencie podkreśla się, że Dolny Śląsk należy do najbogatszych pod względem zasobów zabytkowych regionów w Polsce oraz że stan zabytków najczęściej jest zły z powodu niewystarczających środków finansowych na „odbudowę, rewaloryzację czy też konserwację dziedzictwa kulturowego oraz niewystarczającą współpracę między jednostkami publicznymi a partnerami prywatnymi”.

W analizie SWOT, w części „*Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko*” za mocne strony województwa uznano m.in. „wartości kulturowe o znaczeniu europejskim (zabytki, zespoły pałacowo-klasztorne)” oraz „interesujące przyrodnicze walory krajoznawcze o charakterze wielkoprzestrzennym – parki narodowe i krajobrazowe, a także rezerwy i osobliwości przyrody”, „liczne zasoby zabytkowe oraz pamiątki historyczne, jak: obiekty architektury i budownictwa, muzea i skanseny, stanowiska archeologiczne, miejsca pielgrzymkowe, obiekty martyrologii, imprezy kulturalne i turystyczne”, „występowanie najwyższej klasy miejskich zespołów zabytkowych oraz zabytków pocysterskich o znaczeniu międzynarodowym, atrakcyjnych dla turystów zagranicznych”.

Za złe strony uznano m. in. „brak ładu przestrzennego w zagospodarowaniu miejscowości, obszarów i tras komunikacyjnych oraz niski poziom estetyki otoczenia na terenach mieszkaniowych”, „brak tras systemowych np. zwiedzanie obiektów architektury przemysłowej, drewnianej architektury przysłupowej”.

Za jeden z priorytetów realizacji celów „Strategii” uznano „*Wspieranie aktywności gospodarczej*”, mające objawiać się m.in. poprzez „wspieranie integracji i rozbudowy gospodarczej dolnośląskiego potencjału turystycznego oraz zdrowiskowego i ich promocję”.

Inny priorytet to „*Poprawa spójności przestrzennej regionu*”, a jednym z działań jest „umacnianie istniejącej struktury osadniczej poprzez pełne wykorzystanie potencjału poszczególnych elementów systemu osadniczego oraz dążenie do integracji przestrzeni regionu i przeciwdziałanie jej fragmentaryzacji.”.

W priorytecie „*Poprawa ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych*” wymieniono kilka działań, m.in. ochronę dziedzictwa kulturowego, tzn. działania obejmujące „wsparcie dla poczynań związanych z opisem, ochroną oraz propagowaniem dziedzictwa kulturowego regionu, z uwzględnieniem dobroku kulturowego mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych – budowę sprawnego systemu podbudowy instytucjonalnej, sprzyjającej takim inicjatywom”.

Priorytet „*Umocnianie społeczeństwa obywatelskiego*” zawiera ważne działanie, jakim jest „inwentaryzacja dziedzictwa cywilizacyjnego regionu, budowa infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców oraz włączenie w programy kształcenia różnych typów szkół elementów wiedzy na ten temat”.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

W „Celach strategicznych rozwoju przestrzennego województwa”, w punkcie 1.5 *Ochrona dziedzictwa kulturowego – udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu i włączenie we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne*” podkreślono, iż „konieczne jest utrzymanie odrębności kulturowej i krajobrazowej regionu dolnośląskiego o historycznie ukształtowanej, wielonarodowościowej tożsamości, od stworzenie wartości obszarów o najcenniejszych walorach krajobrazu historycznego, rehabilitacja historycznie ukształtowanych kultur narodowych regionu w sferze materialnej i duchowej, w szczególności zasobów kulturowych zgromadzonych we Wrocławiu.

Udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu, w tym dla celów turystycznych i kulturotwórczych, wiąże się z pozyskiwaniem nowych właścicieli dla zasobu zabytków rezydencjonalnych znajdujących się w gestii AWRSP i dalsza prywatyzacja pozostałych zasobów zabytkowych będących własnością Skarbu Państwa, przy zachowaniu ich wartości historycznej i kulturowej”.

Za nadrzędne zasady zagospodarowania przestrzennego uznano m.in. „poprawę ładu przestrzennego, wyrażającego dążenie do harmonijności struktur przestrzennych i powiązań z przyrodą”. Podkreślono przy tym występowanie złej tendencji, jaką jest „postępujący proces żywiołowego inwestowania na terenach rolnych, poza jednostkami osadniczymi, nadmierna urbanizacja obszarów cennych przyrodniczo oraz degradacja zabytkowych układów urbanistycznych”.

Wśród „*Priorytetów polityki przestrzennej województwa*” wymienia się „*Sferę kulturową*”, a w niej m.in. „prowadzenie działań decyzyjnych o charakterze przestrzenno-gospodarczym w zgodzie z zasadami kształtowania ładu przestrzennego”.

W części dotyczącej „*Współpracy międzynarodowej*” za jeden z celów uznano „umocnienie współpracy transgranicznej, szczególnie w zakresie gospodarki, infrastruktury (w tym komunikacji i przejść granicznych), społeczno-kulturalnej, turystyki oraz ochrony przyrody, środowiska i dziedzictwa kulturowego oraz współpracy w dziedzinie nauki i techniki, wzajemnej pomocy w czasie katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, jak również przestrzennej integracji obszaru, itp.). W „*Sferze gospodarczej*” podkreślono m. in. konieczność „aktywizacji turystycznej dolnośląskich szlaków kajakowych”.

4. Studium Zagospodarowania Turystycznego Dolnośląskich Odcinków Szlaków Wodnych

W „Studium” podkreślono niewykorzystane możliwości uprawiania turystyki wodnej na Dolnym Śląsku, przede wszystkim na Odrze. Jako pozostałe szlaki wodne wymieniono 12 dopływów Odry, w tym Kaczawę z dopływami: Czarną wodą i Wierzbiakiem.

O szlaku Czarnej Wody napisano w „Studium”:

„źródła znajdują się w Borach Dolnośląskich, długość rzeki około 50 km, ujście do Kaczawy na km 27,2. Szlak o długości 31 km zaczyna się w Rokitkach, przy niskim stanie wód w Grzymalinie (ok. 12,4 km długości). Jest on łatwy i mało uciążliwy, tylko 2 przeszkody zmuszają do przenoszenia kajaka. Ze względu na dogodność połączeń zakończenie spływu należałoby zakończyć przy moście drogowym w Legnicy, około 1 km od ujścia do Kaczawy.”

Miejscowości Rokitki i Jaroszówka mogłyby stać się zatem przystankami wodnymi dla kajakarzy, a wraz z tym miejscami startowymi do zwiedzania okolicy.

5. Studium Turystyki i Rekreacji Rowerowej Województwa Dolnośląskiego

„Studium” określa:

- zasady i kierunki rozwoju systemu ponadlokalnych i lokalnych tras rowerowych i ich obsługi,
- granice i wytyczne zagospodarowania obszarów wymagających utworzenia własnego systemu tras tzw. stref aktywności rowerowej,
- obszary wymagające opracowań szczegółowych w zakresie infrastruktury rowerowej.

W opracowaniu tym Dolny Śląsk podzielono na 3 pasma walorów turystycznych i strefy aktywności rowerowej. Gmina Chojnów zlokalizowana jest w paśmie środkowym, II C Niziny Śląsko-Lużyckiej, w obszarze rozwoju rowerowego ruchu wycieczkowego.

Uznano, iż pasmo środkowe II charakteryzuje się niskimi walorami krajobrazowo-przyrodniczymi.

Jednak dla turystyki rowerowej, jak zresztą dla każdej, istotna jest wartość całego środowiska kulturowego, a więc wytwory człowieka w powiązaniu z przyrodą: układy wiejskie, architektura, parki, aleje. Dlatego też, niejako w rekompensacie za „brak atrakcji” w naturalnym krajobrazie (co zaznaczono we wspomnianym „Studium”), należy uwypuklić inne walory gminy, jakimi niewątpliwie są zabytki.

VII. PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI

VII.1 Krajowy Program Opieki nad Zabytkami – założenia

W rozdziale 8. *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, w art. 84, 85 i 86 zawarto przepisy dotyczące opracowywania KPOnZ.

Program taki jest opracowywany „w celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Określa się w nim „cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.”

Obowiązek troski o dobro wspólne, jakim jest materialna i niematerialna wartość zabytków, zapisany jest w art. 82 Konstytucji RP oraz wiąże się z cytowanym na wstępie art. 5 Konstytucji.

W tezach do *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami* wyznaczone zostały następujące cele działań (wyjątki z opracowania):

1. W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych; określenie kategorii i stopnia zagrożeń;
- pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych; określenie kategorii i stopnia zagrożeń;
- pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego; określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych;
- objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki;
- pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa; określenie kategorii i stopnia zagrożeń;
- ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami;
- ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach; doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami;
- udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.

2. W zakresie działań o charakterze systemowym:
 - powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa; realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzenia pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (*World Cultural Heritage*);
 - przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce; wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.
3. W zakresie systemu finansowania:
 - stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
 - utworzenie Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków.
4. W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:
 - tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji; stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach zabytków,
 - gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa,
 - wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego; wprowadzenie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.
5. W zakresie kształcenia i edukacji:
 - utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony; zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego,
 - kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa; budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków,
 - upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej; tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.
6. W zakresie współpracy międzynarodowej:
 - wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie,
 - oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości; troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

VII.2 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007–2011

Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007–2011 przyjęty został uchwałą nr LX/912/2006 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 października 2006 r. Podstawowym założeniem *Programu* jest uznanie zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego za zasadniczy czynnik wpływający na kształtowanie się tożsamości lokalnej.

Celem głównym *Programu* jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego regionu oraz zachowania krajobrazu kulturowego Dolnego Śląska.

Program określa organizacyjne i finansowe warunki ochrony i opieki nad zabytkami w zakresie kompetencji Urzędu Marszałkowskiego.

Przy opracowaniu programu oparto się na założeniu, że dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska jest elementem powszechnie rozpoznawalnym przez mieszkańców, jednocześnie stanowi silny wyraz kształtującej się tożsamości regionalnej i ponadregionalnej.

W tym więc zakresie program wpisuje się w określoną w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku* misję regionu: Dolny Śląsk to region, który łączy Polskę z Europą.

Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007–2011 proponuje przyjęcie konkretnych zadań Urzędu Marszałkowskiego i podległych mu jednostek:

1. Dofinansowanie prac konserwatorskich i zabezpieczenia zabytków:
 - kontynuacja programu prowadzonego przez Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego dofinansowania prac konserwatorskich na drodze konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Głównym celem jest pobudzenie do działania maksymalnej liczby osób prawnych. Jako priorytet w przyznawania środków w okresie funkcjonowania

programu przyjmuje się: w zakresie zabytków architektury i budownictwa prace zabezpieczające i remontowe przy obiektach znajdujących się w udokumentowanym złym stanie technicznym, zagrożonych postępującą destrukcją, w pierwszej kolejności budowli drewnianych, następnie pomników historii i proponowanych do uznania za pomniki historii; w zakresie dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego konserwacja obiektów o udokumentowanym złym stanie zachowania, powstałych do schyłku XVII wieku, w pierwszej kolejności zabytków sztuki średniowiecznej;

- dofinansowanie w drodze konkursu wykonania i funkcjonowania zabezpieczeń przeciwwłamaniowych i przeciwpożarowych w obiektach o cennym wystroju i wyposażeniu, a także w budowlach drewnianych.

2. Wspieranie rozwoju bazy i sieci muzealnej w regionie, przede wszystkim w zakresie powstawania magazynów muzealnych, w tym archeologicznych. Zakłada się, że istniejąca sieć muzeów nie ulegnie zmianie w okresie funkcjonowania programu.

Prowadzone obecnie prace wykopaliskowe to w 90% badania ratownicze. Zgromadzony podczas ich prowadzenia materiał jest na mocy Ustawy własnością Skarbu Państwa. Stworzenie magazynów z ośrodkami badawczymi w oparciu o wybrane istniejące muzea pozwoli na zachowanie w regionie tej części dziedzictwa, a jednocześnie wzmocni regionalną sieć muzealną. Warunkiem udziału Urzędu Marszałkowskiego jest dofinansowanie przedsięwzięcia przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Prowadzenie działań szkoleniowych i promocyjnych:

- prowadzenie szkoleń i wydawanie materiałów instruktażowych dla radnych i urzędników samorządowych, zawierających informacje o sposobie przygotowywania programów opieki nad zabytkami oraz w zakresie i możliwościach opieki i ochrony zabytków przez gminy i powiaty. Głównym celem jest pobudzenie do działania samorządów, zarówno w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obowiązkowych programów opieki nad zabytkami, jak i korzystania z możliwości finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną zabytków, w tym z programami rewaloryzacyjnymi;
- wspieranie, w drodze konkursu ofert, wydawnictw i publikacji multimedialnych o zabytkach regionu, zarówno naukowych, jak i popularnonaukowych. Zakłada się, że dofinansowanie na drodze konkursu ofert zachęci również mniejsze ośrodki do wydania publikacji o swoich zabytkach;
- organizacja i udział w *Europejskich Dniach Dziedzictwa* jako corocznej imprezy popularyzującej zabytki. Zakłada się, że wypracowana przez Radę Europy forma *Europejskich Dni Dziedzictwa* jako imprezy popularnej, o masowym charakterze, opartej w zasadzie o działania wolontariuszy, wymaga ze strony Urzędu Marszałkowskiego pomocy w zakresie organizacji i promocji. Zadanie to zostanie powierzone jednostce organizacyjnej Urzędu Marszałkowskiego lub innej samorządowej i zabezpieczone w corocznych planach finansowych.
- stworzenie nagrody Marszałka Województwa dla najlepszego użytkownika zabytku. Nagroda przyznawana będzie w drodze konkursu przez kapitułę działającą podstawie regulaminu, który zostanie opracowany przez Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego.
- rozwinięcie programów nauczania regionalnego dla uczniów szkół stopnia podstawowego i gimnazjalnego. Zakłada się wypracowanie, wspólnie z Wydziałem Nauki i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, założeń pozwalających stworzyć program edukacji regionalnej o nazwie „Znaki Przeszłości-Znaki Czasu”.

4. Tworzenie szlaków turystycznych tematycznych rowerowych, pieszych, wodnych i samochodowych, co zwiększy atrakcyjność Dolnego Śląska oraz wzmoże aktywność związaną z obsługą ruchu turystycznego regionów, które nie są dziś zaliczane do zbyt atrakcyjnych. Przyczynić ma się do tego również renowacja i udostępnienie zabytków.

Jednym z najbardziej znanych szlaków europejskich jest historyczna Droga Królewska – *Via Regia*, na której trasie leży gmina Chojnów (jej przebieg to mniej więcej trasa obecnej drogi A4).

Zakłada się przygotowanie przez interdyscyplinarny zespół ekspertów, koordynowany przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego, opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów.

W maju 2008 roku powstał Wydział Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Nowy wydział będzie m.in.:

- promował region
- koordynował i rozwijał nowe produkty turystyczne
- wspierał organizacje pozarządowe zajmujące się rozwojem turystyki
- zajmował się badaniem ruchu turystycznego w regionie
- realizował inne zadania wynikające z ustawy o turystyce.

5. Tworzenie parków kulturowych:

- stworzenie koncepcji sieci parków kulturowych jako materiału inicjującego dyskusję nad ich utworzeniem przez lokalne samorządy. Zakłada się przygotowanie przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, filia we Wrocławiu, w współpracy z Zarządem Województwa Dolnośląskiego, opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów. Utworzenie parku kulturowego jest zależne jedynie od woli samorządu. W wielu przypadkach brak jest podstawowych, studyjnych materiałów, które pozwoliłyby na podjęcie dyskusji o celowości stworzenia parku; jest to szczególnie trudne w wypadku, gdy park miałby swym zasięgiem objąć obszar kilku gmin;
- opracowanie przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne studiów określających granice parków kulturowych, które mogą stać się inspiracją dla lokalnych samorządów.

6. Wystąpienie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o uznanie za pomniki historii najcenniejszych obiektów z obszarów województwa dolnośląskiego. Zakłada się, że w przyszłości fakt uznania przez prezydenta Rzeczypospolitej zabytku za pomniki historii będzie miał coraz większe znaczenie, również finansowe. Głównym celem jest wprowadzenie na listę jak największej liczby najcenniejszych zabytków z terenu województwa dolnośląskiego. Uznanie za pomniki historii jest warunkiem koniecznym do starań o wpis na *Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO*.

VII.3 Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2006–2010

Art. 87 ust. 1 cytowanej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na zarząd powiatu obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami.

Jak zapewniają autorzy „Programu”, jest on „zgodny z wyznaczonymi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (uchwalonym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r.) celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi w planie kierunkami działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto w planie ogólne zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

W „Programie” scharakteryzowano krajobraz kulturowy powiatu i tworzące go składniki: przyrodę, położenie geograficzne, parki i ogrody zabytkowe jako dobra przyrody i kultury, przypomniano historię regionu i czynniki kształtujące krajobraz kulturowy. Opisano również zabytki, z podziałem na ich rodzaj (archeologiczne, nieruchomości, ruchome).

Zwrócono uwagę na sieć szlaków turystycznych, wymieniając wśród nich

- **Szlak Spacerowy Doliny Czarnej Wody, Wykopalisk Archeologicznych, Piastowskich Grodzisk**, z następującym opisem: znaki żółte, długość 13 km. Szlak wyznaczony w celu umożliwienia wędrowki pieszej użytkownikom Ośrodka Wypoczynku Świątecznego. Biegnie przez tereny leśne „Doliny Czarnej Wody” – obszaru chronionego krajobrazu. Przebieg szlaku: Modła – Patoka – Czyżyki – Zamek (180 m npm.) – Rokitki (Ośrodek Wypoczynku Świątecznego);
- **Szlak II Armii Wojska Polskiego** – znaki biało-czerwone z zieloną sylwetką czołgu. Wariant południowy – długość 60 km. Szlak poprowadzony został poprzez miejsca walk stoczonych na terenie Dolnego Śląska od stycznia do maja 1945 r. przez II Armię Wojska Polskiego oraz wojska 1 Frontu Ukraińskiego. Obejmuje zarówno miejsca walk, pobytu wojsk i sztabów, cmentarze żołnierzy polskich i radzieckich, jak i pomniki walki i męczeństwa, tablice pamiątkowe, sale historii oraz szkoły im. II Armii Wojska Polskiego. Przebieg szlaku: Dębice - Strzałkowice - Tyniec Legnicki - Koskowice - Legnica – Studnica - Chojnów - Krzywa - Okmiany Tomaszów Bolesławiecki - Bolesławiec.

Pisząc o finansowaniu przez powiat zadań z zakresu ochrony zabytków, podkreślono, iż „ze środków będących w dyspozycji samorządu nie jest możliwa renowacja zabytków powiatowych ani pomoc właścicielom zabytków z terenu powiatu legnickiego na ich ochronę przed degradacją lub zniszczeniem.

Dlatego jest potrzebne wsparcie tych zadań ze środków będących w dyspozycji ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz innych źródeł publicznych, a także aktywność w poszukiwaniu finansowania unijnego oraz współpraca w tym zakresie różnych podmiotów będących właścicielami bądź użytkownikami zabytków oraz organizacji promujących walory krajobrazu kulturowego.”

Przypomniano, iż w 2004 r., postanowieniem Starosty Legnickiego, powołano Powiatową Grupę Roboczą ds. Ochrony Zabytków przed Przystępczością. Grupa prowadzi kontrole wybranych zabytków, sporządzając protokoły i fotografie oraz wysyłając zalecenia właścicielom zabytków. Działalność Grupy uświadomiła właścicielom i użytkownikom zabytków konieczność właściwego zabezpieczenia obiektu oraz pozwoliła zrozumieć zasady opieki nad zabytkiem, jego właściwego użytkownika i konserwacji.

Autorzy „Programu” w rozdziale VII piszą: „Program opieki nad zabytkami powiatu legnickiego na lata 2006-2010” jest wieloletnim planem, który w sposób kompleksowy określa zadania powiatu w dziedzinie opieki nad zabytkami. Program zakłada realizację zadań w zakresie kultury i opieki nad zabytkami. Do priorytetowych celów programu należą:

- ochrona krajobrazu kulturowego;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń;
- integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzania wiedzy o zasobach dóbr kultury i ich stanie, prezentacji określonych wartości i walorów kulturowych;
- kształtowanie wśród mieszkańców powiatu potrzeby poznawania wiedzy o przeszłości regionu, jego tradycji, poszanowaniu wartości materialnych i niematerialnych wielokulturowego polskiego, czeskiego, austriackiego i niemieckiego dziedzictwa naszego regionu, akceptacji dobrych relacji z sąsiadami, zwłaszcza z Niemcami i Czechami;
- kreowanie działań prorozwojowych, poprawy życia mieszkańców poprzez wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, dążeniu do zrównoważonego rozwoju powiatu.”

Cele powyższe nie są i nie mogą być sprzeczne ze „Strategią rozwoju powiatu legnickiego na lata 2002–2017” oraz dokumentami wyższej rangi.

Cele mają być osiągnięte poprzez realizację wielu zadań, dotyczących ogólnie pojętej opieki nad zabytkami, zakładając współpracę z właścicielami zabytków oraz wojewódzkim konserwatorem zabytków i organizacjami, mającym w zakresie działalności szeroko pojętą opiekę nad zabytkami, oraz prac przy zabytkach, stanowiących własność powiatu.

Zadanie obejmują dziedziny związane z:

- aktualizacją ewidencji zabytków,
- stworzeniem elektronicznej bazy danych o zabytkach,
- dalszą kontrolą zabytków pod kątem ich zabezpieczenia,
- wspomaganie właścicieli zabytków w zakresie pozyskania środków na instalację systemu zabezpieczeń,
- oznakowaniem zabytków,
- podejmowanie różnych form ochrony, rewaloryzacji i oznakowania stanowisk archeologicznych,
- opracowaniem programu poprawy stanu technicznego tras turystycznych wraz z położeniem nacisku na zabytki,
- podejmowaniem działań związanych z rozwojem agroturystyki i ekoturystyki,
- budową tras rowerowych z włączeniem obiektów zabytkowych,
- popularyzacją wiedzy o zabytkach,
- promocją zabytków w Internecie,
- poszerzeniem wiedzy o regionie i jego dziedzictwie kulturowym wśród społeczeństwa – edukacja na poziomie szkolnym,
- szkoleniem właścicieli zabytków na temat zasad konserwatorskich oraz możliwości pozyskania środków finansowych na prace przy zabytkach,
- opracowaniem zasad ochrony krajobrazu i środowiska kulturowego przy planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W „Programie” wyrażono zaniepokojenie degradacją krajobrazu kulturowego, zaznaczając, jak ważne jest uświadomienie samorządom istnienia tożsamości regionalnej. Przywrócić ją, a tym samym zachować, można jedynie „poprzez restaurację tradycyjnego krajobrazu, upodobnienie i zakorzenienie mieszkańców w lokalnej społeczności, otwarte, wolne od uprzedzeń uznanie wkładu kultury polskiej, czeskiej i niemieckiej w rozwój Dolnego Śląska i powiatu legnickiego, współpracę z sąsiadami Polski, z myślą o partnerstwie i wspólnocie interesów, oraz promocją bogatych zasobów dóbr kultury i natury w regionie, kraju i wśród państw świata.” Jakkolwiek wzniośle nie zabrzmiałyby powyższe słowa, istotnym jest fakt, iż poprzez pielęgnowanie tożsamości na najniższym poziomie, czyli gminnym, buduje się mocne poczucie tożsamości na poziomie całego regionu.

Powiat legnicki bierze udział w corocznie organizowanych Europejskich Dniach Dziedzictwa. W czasie ich trwania, we wrześniu, mieszkańcy mają możliwość bezpłatnego zwiedzania zabytków. Powiat udostępnia założenie pałacowo-parkowe w Brenniku, gm. Ruja i pobenedyktyński zespół klasztorny w Legnickim Polu.

Głównym celem Europejskich Dni Dziedzictwa jest poszerzenie wiedzy społeczeństw europejskich na temat własnego i wspólnego dziedzictwa kulturowego, a jednym ze sposobów jest bezpłatny dostęp do obiektów, które na co dzień są niedostępne lub też do których wstęp wiąże się z opłatami.

VIII. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W DOKUMENTACH GMINNYCH

VIII.1 Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chojnów

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr XXXI/166/2000 Rady Gminy w Chojnowie z dnia 12.12.2000 r.

W Strategii podzielono gminę na 3 obszary:

- południowy, leżący w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A4, proponowany jako teren aktywności gospodarczej

- środkowy, z przeznaczeniem głównie na rozwój produkcji rolnej
- północny jako teren pod rozwój rekreacji, turystyki i agroturystyki.

Pomimo wymienienia ilości zabytków w gminie Chojnów, nie zaproponowano włączenia ich w strategię rozwoju, nie napisano o ich stanie zachowania, strukturze własności, a przede wszystkim pominięto jako ważny element planowania turystycznego.

VIII.2 Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chojnów

Plan rozwoju lokalnego został sporządzony w celu „zidentyfikowania zadań, których realizacja przyczyni się do aktywizacji społeczno-gospodarczej gminy. Wybór projektów koncentrował się głównie na zadaniach, które mają szansę na dofinansowanie ze środków strukturalnych Unii Europejskiej.”

W części II, w rozdziale „*Turystyka*” podkreślono, że północna część gminy posiada duże walory turystyczne oraz wymieniono ośrodek w Rokitkach i Jarosówce jako miejsca aktywne turystycznie. Napisano także o dwóch ścieżkach rowerowych:

- szlaku rowerowym Rokitki, biegnącym z terenu ośrodka wypoczynkowego w Rokitkach przez Biskupin i lasy w kierunku Modłej, a następnie zakręcającym w pobliżu Czernikowic, biegnącym dalej do Jerzmanowic i z powrotem do Rokitek;
- szlaku rowerowym Jarosówka, biegnącym z Rokitek przez Zamienice, Michałów i Jarosówkę.

Wspomniano również o „ośrodku konferencyjno-wypoczynkowym” w Piotrowicach. Znajduje się on na terenie zabytkowego zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego.

W części „*Zagospodarowanie przestrzenne*” wymieniono 16 zabytkowych parków, wpisanych do rejestru zabytków oraz umieszczono wykaz pomników przyrody.

Opisując „*Stan obiektów dziedzictwa kulturowego*” wymieniono obiekty w rejestrze zabytków i w ewidencji zabytków, podkreślając ich wysokie walory kulturowe oraz zły stan techniczny.

Plan wymienia również najważniejsze problemy, determinujące kondycję gminy, wśród nich, w obszarze turystyki i środowiska naturalnego:

- zły stan parków wiejskich,
- brak promocji walorów turystycznych gminy w skali regionu,
- brak inwestycji w zakresie tworzenia nowej infrastruktury turystycznej i modernizacji już istniejącej.

W obszarze kultury wymieniono m.in.:

- zły stan techniczny obiektów zabytkowych,
- wysokie koszty utrzymania zabytków.

Jako główne ośrodki kultury w gminie wymieniono świetlice wiejskie i biblioteki. Dostęp do kultury zapewniają również gminne imprezy i festyny (m.in.: Święto Ludowe, Dożynki, Święto Sportu, Dzień Dziecka).

W konkluzji, jako zadania poprawiające sytuację w gminie, wymienia się, obok rozwoju infrastruktury technicznej, poprawy stanu środowiska naturalnego, stymulowania rozwoju gospodarczego, poprawę jakości życia mieszkańców, w tym ważne dla ochrony dóbr kultury zadania, m.in.:

- remonty budynków użyteczności publicznej,
- wspieranie oświaty i kultury, ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej.

W ramach podniesienia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy wymieniono m.in.:

- ochronę i promocję zasobów przyrodniczych,
- poprawę stanu technicznego i bezpieczeństwa obiektów zabytkowych,
- promocję walorów wypoczynkowych gminy.

W części dotyczącej planowania zadań na poszczególne lata główny nacisk położono na poprawę infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja itp.), co wydaje się warunkiem niezbędnym dla budowy szeroko pojętej infrastruktury kulturalnej, w tym turystycznej, z podkreśleniem roli zabytków.

VIII.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chojnów

W rozdziale A „*Uwarunkowania rozwoju Gminy Chojnów*” wymieniono obiekty wpisane do rejestru zabytków i obiekty figurujące w ewidencji zabytków, podkreślając ich zły stan techniczny (część 2.1 „*Środowisko kulturowe*”).

Napisano również o zabytkowych parkach (część 2.2 „*Środowisko przyrodnicze*”).

W rozdziale B „*Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Chojnów*” podkreślono, że „gmina Chojnów dysponuje znacznym potencjałem sprzyjającym rozwojowi rolnictwa. Dobra jakość gleb, długi okres wegetacyjny i dogodne warunki klimatyczne przesądziły o dotychczasowym, dominująco rolniczym profilu gminy”. Jednakże, mimo tych warunków, kondycję gminy uznano za złą i stwierdzono przy tym, iż

może ona ulec poprawie, gdy zwiększy się aktywizację gospodarczą gminy, stosując zasady nowoczesnego, harmonijnego i zrównoważonego rozwoju.

Określono strategiczne cele gminy, wśród których są:

- poprawa jakości życia mieszkańców, m.in. poprzez upowszechnianie kultury i sztuki,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy poprzez:
 - poprawę kondycji środowiska przyrodniczego,
 - rozwój obiektów obsługujących ruch turystyczny,
 - rozwój agroturystyki,
 - akcje promujące walory wypoczynkowe gminy.

Wyznaczono 5 elementów, o które winien być oparty rozwój przestrzenny gminy. Są to:

- przebieg przez obszar gminy autostrady A4 i związane z nim dwa węzły autostradowe „Krzywa” i „Chojnów”,
- lokalizację stref aktywizacji gospodarczej, w otoczeniu węzłów autostradowych i miasta Chojnowa,
- wyeksponowanie wartości obszaru chronionego krajobrazu Doliny Czarnej Wody, wraz ze zlokalizowanymi na jego terenie Rokitkami i Jaroszkówką, jako miejscowościami o potencjale rekreacyjnym,
- realizację obwodnicy miejskiej Chojnowa i zainwestowanie terenów do niej przyległych,
- restrukturyzację i modernizację rolnictwa.

Pisząc o „*Obszarach objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego*” zwrócono uwagę na sposób prowadzenia prac ziemnych w rejonie stanowisk archeologicznych. Jest to jedyna kwestia z dziedziny ochrony dziedzictwa kulturowego, jaką poruszono w części „*Kierunki*”.

W rozdziale „*Obszary zabudowane, ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji*” zalecono „systematyczne porządkowanie układów zabudowy wiejskiej” oraz podano ogólne parametry kształtowania przestrzeni, wśród nich:

- wysokość obiektów na działkach siedliskowych i rekreacyjnych – dwie kondygnacje, w tym druga w dachu stromym,
- wysokość obiektów na działkach budowlanych – max. trzy kondygnacje, w tym trzecia w dachu stromym,
- należy stosować strome dachy o nachyleniu połaci 35 – 55°, kryte dachówką lub jej imitacją.

Parametry powyższe z jednej strony są zbyt ogólne, ale z drugiej ograniczające możliwości kształtowania ładu przestrzennego, gdyż podczas sporządzania miejscowych planów dla poszczególnych wsi, każdy teren należy traktować indywidualnie, co może spowodować niezgodność planu ze studium.

VIII.4 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Chojnów opracowywane są częściowo. Obecnie aktualne są następujące plany:

- 1) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wsi **Krzywa i Okmiany** – zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Chojnów nr LIII/271/2002 z dnia 29 maja 2002 r.
- 2) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego **wsi Rokitki oraz części obrębu wsi Zamienice** – zatwierdzony uchwałą Rady Gminy w Chojnowie nr LVI/288/2002 z dnia 30 września 2002 r.
- 3) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wsi **Budziwojów oraz części wsi Gołaczów** – zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Chojnów nr V/29/2002 z dnia 30 grudnia 2002 r.
- 4) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obrębu wsi **Biała** – zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Chojnów nr XL/238/2005 z dnia 27 października 2005 r.
- 5) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obrębu wsi **Jerzmanowice** – zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Chojnów nr XL/237/2005 z dnia 27 października 2005 r.

Ad 1. W § 4 dla poszczególnych terenów określono warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy, w tym nieprzekraczalną wysokość w metrach i ilości kondygnacji, zabudowy, układ połaci dachowych, rodzaj pokrycia dachowego.

Zobowiązano (MN) do nawiązania formą budynku do „istniejącej w sąsiedztwie zabudowy o charakterystycznych cechach regionalnych”.

Ustalono kąt nachylenia połaci dachowych, w budynkach modernizowanych i nowo projektowanych.

Ustalono także nieprzekraczalną linię zabudowy.

Dla zabytkowej zieleni parkowej zapisano konieczność uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków prac przy usuwaniu drzew i wykonywaniu robót ziemnych oraz konieczności uzyskania zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wszelkich prac oraz inwestycji na terenie objętym ochroną konserwatorską.

W § 8 określono zasady zagospodarowania terenów i obiektów podlegających ochronie, w tym konieczność uzyskania pozwolenia WKZ na wykonywanie prac ziemnych w rejonie stanowisk archeologicznych oraz w strefie OW obserwacji archeologicznej.

Zapisano także wymóg uzyskania pozwolenia WKZ na prowadzenie prac przy obiektach i na terenach wpisanych do rejestru zabytków, a w odniesieniu do obiektów o walorach kulturowych [figurujących w ewidencji zabytków] zobowiązano do uzyskania opinii WKZ.

Zapisano ponadto, iż w przypadku wykonywania wszelkich prac ziemnych należy uprzednio uzyskać opinię WKZ.

Na rysunku planu oznaczono: stanowiska archeologiczne, granice strefy OW, strefę ochrony zabytkowego założenia parkowego.

Ad. 2. W § 7 określono zasady zagospodarowania terenu wynikające z potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym do stanowisk archeologicznych zapisano konieczność uzyskania pozwolenia WKZ na wykonywanie wszelkich robót ziemnych oraz, w razie potrzeby, przeprowadzenia prac o charakterze ratowniczym wraz ze sporządzeniem dokumentacji naukowej i zabezpieczeniem materiału zabytkowego.

W § 9 ustalono ogólne warunki, zasady i standardy zagospodarowania terenów budowlanych oraz kształtowania zabudowy, w tym linie zabudowy, wysokość w metrach i ilości kondygnacji nowo projektowanych i przebudowywanych obiektów. Wprowadzono obowiązek stosowania w budynkach mieszkalnych dachów dwuspadowych, krytych dachówką lub materiałem dachówko podobnych, o spadku połaci od 35 do 50°.

Wprowadzono zakaz budowania ogrodzeń, krat, bram z „żebrowanej stali zbrojeniowej oraz innych elementów odpadowych”.

Ad. 3. W § 4 ogólnie ustalono warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy i urządzania terenu, w tym obowiązek dostosowania formy nowych obiektów do skali, bryły i detalu do istniejącej zabudowy oraz wysokości dachu, układu kalenicy, poziomego posadowienia parteru, formy i wysokości ogrodzenia. Ustalono nieprzekraczalne linie zabudowy. Dla niektórych terenów ustalono wysokość zabudowy – maksymalnie 2 kondygnacje naziemne, obowiązek stosowania stromych dachów o kącie nachylenia połaci 35 – 55° oraz pokrycie dachu dachówką lub materiałem imitującym dachówkę.

Określono także strefę OW obserwacji archeologicznej, oznaczając ją na rysunku planu, oraz „ochronę relikwów archeologicznych”, a także zabytkowej alei kasztanowej – utrzymanie, konserwację drzew oraz uzupełnienia należy uzgadniać ze „Służbą Ochrony Zabytków” [obecnie Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków].

Poza planem znalazł się zabytkowy pałac, folwark i park w Budziwojowie.

Ad. 4. W § 3 określono dla poszczególnych terenów parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym linię zabudowy, wysokość zabudowy w metrach, geometrię dachu o kątach nachylenia połaci od 40 do 50° z dopuszczeniem innych wartości. Pisząc o zabytkowym parku, zaznaczono, iż „obowiązują zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury ustalone w planie”.

Co istotne, w § 4 zapisano wymóg pokrycia dachów spadzistych dachówką lub materiałami o podobnej fakturze. Nałożono wymóg, aby nowa zabudowa „gabarytami i sposobem kształtowania bryły była zharmonizowana z zabytkową i odwoływała się do miejscowej tradycji architektonicznej (...)”.

§ 6 zawiera zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, w tym informację, iż na prowadzenie prac w zabytkowym parku należy uzyskać pisemne pozwolenie WKZ.

Ustalono także ochronę obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, polegającą na wymogu konsultowania i uzgadniania wszelkich działań inwestycyjnych w zakresie przebudowy, rozbudowy, remontów i zmiany funkcji tych obiektów z WKZ.

Dokonano ważnego zapisu, że spis zabytków architektury i budownictwa podlega sukcesywnym uzupełnieniom i weryfikacji.

W tekście planu umieszczono spis zabytków oraz stanowisk archeologicznych wraz z zapisem o konieczności zapewnienia, w wypadku prac ziemnych, nadzoru archeologicznego i obowiązek uzyskania pozwolenia WKZ.

Ad. 5. W § 3 dla poszczególnych terenów określono parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym maksymalną wysokość zabudowy od 9,0 do 12,5 m, geometrię dachu – dachy dwu- lub wielospadowe, symetryczne, z dopuszczeniem dachów płaskich. Ustalono kąt nachylenia połaci dachowych na 35 - 50°.

Dla terenu ZP zapisano jako przeznaczenie „zielen parkową wraz z budynkiem pałacu”.

§ 4 określa zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, m.in. wymóg, aby nowa zabudowa była zharmonizowana z zabytkową i odwoływała się do miejscowej tradycji architektonicznej.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, zawarte w § 6, to przede wszystkim wykaz zabytków w rejestrze (wiatrak holenderski) i w ewidencji, stanowiska archeologiczne, a także wymóg uzyskania pozwolenia lub uzgadniania robót przy tych obiektach.

Na rysunku planu zaznaczono jedynie stanowiska archeologiczne.

Jak widać z powyższego, nie wszędzie wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej, nie oznaczono na rysunkach obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji, z wyjątkiem stanowisk archeologicznych.

Cenne są, choć pozwalające na dość swobodną interpretację, zapisy mówiące o kształtowaniu nowej zabudowy w taki sposób, aby nawiązywała do miejscowej tradycji architektonicznej oraz była zharmonizowana z zabudową zabytkową.

Wymóg stosowania dachów dwuspadowych, z dopuszczeniem np. wielospadowych też nie jest gwarancją na zapewnienie ładu przestrzennego. Idealem byłoby wymienienie, jakie rodzaje dachów i na jakim terenie można stosować. Wydaje się również konieczne podanie minimalnej wysokości nowej zabudowy.

Aby chronić układ wsi, zwłaszcza o średniowiecznej proveniencji, obejmuje się ją strefą B ochrony konserwatorskiej. W razie uznania, iż miejscowość jest wyjątkowo cennym układem ruralistycznym i/lub cechuje się bogatą historią, można wpisać ją do rejestru zabytków, a w planie zagospodarowania przestrzennego objąć strefą A ochrony konserwatorskiej.

Należy także widzieć miejscowość z dalszej perspektywy, aby chronić krajobraz kulturowy wsi, utrzymać jego dominanty w postaci przede wszystkim wież kościelnych, obiektów rezydencjonalnych, zabytkowej zieleni zorganizowanej. W tym celu wyznacza się strefę K ochrony krajobrazu.

Dla wsi o średniowiecznej metryce wyznacza się strefę OW obserwacji archeologicznej, co oznacza najczęściej konieczność zapewnienia nadzoru archeologicznego podczas wykonywania prac ziemnych.

Z punktu widzenia konserwatorskiego za pożądane należy uznać takie plany zagospodarowania, które szczegółowo określają zasady kształtowania ładu przestrzennego, a więc:

- a) parametry dla nowej zabudowy uzupełniającej historycznie wydzielone siedliska, z podaniem minimalnych i maksymalnych wartości oraz materiałów, z jakich winny być wykonane pokrycia dachów; tu winny znaleźć się również zakazy; restrykcyjnie, z uwzględnieniem obowiązujących norm, winny być wyznaczone linie zabudowy;
- b) parametry dla nowej zabudowy na terenach nowych osiedli, oddzielonych od historycznego układu ruralistycznego.

VIII.5 Plany rozwoju miejscowości

1. Plan Rozwoju Miejscowości Krzywa

Jako cel główny Planu określono wzmocnienie i rozwój życia społecznego, kulturalnego i materialnego wsi oraz promocję atutów gospodarczych Krzywej.

Za priorytetowe w dążeniu do osiągnięcia celu uznano następujące zadania:

- poprawę estetyki wsi poprzez pielęgnację ogrodów, terenów zielonych i obejść,
- wspieranie działalności klubu sportowego „Sokół” i zespołu folklorystycznego „Jaskółki”,
- pozyskanie budynku dla Ochotniczej Straży Pożarnej i jego adaptację na remizę strażacką,
- przeprowadzenie niezbędnych prac remontowo-modernizacyjnych infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej,
- zakup podstawowego wyposażenia do świetlicy wiejskiej,
- budowanie więzi międzyludzkich poprzez organizowanie imprez kulturalnych, zawodów sportowych oraz innych form spędzania wolnego czasu,
- promocję terenów inwestycyjnych,
- budowę chodnika łączącego centrum wsi z ośrodkiem zdrowia,
- współpracę z władzami gminy na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej, a w szczególności: budowy kanalizacji sanitarnej i naprawy nawierzchni dróg.

W grupie priorytetów znalazły się zadania konkretne, jednorazowe oraz bardziej ogólne, do realizacji w dłuższym czasie, jak poprawa estetyki wsi, przeprowadzenie prac remontowo-modernizacyjnych, budowanie więzi międzyludzkich.

2. Plan Rozwoju Miejscowości Osetnica

Jako cel główny uznano pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego oraz dbanie o jakość życia i pracy na wsi poprzez czynny udział społeczności lokalnej w rozwoju Osetnicy.

Wyznaczono 8 priorytetów, którymi są:

- 1) opieka nad obiektami zabytkowymi,
- 2) przeprowadzenie niezbędnych prac remontowo-modernizacyjnych infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej,
- 3) zakup podstawowego wyposażenia do świetlicy wiejskiej,
- 4) zwiększenie dostępu do nowych technologii na wsi – uruchomienie kawiarenki internetowej w świetlicy wiejskiej,

- 5) budowanie więzi międzyludzkich poprzez organizowanie imprez kulturalnych, zawodów sportowych oraz innych form spędzania wolnego czasu,
- 6) poprawa wizerunku miejscowości – dbanie o estetykę, porządek i bezpieczeństwo,
- 7) podtrzymywanie kontaktu z zaprzyjaźnionymi mieszkańcami wsi Steinsdorf w Niemczech.
- 8) współpraca z władzami gminy na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej, a w szczególności: budowy kanalizacji sanitarnej i naprawy nawierzchni dróg.

Podobnie, jak w przypadku wsi Krzywa, tak i tutaj wymieniono konkretne zadania i bardziej ogólne, w tym: opiekę nad obiektami zabytkowymi, przeprowadzenie prac remontowych, budowanie więzi międzyludzkich, poprawę wizerunku miejscowości.

IX. PODSTAWY PRAWNE I CELE SPORZĄDZENIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY CHOJNÓW

Podstawą sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami jest *ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami)*.

Ustawa wprowadziła obowiązek sporządzania przez samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne programów opieki nad zabytkami.

W rozdziale 8 art. 87 ustawy stwierdza się, że Wójt Gminy sporządza gminny program opieki nad zabytkami na okres 4 lat.

Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami sporządza się sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami ma na celu realizację tej sfery działań rozwojowych, która poprawi funkcjonowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, decydując w znacznym stopniu o walorach gminy.

Polityka gminy powinna opierać się na wykorzystaniu zasobów środowiska kulturowego i środowiska przyrodniczego. Rozwój gminy powinien zachodzić przy zapewnieniu warunków trwania i wzbogacenia materialnego dziedzictwa kulturowego.

Cel główny sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami: ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Chojnów.

Cele szczegółowe:

ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w rozdziale 8, art.87 pkt 2, określa zasadnicze cele programów opieki nad zabytkami:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) eksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

X. CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZO-GEOGRAFICZNA GMINY CHOJNÓW

1. Warunki geograficzne

Gmina wiejska Chojnów położona jest na północny zachód od Legnicy. Administracyjnie wchodzi w skład województwa dolnośląskiego, powiatu legnickiego. W skład gminy wiejskiej wchodzi 25 miejscowości, formalnie podzielonych na 22 sołectwa. Gmina ma powierzchnię 231, 21 km². Jest to gmina rolnicza z dużymi walorami przyrodniczymi. Zamieszkują ją 9.393 osoby (dane z 2007 r.).

Gmina Chojnów położona jest w obrębie trzech jednostek fizyczno-geograficznych: makroregionu Niziny Śląsko-Lużyckiej oraz mezoregionów: Równiny Legnickiej i Wysoczyzny Chojnowskiej. Północno-wschodnia część gminy położona jest na Równinie Legnickiej. Jest to teren wzniesiony 140–150 m n.p.m.. Na terenie gminy obejmuje ona dolinę Czarnej Wody i odcinek ujściowy Skory. W obrębie Równiny Legnickiej można wydzielić mikroregion Doliny Czarnej Wody, stanowiący szerokie obniżenie równoleżnikowe, o płaskim dnie. Południowo-zachodnia część gminy położona jest na Wysoczyźnie Chojnowskiej. Jest to teren pofałdowany, stanowiący przejście między Równiną Legnicką a Pogórzem Kaczawskim, wzniesiony średnio 180–200 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia występują na południe od Okmian (ok. 278 m n.p.m.), w obrębie Wału Okmiańskiego. Obszar gminy charakteryzuje różnorodność elementów przyrodniczych. Obserwuje się zróżnicowanie rzeźby i budowy geologicznej, układu hydrograficznego, klimatu, szaty roślinnej i gleb.

Gmina Chojnów położona jest w dwóch regionach pluwiotermicznych. Jest to region Ia nadodrzański i IV przedgórski (przejściowy). Niziną część gminy Chojnów charakteryzuje klimat dość ciepły i suchy. Jest to najcieplejszy obszar, na którym średnia temperatura roku wynosi 8,0 – 8,7 °C. Wiosna rozpoczyna się tu między 26 a 31 marca. Okres wegetacyjny wynosi na omawianym obszarze 220–227 dni, co czyni go najdłuższym w Polsce. Lato trwa 85 – 104 dni.

Region przedgórski jest nieco chłodniejszy. Średnia temperatura roku wynosi 7,5 – 7,87 °C. Wiosna pojawia się w tym rejonie około 1–4 kwietnia. Okres wegetacyjny trwa średnio 213 – 217 dni, a lato 69 – 78 dni. Opady atmosferyczne regionu przedgórskiego mają cechy kontynentalne. Maksimum przypada na lipiec, który wyraźnie różni się sumą opadów od pozostałych miesięcy. Minimum opadów przypada na luty. Suma opadów wyraźnie związana jest z wysokością i ekspozycją. Dodatkową rolę odgrywają wiatry fenowe, które wyraźnie obniżają wysokość opadu.

2. Warunki geologiczne

Na niżowej części gminy Chojnów, w warstwie powierzchniowej, występują utwory czwartorzędowe. Są to osady bardzo zróżnicowane genetycznie i wiekowo. Można tu wymienić utwory rzeczne, fluwioglacjalne, zboczowe o różnej miąższości. Utwory żwirowe i piaszczyste spotkać można w Wale Okmiańskim. Są to osady rzeczne, zawierające głównie kwarc, łupki paleozoiczne, granit karkonoski, fylity i inne. Między Chojnowem a Okmianami występują piaski akumulacji lodowcowej z głazami. Są to utwory pochodzenia wodnolodowcowego, z okresu zlodowacenia środkowopolskiego, o czym świadczą okruchy krystalicznych skał skandynawskich (głównie granitów) i stopień ich obróbki. Na osadach fluwioglacjalnych zalegają ponownie warstwy piaszczysto-żwirowe, zaliczane do glacialnych osadów rzecznych, znane m.in. z odstonień w Rokitkach.

Wszystkie doliny rzeczne wypełnione są madami i piaskami rzecznyymi, zasypane w okresie zlodowacenia południowopolskiego. Na nich bezpośrednio leży zachowana we fragmentach ciemnoszara glina morenowa, z silnie zwietrzałymi blokami. Głina ta jest zwięzła, ilasta, o barwie ciemnoszarej, a nawet czarnej. Eratyki skalne pochodzą przeważnie z obszarów północno-bałtyckich. Większość osadów czwartorzędowych Niziny Śląskiej związana jest ze zlodowaceniem środkowopolskim. Następstwem tego właśnie zlodowacenia są zarówno serie żwirów i piasków rzecznych z eratykami, jak i drobne piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej, gromadzące się przed czołem lądolodu. Kolejnym osadem są zastoiskowe iły czerwone posiadające glinę zwałową lub podmorenowe piaski fluwioglacjalne. Trzon osadów czwartorzędowych stanowi glina zwałowa moreny dennej zlodowacenia środkowopolskiego. Miąższość jej jest bardzo duża, dochodzi niekiedy do 30–50 m. Głina ta jest silnie piaszczysta, brunatna, zawiera bloki i głazy pochodzenia południowo-szwedzkiego. Są to najczęściej granity, porfiry, piaskowce, wapienie krystaliczne, gnejsy, gabra, łupki łuszczycowe lub kwarcyty. Serię osadów czwartorzędowych zlodowacenia środkowopolskiego zamykają dużej miąższości osady wodnolodowcowe (piaski i żwiry), tworzące formy rzeźby polodowcowej. Są to moreny kwarcowe, sandry, kemy i terasy kemowe. Do osadów zaliczone są piaski wydmowe, zajmujące niewielki obszar między Czernikowicami a Białą. Na południe od Zamienic i na zachód od Okmian występują torfy. Południową część gminy Chojnów zajmują utwory lessowe i lessopodobne.

Jednym z głównych walorów krajobrazowych gminy są, przy raczej nizinnym charakterze ukształtowania terenu, zazwyczaj niewielkie pofałdowania terenu.

W takich warunkach terenowych zlokalizowana jest część miejscowości (m.in. Stary Łom, Okmiany, Biskupin, Jerzmanowice).

Północna część gminy Chojnów to **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Czarnej Wody”** (utworzony uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej, a następnie zaktualizowany rozporządzeniem Wojewody Legnickiego z dnia 1 czerwca 1998 r.) o powierzchni ok. 6300 ha, co stanowi blisko 1/4 powierzchni całej gminy. Swym zasięgiem obejmuje tereny o najłagodniejszych glebach pod względem rolniczym oraz tereny lasów (ok. 1/4 powierzchni Obszaru Krajobrazu Chronionego), na jego terenie znajduje się również większość zbiorników wodnych.

Poza Obszarem Chronionego Krajobrazu w 15 miejscowościach znajduje się 16 zabytkowych parków wpisanych do rejestru zabytków, ich łączna pow. wynosi ok. 82 ha, w części z nich znajdują się również niektóre z 36 pomników przyrody (patrz tabela nr 1).

Użytki rolne stanowią ok. 69,2% powierzchni gminy. Na jej obszarze występują głównie następujące typy gleb:

- gleby pseudobielicowe A (61% użytków rolnych),
- mady F (18% użytków rolnych),
- gleby brunatne B (13% użytków rolnych),
- gleby murszowe M (8% użytków rolnych).

Są one wykorzystywane zgodnie ze swoimi właściwościami przyrodniczymi. Gleby brunatne i pseudobielicowe są użytkowane praktycznie w całości jako grunty orne. Na terenie gminy Chojnów okres wegetacji trwa ok. 220 dni. W krajobrazie rolniczym przeważają pola uprawne. Są to przeważnie gleby pszenno-buraczane, pszenne i żytnio-ziemniaczane. Największy udział (73%) mają gleby średnie (IV klasy) i gorszej (V i VI klasy). Najmniejszy udział 3% mają gleby bardzo dobre (II klasy). Zdecydowana większość (77,9%) użytków rolnych posiada dobre warunki dla rozwoju rolnictwa. Pozostałe są przesuszone lub podtopione. Na użytki zielone składa się głównie gleby średnie i gorsze (71,8%). Gleby bardzo dobre (II klasy) mają zaledwie 3,7% udziału. W skład kompleksu zajętego przez użytki zielone wchodzi głównie mady i gleby murszowe silnie zwilgotniałe, z racji niższego położenia.

Na terenie gminy wiejskiej Chojnów aktualnie eksploatowane są kruszywa naturalne, należące do kopalin pospolitych (piaski, żwiry). Eksploatacja odbywa się metodami odkrywkowymi w pobliżu takich miejscowości, jak: Biskupin, Czernikowice, Gołaczów, Okmiany, Kwiatów, Rokitki. W miejscach wyrobisk zwłaszcza w okolicach Rokitek powstały stawy, które są miejscem wypoczynku i rekreacji.

3. Wody powierzchniowe i gruntowe

Przez obszar gminy Chojnów przepływają trzy ciek wodne. Pierwszym z nich jest Czarna Woda, lewy dopływ Kaczawy o długości 48 km, wypływająca z Borów Dolnośląskich. Drugi – Skora, dopływ Czarnej Wody, nieznacznie od niej dłuższa. Trzeci – Brenna, również jest dopływem Czarnej Wody, przepływa m.in. przez Krzywą i Groble i wpada do niej w okolicach Jaroszówki.

Czarna Woda jest rzeką niziną z nieznacznymi spadkami. Charakteryzuje ją płaskie dno o ledwie zaznaczających się zboczach. Szerokość jej doliny dochodzi niekiedy do 5–6 km. Czarna Woda posiada wiele rozwidleń i dopływów w obszarze płytkich wód gruntowych. Wpłynęło to na wykształcenie się gęstej sieci wód powierzchniowych. Na północ od Niedźwiedzic, w okolicy Goliszowa i Zamienic występują liczne stawy. Górski charakter Skorej wywołuje częste powodzie. W związku z tym w obrębie teras zalewowych występują duże powierzchnie podmokłe stale i okresowo.

Skora płynie z kierunku północno-zachodniego na południowy wschód, dość szeroką doliną, oznaczającą się nieznacznymi spadkami. Opuszcza gminę Chojnów w okolicy miejscowości Niedźwiedzice. Jej dno znajduje się na wysokości ok. 130 m n.p.m. Na północ od Chojnowa przeważa typ wód gruntowych płytkich. W osadach trzeciorzędowych i czwartorzędowych spotyka się nawet bagna i torfowiska. Licznie występują tu także jeziora w zagłębieniach moreny dennej. Na terenie gminy wyróżnia się pięć stref występowania wód gruntowych, o zróżnicowanej charakterystyce: najpłytsza, płytka, średniopłytko, głęboka i bardzo głęboka.

4. Lasy

Tereny lasów zajmują powierzchnię 4692 ha, co stanowi 20,29% obszaru gminy. Północna część gminy wchodzi w zasięg Borów Dolnośląskich.

W całkowitej powierzchni lasów 77,36% stanowi sosna, jako gatunek panujący. Pozostałe gatunki zajmują odpowiednio: brzoza – 9,53%, dąb – 4,26%, olsza – 1,99%. Pozostałe gatunki mają zaledwie 1,23% udziału w powierzchniach lasów. W lasach występuje często warstwa podszytowa, na którą składają się świerk, dąb, kruszyna i leszczyna. W skład runa leśnego wchodzi najczęściej: borówka, czernica, orlica, jeżyna, malina, szczawik zajęczy, sałatnik zajęczy, płonnik, rokiet, torfowiec i turzyce. Zarząd nad lasami na terenie gminy Chojnów mają dwa nadleśnictwa: legnickie i złotoryjskie. Według „Programu zwiększenia lesistości i zadrzewień proponowana liczba gruntów przeznaczonych do zalesienia wynosi 1358 ha, a prognozowana powierzchnia leśna – 6050 ha, co stanowiłoby 26,2% obszaru gminy.

5. Fauna

W lasach z większych zwierząt występują głównie jelenie, sarny i dziki, z mniejszych: lisy, zajęce, wiewiórki. Najczęściej spotykane ptaki, to: bociany, kuropatwy, skowronki, ptaki polne i wodne, których jest dużo zwłaszcza w rozlewiskach Czarnej Wody.

6. Turystyka i rekreacja

Główne tereny wypoczynku i rekreacji położone są w północnej części gminy na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu. Są to przede wszystkim:

- ośrodek wypoczynkowy w Rokitkach położony w bezpośrednim sąsiedztwie lasów i bazujący na zbiornikach wodnych powstałych po dawnych wyrobiskach. Do Rokitek przyjeżdżają mieszkańcy gminy, ale przede wszystkim mieszkańcy Legnicy, Chojnowa, a także Wrocławia. W szczycie wakacyjnym obłożenie ośrodka, pola namiotowego oraz okolicznych łąk jest 100%. Obserwuje się również powolny ruch w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej przez samych mieszkańców. Z uwagi na wyżej wspomniane bezpośrednie sąsiedztwo lasów (jest to największa enklawa leśna w gminie) i zbiorników wodnych oraz czynną linię kolejową (m.in. relacji Wrocław Muchobór – Gubinek), a także stosunkowo słabe gleby Rokitki mogą stać się ważnym (w skali regionu) ośrodkiem wypoczynku zarówno zbiorowego (ośrodek wypoczynkowy), jak i letniskowego (wyznaczenie terenów pod ekstensywną zabudowę letniskową).
- Wieś Jaroszkówka (na wschód od Rokitek) z bardzo mocnym potencjałem zarówno infrastrukturalnym, jak i krajobrazowym. Główną siłą tego w niewielkim stopniu wykorzystywanego potencjału stanowi stadnina koni „Jaroszkówka” oraz piękne i rozległe tereny wokół wsi. W ośrodku „Jaroszkówka” odbywa się nauka jazdy konnej, hipoterapia itp.

Malowniczo położone wśród lasów i lokalnych pofałdowań terenu miejscowości, które mogłyby być bazą dla odpoczynku świątecznego i wakacyjnego dla ludzi szukających ciszy i odpoczynku. Dla przyciągnięcia ich nie są potrzebne duże nakłady finansowe, gdyż w tym wypadku należy wziąć pod uwagę coraz popularniejszą agroturystykę. Ten rodzaj turystyki sprzyja i prowadzącym ten rodzaj czynnego wypoczynku i osobom szukającym odpoczynku z dala od miasta i większych grup wczasowiczów.

7. Występowanie obszarów i obiektów chronionych na podstawie przepisów szczególnych oraz ze względu na ich walory

W gminie Chojnów występują licznie drzewa uznane za pomniki przyrody. Znajdują się one zarówno w zabytkowych parkach jak i poza nimi (tabela nr 1).

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy Chojnów

Lp.	Miejscowość	Pomnik przyrody	Lokalizacja	Obwód w cm	Nr rejestracyjny
Pomniki przyrody: stan na rok 1993					
1	Biała	lipa drobnolistna	200 m. na wschód od wioski	300	231
2	Budziwojów	dąb szypułkowy „GERWAZY”	teren prywatny	440	255
3	„	dąb szypułkowy „PROTAZY”	teren prywatny	420	256
4	Goliszków	2 topole czarne	nad Skorą	550/470	263
5	„	lipa szerokolistna	posesja nr 48	370	264
6	„	wiąz polny	przy drodze do stawów	400	266
7	„	wiąz polny	na łące	280	267
8	Jerzmanowice	lipa drobnolistna	posesja nr 11	490	141
9	Konradówka	tulipanowiec amerykański	obok młyna w parku	200	232
10	„	dąb szypułkowy	przy drodze	580	148
11	„	dąb szypułkowy	koło kościoła	580	148
12	„	dąb szypułkowy	w parku	480	172
13	„	buk pospolity	w parku	320	173
14	„	2 dęby szypułkowe	k. młyna	400/390	171
15	Niedźwiedzice	dąb szypułkowy	na Skorą	420	228
16	„	lipa drobnolistna	przy kościele	540	229
17	„	dąb szypułkowy	między stawami	410	230
18	Okmiany	dąb szypułkowy	w parku	410	145
19	„	jesion wyniosły	k. plebanii	400	146
20	„	lipa drobnolistna	przy posesji 89 TRZYGŁOWA	400	289
21	Pawlikowice	dąb szypułkowy	w polu	500	20
22	„	dąb szypułkowy	w parku	600	21
23	Piotrowice	dąb szypułkowy	k. posesji 3	500	149
24	„	dąb szypułkowy	k. posesji 4	760	150
25	Rokitki	dąb szypułkowy	ferma	420	273
26	Strupice	platan klonolistny	w parku	560	174
27	„	2 platany klonolistne	w parku	330/350	175
28	„	buk pospolity	w parku	400	176
29	Zamienice	platan klonolistny	przy kościele	580	170
30	„	topola biała	w parku	555	265
31	„	topola biała	w parku	470	268

Pomniki przyrody określone na podstawie rozporządzenia wojewody legnickiego z dnia 25.10.1994 r.					
32	Stary Łom	cztery dęby szypułkowe		380-400	
33	Piotrowice	dąb szypułkowy	w pobliżu posesji nr 22a	420	
34	"	dąb szypułkowy	w pobliżu szosy Piotrowice - Osetnica	420	
35	Jaroszówka	lipa drobnolistna	przy drodze	360	
36	Okmiany	lipa szerokolistna	przy drodze	420	

XI. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW KULTUROWYCH GMINY CHOJNÓW

Na terenie gminy znajduje się 39 obiektów wpisanych do rejestru zabytków (również zespoły pałacowo-folwarczne), w tym 16 parków zabytkowych i 2 aleje (tabela nr 2). Wpisane do rejestru jest także wyposażenie 8 kościołów (tabela nr 3) oraz 7 stanowisk archeologicznych (tabela nr 4). Poza tym na terenie gminy znajduje się kilkaset obiektów niewpisanych do rejestru (patrz załącznik nr 1), które z uwagi na wysokie walory kulturowe również należy objąć ochroną konserwatorską, jako gminną ewidencję zabytków oraz 352 fakty osadnicze od paleolitu po późne średniowiecze (patrz załącznik nr 2).

Tabela 2 Wykaz zabytków architektury i budownictwa wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Nr rejestru
1.	Biała	Park podworski			508/L
2.	Budziwojów	Aleja kasztanowców			708/L
3.	Budziwojów	Park podworski			693/L
4.	Budziwojów	Zespół pałacowo-folwarczny: pałac, spichlerz, bud. mieszk.-gospod. I i II, obora I i II, stodoła I i II,		II poł. XIX w.	19/A/00/1-8
5.	Dzwonów	Park podworski			643/L
6.	Goliszków	Dwór nr 93		XVIII, XIX w	975/L
7.	"	Kościół fil. p.w. Narodzenia NM Panny		XV, 1731, XX	75/L
8.	"	Park podworski			518/L
9.	Groble	Dwór nr 24 D		1880	1036/L
10.	Jaroszówka	Park podworski		XVI w	511/L
11.	Jerzmano-wice	Wiatrak holenderski		XVIII w	186/L
12.	Konradówka	Kościół fil. p.w. św. Michała Arch.		1829	81/L
13.	"	Dwór nr 44		1701 r., XX w	481/L
14.	Krzywa	Kościół ewangelicki obecnie katolicki fil. p.w. św. Anny		XV, XI X w, 1714 r.	1028/L
15.	Niedźwiedzice	Kościół par. p.w. św. Antoniego Padewskiego		XV/XVI w, 1820 r., XX w	76/L
16.	"	Pałac		1748r, 2 poł. XIX w 1866 r.	947/L
17.	"	Folwark: 4 oficyny mieszk., stajnia, 2 obory		4 ćw. XIX w.	1035/L
18.	"	Park pałacowy			517/L
19.	Okmiany	Kościół par. p.w. MB Różańcowej		1771 r., k. XIX, XX w	83/L
20.	Okmiany Dolne	Zespół pałacowy: pałac, gorzelnia, obora, stajnia, spichlerz, warsztat		ok. 1870 r. k. XIX w	1060/L
21.	"	Park pałacowy			505/L
22.	Osetnica	Kościół fil. p.w. św. Anny		k. XV, XVIII, 1930 r.	82/L
23.	"	Pałac		pocz. XIX w, l. 60-70 XIX w	494/L
24.	"	Park podworski I			512/L
25.	"	Park podworski II			513/L
26.	Pątnów	Kościół fil. p.w. Narodzenia św. Jana Chrzciciela		1705-1707r, XX w	87/L
27.	"	Pałac (ruina)		XVIII w	88/L
28.	"	Park pałacowy			504/L
29.	Pawlikowice	Park podworski			645/L
30.	Piotrowice	Zespół dworski; dwór, stajnia, 2 oficyny mieszkalno-gospod., obora ze spichlerzem, obora		XVIII - XX w	1002/L

31.	"	Park podworski			524/L
32.	Rokitki	Park podworski			509/L
33.	Strupice	Kościół fil. p.w. Narodzenia NMP		1806, 1965 r.	72/L
34.	"	Kaplica cmentarna		pocz. XIX w	250/L
35.	"	Park podworski			644/L
36.	Witków	Park podworski			521/L
37.	Zamienice	Kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP		1617-18, XVIII/XIX	252/L
38.	"	Park podworski			514/L
39.	"	Aleja dębowa	w zespole dawnego folwarku		704/L

Tabela nr 3 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Lp.	miejsowość	obiekt	datowanie	nr rejestru	data wpisu	właściciel
1.	Niedźwiedzice	wyposażenie kościoła par. p.w. Św. Antoniego Padewskiego	gotyk, renesans, barok style neo XV-XX w.	644/119/B/1-17/90	21.05.1990	parafia rz.-kat. w Niedźwiedzicach
2.	Zamienice	wyposażenie kościoła fil. p.w. Wniebowzięcia NMP	XVII-XX w.	B/1366/1-37	10.04.2006	parafia rz.-kat. w Rokitkach
3.	Okmiany	wyposażenie kościoła par. p.w. MB Różańcowej	XVIII-XIX w.	B/1374/1-4	08.05.2006	parafia rz.-kat. w Okmianach
4.	Krzywa	wyposażenie kościoła fil. p.w. Św. Anny	XVIII-XIX w.	B/1375/1-26	08.05.2006	parafia rz.-kat. w Okmianach
5.	Niedźwiedzice	wyposażenie kościoła par. p.w. Św. Antoniego Padewskiego	XIII-XX w.	B/1663/1-8	12.02.2007	parafia rz.-kat. w Niedźwiedzicach
6.	Osetnica	epitafia w murze kościoła, p.w. Św. Anny, organy, dzwon	XVI-XVIII w.	B/1673/1-20	15.02.2007	parafia rz.-kat. w Modlikowicach
7.	Pątnów	wyposażenie kościoła fil. p.w. Św. Jana Chrzciciela	XVI, XIX, XX w.	B/1683/1-9	06.03.2007	parafia rz.-kat. Św. Św. Piotra i Pawła w Chojnowie
8.	Konradówka	wyposażenie kościoła p.w. Św. Michała Archanioła	XVIII, XIX, XX w.	B/1681/1-19	06.03.2007	parafia rz.-kat. Niepokalanego Poczęcia NMP w Chojnowie

Tabela nr 4 Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru

Adres	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru	Data wpisu	Właściciel
Czernikowice stan. 1	Cmentarzysko kultury łużyckiej		67/85 495/Arch/68		Nadleśnictwo Chojnów
Czernikowice stan. 2	Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej	IV – V okres EB	65/85 389/Arch/68	28.08.1968	Nadleśnictwo Chojnów
Czernikowice stan. 4	Cmentarzysko kultury łużyckiej		66/85 404/ Arch/68	17.12.1968	Nadleśnictwo Chojnów
Jaroszówka stan. 1 (dawniej Lisiec)	Cmentarzysko kultury łużyckiej		48/85/ 339/ Arch/68	25.07.1968	PGL Nadleśnictwo Chojnów
Okmiany stan. 2	Grodzisko	Średniowiecze – XIII – XIV w.	95/85 594/ Arch/72	10.03.1972	
Okmiany stan. 3	Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej	IV – V okres EB	68/85 407/ Arch/69	20.02.1969	Nadleśnictwo Chojnów
Rokitki stan. 3	Grodzisko	XIV w.	243/85 89/Arch/65	22.01.1965	Skarb Państwa

Znaleziska archeologiczne w rejonie chojnowskim wskazują na ciągłość osadniczą, datującą się od najstarszej epoki kamienia (paleolit) do późnego średniowiecza. Dane do tego rodzaju opracowania czerpano z dokumentacji, wykonanych jeszcze przed II wojną światową i z akcji „Archeologiczne Zdjęcie Polski”, dokonanej w latach 1983–1985. Jak świadczą rejestr zabytków archeologicznych i wykaz faktów osadniczych, na terenie obecnej Gminy Chojnów zlokalizowano kilkaset stanowisk archeologicznych ze wszystkich epok rozwoju ludzkości. Na przykład w okolicach Chojnowa zarejestrowano 31 stanowisk archeologicznych, w okolicach Goliszowa – 28, Konradówki – 25. Większość z nich to ślady osadnictwa średniowiecznego.

Paleolit, czyli najstarszy okres epoki kamienia (plejstocen czyli epoka lodowcowa), trwał na Śląsku od mniej więcej 250–300 tys. lat temu do X–VIII tysiąclecia przed naszą erą. Ludzie neandertalscy trudnili się przede wszystkim myślistwem, rybołówstwem i zbieractwem. Jedno z najstarszych znalezisk na terenie Gminy pochodzi z Konradówki – jest to pięściak (inaczej tłuk pięściowy), wykonany przez człowieka neandertalskiego, znaleziony w 1936 r. przez nauczyciela i przekazany do muzeum we Wrocławiu (obecnie w Muzeum Archeologicznym). Pięściak ten ma ponad 100 tys. lat.

Od ok. 50–40 tys. lat temu rozpoczyna się powolny rozwój kultury materialnej.

Z tego czasu znaleziska są rzadkie, znajdowano wyroby krzemienne ale trudno było je wydatować.

Z mezolitu, czyli środkowej epoki kamienia, trwającego na Śląsku od połowy V tysiąclecia p.n.e. do ok. 1800 r. p.n.e. pochodzą charakterystyczne dla tego czasu wyroby krzemienne; znaleziono je w okolicach Goliszowa i pobliskich wsi, leżących obecnie w gminach Zagrodno i Złotoryja.

Z czasów neolitu (najmłodszej epoki kamienia), trwającej na Śląsku od ok. połowy V tysiąclecia p.n.e. do ok. 1800 r. p.n.e. pochodzą znaleziska, świadczące o napływie ludności przede wszystkim z południa Europy, zajmującej się rolnictwem i hodowlą. W związku z tym osadnictwo neolityczne skupiało się w rejonach o urodzajnej glebie, a znaleziska z tego okresu ograniczają się do ceramiki i narzędzi kamiennych (okolice Goliszowa i Konradówki – osady ludności pucharów lejkowatych). Ślady obecności ludności neolitycznej widoczne są także w okolicach Strupic, Witkowa i Jaroszówki. Z materiałów archiwalnych wiadomo, że w miejscowościach: Pawlikowice, Groble, Rokitki i Strupice znaleziono gładzone toporki kamienne.

W Chojnowie, Groblach, Jaroszówce, Krzywej, Starym Łomie, Dzwonowie i Witkowie znaleziono kamienne siekiery. Motyki kamienne znaleziono w Groblach i Pątnowie, a w Dzwonowie toporek rogowy.

Epoka brązu, datowana od ok. 1800 r. p.n.e. do 70 r. p.n.e. pozostawiła na ziemi chojnowskiej nieliczne, niestety, ozdoby miedziane oraz narzędzia i broń z brązu (stopu miedzi i cyny). Jednak w pobliżu Chojnowa znaleziono bransoletę spiralną z brązu (kultura unietycka), na siekierekę z brązu trafiono na pocz. XX w.

w Niedźwiedzicach, czekan z brązu wykopany został w Chojnowie. Zapiski archiwalne i akcja AZP pozwoliły stwierdzić, że dwie osady z czasów epoki brązu znajdowały się w okolicach Rokitek i Chojnowa.

Kultura łużycka, występująca po epoce brązu, trwała w Europie prawie tysiąc lat. Pozostało po niej na naszych ziemiach wiele relikwów osad i cmentarzysk, począwszy od III okresu epoki brązu po epokę żelaza, zwaną w pierwszym okresie – okresem halsztackim. W czasie tym oprócz gospodarki rolniczo-hodowlanej i myślistwa rozwinęły się w osadach: tkactwo, garncarstwo, ciesielstwo, hutnictwo, odlewnictwo i kowalstwo. Pochówki z tego okresu są w obrządku ciałopalnym. Groby bywały bogato wyposażone w ceramikę, broń, narzędzia.

Znaleziska tego typu występowały często w pobliżu wsi: trzy w okolicach Białej, trzy w pobliżu Goliszowa, trzy w Czernikowicach, po jednym w Pątnowie, Budziwojowie, Niedźwiedzicach, Strupicach, Witkowie, również w Chojnowie. Niestety zbadano tylko jedną z osad – w Czernikowicach.

Odkryto wtedy (1968–1972 r.) w czasie badań ratowniczych 9 jam o charakterze gospodarczym, kilka palenisk i zarysy 2 budynków mieszkalnych o konstrukcji słupowej oraz ruchomalia w postaci ceramiki, kości zwierzęcych i bryłek polepy (V okres epoki brązu). W pobliżu osady odkryto trzy cmentarzyska ciałopalne: w 180 grobach znaleziono wiele ceramiki i wyrobów brązowych: sierpy, brzytwy, groty, noże, siekiery i różnorodne ozdoby. Cmentarzyska znajdowano dość często, ponieważ groby znajdowały się płytko pod ziemią. Były więc eksplorowane i niszczone. Znajdowały się w okolicach Grobli, Jerzmanowic, Krzywej, Osetnicy, Starego Łomu, Czernikowic, Okmian, Strupic.

W 1865 r. odkryto groby ciałopalne w Chojnowie. Również w XIX w. odkryto i zniszczono 3 cmentarzyska leżące w pobliżu wsi Biała. W grobach były ozdoby, broń i narzędzia z brązu i żelaza, urny z prochami oraz naczynia gliniane. Jedno z największych cmentarzysk rozciągało się po obu stronach drogi Chojnów – Goliszów.

Eksplorowano je w latach 1890–1892; należało do najbogatszych pod względem znalezionych w nich ozdób, malowanych naczyń, figurek zoomorficznych, narzędzi i broni. Wydatowano je na schyłek epoki brązu i początek epoki żelaza. Liczne pojedyncze znaleziska urn także świadczą o miejscach pochówków. Znajdowano je w okolicach Dzwonowa, Piotrowic, Białej. Na polu w okolicach Dobroszowa znaleziono 2 bransolety brązowe, pochodzące zapewne z większego skarbu. Podobne odkryto w pobliżu Rokitek.

Po okresie halsztackim i upadku kultury łużyckiej rozpoczął się okres lateński, trwający od pocz. IV w. p.n.e. do przełomu er. W pobliżu Chojnowa i Pątnowa trafiono na cmentarzyska ludności tzw. kultury pomorskiej (Celtowie). Choć ślady jej pobytu na ziemi chojnowskiej są nieliczne, wiadomo że przyniosła ze sobą nowe sposoby uprawy roli, narzędzia, obrotowe żarna, koło garncarskie, pierwsze monety i wyroby ze szkła.

Z okresu wpływów rzymskich (od przełomu er do końca IV w. n.e.) pochodzą znaleziska z osad w pobliżu Chojnowa, Goliszowa, Konradówki, Niedźwiedzic, Witkowa. Jest to głównie ceramika. Duże cmentarzysko ludności kultury przeworskiej odkryto w pobliżu ww. cmentarzyska kultury łużyckiej przy drodze Chojnow – Goliszów.

Okres wędrówek ludów (V–VI w.) nie pozostawił na ziemi chojnowskiej wielu śladów. Migracje nie sprzyjały osadnictwu i gospodarce. Dlatego nie dziwi fakt braku znalezisk, dokumentujących pobyt Hunów, Gotów czy Awarów.

W okresie wczesnego średniowiecza (VI–VII w.) ziemia śląska znów zaczęła pokrywać się gęstą siecią osadniczą, zwłaszcza w pobliżu rzek i strumieni, w okolicach, gdzie występowały żyzne gleby.

Okolice Chojnowa zamieszkiwało plemię Trzebowian. W X w. należały do Czech, a ok. 990 r. Śląsk został włączony do polskiego państwa pierwszych Piastów. Z czasów średniowiecza (jego trzech faz: wczesnej, środkowej i późnej) pochodzą setki stanowisk archeologicznych. Zwłaszcza z tej ostatniej istnieją ślady niemal w każdej z miejscowości ziemi chojnowskiej. I tak koło Olszanicy występuje 30 stanowisk, Goliszowa – 22, Chojnowa – 19, Konradówki – 19, Michowa – 14, Niedźwiedzic – 13.

Z czasów wczesnego średniowiecza pochodzi osada w Goliszowie (VII–IX w.). Oprócz osad występowały formy obronne – grody, po których pozostały pierścieniowate wały lub wzniesienia (grodziska). Trzy grodziska znajdują się w okolicach Biskupina, dwa w Rokitkach, po jednym w Okmianach i Osetnicy. Wczesnośredniowieczny gród istniał także w Chojnowie, zapewne na miejscu późniejszego zamku i wieży rycerskiej.

W Biskupinie znaleziono miecz żelazny, w Chojnowie grot i miecz, a w 1937 r. odkryto tam skarb srebrnych siekańców. Po wielu znaleziskach pozostały tylko materiały archiwalne, przechowywane w muzeach czy archiwach.

XI.1 Historia wsi i znajdujących się w nich zabytków

BIAŁA DOLNA I GÓRNA – Bielau Nieder und Ober

Nazwa wsi może wywodzić się z nazw poprzednich: Bielawy, Bielawoda – Weisswasser. Z pewnością jest prastarym siedliskiem, bo w 1889 r. znaleziono w jej okolicy wiele urn, które zostały przekazane do muzeów w Legnicy i Chojnowie.

W 1776 r. zbudowano w Białej pierwszą szkołę, a jednym z pierwszych jej nauczycieli był szwedzki żołnierz. W 1882 r. powstała tu mała cegielnia rękodzielnicza, którą potem przekształcono w cegielnię parową. W 1906 r. nastąpiło otwarcie stacji Biała, a w 1927 r. położono bitą drogę przez wieś.

Jeszcze przed II wojną św. Białą dzieliła się na: Górną, Środkową i Dolną. Wszystkie stanowiły dobra rycerskie; właścicielami Górnej Białej byli w latach 20-tych XX w. Frederika Dehmel z d. Käsler i Ernst Dehmel. W posiadaniu rodziny Dehmel była Biała Górna od 1853 r. Właścicielem Środkowej Białej był w ww. latach gminny urzędnik – Bruno Postpischil. Dolna Biała należała do Ed. Thieme, współwłaściciela chojnowskiej mleczarni, hodowcy bydła i świń, uprawiającego na dużą skalę buraki.

Po założeniu pałacowym zachował się park postromantyczny, założony w 3. ćw. XIX w., przekształcony na przełomie XIX i XX w. Centralnym jego elementem jest wydłużony, ozdobny staw, z małą wyspą w części południowej. Nad stawem usypany został niewielki wzgórek widokowy. Od zachodu szpaler grabowy oddziela park od resztek folwarku, od południa biegnie rów, którego grobla obsadzona została lipami i kasztanowcami. Od wschodu zwartą otulinę tworzą przede wszystkim dęby. Drzewostan rodzimy: dęby, lipy, wiązy, został wzbogacony o nowe nasadzenia: klony, buki, wiązy, sosny i świerki.

BISKUPIN – Bischdorf

Wieś wzmiankowana jako Byscina w 1298 r., później występuje pod nazwami Biskupitz, Bischofphorph i Bischofphisdorph. Jeszcze na początku XIV w. był w posiadaniu biskupów i kapituły katedralnej we Wrocławiu. W 1347 biskup Prezlaus sprzedaje wieś szlachcicowi Hanke Buziwo za 50 miarek praskich groszy, oprócz tego nabywca musi płacić roczną dziesięcinę.

W 1517 r. ówczesne właścicielki Biskupina: Margarethe Packyschin i Barbara Schellyndorphin sprzedają wieś kapitanowi von Sweynitz, on jednak wkrótce zbywa ją na rzecz Chojnowa. W 1594 r. miasto oddaje wieś w zastaw za 500 talarów pożyczki Niklasowi von Bibran. W 1677 r. urząd biskupi zgłasza pretensje do władz miasta o zaniechanie płacenia rocznych należności na rzecz nowego biskupa, dochodzi do trwającego kilka lat procesu, w następstwie którego miasto musi zagwarantować rolnikom, ogrodnikom i innym mieszkańcom Biskupina, za jeden roczny czynsz, prawo do wypasania bydła na miejskich łąkach, zbierania chrustu i słomy.

Dopiero w 1866 r. następuje zmiana; zamiast dotychczasowego przywileju w ramach odszkodowania Biskupin otrzymał 135 mórg łąk, położonych nad Czarną wodą. Wg urzędowych ksiąg ziemskich Biskupin składał się z dwóch części – Mutins – Bischdorf i Städtisch – Bischdorf. Pierwsza to nazwa wywodząca się od nazwiska von Mutins, spadkobierczyni wsi, druga prawdopodobnie od osiedla miejskiego na obrzeżach miejskich łąk, należącego do Pawlikowic. Administracyjne połączenie obu części nastąpiło w r. 1892.

BUDZIWOJÓW – Baudmannsdorf

W 1286 (?) r. książę Ludwik zatwierdził sprzedaż folwarku Budvoysdorf przez Hankscha Budsvoya, co pozwala przyjąć, że nazwa miejscowości wywodzi się od nazwiska starego, szlacheckiego rodu. W 1757 r. pisarz powiatowy Benjamin Becker założył w Budziwojowie szkołę. 26 maja 1813 r. w czasie zbrojnego natarcia kawalerii Blüchera, poległ w Budziwojowie pułkownik von Bockum – Dolffs. W 1816 r. włączono Dzwonów (Schellendorf) do okręgu szkolnego Budziwojów i 31 października 1819 r. poświęcono budynek szkoły. W 1905 r. rozpoczęto budowę bitej drogi od dworca w Budziwojowie do Gierałtowca (Giersdorf) zaś 15 sierpnia 1906 r. nastąpiło otwarcie linii kolejowej Chojnów – Złotoryja i stacji Budziwojów.

W 1739 r. majątek w Budziwojowie należał do Hansa von Lestwitz, w 1746 r. do Heinricha von Festenberg – Packisch, w 1761 – do Hansa Ernsta von Förster, 1763 do Hansa Karla von Rogalski, w 1765 do Georga Christopha von Seidel; w rękach jego spadkobierców pozostał majątek do k. XVIII w. Ok. 1802 r. posiadłość przeszła w ręce rodziny Teichmann, a za pośrednictwem Berty von Teichmann – na rodzinę von Hederich. Syn Berty, major w stanie spoczynku, Walter von Hederich, zarządzał majątkiem do lat 20. XX w. Majątek słynął z hodowli bydła i owiec. Ostatnim właścicielem dóbr był Leopold Jankovius.

Pałac w Budziwojowie pochodzi prawdopodobnie z 2. ćwierci XIX w, zbudowany jest w stylu neoklasykistycznym. Wieżyczka klatki schodowej dostawiona została później – w 1892 r. (data na chorągiewce) i stylowo dopasowana do bryły pałacu.

W tym też roku prawdopodobnie przebudowano dach i wnętrza pałacu.

O wcześniejszej proveniencji budynku świadczą bardzo grube mury (od 1 m do 1,10 m) piwnic, ich sklepienia oraz sklepienia dwóch izb parteru.

Na południe od pałacu rozciąga się okazały **folwark**, złożony z spichlerza, budynków mieszkalno-gospodarczych, dwóch obór i trzech stodół, z których jedna znajduje się poza folwarkiem. Po zachodniej stronie folwarku założony był zapewne już w 2. ćw. XIX w. ogród gospodarczy, zamknięty kamiennym murem, oddzielającym założenie od wiejskiej drogi.

Być może w czasie ostatniej przebudowy pałacu powstał niewielki **park** naturalistyczny, ukształtowany na terenie podmokłych łągów, później zamienionych w stawy. Starą groblę obsadzono głównie dębami, wiązami i lipami. Wiek najstarszych dębów dochodzi do 250 lat.

Na osi wjazdu na folwark znajduje się aleja kasztanowców białych, prowadząca wzdłuż pól.

CZERNIKOWICE – Sandwaldau

To stosunkowo młoda wieś, bo wzmianki o niej pochodzą dopiero z przełomu XVIII i XIX w. Zastąpiła ze znalezionych opodal niej trzech cmentarzysk kultury łużyckiej i osady, także kultury łużyckiej. O jej właścicielach brak wzmianek w źródłach.

DOBROSZÓW GÓRNY I DOLNY – Doberschau Ober u. Nieder

Wieś nazywano wcześniej słowiańską nazwą Dobroschin, co tłumaczono jako „dobre mieszkanie”. Jednak wykopane w pobliżu urny pozwalają wysnuć wniosek, że zasiedlenie tego miejsca nastąpiło już w epoce brązu. Źródła pisane sięgają roku 1608. Godnym uwagi jest fakt, że ród Weisbrodt zamieszkiwał Dobroszów od 1649 r.

W latach 20. XX w. jako dobro rycerskie należał Dobroszów do niesprzedajnego (niepodzielnego) mienia państwa (Panthenau). Właściciel – Leonhardt hrabia von Rothkirch – Trach z Pątnowa miał udziały w chojnowskiej mleczarni, hodował bydło i uprawiał buraki.

DZWONÓW DOLNY I GÓRNY – Schellendorf Nieder u. Ober

Już w XIV w. wieś była dobrem rycerskim Schellendorfów (stąd nazwa), choć znaleziska archeologiczne wskazują na wcześniejszy rodowód siedliska. W 1360 r. książę Ludwik zatwierdził sprzedaż młyna w „Schellndorf” przez Johanna von Schellndorf księdzu Reynhardowi z kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu. W 1744 r. majątek należał do Jacoba Militcha, później do von Tulla. Kolejnymi właścicielami byli:

w 1745 r. Regina Elisabeth Gartner, Karol Abraham Scholz, w 1747 r. Christian Samuel Gartner, 1762 r. – Karol Beniamin Fischer, 1764 – Wilhelm Bock, od 1775 r. rodzina von Schweritz. W I poł. XIX w. Andreas Friedrich Dasler, w 1876 r. Wilhelm Wilm. Od 1905 r. do czasów II wojny światowej majątek w Dzwonowie Dolnym znajdował się w posiadaniu rodziny Jankoviusów, właścicieli pobliskiego Budziwojowa. W 1816 r. połączono Budziwojów i Dzwonów w jeden okręg szkolny.

Właścicielem Dzwonowa Górnego był na początku XX w. rotmistrz Gustaw Carl. Posiadał on oprócz majątku także restaurację „zum Wiesenthal”, miał udziały w mleczarni chojnowskiej, w spółce oświetleniowej, hodował bydło i świnie.

Parterowy **dworek** nakryty mansardowym dachem wzniesiono w latach 30. XIX w. Wokół rozciąga się niewielki park naturalistyczny z trzema stawami (dwa z nich znajdują się za drogą, obsadzoną klonami). Elewacją frontową dworek zwrócony jest ku półkolistemu gazonowi, otoczonemu drogą, prowadzącą na podjazd, obsadzony rzędem lip. Niewielki teren na północ od dworku był najpierw zapewne ogrodem gospodarczym, przekształconym pod k. XIX w. w park.

W drzewostanie występują klony, graby, buki, jesiony, lipy, wiązy. Tulipanowiec amerykański niestety nie dożył naszych czasów.

GOLISZÓW GÓRNY I DOLNY – Göllschau Ober u. Nieder

Urny znalezione w pobliżu wsi wskazują na wczesne osadnictwo, jednak nazwa wsi ma pochodzenie słowiańskie. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z ok. 1210 r., późniejsza, z 1305 r. – wymienia ją jako własność biskupstwa wrocławskiego (Golsow, później Golschow). W 1399 ma formę Golschaw i oznacza „góle, puste błonie”. Pierwotnie Goliszów był czynszową wsią biskupią. W poł. XIV w. znani są szlachecy właściciele wsi – bracia von Schönfeld. W 1706 r. kwaterowali w Goliszowie Szwedzi, a w 1712 nocował tu król Karol XII. W r. 1761 Kozacy przez 6 dni plądrowali wieś.

W latach 1806–1807 i 1813–1815 przeżył Goliszów plądrowanie przez Francuzów. Wieś cierpiała także często wskutek wielkich powodzi, szczególnie w latach 1703, 1766, 1880, 1888, i 1917. Godna uwagi jest trwająca stulecia hodowla ryb. Majątek Goliszów Górny miał aż 500 mórg stawów rybnych. W niewiadomym czasie wieś podzielono na część górną i dolną. W latach 20. XX w. właścicielem części górnej był dr Felix Dyhrenfurth z Piotrowic. Hodował bydło, świnie, ryby i konie, uprawiał buraki cukrowe, pszenicę, rzepak, jęczmień i warzywa. Miał tuczarnię, posiadał udziały w mleczarni i cukrowni chojnowskiej. Czerpał prąd z zapory wodnej. Używał pług parowego i wyrabiał kosze.

Dolny Goliszów należał w ww. latach do Heinricha Lohmeyera. Posiadał on stado czerwonego bydła, konie, uprawiał buraki cukrowe, zajmował się nasiennictwem.

Wzmianki o kościele pojawiają się w 1399 r. Obecny kościół powstał w XV w. i z tego okresu pochodzi jego bryła. W 1530 r. przechodzi w ręce protestantów. Jest wielokrotnie przebudowywany, głównie w XVII i 1. poł. XVIII w. (remont wieży – 1681, remont wieży i dachu – 1712). W 1731 r. Daniel von Liedlau przebudował gruntownie świątynię: dach zmieniono na mansardowy, powiększono okna, nadbudowano wieżę, wewnątrz nadano wystrój barokowy (pozorne sklepienie, empory, wyposażenie, zwłaszcza ołtarz i ambona). Kolejną modernizację kościoła przeszedł w 1917 r. kiedy to odnowiono go i wyposażono w witraże. Wewnętrzne i zewnętrzne ściany kościoła zdobią liczne epitafia z XVI–XVIII w. W l. 50. XX w. wymieniono pokrycie dachu z łupka na blachę, zlikwidowano też dekorację ścian zewnętrznych: narożne bonie i podziały architektoniczne.

W Goliszowie znajdowały się dwa majątki, należące w poł. XIV w. do braci Hannusa i Niklasa von Schönyfeld (Schönfeld). O dalszej historii rodziny źródła jednak nie wspominają, nie wiadomo więc, czy obecne majątki są ich kontynuacją.

Po **pałacu** pierwszego majątku na wysepce, oblanej wodami fosi zachowały się jedynie niedostępne piwnice renesansowego założenia, zbudowanego dla rodziny von Liedlau ok. poł. XVI w. Wejście do pałacu wiodło od wschodu przez kamienny most, który z k. XIX w. został zastąpiony ceglanym, neobarokowym. Rozciągający się na zachód teren, pierwotnie wykorzystywany był jako ogród gospodarczy. W 4. ćw. XIX w. brzegi fosi obsadzono lipami.

Między ogrodem a folwarkiem od strony południowej powstał niewielki **park** naturalistyczny z luźno sadzonymi drzewami (jesiony, wiązy, klony, dęby, topole, olsze, graby, wierzby, modrzew). Wokół obrzeży parku prowadziła ścieżka spacerowa, łącząca się z drogą obiegającą nieistniejący już półkolisty gazon, znajdujący się przed pałacem. Obecnie z folwarku zostały resztki.

W południowo-zachodniej części parku, na wydzielonej działce, znajduje się **dworek nr 93**, zapewne kiedyś w jakiś sposób związany z ww. majątkiem. Może była w nim karczma? Czas jego budowy ocenia się na 2. połowę XVIII w., przebudowany został w 4. ćwierci XIX w. i odtąd posiadał funkcję mieszkalną.

Drugi majątek założono po południowej stronie drogi Chojnów – Niedźwiedzice. Pierwotny **dwór** powstał w r. 1598, gruntownie przebudowano go w XVIII w. i 1912 r. Przebudowa z 1933 r. ograniczyła się głównie do wnętrza (budowa kominka) i budowy ganku. Daty poszczególnych faz budowy dworu wyryte są na belce, dekorującej niszę w sieni. Między datami pozostały ślady inskrypcji – dziś już nie od odczytania. O renesansowej proveniencji budynku świadczą piwnice nakryte kolebką o wysokiej strzałce, położone najniżej w stosunku do pozostałych dwóch poziomów piwnic. Przed dworem rozciąga się majdan folwarczny, ustawiony w regularny czworobok. Właścicielem tego majątku w pocz. XX był dr Feliks Dyhrenfurth z Piotrowic. To on prawdopodobnie jest autorem ostatniej przebudowy dworu.

Przy tym majątku nie założono parku. Pałac nie figuruje w rejestrze zabytków. Zaniedbanie to należy usunąć.

GOŁOCIN – Gohlsdorf

Zespół folwarczny w Gołocinie znajduje się na pd.-zachód od drogi głównej Legnica–Chojnów. Ustawiony jest w czworobok na osi północ – południe z dworkiem zarządcy folwarku na środku majdanu. Od pn.-zachodu teren obniża się; znajduje się tu staw, okolony nielicznym drzewostanem osłonowym. **Dworek** wzniesiono na początku XX w., w bardzo oszczędnym, modernistycznym stylu. Jest najmłodszym z budynków zespołu. Prawdopodobnie wzniesiony został przez ostatniego przedwojennego właściciela okolicznych dóbr – Leopolda Jankoviusa.

Po wojnie było w nim przedszkole, obecnie ma funkcję mieszkalną.

GROBLE – Tammendorf

Groble to prastare miejsce osiedleń; znaleziono tu nie tylko 3 kamienne topory, ale też urny z młodszej epoki brązu. Są trzy możliwe znaczenia nazwy Groble: wieś była nazywana Tannndorf – od lasu jodłowego; prawdopodobniejsza jest wersja od staroniemieckiego imienia Tammo. Wieś wymieniona w 1471 r., o losach majątku brak wzmianek w źródłach.

Daty z historii wsi są – niestety – bardzo młode: w 1836 zbudowano tu szkołę, 1900 przekazano 500-morgowy majątek do gminy Witków (Wittgendorf), a w r. 1920 majątek 450-morgowy do gminy Stary Łom (Altenlohm). W 1875 r. wymieniona jako właścicielka hrabina von Senden, z domu von Bran. Budynek dworu o skromnym, neoklasycystycznym wystroju stoi w pewnym oddaleniu od drogi przez wieś, w otoczeniu resztek folwarku.

JAROSZÓWKA – Vorhaus

Niemiecka nazwa wsi tłumaczona jest jako „przedsionek, sień”. Pierwotnie był we wsi warowny zamek, wzniesiony ok. 1300 przez rodzinę von Zedlitz. Istnieje też teoria, że w XIV wieku był siedzibą templariuszy z Zamienic. Otoczony był fosą i rzeką Czarną Wodą. Zamek dwukrotnie rozbudowywano: w 1596 r. dla Hansa von Kanitz, a na przełomie XVII/XVIII wieku dla Balthasara von Logau i modernizowano. Teren od strony północnej, podmokły i poprzecinany gęstą siecią rzecznych rozgałęzień i strumyków obsadzony został wzdłuż grobli dębami i kasztanowcami w 2. poł. XIX w. tworząc **park** krajobrazowy. Wokół centralnej polany biegła droga spacerowa, obustronnie obsadzona dębami. Obecny skład drzewostanu to: dęby, lipy, klony, kasztanowce, graby.

Zamek przebudowano na pałac w czasach renesansu (1596) i baroku (1743), ale i on nie dotrwał do naszych czasów. Podobno podczas ostatniej przebudowy znaleziono grobowce templariuszy, co potwierdzałoby ww. teorię. W początkach XX w. właścicielem Jaroszówki był Georg Zimmer – Vorhaus, królewski łowczy w stanie spoczynku, rotmistrz. Majątek, dla którego ustanowiono majorat, był w rękach tej rodziny od 1818 r. Przy majątku działał też młyn parowy.

Po II wojnie św. fosę zasypano, kompozycja parku leśnego uległa zatarciu, elementy architektoniczne, jak np. mostki – zniszczono.

JERZMANOWICE GÓRNE I DOLNE – Hermsdorf Ober u. Nieder

W akcie sprzedaży z r. 1558 rycerz Peter Hocke nazwał wieś Hermannsdorf. W XVI w. oraz na pocz. XVII w. Jerzmanowickie dobra należały do rodu von Bock.

W rodziny tej wymienieni są w dokumentach: Wolf von Bock (1509), i Christoph von Bock (1606). Ok. poł. XVIII w. (1740) właścicielem Jerzmanowic został Hans Christoph von Axleben Magnus, po śmierci którego w r. 1752 posiadłość odziedziczył syn, Hans. W 1757 r. majątek kupił Friedrich Christian von Mohl. Wg informacji podanej przez Zimmermanna wieś w 1788 r. uległa podziałowi. Część górna pozostała we władaniu rodziny von Mohl, część dolną przejął Carl Ernst Siegfried von Schweinitz. W 1830 r. część dolna należała do wdowy von Bissing, w 1845 r. do rodu von Rothkirch – Trach. W 1742 r. zbudowano tu szkołę. 26 maja 1813 r. wieś została splądrowana przez Francuzów. W 1887 r. zbudowano nową szkołę.

W 1876 i 1905 r. właścicielem Jerzmanowic Dolnych był Ernest Nickisch – Rosenegk. Po nim posiadłość przejął Ernst Wittkop i posiadał ją do wybuchu II wojny światowej.

W I. 20. XX w. posiadłość górna należała do Georga Grunda, rotmistrza w stanie spoczynku; on także miał udziały w młeczarni chojnowskiej.

W zelektryfikowanym majątku hodował bydło, owce, świny, uprawiał buraki cukrowe; stosował pługi parowe.

Początki **rezydencji** w Jerzmanowicach sięgają I poł. XVI w.; wskazują na to sklepienia i mury piwnic pałacu. Późnorenesansowy dwór, wzniesiony może przez von Bocków, przebudowano gruntownie w duchu neoklasycyzmu w I ćw. XIX w. i latach 40. XIX w. Pałac w Jerzmanowicach fasadą skierowany jest na zachód ku dziedzińcowi folwarcznemu. Od południa na teren posiadłości wiodła główna droga dojazdowa, natomiast wjazd gospodarczy biegł od północy.

Po wschodniej stronie pałacu, bezpośrednio za elewacją tylną założony był zapewne już w XVIII w. **ogród**, otoczony murem. Jak wskazują zachowane relikty, ogród posiadał charakter ozdobnego, prostokątnego parteru, po którym pozostał splantowany teren.

W pn.-wsch. narożniku założenia usytuowano niewielki pagórek widokowy. Prawdopodobnie w latach 40. XIX w. zmieniono również otoczenie modernizowanej rezydencji; przed pałacem powstał gazon, obsadzony drzewami, który obiegała droga, prowadząca na podjazd. Dawny parter ogrodowy pełnił teraz rolę polany widokowej, którą obiegała wijąca się droga, wzdłuż której posadzono drzewa w układzie swobodnym, grupując je po kilka. Występują: klony, dęby, lipy, wiązy, jesiony, buki, wierzby, kasztanowiec, oraz szlachetne odmiany krzewów. Mur ogrodowy rozebrano, dając możliwość połączenia **parku** z otaczającym krajobrazem.

Kolejną atrakcją Jerzmanowic jest pochodzący z XVIII w. **wiatrak holenderski**. Zbudowany z drewnianych bali, na wielobocznym, ceglany cokole, ze ścianami i kopułą opierzonymi gontem. Ruchoma kopuła dźwiga śmigły i roboczy pomost. Długie lata pozostawiony na pastwę losu został kupiony i wyremontowany przez osobę prywatną. Obecnie mieści się w nim restauracja.

KONRADÓWKA – Konradsdorf i GOŁACZÓW (Überschar)

Jeszcze do roku 1715 stała w miejscowym kościele, obok ambony, kolumna z datą **1101**. Wieś wtedy nazywała się Cunradisvilla lub Conradi villa (jak w dokumencie z 1288 r.). Na niemieckich założycieli wsi wskazuje to, że nazwa należącej do Konradówki posiadłości Überschar (Gołaczów) oznacza „przez lemiesz pługa” (über der Pflugschar). Tak we wczesnym średniowieczu określano niepodzielną ziemię. W 1299 wzmiankowany był kościół parafialny, jednak prawdopodobnie istniał już w 1101 r. (i to z niego pochodziła zapewne ww. kolumna). Stary kościół stał między plebanią a szkołą.

We wnętrzu znajdował się nagrobek właściciela miejscowości Boleslaus von Busewoy (Budziwoj) z 1293 r., ambona z 1590 r. ufundowana przez Schellendorfów, Stoischów, Polenzów, Busewoyów, Zedlitzów. W 1427 r. husyci odprawili w kościele świętą wieczerzę. Ok. 1525 kościół został przejęty przez protestantów. W latach 1701–1707 chojnowianie chodzili na nabożeństwa do Konradówki. W 1829 spłonął. Nowy **kościół** rozpoczęto budować natychmiast i w 1830 poświęcono go. Odnowiony w 1922 r. dzwon został odlany w 1515 r. Jest to budowla w stylu neoklasycystycznym, skromna i funkcjonalna. Wewnątrz zachowały się nagrobki ze starego kościoła oraz elementy wyposażenia z czasów budowy kościoła.

Barokowy **pałac** nr 44 w Konradówce wzniesiony został w 1701 r. o czym informuje data umieszczona nad portalem. Przebudowano go zapewne w XIX w. i rozbudowano o klatkę schodową w formie wieży, ganek i taras.

Właścicielem Konradówki w latach 20. XX w. był Oscar von Schweinitz, kapitan w stanie spoczynku. Posiadał duże stado wołów, hodował konie, uprawiał buraki, len i zboża okopowe.

W pobliżu gospody w Gołaczowie na polach w stronę Chojnowa znajduje się masowy grób poległych w potyczce koło Budziwojowa żołnierzy (data potyczki nieznana, chodzi prawdopodobnie o 1813 r.)

KRZYWA – Kreibau

Wieś wymieniona po raz pierwszy w 1245 r. w bulli papieża Innocentego IV jako własność biskupstwa wrocławskiego. W 1335 r. nazwano miejscowość Criba, w 1345 Scriba, w 1360 Cryba, ok. 1600 – Kreibe lub Kreybe. Znaczenie nazw jest trudne do wyjaśnienia. Mogą się wywodzić od słowiańskiego „kri-wu”, co oznaczałoby „krzywą wieś”, albo „kraj” czyli leżąca na skraju, granicy np. innej miejscowości.

W XVI w. wieś należała do rodziny von Festenberg – Packisch, która to rodzina – jako rycerze i panowie – żyła tam do XVIII w. Wpływ jednego z baronów von Festenberg spowodował wprowadzenie reformacji. W pocz. XX w. właścicielem dóbr w Krzywej był Heinrich Braumann. Hodował bydło i świnie, uprawiał na dużą skalę buraki cukrowe i ziemniaki.

Pierwotny kościół wzmiankowany w 1305 r., później w latach 1325–1335 (druga świątynia). Kościół ten został zniszczony w czasie wojny 30-letniej, odbudowano go w tym samym miejscu z inicjatywy Hansa S. von Festenberga w 1714 r. jako protestancki **kościół ucieczkowy**. Podpalono go w czasie odwrotu Francuzów w 1813 r., jednak dzięki pomocy mieszkańców wsi został uratowany. Charakterystyczne dla protestanckich świątyń wyposażenie: empory, bogata dekoracja malarska również na pozornym sklepieniu, łoża kolatorskie w przybudówkach, kruchty boczne z klatkami schodowymi – zachowane. Konserwowany w 2. poł. XIX w.

MICHÓW – Michelsdorfer Vorwerke

Nazwa wsi jest niewątpliwie pochodzenia niemieckiego i oznacza wieś Michała. Niestety brak o niej wzmianek w źródłach. Sądząc po nazwie niemieckiej mógł to być folwark, należący do miasta, który później rozrósł się w małą wioskę.

Na początku XX w. wymieniony jako właściciel Hermann Klose, kapitan w stanie spoczynku. Jego włości liczyły 108 ha, posiadał dwór, park i ogród.

NIEDŹWIEDZICE – Bärsdorf – Trach

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1287 r., w 1305 wymieniona jako Bertoldi villa, w 1335 Bertoldivilla – Bärsdorf – Bersdorf – Berschdorf. Nazwa dwuczłonowa (Bärsdorf – Trach) datuje się od 1888 r. od nazwiska Trach, drugiego członu nazwiska Rothkirch – Trach. Prawdopodobnie był to wymóg poczty. Od 1320 r. wieś była własnością rodu Buswoy (Busewoy). W 1603 r. powstała we wsi szkoła. Podczas wojny 30-letniej wieś bardzo ucierpiała. W l. 1760–1761 wieś splądrowali Austriacy i Rosjanie, a w 1813 Francuzi.

Pierwotny kościół wymieniony w dokumentach z 1305 r. i 1335 r. Obecny **kościół** został wzniesiony na miejscu pierwotnego przez Wolfa von Buswoy na przełomie XV i XVI w. i wielokrotnie przebudowy-

wany (1517, 1529, 1543), co uwidacznia się w jego złożoności stylowej (występują elementy gotyckie, renesansowe). Od 1524 r. ewangelicki, w latach 1701–1707 katolicki.

W ręce protestantów wrócił po konwencji altransztadzkiej. W 1820 r. kolejny właściciel wsi, hrabia B. von Rothkirch – Trach przebudował świątynię. Wzniesiono wtedy kruchtę południową i zachodnią, pomieszczenie wschodnie, rozpoczęto remont wieży, która w swym zrębie jest najstarszą częścią kościoła. Jej remont ukończono dopiero w 1913 r.

Ostatni remont i konserwację kościoła przeprowadzono w latach 1939–1940. Prace nadzorował Herbert Gras z Wrocławia (wykaz majstrów znajduje się na odwrociu szafy ołtarzowej). Najcenniejszym elementem wyposażenia jest gotycki ołtarz szafiasty – tryptyk z płaskorzeźbą „Zdjęcie z krzyża” ufundowany w 1494 r. przez Hertela von Buswoya. Poza nim: ambona z 1. poł. XVII w., kamienne płyty nagrobne i epitafia, portale. W zewnętrzne ściany kościoła wmurowano 5 krzyży pokutnych i tablicę inskrypcyjną Wolfa von Buswoy z 1529 r.

W 1748 r. wieś przejmuje rodzina von Rothkirch – Trach i posiada ją aż do wybuchu II wojny światowej. W tym też roku wznosi barokowy **pałac** na miejscu wcześniejszego, skromnego dworu o konstrukcji ryglowej. Budynek ten został gruntownie przebudowany w 1886 r. w duchu neobaroku. Po starszym pałacu pozostała wieża (datowana 1748, 1764). Do naszych czasów pałac zachował się częściowo, skrzydło południowe zostało rozebrane w 1978 r. W latach 20. XX w. wymieniony jako właściciel Lothar von Rothkirch – Trach, posiadający prócz majątku również cegielnię, 2 młyny wodne, stację elektryczną, hodowlę bydła i ryb, uprawę buraków cukrowych.

Pałac otacza rozległy **park krajobrazowy**, ukształtowany na miejscu ozdobnego ogrodu z 1. poł. XIX w. przez Dorotheusa von Rothkirch – Trach w ostatniej ćwierci XIX w. Wykorzystano walory częściowo zadrzewionego i podmokłego terenu zakładając duży staw o nieregularnej linii, będący wraz z rozległą polaną parkową centralnym punktem założenia. Staw ten łączył się poprzez rów z mniejszym, wydłużonym stawem, ograniczającym park od wschodu. Park miał gęstą sieć ścieżek i rowów, przez które przezniesione były mostki.

W północnej części parku, odgródzonej od szosy murem był ogród warzywny. Drzewostan bardzo urozmaicony; obok iglaków (sosny, świerki) występują dęby, jesiony, graby, olsze, buki, klony, kasztanowce.

Na wschód od parku znajduje się rozległy **folwark**, zachowany częściowo. Od strony wjazdu zwracają uwagę dwie oficyny mieszkalne, niegdyś bliźniacze, o falistej linii szczytów oraz rządcówką z 1885 r. Po paradnej bramie pozostały murowane słupy, zwieńczone kamiennymi kulami, mocno już zniszczone.

OKMIANY DOLNE i GÓRNE – Kaiserswaldau Nieder u. Ober

Wieś wzmiankowana w 1305 r. jako dobro rycerskie, następnymi właścicielami wymienieni dopiero w XVIII w. Są to: E.S. von Klausnitz (1737), J.Z. von Geithe (1748), J. G. Gottschling (1751), hr. Poniński (1785), niejaki Klinger (1845) i W. Adametz z Zębowic (1917). W 1437 r. odbył się tu jedyny znany tu przypadek tzw. „męskiego sądu” przeciw Antoniusowi von Schellendorf (Schellendorf), który wzbraiał się płacić roczny czynsz dzierżawny na rzecz szpitala w Chojnowie, w wys. 4 marek. W grudniu 1812 r. przejeżdżał przez wieś Napoleon, co zostało upamiętnione „kamieniem Napoleona”, położonym przy drodze. 19 sierpnia 1813 r. Francuzi zostali przepędzeni przez Rosjan z okolic wsi. W 1844 r. zbudowano nową szkołę. **Pasma wzgórz koło wsi nazywane było „Alpami” (Kaiserswaldauer Alpen), wśród nich siedem nosiło nazwę „Jerusalem” a jedno „Bethlehem”.**

Kościół wzmiankowany w dokumencie 1335 r. Ok. 1530 przeszedł on w ręce protestantów, w 1646 r. spłonął. Powoli odbudowywany, w 1702 r. dostał się katolikom. Na mocy konwencji w Altranstadt w 1707 r. wrócił do protestantów.

W 1770 r. świątynia zawaliła się. Dzięki inicjatywie Melchiora Gottlieba Gottschlinga właściciela części wsi, (inne źródła podają nazwisko Christoph von Wiese) podjęto prace przy odbudowie kościoła i już w następnym roku został on poświęcony. Budowla została wzniesiona w konstrukcji ryglowej z wypełnieniem cegłą, jedynie zakrystia jest murowana. W czasie wojen napoleońskich znów została zniszczona, a odbudowa ciągnęła się bardzo długo, bo aż do lat 1894–1897. Konstrukcja pozostała taka sama, od zachodu dobudowano kamienną wieżę.

Obecny **dwór** powstał na miejscu wcześniejszej, barokowej rezydencji.

Jest to właściwie duża willa o skromnym wystroju architektonicznym, wzniesiona na pocz. XX w. dla rodziny Wuthe. Charakter rezydencjonalny podkreśla szeroki podjazd, połączony schodami z założeniem parkowym. Od północy i zachodu rozciąga się park, od północy i wschodu – rozległy dziedziniec **folwarczny**, otoczony budynkami: stajni, stodoły, obory, spichlerza, gorzelni. Na północny zachód od dworu rozciąga się niewielki **park**.

Istotnym jego elementem jest ozdobny staw, połączony rowem wodnym z innym ciekim. Centralna część parku zajmuje polana widokowa, a wokół niej rosną dęby, lipy i jesiony, później dosadzono gatunki aklimatyzowane: dąb czerwony, jedlicę Douglasa, świerk kłujący. Wzdłuż zachodniej granicy parku wyróżniają się szpalery grabowe, obok nich w ostatnich latach wykonano prostokątny staw hodowlany, wykorzystując istniejący rów.

W Okmianach Górnych istniał jeszcze jeden **majątek**, w latach 20. XX w. należący do Erika Ernsta Schwabacha, po którym zostały resztki folwarku i **park**. W majątku był browar, hodowano bydło, świnie, właściciel był udziałowcem mleczarni w Okmianach.

Istniejący tu **pałac** na rzucie podkowy został rozebrany w l. 90. XX w. Na północ od pałacu, do którego prowadził podjazd, umieszczono owalny staw z wysepką. Drzewostan (mało zróżnicowany grab, buk, dąb, olsza, lipa, kasztanowiec), koncentrował się głównie wzdłuż alejek spacerowych, wzdłuż rowów i na grobli, obsadzonej głównie dębami, zamykającej założenie od północy.

Literatura niemiecka wymienia jeszcze Okmiany Środkowe jako dobro rycerskie, należące na pocz. XX w. do porucznika Friedricha Stieffa; prowadził on filię stacji uprawy ziemniaków w Neumühl w Saksonii.

OSETNICA DOLNA I GÓRNA – Steinsdorf Nieder u. Ober

Wieś wzmiankowana w 1241 r., nazwana Stewmansdorf. Można więc przypuszczać, że założycielem wsi był rycerz, którego imię otrzymała w nazwie.

W r. 1866 zachorowało tu i zmarło na cholere wielu uczestników wyprawy wojennej. Zostali pochowani w lasku zwanym odtąd „Cholerausch”.

Kościół wymieniony po raz pierwszy w dokumentach dekanatu legnickiego z 1399 r. Obecna, późnogotycka budowla kamienna powstała w końcu XV w., na co wskazują: rodzaj sklepienia prezbiterium (sieciowe) i formy kamieniarki. Kościół wielokrotnie przebudowywano, m.in. po przejęciu go przez ewangelików w I poł. XVI w.; dodano wtedy dwie kondygnacje empor, wprowadzono dodatkowe okna, a gotyckie – przedłużono. Strop nawy pochodzi z przełomu XVI i XVII w., był fundacją rodu Geisslerów. W 2. poł. XIX w. dobudowano od strony północnej zlicowane ze starą zakrystią dobudówki, wtedy też ufundowano nowe elementy wyposażenia: emporę, ołtarz, prospekt organowy, które dotrwały do naszych czasów. Ostatnia gruntowna restauracja świątyni miała miejsce w 1930 r.

Wokół kościoła zachował się zespół epitafiów i płyt nagrobnych z XVI–XVIII w.

Dwór w Osetnicy powstał prawdopodobnie na miejscu wcześniejszego budynku, o którym wspomina kronikarz niemiecki, Zimmermann w XVIII w.; pozostały po nim piwnice, sklepienie półkolistą kolebką. Kolejni, wymienieni w dokumentach właściciele majątku dolnego, to:

Jan F. von Geissler (1690), Anna Sabina von Geissler (1693), Balzer Z. von Bock (1700), rodzina von Reichwald (1708–1717), Hans K. von Reibnitz (1728), Abraham von Dove (1739), Valentin von Redern (1742), Maria H. von Glaubitz (1784), von Üchtritz – Steinkirch (od 1804). W rękach tych ostatnich pozostał majątek co najmniej do 1917 r. Hodowali bydło i owce, uprawiali ziemniaki, buraki cukrowe, len, posiadali torfiarnię.

Obecny dwór pochodzi prawdopodobnie z pocz. XIX w., o czym świadczą częściowo zachowane formy klasycystyczne. Budynek został mocno zmieniony po ostatniej, gruntownej przebudowie w latach 70. XX w. Posiada zmieniony układ komunikacyjny – dobudowano dwie klatki schodowe elewacje zachowały skromny wystrój architektoniczny (bonie, gzymsy, portal).

Na południe i zachód od dworu znajduje się majdan folwarczny, z budynkami, ustawionymi w czworobok. Na północny wschód rozciąga się niewielki **park** naturalistyczny, założony w 4. ćw. XIX w. na terenie dawnej dworskiej łąki i zagajnika, zapewne dla rodziny von Üchtritzów. Teren parku przecięty jest w części wschodniej południowej starym ciekim wodnym, łączącym pierwotnie cztery stawy hodowlane. Drzewostan dawnego zagajnika wzbogacono, dosadzając rodzime gatunki drzew: dęby, lipy, klony, jesiony, kasztanowce głównie wzdłuż dróg dojazdowych, cieką wodnego i nad stawami. Obecnie park jest w stanie dużego zaniedbania, a uszkodzony system melioracyjny spowodował wysuszenie stawów.

W Osetnicy Górnej był jeszcze jeden majątek, do którego należał nieistniejący już pałac. Majątek ten usytuowano na zachodnim krańcu wsi. Zachowało się po nim kilka budynków folwarcznych na północ od drogi wiejskiej, a po południowej stronie drogi niewielki **park**, założony w 3. ćw. XIX w. Z XIX-wiecznej niemieckiej mapy topograficznej wynika, że pałac otoczony był promenadą, łączącą się z podjazdem, a od północy z drogą, przecinającą szosę i prowadzącą na podmokły teren, gdzie zbudowano system wijących się rowów oraz niewielkich, ozdobnych stawów.

Droga ta została obsadzona lipami, tworzącymi aleję. W drzewostanie parku dominują kasztanowce, klony, jesiony, olsze, dęby i buki. Majątek ten należał na pocz. XX w. do Artura Krausego, urzędnika stanu cywilnego. Hodował on świnię, bydło, uprawiał buraki cukrowe.

PAWLIKOWICE – Pohlsdorf

Wieś wzmiankowana już w 1362 r. Osadnictwo na tym terenie sięga jednak młodszej epoki kamiennej, dokonano bowiem odkrycia narzędzia z tych czasów. Historia jej właścicieli znana jest jednak dopiero od XVIII w. Nazwa jej jest najprawdopodobniej odimienna, od „Paula” lub „Paulusa”. W 1727 r. wymieniony jest jako właściciel Heinrich S. von Briesen, w 1743 r. von Festenberg – Packisch, w 1746 Karol W. Treutler, w r. 1830 niejaki Möller, w 1876 – M. Hoffmann – Scholz.

W rękach jego spadkobierców pozostała wieś do wybuchu II wojny światowej.

W majątku hodowano bydło i świnię, uprawiano buraki cukrowe i pszenicę.

Folwark założony na planie regularnego czworoboku powstał w większości w 2. poł. XIX w. Kilka budynków posiada zachowane tablice z inicjałami H.S i datami: stodoła – 1879 (druga, bliźniacza zawałiła się pod k. lat 80. XX w.); stajnia – 1927 (?), budynek gospodarczy – 1888, obory II i III – 1913 (?). Pozostałe, niedatowane budynki pochodzą z 3. (obora I) i 4. ćw. XIX w. (oficyny mieszkalne). Jednak należy

zaznaczyć, iż na planie z 1888 r. ww. budynki już istnieją, późniejsze daty mogą odnosić się więc do remontów.

Pałac w Pawlikowicach nie istnieje, został rozebrany w latach 60. XX w. Nie zachowały się żadne przekazy, dotyczące jego proveniencji i wyglądu. Wiadomo tylko, że był to budynek na planie prostokąta zbliżonego do kwadratu, elewacją północną zwrócony w stronę majdanu folwarcznego.

Na wschód od miejsca po pałacu, na grobli, zbliżonej do trójkąta, znajduje się ponad 200-letnia **aleja** dębowo-lipowa, stanowiąca granicę mającego tam powstać założenia ze stawem hodowlanym jako punktem centralnym. Na północ od zabudowań znajdują się dwa małe stawy, wcześniej hodowlane, obecnie zarosnięte i zabagnione.

W obrębie wsi znajdował się krzyż pokutny z wyrzeźbionym sztylitem.

PAŃNÓW – Panthen, Panthenau

Wieś wzmiankowana z powodu kościoła w 1362 r., potem w 1399 r. w różnych wersjach: Pantenow, Panthenau, Panthenovum. Na przestrzeni dziejów wieś przechodziła w ręce różnych rodzin: von Buswoy, von Rechenberg, von Frankenberg, von Bergfeld, von Kottwitz (od 1737 do 1766 r.). Od 1772 r. należał Pańnow do rodziny von Rothkirch – Trach. Przedstawicielka tej rodziny, Charlotta Eleonora ustanowiła w 1777 r. majorat, złożony z Pańnowa Górnego i Dolnego, Studnicy, Lubienia i Dobroszowa.

Gotycki **kościół** po wprowadzeniu reformacji dostał się w ręce protestantów (1525). W 1705 wrócił na krótko do katolików. Wtedy to ówczesny właściciel wsi Hans Wolf von Frankenberg rozebrał starą świątynię i zbudował nowy, murowany kościół w stylu skromnego baroku, wkrótce przejęty przez protestantów na mocy konwencji w Altranstadt. Budowa przeciągnęła się aż do 1738 r. W 1774 nastąpiła naprawa wieży, uszkodzonej przez piorun; prace opłaciła baronowa Charlotta E. von Rothkirch – Trach. Z pierwszej poł. XIX w. pochodzi kaplica grobowa w pd.-zach. narożu kościoła, z ostatniej – mała kapliczka północna.

W 4. ćwierci XVIII w. wzniesiono tu dla Ernesta Wolfganga von Rothkirch – Trach (1769–1832) okazały, otoczony z trzech stron fosą, klasycystyczny **pałac** jako trójskrzydłowy budynek z monumentalnym portykiem kolumnowym w wielkim porządku i kamiennymi schodami, związany z ozdobnym ogrodem, usytuowanym po południowej stronie pałacu; przed nim znajdowała się rozległa polana z okrągłą fontanną, kolistym klombem i drogą, biegnąca na południe. Na obrzeżach polany znajdowały się i zachowały platany. Układ komunikacyjny **ogrodu** to prosto wytyczone ścieżki spacerowe, z których jedna prowadziła do cmentarza rodowego właścicieli dóbr, położonego po pd.-zach. stronie posiadłości. Ogród w Pańnowie opisywali znani historycy, tacy jak w XVIII w. Zimmermann.

Od 1776 majątek stanowił majorat. W latach 20. XX w. hrabia Leonhard Rothkirch – Trach, królewski szambelan i mistrz ceremonii, major w stanie spoczynku, deputowany, członek Izby Wyższej, prowadził w majątku młyn wodny, cegielnię, hodował owce, bydło, konie, uprawiał buraki.

W 3 ćw. XIX w. ogród przekształcono w **park**, poprzecinany rowami, krętymi ścieżkami, z resztką fosi pałacowej, przekształconej w staw, z sztuczną grotą na obrzeżu polany widokowej. Po obu stronach fosi zachowały się relikty folwarków z owalnymi sadzawkami. Na terenie zachodniego folwarku istniał zbudowany w 1863 r. dom w stylu szwajcarskim, rozbudowany w 1892 r., służący wdowom po panach pańnowskiego majoratu. W drzewostanie parkowym dominują: klony, kasztanowce, dęby, graby, wiązy buki, platany, topole, lipy, wierzby, sosny, gledicja trójcierniowa, sosna wejmutka.

PIOTROWICE – Petersdorf

Wieś, której nazwa oznacza „wieś Piotra”, wzmiankowana w 1360 z powodu majątku, jaki się tam znajdował (Petrisdorf). Osadnictwo na tym terenie było jednak znacznie wcześniejsze, o czym świadczą znaleziska archeologiczne. Być może pierwotny dwór miał jeszcze charakter obronny, o czym mogłaby świadczyć obecność fosi, częściowo zachowanej do dziś.

Obecny **pałac** powstał w 3. ćw. XIX w. na miejscu wcześniejszego, z końca XVIII w. (data 1789 wyryta jest na portalu w piwnicy); przebudowano go w l. 20. XX w.

Jako właściciele majątku wymienieni są: von Schweinichen (1740), Sigismund von Hock (1761), Amalia von Hayn (1787 – córka ww.), von Bees (1830). Od 1858 do 1917 Piotrowice znajdowały się w rękach rodziny von Ruffer, hodującej bydło i owce, uprawiającej buraki cukrowe i len.

Pałac po wielu przebudowach ma teraz cechy eklektyczne. Umieszczony jest na niewielkim wyniesieniu terenu, na który prowadzi szeroki, kamienny podjazd. Przed pałacem znajduje się półkolisty gazon i polana widokowa a od jej północnej i wschodniej strony usytuowane są **zabudowania gospodarcze**, złożone z: stajni, obory (przebudowanej na hotel), dwóch budynków mieszkalno-gospodarczych, spichlerza, dwóch stodół, warsztatu. Budynki folwarczne pochodzą z okresu przebudów pałacu, a więc z 3. ćw. XIX w. i z lat 20. XX w. Południową granicę założenia wyznacza rzeka Skora, zachodnią – wał ziemny obsadzony dębami.

Około lat 30. XIX w. przeprowadzono dla rodziny von Beesów modernizację posiadłości; prawdopodobnie wtedy lub ok. 1858 r. gdy majątek przeszedł na Juliusa von Ruffera założono rozległy **park krajo-**
brazowy, poprzecinany rowami i alejkami spacerowymi. Drzewostan został wzbogacony o drzewa głów-

nie liściaste, rodzimego pochodzenia: lipy, jesiony, klony, brzozy, kasztanowce, buki, sosny czarne a także aklimatyzowane: sosnę wejmutkę, żywotnik zachodni, tulipanowiec amerykański. Stworzyły one malownicze skupiny, dzieląc wielką łąkę na kilka zakątków.

Bliskość rzeki wpłynęła na stworzenie rozbudowanego systemu wodnego: dwa ozdobne stawki, sieć rowów i strumyków. Z założenia pierwotnego zachował się jeden staw w pn. części parku, drugi – hodowlany – jest wykonany współcześnie.

ROKITKI – Reischt

Wieś wymieniona w 1292 r. w różnych wersjach nazewniczych: Reisersdorf, Reysicht, Holz – albo – Walddorf i in. między innymi w akcie lenna Karola IV z 1359 r.

W latach 1342–1530 właścicielem Rokitek był ród von Schellendorf, później, w latach 1535–1540 Fabian von Zedlitz, a od 1547 do 1602 r. von Axleben. Znajdująca się tu **rezydencja** powstała prawdopodobnie na pocz. XVII w., kiedy to Nikolaus von Bibran wznosił renesansowy dwór. W poł. XVIII w. dwór rozbudowano dla Georga Ernsta von Tschammera.

Ok. poł. XIX w. przebudowali rezydencję gruntownie i zmodernizowali ówczesni właściciele – von Senden und Bibran. Było to olbrzymie założenie, mocno rozczłonkowane z wieżą i oranżerią. Do pałacu prowadziła droga od południa, biegnąca po nasypie; przecinała ona rzekę, wzdłuż której ukształtowana została promenada, obsadzona dębami. Między jej północnym odcinkiem drogi a promenadą zachowały się ruiny lodowni; nad lodownią usypany został wzgórek ze sztuczną grotą, wyłożoną szlaką, imitującą tuf wulkaniczny. Znajdująca się opodal lodowni sadzawka została zlikwidowana.

Południowo-wschodnią partię założenia zajmował wcześniej rozległy ogród gospodarczy. Na jego miejscu i na podmokłych łąkach, poprzecinanych rowami, w bliskości rzeki, utworzono w 2. ćw. XIX malowniczy **park krajobrazowy**. Od wschodu i zachodu w pobliżu pałacu utworzono dwa stawy o nieregularnej linii brzegowej z wysepkami. Wprowadzony w momencie przebudowy pałacu drzewostan został urozmaicony – prócz rodzimych gatunków – również aklimatyzowanymi. Na teren rodowego cmentarza, usytuowanego po zachodniej stronie posiadłości poprowadzono promenadę, obsadzona dębami i bukami. Obecny stan parku jest zły; nie przetrwała żadna z budowli, kamienne mostki zastąpiono nowymi, układ kompozycyjny jest zatarty, drzewostan przetrzebiony, stawy zarośnięte i zabagnione.

Folwark pałacowy zachował się częściowo: dwa domy: mieszkalny i mieszkalno-gospodarczy z 3 ćw. XIX oraz zespół obór z przełomu XIX i XX w.

W majątku, obejmującym na pocz. XX w. także Brzozy, Witków i Groble właściciel, Otto baron von Senden und Bibran, kapitan w stanie spoczynku, miał gorzelnię, cegielnię, młyn, tartak, mleczarnię oraz fabrykę płatków ziemniaczanych.

Pałac rozebrano w latach 50. XX w.

STARY ŁOM – Altenlohm

Wieś wymieniona w 1175 i w 1245 r. w dokumencie papieża Innocentego IV, potwierdzającym nadanie jej biskupstwu wrocławskiemu. Wg danych wrocławskiej biblioteki książecko-biskupiej na długo przed reformacją założono tu probostwo (w 1288 wymieniony w dokumencie ks. Bolesława pleban kościoła – Friedrich).

Parafia była samowystarczalna (miała 180 mórg ziemi), jednak proboszczowie od czasów wojny 30-letniej do 1915 r. mieszkali w Krzywej, czyli w miejscowości patronackiej. Po pokoju w 1648 r. kościół w Starym Łomie stał się schronieniem dla wiernych z okolic Bolesławca (Bunzlau).

Kolejny **kościół** w Starym Łomie powstał w 1471 r. W pierwszej poł. XVI w. przeszedł w ręce protestantów. Rozbudowany w 1684 i 1712 r., (wg kronik prochowickiej i legnickiej, dzięki wstawiennictwu Karola XII) kościół w Starym Łomie został prawie od nowa zbudowany w stylu starych kościołów pokoju, posiadał więc konstrukcję ryglową i nakryty był mansardowym dachem. Spłonął całkowicie w 1935 r. i zastąpiony został w 1936 r. skromną budowlą bez wyraźnych cech stylowych.

Pałac w Starym Łomie wzniesiono ok. 1890 r. w stylu neoklasycystycznym, zapewne na miejscu wcześniejszej rezydencji, o czym może świadczyć zachowany fragment fosy. W 1845 r. jako właścicielka majątku wymieniona jest M. von Bock – Bibran. Już wtedy Stary Łom należał do majoratu w Modle. W 1917 r. wymieniony jest jako właściciel von Rittberg. Był on także właścicielem cegielni i suszarni bednarskiej. Obecnie pałac użytkowany jest na mieszkania.

W pobliżu zachowały się resztki parku i fragment ceglano-mur z sklepioną bramą.

STRUPICE – Straupitz

Wieś nazywała się Strupicz, co wg niemieckiego historyka oznacza rzekę lub wodę; być może nazwa ma związek ze starą fosą, przekształconą z czasem w stawy rybne, z których wieś słynęła. Z dawnych właścicieli wsi wspominany jest rycerz Hans von Straupitz. Ze Strupic wywodzi się też poeta Raupach.

Kościół w Strupicach wzmiankowany jest w latach 1305 (wymieniony pleban – Stanislaus), 1399, 1665. Na przestrzeni wieków istniały tu trzy świątynie.

O pierwszej nic nie wiadomo, druga powstała prawdopodobnie w XVI w. (może zbudowali ją protestanci) mniej więcej na miejscu dzisiejszego kościoła i obsługiwała trzy wsie. Gdy do parafii przyłączono dalsze trzy wsie, stary kościół okazał się za mały na potrzeby gminy, nawet gdy obudowano go przybudówkami.

Stary kościół zawalił się w k. XVIII w.

W 1805 r. podjęto decyzję o budowie nowej świątyni, którą ukończono w 1806 r. Klasycystyczny korpus główny nakryty mansardowym dachem z naczółkiem ma skromną dekorację architektoniczną; być może przy budowie nowego wykorzystano wieżę starego kościoła, o czym może świadczyć grubość jej murów.

Informacje o budowie podaje tablica fundacyjna, znajdująca się nad wejściem do kościoła. Po II wojnie niestety zlikwidowano emporę i zamurowano dolne otwory okienne. Wyposażenie kościoła jest także skromne, zachował się klasycystyczny, kamienny ołtarz główny, dwie XVI-wieczne płyty nagrobne z postaciami rycerzy; wewnątrz zakrystii wmurowano cztery barokowe epitafia, na wieży dzwony z 1664 r. Kościół niedawno odnowiono.

Na cmentarzu przykościelnym znajduje się kamienne **mauzoleum** rodziny Müllerów w stylu klasycystycznym z pocz. XIX w. Utrzymane jest w typie małej greckiej świątyni *distylos in antis*. Kaplica jest bardzo zniszczona, wymaga podjęcia natychmiastowych działań ratowniczych.

Pałac – późnoklasycystyczny pałac dla starosty Müllera powstał w latach 30. XIX w. On także był inicjatorem założenia ogrodu ozdobnego, z czasem przekształconego w **park** z obrzeżną drogą spacerową. Został on założony po północnej stronie rezydencji, na stoku niewielkiego wzniesienia, co stwarzało dogodne warunki do powstania tarasów ziemnych. Pierwotnie park otoczony był z trzech stron kamiennym murem. Po północnej stronie w obręb parku włączony został pawilon ogrodowy, pełniący funkcję belwederu. Dziś już nie ma po nim śladu, mur także został rozebrany.

Właścicielem Strupic w pocz. XX w. był porucznik kawalerii Rudolf Probst. Uprawiał buraki cukrowe, pszenicę, jęczmień, owies, rzepak. Majątek był zelektryfikowany.

WITKÓW – Wiitgendorf

Nazwa miejscowości ma zapewne związek z imieniem Wittekind, byłaby więc nazwą pochodząca od imienia niemieckiego kolonisty(?). Wg kroniki chojnowskiej w 1362 r. Hertwig Sweczan sprzedał Witków Peczowowi von Schellendorf za 60 marek. W 1391 r. wieś należała już do Chojnowa. W 1478 r. miasto uzyskało na nowo jurysdykcję nad Witkowem. W latach 1641–1646 dzieci z Witkowa były chrzczone w Chojnowie. W kronice szkoły jest zapis, że jeszcze przed zbudowaniem jej w r. 1766, lekcje odbywały się w wynajmowanych pomieszczeniach. W XIX i XX w. majątek w Witkowie należał do rodziny von Senden und Bibran. We wsi zachował się pałac o cechach neoklasycystycznych z tablicą inskrypcyjną fundatora i datą **1839**. W rękach tej rodziny Witków był na pewno jeszcze w latach 20. XX w.

Przy niewielkim dworku o cechach późnoklasycystycznych założono niewielki **park**. Na północ od dworku, w pewnej odległości, położone są dwa stawy, zasilane wodami strumieni, spływających z niewielkich wzniesień, okalających posiadłość. Między stawami zachował się fragment drogi na grobli, dzielącej stawy. Drzewostan skromny, złożony z dębów, jesionów, lip, wierzb i kilku iglaków (świerk, sosna), ok. 90-letni. W pobliżu dworku znajduje się okazała, starsza od innych drzew, lipa.

ZAMIENICE – Samitz

Nazwa wsi występuje w dokumentach w następujących wariantach: Samencz, Samenz, Saamitz, i Samiz; prawdopodobnie wywodzi się z języka słowiańskiego i oznacza „odmierzoną miejscowość”. Właściciele tej wsi i może jej założyciele mogli być templariuszami. Nie jest wiadomym, czy to oni położyli kamień węgielny pod budowę kościoła. Od 1305 r. Zamienice były czynszową wsią biskupią. W XIV w. wymienia się jako właściciele możny ród Buswoyów. W pocz. XX w. jako właściciel wymieniony Max Eckert. Miał on udziały w mleczarni chojnowskiej, fabryce płatków Rokitkach, spółdzielni elektryfikacyjnej. Hodował bydło i świnie.

Pierwsza wzmianka o **kościelie** w Zamienicach pojawia się w 1399 r., choć prawdopodobnie istniał już wcześniej. Już przed r. 1558 powstała we wsi szkoła.

W latach 1617–1618 Hans von Kreischelwitz przebudował gruntownie stary kościół. O dacie przebudowy i jej inicjatorze informuje tablica fundacyjna, wykonana w 1623 r. i umieszczona na zewnętrznej ścianie kruchty południowej nad wejściem. Budowla została zapewne wzniesiona przy wykorzystaniu starych murów i stąd jej późnogotycka forma. Kolejne przeróbki miały miejsce w czasach baroku, na przełomie XVII i XVIII w. W ich efekcie powstały kaplice: wschodnie i północna (1682) oraz nowe wyposażenie kościoła. W 2. poł. XIX w. powstały witraże części wschodniej kościoła oraz – prawdopodobnie – nadbudówka pierwotnie jednokondygnacyjnej kruchty północnej i hełm wieży. W kościele zachowały się: barokowy nagrobek Erdmanna von Promnitz z piaskowca (ok. 1704), epitafia: Apolonii von Götz 1663 r., nastawa ołtarzowa z okresu późnego renesansu, ambona i drzwi zakrystii z 2. poł. XVII w., barokowy ołtarz główny i dzwon z 1722 r., XIX-wieczne witraże (1868) oraz ww. tablica fundacyjna.

Po założeniu pałacowym w Zamienicach pozostały **park** i folwark.

Przy pałacu, być może przebudowanym w roku 1734 przez Luise Eleonore von Bees, niezachowanym do naszych czasów, powstał w XVIII w. ogród ozdobny, który w końcu XIX w. został przekształcony w park. Po ogrodzie pozostał regularny teren, zbliżony kształtem do kwadratu, którego zachodnią granicę stanowi rów, powiązany z rowem, przecinającym park na środku a wschodnią droga, oddzielająca park od folwarku. W partii południowej znajdował się pałac, a także grota, zbudowana z wapienia, imitującego tuf wulkaniczny. W końcu XIX w. na miejscu dawnego ogrodu niewielki park naturalistyczny z gęstą siecią ścieżek, kładkami, przerzuconymi nad rowami. Rozległą, centralną polaną akcentowały posadzone pojedynczo (platan) lub w niewielkich skupinach drzewa (dęby, świerki, sosny). Drzewostan zróżnicowany, skoncentrowany wzdłuż granic założenia. Występują: klony, kasztanowce, olsze, brzozy, jesiony, dęby (różne gatunki), wiąz, platany, topole, świerki i sosny. Wiek najstarszych drzew ocenia się na 120–150 lat. Na południe od parku, za drogą, dokładnie na osi podłużnej nieistniejącego pałacu, założono aleję dębową.

XII. OCHRONA ZABYTKÓW W GMINIE CHOJNÓW – STAN PRAWNY

XII.1. Rejestr zabytków

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami prawnymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.). Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji i przeznaczenia zabytku wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. Nr 150, poz. 1579.) precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych.

Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które określa *ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych. Ponadto *Rozporządzenie* określa kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich, badań architektonicznych; dodatkowe wymagania jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi; sposób potwierdzenia posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań; standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

Do rejestru zabytków nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Kwestie związane z ochroną zbiorów muzealnych reguluje *ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami)*. W Gminie Chojnów brak jest jednostek muzealnych.

1. Rejestr zabytków nieruchomości (tabela nr 2)

- Na obszarze Gminy Chojnów brak obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO, jak również uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomnik Historii.
- Do rejestru zabytków z terenu Gminy Chojnów wpisanych zostało łącznie 39 obiektów nieruchomości (w tym zespołów).

2. Rejestr zabytków ruchomych (tabela nr 3)

W rejestrze zabytków ruchomych znajduje się 8 zespołów zabytków ruchomych.

3. Rejestr zabytków archeologicznych (tabela nr 4)

Do rejestru zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie Gminy Chojnów wpisanych zostało 7 stanowisk.

XII.2. Ewidencja zabytków

1. Ewidencja zabytków nieruchomości (załącznik nr I)

Zgodnie z art. 21 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* „ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.

Ewidencją zostają objęte zabytki architektury i budownictwa, a więc zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, a także zabytki archeologiczne.

Zgodnie z art. 22 pkt 4 *ustawy* „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy objętych wojewódzką ewidencją zabytków.”

Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym i powinna być uzupełniana i weryfikowana. Zmiany w ewidencji nie pociągają za sobą nieważności ustaleń zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także gminnego programu opieki nad zabytkami.

Gminna ewidencja zabytków powinna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych, w oparciu o dane z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, a także uzupełnianiu o zmiany stanu prawnego obiektu, jak wpis do rejestru zabytków, nowe ustalenia naukowe i w oparciu o dane uzupełniające i weryfikujące stanowiska archeologiczne przedstawione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków. Gmina może występować do wojewódzkiego konserwatora zabytków (kierownika legnickiej delegatury WUOZ) z propozycjami wykreślenia z lub dodania obiektów do ewidencji zabytków.

2. Ewidencja stanowisk archeologicznych

Ewidencja obejmuje 352 fakty osadnicze (załącznik nr II).

XII.3. Charakterystyka zabytków w gminie, ocena stanu zachowania

Stan zachowania zabytków jest taki, jak na całym Dolnym Śląsku, czyli bardzo zróżnicowany, a najczęściej niezadowolający.

Najlepiej utrzymywane są kościoły, ponieważ i parafie i Gmina dbają o świątynie. Nie wszystkie jednak posiadają systemy ostrzegające przed włamaniem i pożarem.

W złym stanie są folwarki i parki, które po zmianach ustrojowych przeszły w ręce prywatne lub są w zarządzie ANR SP. Korzystnie wyróżnia się na tym tle zespół pałacowo-parkowo-folwarczny w Okmianach Dolnych, stanowiący własność spółki. Dobrze utrzymywany jest również zespół pałacowo-parkowy w Niedźwiedzicach i park w Zamienicach.

Z zabytków należących do Gminy, takich jak park w Białej, pałac w Konradówce i zespół pałacowo-parkowo-folwarczny w Piotrowicach, park w Witkowie (?), w najgorszym stanie są zabudowania folwarczne w Piotrowicach i pałac w Konradówce.

XIII. SZANSE I ZAGROŻENIA DLA ZABYTEKÓW I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY CHOJNÓW

Prezentacja zasobów dziedzictwa kulturowego odbywa się wieloma drogami. Aby móc prezentować to, co ma się najcenniejszego i, jednocześnie, aby odbiorca mógł, w warunkach względnego komfortu, czuć się kulturalnie „spełniony”, niezbędne są przedsięwzięcia *sine qua non*, a więc:

- 1) dostęp do pełnej informacji, zarówno internetowej, jak drukowanej,
- 2) oznakowane w terenie szlaki turystyczne i zabytki,
- 3) przyzwoita baza noclegowa i wypoczynkowa.

Za informację odpowiedzialny jest gospodarz terenu, czyli Gmina. Wspólnie z wszystkimi właścicielami zabytków gminnych (parafie, właściciele prywatni) Gmina powinna opracować przewodnik po zabytkach. Szlaki turystyczne to nie tylko szlaki przyrodnicze czy krajobrazowe, jak Dolina Czarnej Wody. To również włączenie się w europejski szlak Drogi Królewskiej *Via Regia*. Na trasie autostrady A4 należy ustawić znaki informujące o miejscowościach znajdujących się na Drodze Królewskiej.

Baza noclegowa czy wypoczynkowa nie powinna stanowić problemu jedynie gminy. Jak pokazują europejskie przykłady, każde miejsce (z wyjątkiem terenów mocno zdegradowanych) jest atrakcyjne, jeśli spełnione są podstawowe warunki: czystość, cisza, warunki mieszkaniowe oraz miła i kompetentna obsługa. Przykładem maksymalnego wykorzystania istniejącej od dziesięcioleci infrastruktury może być Dania, a konkretnie zachodnia Jutlandia. Jest to kraina najslabiej zaludniona, słabo uprzemysłowiona (z wyjątkiem przemysłu związanego z rybołówstwem), z siecią b. dobrych dróg, a jednak b. dobrze radząca sobie z obsługą turystyczną. Atutem jest niewątpliwie Morze Północne, ale jego plaże nie są z pewnością atrakcją na miarę Adriatyku czy Morza Śródziemnego. Wielkim atutem tej krainy są doskonałe ścieżki rowerowe, małe stadniny koni (w tym kucyków), miejsca obserwacji ptaków, miejsca „podziwiania krajobrazu”, miejsca do wędkowania dla amatorów, miejsca sprzedaży i konsumpcji ryb i owoców morza, lokalne akwaria oraz mnóstwo tzw. „galerii” zlokalizowanych w budynkach gospodarczych zwykłych rolniczych gospodarstwach. W tych „galeriach” sprzedawane jest wszystko, co można wytworzyć systemem

chałupniczym: obrazki, świece, ceramika, tkaniny. Oprócz tego sprzedaje się regionalne wyroby spożywcze. Miejsca takie najprawdopodobniej nie są głównym źródłem utrzymania właścicieli, ale z pewnością przynoszą niewielki dochód i przyczyniają się do zwiększenia atrakcyjności krainy.

Nawet najwspanialsze zabytki pozostaną niezauważone, jeśli nie stworzy się wokół nich atrakcyjnej turystycznej „otoczki”.

Aby określić możliwości w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy Chojnów, opracowano analizę SWOT.

Silne strony:

- duża ilość zabytków, zwłaszcza parków oraz kościołów z cennym wyposażeniem
- bardzo dobre warunki klimatyczne; nizinną część gminy charakteryzuje klimat dość ciepły i suchy
- atrakcyjne tereny wypoczynku, położone w północnej części Gminy
- gęsta sieć dróg: krajowych, wojewódzkich i gminnych
- rezerваты przyrody i obszary atrakcyjne przyrodniczo
- trzy rzeki przepływające przez Gminę: Czarna Woda, Brenna, Skora
- duża ilość stawów w okolicach Niedźwiedzic i Zamienic
- wartościowa mapa turystyczna umieszczona na stronie internetowej Gminy
- ważna i bardzo pozytywna działalność Grupy Partnerskiej Wrzosowa Kraina, m.in. warsztaty dotyczące realizacji programu „Edukator Dziedzictwa Regionu”
- ścieżki rowerowe między miejscowościami: Jerzmanowice, Biskupin, Czernikowice, Zamienice
- dobrze wykształcona sieć osadnicza
- atrakcyjne tereny pod inwestycje: tereny Węzła Gospodarczego Krzywa – Okmiany
- dogodny dojazd: przebieg autostrady A4 przez teren gminy
- bliskie sąsiedztwo Czech i Niemiec
- sąsiedztwo silnego centrum przemysłowego – KGHM
- dobrze wykształcona infrastruktura społeczna
- łatwy dojazd do szkół
- sieć telekomunikacyjna w całej Gminie
- bliskość ośrodków akademickich (Legnica, Wrocław).

Słabe strony:

- niechęć społeczeństwa do działań na rzecz dobra wspólnego, jakim są zabytki
- niska wśród mieszkańców Gminy świadomość historii Śląska i jego wielokulturowości
- brak spojrzenia na przestrzeń jako dobro publiczne
- dzikie wysypiska śmieci, zwłaszcza w lasach
- zablokowane drogi i jezdnie błotem z pól
- brudne elewacje domów
- nieestetyczne, niskiej jakości ogrodzenia, zaśmiecone różnymi szopami i rupieciami posesje
- niski udział procentowy lasów w ogólnej powierzchni gminy;
- brak wspólnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- brak przewodowej sieci gazowej
- brak planów zagospodarowania przestrzennego dla części Gminy
- niska jakość dróg (z wyjątkiem autostrady A4), brak utwardzonych poboczy, brak chodników
- brak dróg dla transportu rowerowego
- niewykorzystanie potencjału turystycznego Gminy.

Szanse dla ochrony zabytków:

- uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach prorozwojowych gminy;
- uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym;
- partnerstwo publiczno-prywatne w przedsięwzięciach związanych z ochroną zabytków;
- wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych i zasobów zabytkowych dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki;
- maksymalne korzystanie z wszelkich programów pomocowych, w ramach których pozyskane zostaną środki na remont obiektów zabytkowych Gminy oraz rozwój turystyki;
- patrzeć na zabytek jak na obiekt, który dzięki swojej wyjątkowej wartości stać się może źródłem dochodu, zgodnie z ideą Narodowej Strategii Rozwoju Kultury (cytowanej wyżej): *„rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest podstawą do podjęcia działań w kształtowaniu zintegrowanych produktów turystycznych, wykorzystujących (i działających na ich rzecz) elementy dziedzictwa kulturowego, aktywność instytucji kultury oraz skoncentrowane wokół tych instytucji przemysły kultury.”;*
- opracowanie „produktu turystycznego” Gminy i włączenie się w realizowaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego *„kompleksową kampanię promującą markowe produkty turystyczne regionu pod hasłem ”To je vyborne. Das ist super. Dolny Śląsk”. Kampania współfinansowana jest ze*

środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego, którego beneficjentem jest Województwo Dolnośląskie.” (z materiałów promocyjnych samorządu wojewódzkiego).

Zagrożenia dla ochrony zabytków:

- degradacja zabytków; nieprzywiązywanie wagi przez wszelkie podmioty do znaczenia zabytków;
- złe użytkowanie obiektów zabytkowych;
- brak udostępniania miejsc atrakcyjnych i obiektów zabytkowych;
- brak powszechnej świadomości realnej i potencjalnej wartości zastanych zasobów kulturowych;
- brak współpracy Gminy z właścicielami zabytków (wyjątek stanowią kościoły);
- brak profesjonalnej i ciągłej informacji o zabytkach oraz dostatecznego oznakowania zabytków;
- stawianie problemu ochrony zabytków jako ostatniego do rozwiązania w Gminie;
- jednostronne patrzyenie na zabytek: jako kosztowny w remoncie i utrzymaniu, trudny do wykorzystania obiekt;
- negatywne konsekwencje zmian w środowisku przyrodniczym, a tym samym w zabytkowych układach zieleni, m.in. nielegalne wysypiska śmieci, zanieczyszczenie powietrza, spowodowane stosowaniem tradycyjnego systemu ogrzewania domów, zwiększającym się natężeniem ruchu samochodowego;
- brak inwestycji związanych z zagospodarowaniem rzek i ich otoczenia dla turystyki;
- intensywny rozwój budownictwa jednorodzinnego zakłócający tradycyjny układ siedliskowy wsi.

XIV. PRIORYTETY GMINY ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ochrona oraz aktywne zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym, dążenie do poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

Cel nadrzędny można zrealizować poprzez priorytety:

- planowe, kompetentne i konsekwentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
- wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gminy;
- powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gminy;
- integrację ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu w dokumentach planistycznych;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni gminy oraz zabytków dla potrzeb edukacyjnych, społecznych i turystycznych;
- wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami mających na celu przede wszystkim powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania;
- racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace ratownicze, dokumentacyjne i konserwatorskie przy obiektach o szczególnych wartościach zabytkowych;
- wspieranie projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych;
- upowszechnienie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej;
- uświadamianie mieszkańców Gminy o zasobach zabytkowych Gminy i ich wartości dla rozwoju lokalnego; uwrażliwienie społeczeństwa na wszelkie przejawy dewastacji i braku poszanowania dziedzictwa kulturowego Gminy oraz całej przestrzeni publicznej.

XV. ZADANIA GMINY DOTYCZĄCE OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI**XV.1 Ochrona zabytków w Gminie w latach 2000–2008**

Poniższa tabela przedstawia wydatki Gminy Chojnów na ochronę zabytków:

Zestawienie wydatków na zabytki w latach 2000–2008, w złotych

2000	8 050
2001	13 800
2002	18 500
2003	13 100
2004	15 000
2005	14 500
2006	28 700
2007	28 000
2008	25 000 + 20 000 na program ochrony zabytków

XV.2 Na czteroletni okres obowiązywania programu

1. Dofinansowanie w 2009 r. prac przy zabytkach z budżetu Gminy wys. 35 000 zł., w tym przy świątyniach a przede wszystkim remontu najcenniejszego, z bogato polichromowanym wnętrzem, kościół w Krzywej.
 2. Rozważenie możliwości przejęcia parków od ANR.
 3. Oznakowanie zabytków; włączenie się Gminy w ideę *Via Regia* – Królewskiej Drogi: postawienie wzdłuż autostrady tablic informujących o miejscowościach, ważnych obiektach zabytkowych – tzw. brązowych tablic zawierających nazwę miejscowości lub ważnego zabytku, z symbolicznym rysunkiem.
 4. Opracowanie programu ratowania zabudowań folwarku w Piotrowicach w celu zabezpieczenia nieużytkowanych lub częściowo użytkowanych obiektów; rozważenie możliwości nawiązania partnerstwa publiczno-prywatnego lub sprzedaży całości. Dla tego zabytku proponuje się przeznaczenie na usługi okoturystyczne, w tym agroturystyczne, restauracyjne, informacji turystycznej lub kulturotwórcze, np. warsztaty rękodzielnicze, ośrodek kultury, z dopuszczeniem handlu.
 5. Powstrzymanie dalszej dewastacji pałacu w Konradówce. Konieczne jest przy tym dość częste kontrolowanie lokatorów w zakresie użytkowania budynku.
 6. Powiadomienie mieszkańców Gminy o istnieniu gminnej ewidencji zabytków i związanej z tym faktem konieczności opiniowania pewnych prac z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
 7. Dążenie do wpisania do rejestru zabytków cmentarzy, zespołu pałacowo-parkowego w Jerzmanowicach, parku w Okmianach Górnych, pałacu w Witkowie.
 8. Dążenie do weryfikacji i opracowania nowych stref ochrony konserwatorskiej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego:
- Objęcie strefą „A” ochrony konserwatorskiej zabytków:
 1. Biała – park krajobrazowy
 2. Budziwojów – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny z aleją kasztanowcową
 3. Czernikowice – cmentarzysko kultury łużyckiej
 4. Dzwonów – zespół dworski z parkiem i folwarkiem
 5. Goliszów – zespół kościelno-cmentarny
 6. Goliszów – park krajobrazowy
 7. Jaroszówka – park krajobrazowy
 8. Jaroszówka – cmentarzysko kultury łużyckiej
 9. Jerzmanowice – zespół pałacowo-parkowy
 10. Konradówka – zespół kościelno-cmentarny
 11. Konradówka – zespół pałacowo-parkowy
 12. Krzywa – zespół kościelno-cmentarny
 13. Niedźwiedzice – zespół kościelno-cmentarny
 14. Niedźwiedzice – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny
 15. Okmiany – zespół kościelno-cmentarny
 16. Okmiany Dolne – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny
 17. Okmiany Górne – park krajobrazowy
 18. Osetnica – zespół kościelno-cmentarny
 19. Osetnica – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny
 20. Osetnica – park krajobrazowy

21. Pawlikowice – park krajobrazowy
22. Pątnów – zespół kościelno-cmentarny
23. Pątnów – zespół pałacowo-parkowy
24. Piotrowice – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny
25. Rokitki – park krajobrazowy
26. Rokitki – grodzisko średniowieczne
27. Strupice – zespół kościelno-cmentarny
28. Strupice – zespół pałacowo-parkowo-folwarczny
29. Witków – zespół dworsko-parkowy
30. Witków – pałac
31. Zamienice – park krajobrazowy z aleją dębową.

- Objęcie strefą „B” ochrony konserwatorskiej wsi o średniowiecznej metryce.

Strefy ochrony konserwatorskiej definiowane są w dość jednolity sposób od 1985 r.:

a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej

Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obowiązuje dla obszarów szczególnie wartościowych, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej. Są to obszary szczególnie ważne jako materialne świadectwo historyczne. Wyznacza się ją dla terenów wpisanych do rejestru zabytków. W strefie tej na wszelkie prace inwestycyjne konieczne jest uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. W przypadku budynków figurujących w ewidencji zabytków pozwolenie takie będzie konieczne dla prac na zewnątrz budynku: budowy, rozbudowy i przebudowy, remontów zewnętrznych.

W tej strefie zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z prowadzonej działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej. Zakłada się także konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź planu rewaloryzacji, który będzie stanowił ostateczną formę ustaleń i wymogów konserwatorskich do projektowania realizacyjnego poszczególnych elementów zagospodarowania zabytkowych zasobów.

b) Strefa „B” ochrony konserwatorskiej

Strefy „B” ochrony konserwatorskiej zostają wyznaczone dla obszarów o stosunkowo dobrze zachowanych głównych elementach historycznej struktury przestrzennej, w obrębie których należy utrzymać podstawowe elementy zespołu zabytkowego.

Wszelka działalność inwestycyjna w obrębie stref winna być prowadzona z uwzględnieniem istniejących już związków przestrzennych i planistycznych.

Inwestor winien ubiegać się o pozytywną opinię Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na działania inwestycyjne w tej strefie, dotyczących budowy, rozbudowy i przebudowy, remontów zewnętrznych budynków figurujących w rejestrze zabytków i ewidencji zabytków.

c) Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego

Strefa „K” wyznaczona jest dla obszaru naturalnego krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym bądź dla obszaru o istotnych walorach krajobrazowych stanowiących o tożsamości kulturowej i historycznej obszaru.

W obszarze tej strefy nie ustala się obowiązku opiniowania, czy uzgadniania wszystkich inwestycji. Ochronę krajobrazu na tym obszarze pozostawia się w kompetencjach służb architektonicznych i urbanistycznych.

d) Strefa „E” ochrony ekspozycji

Strefa ta obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów i obiektów zabytkowych o szczególnych wartościach krajobrazowych.

e) Strefa „W” ochrony archeologicznej

Strefa ta wyznaczona jest dla stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej. Obiekty, dla których ja wyznaczono, wyłączone są ze wszelkiej działalności inwestycyjnej, która mogłaby naruszyć ich specyficzną formę. W wypadku podejmowania jakichkolwiek inwestycji na tym obszarze (w tym również zadań rewaloryzacyjnych) należy wykonać wyprzedzające badania archeologiczne, uprzednio uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

f) Strefa „OW” obserwacji archeologicznej

Strefa obserwacji archeologicznej to strefa wyznaczona dla obszarów o domniemanej zawartości reliktywów archeologicznych – wsie o dokumentarnie potwierdzonym średniowiecznym rodowodzie. W strefie tej wszystkie działania inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgadniane z odpowiednimi służbami konserwatorskimi.

XV. 3 Zadania ciągłe

1. Prowadzenie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków wraz z kartami zabytków – wspólnie z wojewódzkim konserwatorem zabytków (delegaturą WUOZ w Legnicy).
2. Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami.
3. Opracowanie przewodnika studium historycznego dla Gminy Chojnów po zabytkach oraz przewodnika po zabytkach we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu. Przewodnik mógłby być jednym z materiałów promocyjnych Gminy. Winien być zredagowany w taki sposób, aby nie tylko zobrazować zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy, ale również proponować sposób zagospodarowania zabytków.
4. Udział właścicieli i gospodarzy obiektów w Europejskich Dniach Dziedzictwa – corocznej imprezie popularyzującej zabytki.
5. Współpraca z organizacjami pożytku publicznego działających w dziedzinie ochrony zabytków w formie np. bezpłatnego udostępniania świetlic i innych pomieszczeń gminnych na różnego rodzaju spotkania.
6. Wspieranie turystyki kulturowej na terenie gminy poprzez rozwój infrastruktury, rozwój szlaków turystycznych i budowę sieci dróg rowerowych wraz z niezbędnym zapleczem. Opracowanie szlaków tematycznych, np. wzdłuż rzek, zwłaszcza Czarnej Wody.
7. Umożliwienie uprawiania turystyki wodnej – spływów kajakowych na rzece Czarnej Wodzie, zgodnie z propozycją zawartą w Studium Zagospodarowania Turystycznego Dolnośląskich Odcinków Szlaków Wodnych.
8. Zachęcanie ambitnych mieszkańców do prowadzenia działalności agroturystycznej: pokazywanie udanych realizacji, informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych, łącznie z wyjazdami do kraju UE, w którym ten rodzaj działalności ma wieloletnią tradycję.
9. Edukacja mieszkańców, począwszy od poziomu szkoły podstawowej, polegająca na pokazywaniu dzieł Gminy i poszczególnych wsi na przykładzie zachowanych zabytków, w tym zabytkowej zieleni: nie tylko jako zakomponowanych układów, ale także jako „zielonych płuc”.
10. Organizowanie konkursów w szkołach na temat dziedzictwa kulturowego Gminy. Jako jurora można zaprosić kierownika legnickiej delegatury WUOZ oraz przewidzieć nagrody i dyplomy.
11. Wnioskowanie o dotacje na remonty obiektów zabytkowych z wszelkich dostępnych źródeł.
12. Szkolenie pracowników Urzędu Gminy odpowiedzialnych za ochronę zabytków.
13. Dotowanie remontów zabytków z budżetu gminnego.
14. Przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych oraz respektowanie przez służby budowlane i architektoniczne Gminy wymogu przeprowadzenia stosownych badań archeologicznych (nadzory archeologiczne, badania wykopaliskowe wyprzedzające) na obszarach objętych ochroną archeologiczną (stanowiska).
15. Prowadzenie okresowych przeglądów zabezpieczeń obiektów zabytkowych.

XVI. MOŻLIWOŚCI POZYSKIWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA PROJEKTY Z ZAKRESU OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Możliwości dofinansowania zadań z dziedziny ochrony dziedzictwa kulturowego są duże. O wsparcie finansowe Gmina może starać się w ramach wymienionych wcześniej programów i funduszy, z budżetu państwa lub budżetu Unii Europejskiej.

Kwestie dofinansowania z budżetu państwa prac przy obiektach zabytkowych reguluje *rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dziennik Ustaw z 2005 r. Nr 112, poz. 940)*.

Zasady dofinansowania z budżetu województwa dolnośląskiego określone zostały w *uchwale nr XXIV/316/08 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego*.

Beneficjentem może być osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego.

GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES	DATOWANIE
1	Biała	a) dom mieszkalny	nr 3	1894
2	Biała	b) stodoła	nr 3	ok. poł. XIX w.
3	Biała	dom mieszkalny	nr 16	ok. 1880 r.
4	Biała	dom mieszkalny	nr 17	ok. 1880 r.
5	Biała	dom mieszkalny	nr 32	ok. 1870 r.
6	Biała	dom mieszkalny	nr 34	ok. 1870 r.
7	Biała	dom mieszkalny	nr 35	ok. 1910 r.
8	Biała	a) dom mieszkalny	nr 37	ok. 1880 r.
9	Biała	b) dom z sienią przejazdową	nr 37	lata 80-te XIX w.
10	Biała	dom mieszkalny	nr 42	1896 r.
11	Biała	a) dom mieszkalny	nr 46	1854 r.
12	Biała	b) budynek gospodarczy	nr 46	II poł XIX w.
13	Biała	dom mieszkalny	nr 51	II poł XIX w.
14	Biała	dom mieszkalny	nr 69	1892 r.
15	Biała	dom mieszkalny	nr 79	ok. 1890 r.
16	Biała	dom mieszkalny	nr 80	lata 70-te XIX w.
17	Biała	willa	nr 111	koniec XIX w.
18	Biskupin	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 20	II poł XIX w. - XX w.
19	Biskupin	a) dom mieszkalny	nr 58	poł. XIX w.
20	Biskupin	b) stodoła	nr 58	poł. XIX w.
21	Biskupin	cmentarz parafialny	na północ od wsi	1936 r.
22	Budziwojów	dom mieszkalny	nr 3	lata 90-te XIX w.
23	Budziwojów	a) dom mieszkalny	nr 4	lata 70-te XIX w.
24	Budziwojów	b) budynek gospodarczy	nr 4	lata 70-te XIX w.
25	Budziwojów	a) dom mieszkalny	nr 7	XIX / XX w.
26	Budziwojów	b) budynek gospodarczy	nr 7	XIX / XX w.
27	Budziwojów	dom mieszkalny	nr 14	lata 70-te XIX w.
28	Budziwojów	oficyna mieszkalna	nr 17	
29	Czernikowice	dom mieszkalny	nr 16	XIX / XX w.
30	Czernikowice	dom mieszkalny	nr 22	lata 90-te XIX w.
31	Czernikowice	budynek gospodarczy	nr 22	
32	Czernikowice	dom mieszkalny	obok nr 22	
33	Czernikowice	dom mieszkalny	nr 36	XIX / XX w.
34	Czernikowice	a) dom mieszkalny	nr 40	1850 r.

35	Czernikowice	b) budynek gospodarczy	nr 40	ok. 1850 r.
36	Czernikowice	cmentarz parafialny		1925 r.
37	Dobroszów	dom mieszkalny - pałacyk	nr 5	ok. poł. XIX w.
38	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 6	XIX / XX w.
39	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 11	koniec XIX w.
40	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 25	ok. poł. XIX w.
41	Dobroszów	budynek gospodarczy	nr 25	
42	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 34	I poł. XIX w.
43	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 35	lata 70-80 XIX w.
44	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 41	początek XX w.
45	Dobroszów	stodoła	nr 41	
46	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 50	ok. poł. XIX w.
47	Dobroszów	dom mieszkalny	nr 51	koniec XIX w.
48	Dobroszów	budynek gospodarczy	nr 51	
49	Dzwonów	pałac	nr 7	koniec XIX w.
50	Dzwonów	oficyna mieszkalna	nr 7	lata 70-80 XIX w.
51	Dzwonów	budynek gospodarczy	nr 7	lata 70-80 XIX w.
52	Dzwonów	oficyna mieszkalna II	nr 7	XIX / XX w.
53	Dzwonów	oficyna gospodarcza	nr 7	
54	Dzwonów	stajnia, ob.owczarnia	nr 7	poł. XIX w.?
55	Dzwonów	stodoła	nr 7	lata 90-te XIX w.
56	Dzwonów	budynek gospodarczy II	nr 7	
57	Goliszów	dom mieszkalny - pałacyk	nr 4	ok. poł. XIX w.
58	Goliszów	dom mieszkalny	nr 16	początek XX w.
59	Goliszów	dom mieszkalny	nr 31	1836 r.
60	Goliszów	dom mieszkalny	nr 32	lata 80-te XIX w.
61	Goliszów	dom mieszkalny	nr 34	XIX / XX w.
62	Goliszów	dom mieszkalny	nr 52	II poł. XIX w.
63	Goliszów	dom mieszkalny	nr 95	
64	Goliszów	budynek gospodarczy	nr 95	
65	Goliszów	kaplica przydrożna		początek XX w.
66	Goliszów	kaplica cmentarna		I poł. XVIII w.
67	Goliszów	cmentarz parafialny	przy kościele	
68	Gołocin	a) dom mieszkalny	nr 1	początek XX w.
69	Gołocin	c) stodoła	nr 1	początek XX w.

70	Gołocin	a) dom mieszkalny	nr 10	poł. XIX w.
71	Gołocin	b) stodoła	nr 10	poł. XIX w.
72	Gołocin	c) stodoła II	nr 10	II poł. XIX w.
73	Gołocin	a) dom mieszkalny	nr 14	koniec XIX w.
74	Gołocin	b) budynek gosp. z bramą przejazdową	nr 14	koniec XIX w.
75	Gołocin	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 16	poł. XIX w.
76	Groble	stodoła	nr 2	poł. XIX w.
77	Groble	dom mieszkalny	nr 9	lata 90-te XIX w.
78	Groble	dom mieszkalny z salą domu ludowego	nr 13	lata 90-te XIX w.
79	Groble	dom mieszkalny	nr 15	poł. XIX w.
80	Groble	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 16	lata 80-90 XIX w.
81	Groble	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 17	koniec XIX w.
82	Groble	dom mieszkalny	nr 18	lata 90-te XIX w.
83	Groble	oficyna mieszkalno-gospodarcza	nr 24	koniec XIX w.
84	Groble	oficyna gospodarcza	nr 24	XIX / XX w.
85	Jaroszówka	dom mieszkalny z barem "Czeczotka"	nr 5	II poł. XIX w.
86	Jaroszówka	stajnia I	nr 5	1879 r.
87	Jaroszówka	stajnia II	nr 5	ok. 1879 r.
88	Jaroszówka	dom mieszkal. - gospod. obecnie stajnia III	nr 5	ok. 1879 r.
89	Jaroszówka	dom mieszkalny	nr 5	II poł. XIX w.
90	Jaroszówka	młyn nr 2	nr 10	XIX / XX w.
91	Jaroszówka	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 10	II poł. XIX w.
92	Jaroszówka	a) dom mieszkalny	nr 14	poł. XIX w.
93	Jaroszówka	b) budynek gospodarczy	nr 14	lata 70-te XIX w.
94	Jaroszówka	dom mieszkalny	nr 26	1929 r.
95	Jerzmanowice	pałacyk, obecnie dom mieszkalny	nr 11	ok. 1890-1910 r.
96	Jerzmanowice	dom mieszkalny	nr 12	początek XIX w.
97	Jerzmanowice	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 14	lata 70-te XIX w.
98	Jerzmanowice	a) dom mieszkalny	nr 29	I poł. XIX w.
99	Jerzmanowice	c) budynek gospodarczy II	nr 29	II poł. XIX w.
100	Jerzmanowice	d) stodoła	nr 29	koniec XIX w.
101	Jerzmanowice	dom mieszkalny	nr 32	I poł. XIX w.
102	Jerzmanowice	dom mieszkalny	nr 58	koniec XIX w.
103	Konradówka	a) dom mieszkalny	nr 5	koniec XIX w.
104	Konradówka	b) budynek gospodarczy I	nr 5	

105	Konradówka	a) dom mieszkalny	nr 7	poł. XIX w.
106	Konradówka	dom mieszkalny	nr 16	XIX / XX w.
107	Konradówka	dom mieszkalny	nr 37	XIX / XX w.
108	Konradówka	dom mieszkalny- dawna oficyna pałacowa	nr 40	początek XX w.
109	Konradówka	dom mieszkalny z młynem	nr 46	koniec XIX w.
110	Konradówka	stodoła pałacowa	nr 49	ok. poł XIX w.
111	Konradówka	dom mieszkalny	nr 58	
112	Konradówka	b) dom mieszkalno - gospodarczy	nr 66	1836 r.
113	Konradówka	cmentarz		
114	Konradówka	cmentarz		
115	Konradówka	cmentarz		
116	Krzywa	budynek gospodarczy	nr 29	
117	Krzywa	dom mieszkalny	nr 37/38	XIX / XX w.
118	Krzywa	dom mieszkalny	nr 48	koniec XIX w.
119	Krzywa	dom mieszkalny	nr 49	lata 70-te XIX w.
120	Krzywa	dom mieszkalny	nr 53	poł. XIX w.
121	Krzywa	stodoła	nr 54	
122	Krzywa	dom mieszkalny	nr 56	koniec XIX w.
123	Krzywa	dom mieszkalny	nr 72	XIX / XX w.
124	Krzywa	dom mieszkalny - dawne biuro POHZ		ok. 1910 r.
125	Krzywa	cmentarz przykościelny		
126	Michów	dom mieszkalny	nr 4	lata 60-te XIX w.
127	Michów	dom mieszkalny	nr 5	początek XX w.
128	Michów	a) dom mieszkalny	nr 10	II poł. XIX w.
129	Michów	b) stodoła	nr 10	początek XX w.
130	Michów	c) budynek gospodarczy	nr 10	
131	Michów	a) dom mieszkalny	nr 11	początek XX w.
132	Michów	b) budynek gospodarczy	nr 11	początek XX w.
133	Michów	c) stodoła	nr 11	początek XX w.
134	Michów	dom mieszkalny	nr 12	lata 70-te XIX w.
135	Michów	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 14	II poł. XIX w.
136	Michów	dom mieszkalny	nr 15	ok. poł. XIX w.
137	Niedźwiedzice	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 11	1871 r.
138	Niedźwiedzice	szkoła	nr 18	początek XX w.
139	Niedźwiedzice	dom mieszkalny	nr 22	II poł. XIX w.

140	Niedźwiedzice	dom mieszkalny	nr 27	1917 r.
141	Niedźwiedzice	Klub Rolnika	nr 29	początek XX w.
142	Niedźwiedzice	dom mieszkalny	nr 34	II poł. XIX w.
143	Niedźwiedzice	budynek gospodarczy	nr 39	
144	Niedźwiedzice	dom mieszkalny	nr 41	II poł. XIX w.
145	Niedźwiedzice	cmentarz przykościelny		
146	Okmiany	dom mieszkalny	nr 4	
147	Okmiany	dom mieszkalny - dawny młyn?	nr 10	ok. 1870 r.
148	Okmiany	dom mieszkalny	nr 20	
149	Okmiany	dom mieszkalny	nr 63	początek XX w.
150	Okmiany	a) dom mieszkalny	nr 77	lata 80-te XIX w.
151	Okmiany	b) budynek gospodarczy I	nr 77	lata 80-te XIX w.
152	Okmiany	dom mieszkalny ze stodołą	nr 98	lata 80-te XIX w.
153	Okmiany	cmentarz przykościelny		XVI w.
154	Osetnica	a) dom mieszkalny	nr 8	II poł. XIX w.
155	Osetnica	b) stodoła	nr 8	
156	Osetnica	a) dom mieszkalny	nr 9	lata 70-te XIX w.
157	Osetnica	b) budynek gospodarczy	nr 9	II poł. XIX w.
158	Osetnica	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 12	I poł. XIX w.
159	Osetnica	dom mieszkalny	nr 15	lata 80-te XIX w.
160	Osetnica	dom mieszkalny	nr 40	początek XX w.
161	Osetnica	daw. plebania ob. dom mieszkalny	nr 41	poł. XIX w.
162	Osetnica	a) dom mieszkalny	nr 44	
163	Osetnica	b) oficyna	nr 44	II poł. XIX w.
164	Osetnica	c) budynek gospodarczy I	nr 44	lata 90-te XIX w.
165	Osetnica	d) budynek gospodarczy II	nr 44	poł. XIX w.
166	Osetnica	e) budynek gospodarczy ze spichlerzem	nr 44	
167	Osetnica	f) daw. obora ob. garaż i warsztat	nr 44	
168	Osetnica	g) stodoła z częścią gospodarczą	nr 44	
169	Osetnica	h) stodoła I	nr 44	
170	Osetnica	i) stodoła II	nr 44	początek XX w.
171	Osetnica	budynek gospodarczy	nr 49	II poł. XIX w.
172	Osetnica	cmentarz przykościelny		koniec XIV w.
173	Pawlikowice	a) dom mieszkalny	nr 5	początek XX w.
174	Pawlikowice	b) dom mieszkalno - gospodarczy	nr 5	koniec XIX w.

175	Pawlikowice	a) dom mieszkalny	nr 13	XIX / XX w.
176	Pawlikowice	b) dom mieszkalny	nr 13 a	lata 90-te XIX w.
177	Pawlikowice	c) obora	nr 13	początek XX w.
178	Pawlikowice	d) chlewnia	nr 13	XIX / XX w.
179	Pawlikowice	e) budynek gospodarczy obok chlewni	nr 13	
180	Pątnów	cmentarz przykościelny		XIV w.
181	Pątnów	cmentarz poza wsią		1905 r.
182	Rokitki	a) dom mieszkalny I		
183	Rokitki	b) dom mieszkalny II		
184	Rokitki	c) budynek gospodarczy - obora		
185	Rokitki	d) obora		
186	Rokitki	dom mieszkalny	nr 100	
187	Rokitki	cmentarz parafialny		
188	Stary Łom	Kościół filialny Św. Antoniego		1927 r.
189	Stary Łom	a) pałac	nr 1	lata 70-te XIX w.
190	Stary Łom	b) oficyna mieszkalno - gospodarcza	nr 1	XIX / XX w.
191	Stary Łom	c) stodoła	nr 1	XIX / XX w.
192	Stary Łom	a) budynek gospodarczy	nr 8	początek XX w.
193	Stary Łom	b) budynek gospodarczy	nr 8	lata 70-80 XIX w.
194	Stary Łom	c) obora	nr 8	XIX / XX w.
195	Stary Łom	d) stodoła	nr 8	lata 70-90 te XIX w.
196	Stary Łom	a) dom mieszkalny	nr 22	koniec XIX w.
197	Stary Łom	b) budynek gospodarczy	nr 22	XIX / XX w.
198	Stary Łom	c) budynek gospodarczy I	nr 22	
199	Stary Łom	dom mieszkalny	nr 34	poł. XIX w.
200	Stary Łom	a) budynek gospodarczy	nr 35	
201	Stary Łom	b) budynek gospodarczy I	nr 35	
202	Stary Łom	pałac	nr 53 c	poł. XIX w.
203	Stary Łom	dom mieszkalny	nr 66	lata 90-te XIX w.
204	Stary Łom	a) dom mieszkalny	nr 72	1913 r.
205	Stary Łom	b) budynek gospodarczy	nr 72	początek XX w.
206	Stary Łom	c) budynek gospodarczy I	nr 72	
207	Stary Łom	d) budynek gospodarczy II	nr 72	
208	Stary Łom	a) dom mieszkalny	nr 79	1882 r.
209	Stary Łom	b) stodoła	nr 79	koniec XIX w.

210	Stary Łom	c) budynek gospodarczy	nr 79	
211	Stary Łom	cmentarz przykościelny		XV w.
212	Strupice	dom mieszkalny	nr 6	XIX / XX w.
213	Strupice	a) dom mieszkalno - gospodarczy	nr 11	II poł. XIX w.
214	Strupice	b) budynek gospodarczy	nr 11	II poł. XIX w.
215	Strupice	c) stodoła II	nr 11	początek XX w.
216	Strupice	a) dom mieszkalny	nr 16	poł. XIX w.
217	Strupice	b) stodoła	nr 16	
218	Strupice	a) pałac	nr 31	poł. XIX w.
219	Strupice	b) oficyna mieszkalna I	nr 32	I poł. XIX w.
220	Strupice	c) oficyna mieszkalna II	nr 33	poł. XIX w.
221	Strupice	cmentarz przykościelny		XVI w.
222	Witków	a) pałac	nr 8	koniec XIX w.
223	Witków	e) stodoła	nr 8	koniec XIX w.
224	Witków	dom mieszkalny	nr 11	koniec XIX w.
225	Witków	dom mieszkalny	nr 13	koniec XIX w.
226	Witków	budynek gospodarczy z kuźnią	nr 14	1899 r.
227	Witków	dom mieszkalny	nr 15	koniec XIX w.
228	Witków	dom mieszkalno - gospodarczy	nr 18	poł. XIX w.
229	Witków	dom mieszkalny	nr 34	lata 80-te XIX w.
230	Witków	dom mieszkalny	nr 39	lata 80-te XIX w.
231	Witków	dom mieszkalny	obok nr 39	lata 80-te XIX w.
232	Witków	dom mieszkalny	nr 54	koniec XIX w.
233	Witków	a) dom mieszkalno - gospodarczy	nr 56	XIX / XX w.
234	Witków	b) daw. dwór ob. dom mieszkalny	nr 56	XIX / XX w.
235	Witków	c) stodoła	nr 56	1907 r.
236	Witków	d) obora	nr 56	początek XX w.
237	Witków	dom mieszkalno - gospodarczy	nr 59	I poł. XIX w.
238	Witków	b) budynek gospodarczy I	nr 64	ok. 1869 r.
239	Witków	c) budynek gospodarczy II	nr 64	ok. 1869 r.
240	Witków	dom mieszkalny	nr 65	koniec XIX w.
241	Zamienice	a) stodoła	nr 13	ok. poł. XIX w., XIX / XX w.
242	Zamienice	b) budynek gospodarczy w części miesz.	nr 13	ok. poł. XIX w., XIX / XX w.
243	Zamienice	a) dom mieszkalny	nr 14	II poł. XIX w.
244	Zamienice	b) budynek gospodarczy I	nr 14	koniec XIX w.

245	Zamienice	c) budynek gospodarczy II	nr 14	koniec XIX w.
246	Zamienice	d) budynek gospodarczy III	nr 14	koniec XIX w.
247	Zamienice	dom mieszkalny	nr 35	ok. 1880 r.
248	Zamienice	dom mieszkalno - gospodarczy	nr 41	lata 90-te XIX w.
249	Zamienice	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 45	
250	Zamienice	dom mieszkalny	nr 57	poł. XIX w.
251	Zamienice	stodoła	nr 60	lata 70-te XIX w.
252	Zamienice	dom mieszkalno-gospodarczy	nr 61	lata 70-80 XIX w.
253	Zamienice	dom mieszkalny	nr 66	lata 70-te XIX w.
254	Zamienice	cmentarz przykościelny z kaplicą		XIV w., I poł. XIX w.
255	Gołocin	Dwór	Nr 22a	Pocz. XX w.
256	Gołocin	Budynek mieszkalny	Nr 22b	Pocz. XX w.
257	Gołocin	Budynek mieszkalny	Nr 22c	lata 80-te XIX w.
258	Gołocin	Obora I	Przy nr 22c	lata 80-te XIX w.
259	Gołocin	Obora II	Przy nr 22c	lata 80-te XIX w.
260	Okmiany	pałac	Nr 84	lata 70-te XIX w.
261	Okmiany	oficyna mieszkalna	Nr 84	lata 70-te XIX w.
262	Okmiany	budynek gospodarczy	Nr 84	

FAKTY OSADNICZE

Fakty osadnicze w gminie: Chojnów

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
Miejscowość BIAŁA					
75-18	5	1	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
			OSADA	ŁUŻYCKA	HALSZTAT
75-18	6	2	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
			OSADA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE
			ŚLAD OSADNICTWA		EP.KAMIENIA
75-18	7	3	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE
75-18	8	4	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	HALSZTAT
76-18	10	10	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
			ŚLAD OSADNICTWA		EP.KAMIENIA
76-18	12	11	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
			OSADA		PRADZIEJE
			CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
76-18	59	9	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
			OSADA	ŁUŻYCKA	
76-18	60	8	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	62	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
			OSADA		PRADZIEJE
76-18	76	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	77	7	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
Miejscowość BISKUPIN					
75-17	28	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	29	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	30	3	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	31	4	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
			ŚLAD OSADNICTWA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XII
			ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE
75-17	32	5	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	33	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
Miejscowość BUDZIWOJÓW					
77-18	1	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
77-18	2	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
			CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
77-18	18	4	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
			ŚLAD OSADNICTWA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE XII-XII
77-18	40	3	CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE	ŁUŻYCKA	

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
Miejscowość CHOJNÓW					
76-18	1	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	4	1	CMENTARZYSKO OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
76-18	5	2	CMENTARZYSKO OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	7	7	ŚLAD OSADNICTWA OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV WCZESNE ŚREDNIOWIECZE
76-18	8	8	OSADA OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	11	3	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	
76-18	13	5	OSADA OSADA	PRZEWORSKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	14	6	OSADA	ŁUŻYCKA	EP.BRAZU III-V
76-18	15	9	ZAMEK		ON XVI-XVIII
76-18	39	11	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	40	12	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
76-18	41	13	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
76-18	42	14	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	43	15	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	44	16	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	61	17	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	75	18	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	78	19	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	87	20	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	88	21	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	89	22	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
76-18	90	23	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	91	24	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	92	25	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
76-18	104	10	ŚLAD OSADNICTWA		NEOLIT
			ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI
Miejscowość CZERNIKOWICE					
75-18	1	1	CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	HALSZTAT
75-18	2	2	CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE	ŁUŻYCKA	EP.BRAZU IV-V
75-18	3	3	OSADA	ŁUŻYCKA	EP.BRAZU IV-V
75-18	4	4	CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	HALSZTAT
75-18	23	5	ŚLAD OSADNICTWA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	24	6	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
Miejscowość DOBROSZÓW					
76-18	3	3	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVII
			CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
76-18	9	2	CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
76-19	20	1	ŚLAD OSADNICTWA		ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
			ŚLAD OSADNICTWA		
77-19	24	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI PRADZIEJE
			ŚLAD OSADNICTWA		
77-19	41	5	OSADA?	ŁUŻYCKA	
Miejscowość GOLISZÓW					
76-18	6	5	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
			CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
75-18	9	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
76-19	17	2	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
			ŚLAD OSADNICTWA		
76-19	18	3	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE
			OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
			PUNKT OSADNICZY		PRADZIEJE
76-19	19	4	ŚLAD OSADNICTWA		NEOLIT
			OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	20	9	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	21	10	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
			ŚLAD OSADNICTWA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XI
			ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE
76-18	22	11	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
			ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA?	

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
76-18	23	12	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	24	13	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-18	25	14	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	26	15	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-18	27	16	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	28	17	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-18	29	18	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	30	19	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	31	20	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	32	21	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	33	22	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XI'
76-18	34	23	OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV EP. BRĄZU V
76-18	35	24	OSADA	ŁUŻYCKA?	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-18	36	25	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-18	37	26	OSADA	ŁUŻYCKA	
76-18	38	27	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	
76-18	45	6	OSADA	KPL	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV NEOLIT
76-18	45	6	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	45	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XV
Miejscowość GROBLE					
75-17	9	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	10	3	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	11	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-17	12	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	13	6	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-17	16	7	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE

nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
75-17	17	8	ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE
75-17	23	9	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	24	10	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	25	11	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-17	26	1	OSADA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV EP.KAMIENIA
75-17	27	12	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
Miejscowość GRZĘDNA					
75-17	5	1	ŚLAD OSADNICTWA		ON XVI-XVII
75-17	6	2	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
Miejscowość JAROSZÓWKA					
75-19	1	1	CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE ŁUŻYCKA ŚLAD OSADNICTWA		HALSZTAT EP.KAMIENIA
75-19	2	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-19	3	3	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-19	4	4	ŚLAD OSADNICTWA		ŚREDNIOWIECZE
75-19	5	5	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE
75-18	10	6	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	11	7	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	21	1	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	25	8	OBOZOWISKO		MEZOLIT
75-18	26	9	OBOZOWISKO		MEZOLIT
75-18	27	10	OBOZOWISKO		MEZOLIT?
75-19	42	11	PUNKT OSADNICZY		MEZOLIT?
Miejscowość JERZMANOWICE					
75-17	3	8	ŚLAD OSADNICTWA		EP.KAMIENIA
75-18	79	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-18	80	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-18	81	3	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE*
75-18	82	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-18	83	5	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE*
75-18	84	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
76-18	85	7	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
Miejscowość KONDRADÓWKA					
76-18	16	1	ŚLAD OSADNICTWA	ASZELSKA	PALEOLIT DOLNY
76-18	63	25	ŚLAD OSADNICTWA ŚLAD OSADNICTWA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE XII-XI PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	64	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	65	3	OSADA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
76-18	66	4	ŚLAD OSADNICTWA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
76-18	67	5	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
76-18	68	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	69	7	ŚLAD OSADNICTWA OSADA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV WCZESNE ŚREDNIOWIECZE VIII-X PRADZIEJE
76-18	70	8	ŚLAD OSADNICTWA OSADA	ŁUŻYCKA? KPL	NEOLIT
76-18	71	9	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	72	10	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	73	11	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	74	12	OSADA OSADA OSADA	KPL	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE NEOLIT
76-18	86	13	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	93	14	OSADA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV NEOLIT
76-18	94	15	ŚLAD OSADNICTWA OSADA OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
76-18	95	16	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE* PRADZIEJE
76-18	96	17	OSADA	ŁUŻYCKA	EP. BRAZU V
76-18	97	18	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE EP. KAMIENIA
76-18	98	19	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	99	20	OSADA ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV EP. BRAZU V
76-18	100	21	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
76-18	101	22	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	102	23	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	103	24	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	105	28	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
76-18	106	26	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
76-18	107	27	ŚLAD OSADNICTWA		PALEOLIT
76-18	108	29	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
Miejscowość KRZYWA					
76-17	4	2	CMENTARZYŚKO CIAŁOPALNE ŁUŻYCKA		
76-17	7	1	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	8	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-17	9	5	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-17	10	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	11	7	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	12	8	ŚLAD OSADNICTWA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XII
76-17	13	9	OSADA OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XV WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XII PRADZIEJE
76-17	14	10	OSADA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XII
76-17	15	11	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XV WCZESNE ŚREDNIOWIECZE X-XI
76-17	16	12	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-17	17	13	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
76-17	25	14	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	26	15	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE*
76-17	27	16	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE*
76-17	28	1	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
Miejscowość MICHÓW					
76-18	2	1	ŚLAD OSADNICTWA CMENTARZYŚKO CIAŁOPALNE ŁUŻYCKA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	17	2	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
76-18	46	3	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	47	4	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	48	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	49	6	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	50	7	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	51	8	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	52	9	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	53	10	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	54	11	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	55	12	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	56	13	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-18	57	14	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-18	58	15	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
Miejscowość NIEDŹWIEDZICE					
75-19	9	1	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE
75-19	10	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
75-19	11	3	ŚLAD OSADNICTWA OSADA OSADA ŚLAD OSADNICTWA	PRZEWORSKA	ŚREDNIOWIECZE OWR ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
75-19	12	4	PUNKT OSADNICZY OSADA		ŚREDNIOWIECZE ŚREDNIOWIECZE
75-19	13	5	OSADA PUNKT OSADNICZY PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
75-19	14	6	PUNKT OSADNICZY PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE ŚREDNIOWIECZE
75-19	15	7	OSADA OSADA		ŚREDNIOWIECZE ŚREDNIOWIECZE
75-19	16	8	PUNKT OSADNICZY ŚLAD OSADNICTWA PUNKT OSADNICZY	ŁUŻYCKA?	ŚREDNIOWIECZE ŚREDNIOWIECZE HALSZTAT?

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
75-19	17	9	PUNKT OSADNICZY		ŚREDNIOWIECZE
Miejscowość OKMIANY					
76-16	4	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XV-XVI
76-17	29	2	GRODZISKO		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
76-17	30	3	CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	EP.BRAZU
Miejscowość OSETNICA					
76-17	2	2	GRODZISKO?		
76-17	21	3	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XV
76-17	22	1	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
Miejscowość PĄTNÓW					
7-18	3	1	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
7-18	4	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
7-18	5	3	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
7-18	6	1	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
7-18	7	4	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
7-18	8	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
7-18	9	6	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
7-19	18	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI PRADZIEJE
7-19	19	2	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
Miejscowość RADZIECHOWICE					
76-16	2	1	ŚLAD OSADNICTWA		EP.KAMIENIA
Miejscowość ROKITKI					
74-17	1	1	GRODZISKO		ŚREDNIOWIECZE?
74-17	2	2	NASYP ZIEMNY		ON
74-17	3	3	GRODZISKO		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
74-18	4	8	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA?	
74-17	5	4	ŚLAD OSADNICTWA GRODZISKO?		EP.KAMIENIA-EP.BRAZU I-II ŚREDNIOWIECZE?

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
74-17	6	5			
74-17	7	6	GRODZISKO		EP. KAMIENIA-EP. BRĄZU I-II
74-17	8	7	GRODZISKO		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE
75-18	22	4	GRODZISKO? OSADA		EP. KAMIENIA-EP. BRĄZU ŚREDNIOWIECZE
Miejscowość STARY ŁOM					
75-17	1	2	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	2	3	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE
75-17	3	4	OSADA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	4	5	ŚLAD OSADNICTWA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE FAZA STARSZA
75-17	5	6	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-17	6	7	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	7	8	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
75-17	8	9	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	34	1	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	
Miejscowość STRUPICE					
77-18	10	2	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
77-18	11	3	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE NEOLIT
77-18	12	4	ŚLAD OSADNICTWA OSADA OSADA OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE NEOLIT
77-18	13	5	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
77-18	19	6	OSADA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
77-18	20	7	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE
77-18	22	8	OSADA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
77-18	23	9	OSADA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
77-18	24	10	ŚLAD OSADNICTWA OSADA ŚLAD OSADNICTWA		PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE NEOLIT
77-18	25	11	ŚLAD OSADNICTWA OSADA OSADA ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV PRADZIEJE EP. BRĄZU V-HALSZTAT NEOLIT

Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	funkcja	kultura	chronologia
77-18	42	1	CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE ŁUŻYCKA		
Miejscowość STRUPICE\PODOLANY					
77-18	21	1	ŚLAD OSADNICTWA CMENTARZYSKO OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
Miejscowość WITKÓW					
75-17	14	1	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	15	2	ŚLAD OSADNICTWA ŚLAD OSADNICTWA	PRZEWORSKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV OWR?
75-17	18	3	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	19	4	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	20	5	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
75-17	21	6	ŚLAD OSADNICTWA OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV EP.BRAZU V-HALSZTAT
75-17	22	7	ŚLAD OSADNICTWA ŚLAD OSADNICTWA OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV PRADZIEJE NEOLIT?
75-17	23	8	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
76-17	24	9	ŚLAD OSADNICTWA		ON XVI-XVII
Miejscowość ZAMIENICE					
75-18	12	1	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	13	2	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	14	3	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	15	4	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	16	5	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	17	6	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	18	7	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	19	8	OSADA		ŚREDNIOWIECZE
75-18	20	9	OSADA ŚLAD OSADNICTWA		ŚREDNIOWIECZE PRADZIEJE
75-18	28	10	OBOZOWISKO		MEZOLIT
					<i>Razem faktów osadniczych: 352</i>

1617**UCHWAŁA RADY GMINY DOMANIÓW
NR XXIX/156/09**

z dnia 31 marca 2009 r.

w sprawie zmiany Statutu Gminy Domaniów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 1, art. 40 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 58 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458) Rada Gminy Domaniów uchwala, co następuje:

§ 1

W uchwale nr III/14/96 Rady Gminy Domaniów z dnia 16 lutego 1996 r. w sprawie statutu Gminy Domaniów (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2004 r. Nr 76, poz. 1512) wprowadza się następujące zmiany:

1. w § 13 ust. 1 pkt 3 skreśla się wyrazy „, oraz Sekretarza Gminy”,
2. w § 13 skreśla się pkt 16,
3. w § 57 skreśla się ust. 2,
4. skreśla się § 58,
5. w § 59 skreśla się wyrazy „, Sekretarza”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

FRYDERYK BOCHENKIEWICZ

1618**UCHWAŁA RADY GMINY OLEŚNICA
NR XXXIV/154/09**

z dnia 8 kwietnia 2009 r.

**w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Oleśnicy**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.) Rada Gminy Oleśnicy uchwala:

Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy

R o z d z i a ł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Statut określa zakres działania i organizację Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy.

§ 2

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnicy działa na podstawie:

- 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.);
- 2) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.).

§ 3

Ilekczeń w dalszych przepisach niniejszego Statutu jest mowa o:

- 1) Ośrodka – należy przez to rozumieć Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnicy.
- 2) Gminie – należy przez to rozumieć Gminę Oleśnicę.
- 3) Wójtów – należy przez to rozumieć Wójta Gminy Oleśnica.
- 4) Dyrektorów – należy przez to rozumieć Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy.
- 5) Pracowników – należy przez to rozumieć osoby zatrudnione w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Oleśnicy.

§ 4

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy nieposiadającą osobowości prawnej, nad którą nadzór sprawuje Wójt Gminy jako organ wykonawczy gminy.
2. Obszarem działania Ośrodka jest gmina Oleśnica.
3. Siedziba Ośrodka – Oleśnica, ul. Kopernika 13.

R o z d z i a ł II

CELE I ZADANIA OŚRODKA

§ 5

1. Celem działalności Ośrodka jest:
 - 1) Kompleksowa pomoc osobom i rodzinom w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.
 - 2) Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.
2. Ośrodek wykonuje swoje zadania poprzez:
 - 1) Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej na terenie Gminy Oleśnica,
 - 2) Pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
 - 3) Ośrodek wykonuje swoje zadania poprzez realizację zadań własnych i zleconych Gminie, których rodzaj, rozmiar i formę określają przepisy ustawy o pomocy społecznej oraz inne akty prawne.

§ 6

W zakresie realizacji zadań Ośrodek współpracuje z innymi organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi na zasadzie partnerstwa i jawności podejmowanych działań.

R o z d z i a ł III

STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA

§ 7

1. Ośrodkiem kieruje Dyrektor, który działa jednoosobowo zgodnie z zakresem pełnomocnictwa udzielonego przez Wójta Gminy.
2. Dyrektor GOPS na podstawie udzielonego upoważnienia Wójta wydaje decyzje administracyjne w sprawach z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, oraz w sprawach z zakresu pomocy osobom uprawnionym do alimentów należących do właściwości Gminy.

§ 8

1. Dyrektor reprezentuje Ośrodek na zewnątrz, a ponadto:
 - 1) organizuje pracę Ośrodka i sprawuje nadzór nad realizacją zadań przez pracowników,
 - 2) kieruje bieżącymi sprawami Ośrodka,
 - 3) wydaje zarządzenia i postanowienia dotyczące organizacji pracy Ośrodka,
 - 4) odpowiada za prawidłowość sporządzania planów dochodów i wydatków oraz za ich realizację,
 - 5) zarządza powierzonym majątkiem zgodnie z zakresem pełnomocnictwa udzielonego przez Wójta Gminy.
2. W skład Ośrodka wchodzi następujące stanowiska pracy:
 - 1) Dyrektor Ośrodka,
 - 2) Księgowa Ośrodka,
 - 3) Sekcja pracowników socjalnych,
 - 4) Sekcja świadczeń,
 - 5) Stanowisko ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

§ 9

Strukturę wewnętrzną określa Regulamin Organizacyjny Ośrodka.

R o z d z i a ł IV

GOSPODARKA FINANSOWA

§ 10

1. Ośrodek prowadzi gospodarkę finansową w oparciu o ustawę o finansach publicznych.
2. Podstawą gospodarki finansowej Ośrodka jest roczny plan finansowy.

R o z d z i a ł V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 11

Zmiany w Statucie Ośrodka mogą nastąpić w drodze uchwały Rady Gminy Oleśnica w trybie właściwym do jego uchwalenia.

§ 12

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 13

Traci moc uchwała Rady Gminy Oleśnica nr XXIX/185/05 z dnia 21 października 2005 r. w sprawie nadania Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy.

§ 14

Uchwała wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

ALEKSANDRA SIERUGA

1619

**UCHWAŁA RADY GMINY OSIECZNICA
NR XXXV/163/09**

z dnia 26 marca 2009 r.

w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.¹) i art. 30 ust. 6, art. 33 ust. 1, art. 34 ust. 1, art. 49 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, art. 54 ust. 7 oraz art. 91b i art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.²) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. Nr 22, poz. 181 z późn. zm.) Rada Gminy uchwala, co następuje:

R o z d z i a ł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Do obliczania średniej wynagrodzeń nauczycieli, uwzględniając przewidywaną strukturę zatrudnienia w danym roku, przyjmuje się osoby zatrudnione w pełnym i niepełnym wymiarze godzin.
2. Liczba osób przyjęta do obliczeń jest sumą liczby osób zatrudnionych na pełny etat i etatów przeciętnych wynikających z zatrudnienia osób w niepełnym wymiarze zajęć.

§ 2

Przyjmuje się jako obowiązującą w gminie Osiecznica tabelę zaszeregowania oraz minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego (...) (Dz. U. Nr 22, poz. 181 z późn. zm.).

§ 3

Regulamin określa wysokość stawek, szczegółowe warunki przyznawania, obliczania i wypłacania:

- 1) dodatku motywacyjnego,
- 2) dodatku za wysługę lat,
- 3) dodatku funkcyjnego,
- 4) dodatku za warunki pracy,
- 5) wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i godziny zastępstw doraźnych,
- 6) wynagrodzenia za zajęcia dodatkowe,
- 7) dodatku mieszkaniowego,
- 8) nagród ze specjalnego funduszu nagród.

R o z d z i a ł II

DODATEK MOTYWACYJNY

§ 4

1. Warunkiem przyznania nauczycielowi dodatku motywacyjnego jest uzyskanie szczególnych

osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a w szczególności:

- 1) uzyskanie przez uczniów, z uwzględnieniem ich możliwości i pracy nauczyciela, co najmniej dobrych osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych potwierdzonych wynikami klasyfikacji lub promocji, efektami egzaminów i sprawdzianów albo sukcesami w olimpiadach, konkursach, zawodach itp.,
- 2) umiejętność rozwiązywania problemów wychowawczych uczniów we współpracy z rodzicami,
- 3) pełne rozpoznanie środowiska wychowawczego uczniów, aktywne i efektywne działanie na rzecz uczniów potrzebujących szczególnej opieki,
- 4) systematyczne i efektywne przygotowywanie się i wypełnianie przydzielonych obowiązków,
- 5) podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych,
- 6) wzbogacenie własnego warsztatu pracy,
- 7) dbałość o estetykę pomieszczeń i sprawność powierzonych pomocy dydaktycznych oraz innych urządzeń szkolnych,
- 8) prawidłowe prowadzenie dokumentacji szkolnej i pedagogicznej,
- 9) rzetelne i terminowe wywiązywanie się z poleceń służbowych,
- 10) przestrzeganie dyscypliny pracy,
- 11) zaangażowanie w realizację czynności i zadań określonych w art. 42 ust. 2 pkt. 2 i 3 ustawy Karta Nauczyciela, a w szczególności:
 - a) udział w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych,
 - b) udział w pracach komisji przedmiotowych i innych,
 - c) opieka nad samorządem uczniowskim lub innymi organizacjami uczniowskimi działającymi na terenie szkoły,

- d) prowadzenie lekcji koleżeńskich lub innych form aktywności w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- e) aktywny udział w realizowaniu innych zadań statutowych szkoły.
2. O wysokości dodatku motywacyjnego dla dyrektorów szkół i przedszkoli decydują w szczególności następujące kryteria:
- 1) umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi szkoły (placówki):
- a) przestrzeganie dyscypliny budżetowej w oparciu o posiadane środki finansowe,
- b) podejmowanie działań zmierzających do wzbogacenia majątku szkolnego,
- c) pozyskiwanie środków pozabudżetowych oraz umiejętność ich właściwego wykorzystania na cele szkoły,
- d) podejmowanie działań zapewniających utrzymanie powierzonego mienia w stanie gwarantującym optymalne warunki do realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych;
- 2) sprawność organizacyjna w realizacji zadań szkoły:
- a) dyscyplina pracy, podział zadań, terminowość realizacji zadań i zarządzeń,
- b) podejmowanie działań motywujących nauczycieli do doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- c) polityka kadrowa,
- d) organizowanie konferencji szkoleniowych,
- e) współpraca z placówkami doskonalenia nauczycieli,
- f) podejmowanie innych działań mających na celu promowanie szkoły;
- 3) wysokie efekty w pracy dydaktycznej i wychowawczej szkoły/placówki:
- a) osiągnięcia uczniów szkoły: naukowe, sportowe, artystyczne w skali województwa, kraju,
- b) poszerzona oferta szkoły poprzez: wprowadzenie programów autorskich, innowacji i eksperymentów pedagogicznych oraz innych rozwiązań metodycznych,
- c) dbałość o klimat wychowawczy szkoły poprzez rozwiązywanie konkretnych problemów wychowawczych, podejmowanie efektywnych działań profilaktycznych zapobiegających zagrożeniom społecznym,
- d) stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi samorządności i przedsiębiorczości uczniów,
- e) obecność szkół w środowisku lokalnym, udział w imprezach, konkursach i przeglądach organizowanych przy współpracy z instytucjami społeczno-kulturalnymi,
- f) konstruktywna współpraca z Radą Pedagogiczną i Samorządem Uczniowskim.

§ 5

Środki finansowe na dodatki motywacyjne dla nauczycieli gwarantowane są corocznie w uchwale budżetowej. Wysokość tych środków ustala się

w kwocie minimalnej 5% i w kwocie maksymalnej 15% funduszu płac zasadniczych dla nauczycieli w danym roku budżetowym.

§ 6

1. Dodatek motywacyjny dla nauczyciela przyznaje dyrektor szkoły w oparciu o kryteria wymienione w § 4 ust. 1 w wysokości do 25% wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela.
2. Dodatek motywacyjny dla dyrektorów szkół i przedszkola przyznaje Wójt w oparciu o kryteria wymienione w § 4 ust. 2 w wysokości do 25% wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela.
3. Dodatek motywacyjny przyznaje się na pełne miesiące na okres:
 - 1) od 1 lutego do 31 sierpnia,
 - 2) od 1 września do 31 stycznia.

§ 7

1. Nauczycielom uzupełniającym etat w innej szkole dodatek motywacyjny przyznaje dyrektor szkoły macierzystej w uzgodnieniu z dyrektorem szkoły, w której nauczyciel uzupełnia etat.
2. Nauczycielowi przeniesionemu na podstawie art. 18 i 19 ustawy Karta Nauczyciela dodatek motywacyjny ustala dyrektor szkoły, do której nauczyciel został przeniesiony, po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły poprzedniej.

§ 8

Dodatki motywacyjne dla dyrektorów i nauczycieli przyznawane są w ramach środków finansowych zatwierdzonych w planach finansowych placówek oświatowych.

§ 9

Organ przyznający dodatek w uzasadnionych przypadkach ma prawo jego cofnięcia.

R o z d z i a ł III

DODATEK ZA WYSLUGĘ LAT

§ 10

1. Wysokość oraz warunki nabywania przez nauczyciela prawa do dodatku za wysługę lat określają przepisy art. 33 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela oraz § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r., o którym mowa w § 2 niniejszego Regulaminu.

R o z d z i a ł IV

DODATEK FUNKCYJNY

§ 11

Do uzyskania dodatku funkcyjnego uprawnieni są nauczyciele pełniący funkcje wymienione w § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r., o którym mowa w § 2 niniejszego regulaminu.

§ 12

Nauczycielom, o których mowa w § 11, przysługuje dodatek funkcyjny w wysokości określonej w tabeli stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.

§ 13

Dodatek funkcyjny, w granicach stawek określonych tabelą, dla dyrektorów szkół i przedszkola przyznaje Wójt, a dla wicedyrektorów i pozostałych osób dodatek funkcyjny przyznaje dyrektor szkoły, przedszkola.

§ 14

Prawo do dodatku funkcyjnego przysługuje również nauczycielom, którym czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, przedszkola lub powierzono te obowiązki w zastępstwie.

R o z d z i a ł V**DODATEK ZA WARUNKI PRACY**

§ 15

Nauczycielom przysługuje dodatek za trudne warunki pracy określone w § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 stycznia 2005 r. w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego.

§ 16

Nauczycielowi przysługuje dodatek za pracę w uciążliwych warunkach pracy określonych w § 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w wysokości 5% od każdej przepracowanej godziny.

§ 17

Dodatek za trudne warunki pracy przysługuje w takiej części, w jakiej godziny pracy w trudnych warunkach pozostają do obowiązującego wymiaru godzin.

R o z d z i a ł VI**GODZINY PONADWYMIAROWE I GODZINY DORAŻNYCH ZASTĘPSTW**

§ 18

1. Wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową i godzinę doraźnego zastępstwa oblicza się dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w godzinach ponadwymiarowych oraz doraźnego zastępstwa odbywa się w warunkach trudnych, uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia) przez miesięczną liczbę godzin tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć, ustalonego dla rodzaju zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w ramach godzin ponadwymiarowych lub doraźnego zastępstwa nauczyciela.
2. Miesięczną liczbę godzin obowiązkowego lub realizowanego wymiaru zajęć nauczyciela, o której mowa w ust. 1, ustala się mnożąc tygodniowy obowiązkowy lub realizowany wymiar zajęć

przez 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 1/2 godziny pomija się, a co najmniej 1/2 godziny liczy się za pełną godzinę.

§ 19

1. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe przysługuje za godziny faktycznie przepracowane. Wynagrodzenie nie przysługuje za dni, w których nauczyciel nie realizuje zajęć z powodu:
 - 1) przerw przewidzianych przepisami o organizacji roku szkolnego (np. rekolacje wielkopostne, sprawdziany kończące etap edukacji),
 - 2) rozpoczynaniem lub kończeniem zajęć w środku tygodnia oraz za dni usprawiedliwionej nieobecności w pracy z wyłączeniem płatnego urlopu szkoleniowego udzielonego nauczycielowi zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 maja 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania nauczycielom urlopów dla dalszego kształcenia się, dla celów naukowych, artystycznych, oświatowych i z innych ważnych przyczyn uprawnionych do ich udzielania (Dz. U. z 2001 r. Nr 1, poz. 5).
2. Godziny ponadwymiarowe przypadające w dniach, w których nauczyciel nie mógł ich realizować z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, a w szczególności:
 - a) zawieszenia zajęć szkolnych z powodu epidemii, mrozów lub klęsk żywiołowych,
 - b) wyjazdu uczniów na wycieczki lub inne imprezy,
 - c) choroby dziecka uczęszczającego na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze lub uczonego w systemie nauczania indywidualnego, a w przedszkolu – wczesnego wspomaganie, jeśli choroba nie trwa dłużej niż tydzień roboczy; traktuje się jako godziny faktycznie przepracowane.
2. Wynagrodzenie za godziny doraźnych zastępstw przysługuje za godziny faktycznie przepracowane.

R o z d z i a ł VII**WYNAGRODZENIE ZA ZAJĘCIA DODATKOWE**

§ 20

Nauczycielom przysługuje dodatkowe wynagrodzenie z tytułu sprawowania opieki nad dziećmi wyjeżdżającymi w ramach „zielonych szkół” – jak za 10 godzin ponadwymiarowych tygodniowo.

R o z d z i a ł VIII**DODATEK MIESZKANIOWY**

§ 21

Nauczycielom zatrudnionym w szkołach i przedszkolu na terenie gminy Osiecznica, którzy posiadają kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, przysługuje nauczycielski dodatek mieszkaniowy.

§ 22

1. Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przyznaje się w zależności od liczby członków rodziny zamieszkałych na stałe we wspólnym lokalu mieszkalnym, (za członka rodziny uważa się nauczyciela, współmałżonka i dzieci pozostające na ich utrzymaniu do 18 roku życia, a w przypadku kontynuowania nauki do 25 lat oraz dzieci niepełnosprawne nieposiadające własnego źródła dochodu).
2. Dodatek mieszkaniowy wynosi odpowiednio:
 - 1) 3,5% minimalnego wynagrodzenia dla jednego członka rodziny,
 - 2) 5,0% minimalnego wynagrodzenia dla dwóch członków rodziny,
 - 3) 6,5% minimalnego wynagrodzenia dla trzech członków rodziny,
 - 4) 8,0% minimalnego wynagrodzenia dla czterech i więcej członków rodziny.
3. Przez minimalne wynagrodzenie należy rozumieć minimalne wynagrodzenie ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów.
4. Nauczycielowi i jego współmałżonkowi będącemu także nauczycielem, stale z nim zamieszkującym, przysługuje tylko jeden dodatek mieszkaniowy w wysokości określonej w ust. 2. Małżonkowie określają pracodawcę, który będzie im wypłacał przedmiotowy dodatek.

§ 23

Nauczycielski dodatek mieszkaniowy przysługuje nauczycielowi:

- 1) niezależnie od tytułu prawnego do zajmowanego przez niego lokalu mieszkalnego,
- 2) od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nauczyciel złożył wniosek o jego przyznanie.

§ 24

Dodatek mieszkaniowy przysługuje w okresie wykonywania pracy, a także w okresach:

- 1) nie świadczenia pracy, za które przysługuje wynagrodzenie,
- 2) pobierania zasiłku z ubezpieczenia społecznego,
- 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej, w przypadku jednak, gdy nauczycielem powołanym do służby wojskowej, umowa o pracę zawarta była na czas określony, dodatek wypłaca się nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa ta była zawarta,
- 4) korzystania z urlopu wychowawczego.

R o z d z i a ł IX

NAGRODY ZE SPECJALNEGO FUNDUSZU NAGRÓD DLA NAUCZYCIELI ZA ICH OSIĄGNIĘCIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

§ 25

1. Nauczyciele mogą otrzymywać nagrody ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydak-

tyczno-wychowawcze, zgodnie z art. 49 ustawy Karta Nauczyciela.

2. W budżecie organu prowadzącego Gminy Osiecznica tworzy się specjalny fundusz nagród w wysokości 1% planowanych rocznych wynagrodzeń osobowych nauczycieli, z przeznaczeniem na wypłaty nagród organu prowadzącego i dyrektorów szkół, z czego:
 - 1) 70% środków funduszu przeznaczają się na nagrody dyrektorów;
 - 2) 30% środków funduszu przeznaczają się na nagrody organu prowadzącego.

§ 26

Szczegółowe zasady przyznawania nagród oraz tryb składania wniosków określają:

- 1) do nagrody Wójta Gminy Osiecznica – zasady określone w niniejszym Regulaminie.
- 2) dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze.

§ 27

1. Nagrody są przyznawane każdego roku z okazji Dnia Edukacji Narodowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach nagroda może być przyznana w innym terminie.
2. Nagrody, o których mowa w § 27 pkt. 1 niniejszego Regulaminu, przyznaje Wójt Gminy Osiecznica.

§ 28

Nagroda, o której mowa w § 27 pkt. 1 niniejszego Regulaminu, może być przyznana nauczycielowi, który posiada co najmniej dobrą ocenę pracy pedagogicznej, przepracował w szkole co najmniej rok oraz spełnia odpowiednio co najmniej 3 z następujących kryteriów:

- 1) w okresie pracy dydaktyczno-wychowawczej:
 - a) osiąga dobre wyniki w nauczaniu potwierdzone w sprawdzianach i egzaminach uczniów, przeprowadzonych przez okręgowe komisje egzaminacyjne,
 - b) podejmuje działalność innowacyjną w zakresie wdrażania nowatorskich metod nauczania i wychowania, opracowywania autorskich programów i publikacji,
 - c) osiąga dobre wyniki w nauczaniu, potwierdzone zakwalifikowaniem uczniów do udziału w zawodach II stopnia (okręgowych) lub III stopnia (centralnych) ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych, zajęciem przez uczniów (zespół uczniów) I–III miejsca w konkursach, zawodach, przeglądach i festiwalach powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich,
 - d) posiada udokumentowane osiągnięcia w pracy z uczniami uzdolnionymi lub z uczniami mającymi trudności w nauce,
 - e) przygotowuje i wzorowo organizuje uroczystości szkolne lub środowiskowe,
 - f) prowadzi znaczącą działalność wychowawczą w klasie lub szkole, w szczególności przez organizowanie wycieczek, udział uczniów w spektaklach teatralnych, koncertach, wystawach i spotkaniach,

- g) organizuje imprezy kulturalne, sportowe, rekreacyjne i wypoczynkowe,
- h) prawidłowo organizuje i prowadzi letni lub zimowy wypoczynek dla dzieci i młodzieży; w zakresie pracy opiekuńczej:
- i) zapewnia pomoc i opiekę uczniom lub wychowankom będącym w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, pochodzącym z rodzin ubogich lub patologicznych,
- j) prowadzi działalność mającą na celu zapobieganie i zwalczanie przejawów patologii społecznej wśród dzieci i młodzieży, w szczególności narkomanii i alkoholizmu,
- k) organizuje współpracę szkoły lub placówki z jednostkami systemu ochrony zdrowia, policją, organizacjami i stowarzyszeniami oraz rodzicami w zakresie zapobiegania i usuwania przejawów patologii społecznej i niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży,
- l) organizuje udział rodziców w życiu szkoły lub placówki, rozwija formy współdziałania szkoły lub placówki z rodzicami;
- 2) w zakresie działalności pozaszkolnej, polegającej na:
- a) udziale w zorganizowanych formach doskonalenia zawodowego,
- b) udzielaniu aktywnej pomocy w adaptacji zawodowej nauczycieli podejmujących pracę w zawodzie nauczyciela.

§ 29

Kopię pisma o przyznaniu nagrody zamieszcza się w aktach osobowych nauczyciela.

§ 30

1. Z wnioskiem o przyznanie nagrody Wójta Gminy Osiecznica występuje:
- 1) dyrektor szkoły – dla nauczycieli,
 - 2) pracownik prowadzący sprawę oświaty – dla dyrektora szkoły i przedszkola.

2. Wniosek o nagrodę dla nauczyciela winien być zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną.
3. Wzór wniosku określa zał. nr 2 do niniejszego Regulaminu.

§ 31

Dyrektor szkoły, przedszkola może złożyć tylko jeden wniosek z każdego poziomu nauczania (szkoła podstawowa, gimnazjum) o przyznanie nagrody Wójta Gminy Osiecznica.

§ 32

Wnioski o nagrody ze specjalnego funduszu nagród należy składać w terminie do 20 września danego roku.

R o z d z i a ł X

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 33

Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy.

§ 34

Traci moc uchwała nr XXXI/149/08 Rady Gminy Osiecznica z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica w roku 2009.

§ 35

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY

WANDA ABRAM

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, Dz. U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, Dz. U. z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, Dz. U. z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111.

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218, Nr 220, poz. 1600; w Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369, Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917, w Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 1.

Załącznik nr 1 do uchwały Rady Gminy Osiecznica nr XXXV/163/09 z dnia 26 marca 2009 r. (poz. 1619)

TABELA DODATKÓW FUNKCYJNYCH

Lp.	Stanowisko	Miesięcznie % kwoty bazowej*)	
1.	Dyrektor szkoły liczącej: do 9 oddziałów	od 23%	do 29%
	od 10 – do 14 oddziałów	od 30%	do 35%
	od 15 – do 19 oddziałów	od 36%	do 42%
	powyżej 19 oddziałów	od 43%	do 50%
2.	Wicedyrektor szkoły	50% stawki określonej dla dyrektora szkoły w lp.1	
3.	Dyrektor przedszkola czynnego od 5 godz. i więcej	od 16%	do 23%
4.	Opiekun stażu	od 1,6%	do 2,5%
5.	Wychowawca:		
	a) oddziału przedszkolnego	od 1,2%	do 2,3%
	b) oddziału szkolnego – szkoły podstawowej	od 1,2%	do 2,3%
	c) oddziału szkolnego – gimnazjum	od 2%	do 3,2%

*) kwota bazowa, określana dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej.

Załącznik nr 2 do uchwały Rady Gminy Osiecznica nr XXXV/163/09 z dnia 26 marca 2009 r. (poz. 1619)

WNIOSEK

o przyznanie nagrody Wójta Gminy Osiecznica

- 1.....
(imię i nazwisko)
- 2.....
(data zatrudnienie, nazwa szkoły, placówki)
- 3.....
(staż pracy)
- 4.....
(wykształcenie)
- 5.....
(stanowisko)
- 6.....
(organ występujący o nagrodę)
- 7.....
(nagrody przyznane w ciągu ostatnich 3 lat, inf. o wnioskowaniu o inne nagrody w aktualnym roku szkolnym)
- 8.....
(uzasadnienie)

.....
(data)

.....
(podpis osoby uprawnionej do składania wniosku)

1620

**UCHWAŁA RADY GMINY STARE BOGACZOWICE
NR XIX/131/09**

z dnia 31 marca 2009 r.

**w sprawie zmiany uchwały nr XVIII/122/09 Rady Gminy Stare Bogaczowice
z dnia 14 lutego 2009 r. w sprawie stawek podatków i opłat lokalnych
na rok 2009**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 wraz z późn. zm.), art. 5 ust. 1 pkt 1-3, art. 8, art. 10, art. 13, 14, 18, 19 pkt 1 lit. a oraz pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 121, poz. 844 z późn. zm.), art. 6 pkt 8 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz. U. Nr 200, poz. 1682 z późn. zm.), art. 6b ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późn. zm.), Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 29 lipca 2008 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych w podatkach i opłatach lokalnych (M. P. Nr 59, poz. 531), Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 13 października 2008 r. w sprawie stawek podatku od środków transportowych obowiązujących w 2009 r. (M. P. Nr 78, poz. 692) Rada Gminy Stare Bogaczowice uchwala, co następuje:

§ 1

§ 2 uchwały otrzymuje brzmienie:

Ustala się pobór podatków: leśnego, rolnego i od nieruchomości oraz opłaty od posiadania psów od osób fizycznych w drodze inkasa, ustalając inkasentów we wsiach: Gostków – Mariola Frąckiewicz, Jabłów – Irena Skulska, Lubomin – Sylwia Naborczyk, Nowe Bogaczowice – Alicja Stępnik, Stare Bogaczowice – Eugeniusz Rajca, Struga – Mirosława Skarżyńska, Chwaliszów – Arkadiusz Karczmarz oraz Cieszów – Roman Trębacz.

Wysokość za inkaso podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości wynosi 8% kwoty pobranego podatku.

Wysokość za inkaso opłaty od posiadania psów wynosi 10% kwoty pobranej opłaty.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty opublikowania.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

JAN MAKOSIEJ

1621

**UCHWAŁA RADY GMINY ŚWIDNICA
NR XLIII/365/2009**

z dnia 15 kwietnia 2009 r.

w sprawie podziału Gminy Świdnica na stałe obwody głosowania

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 30 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.) na wniosek Wójta Gminy Świdnica, Rada Gminy Świdnica uchwala, co następuje:

§ 1

Dokонуje się podziału Gminy Świdnica na następujące stałe obwody głosowania:

Numer obwodu głosowania	Granice obwodu głosowania
1	Burkatów, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Lubachów, Modliszów
2	Jagodnik, Miłochów, Gogołów
3	Boleścin, Grodziszczce, Krzczonów, Krzyżowa, Wieruszów
4	Lutomia Dolna, Lutomia Górna, Lutomia Mała, Stachowice, Stachowiczki
5	Mokrzyszów
6	Bojanice, Jakubów, Makowice, Opoczka
7	Pszemno
8	Słotwina
9	Niegoszów, Panków, Sulistawice, Wilków, Wiśniowa, Zawiszów
10	Komorów, Pogorzała, Witoszów Dolny, Witoszów Górny

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.

§ 3

Traci moc uchwała nr LIX/553/2002 Rady Gminy Świdnica z dnia 8 sierpnia 2002 r. w sprawie podziału Gminy na obwody głosowania.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego oraz podaje się ją do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

HENRYK SARA

1622

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 17 kwietnia 2009 r.

NK.II.0911/5/242/09

Rozstrzygnięcie nadzorcze

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) stwierdzam nieważność § 3 ust. 7 i § 4 ust. 6 uchwały Rady Miejskiej w Złotym Stoku nr XXV/165/09 z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, tj. wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród, z powodu istotnego naruszenia art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 647 ze zm.).

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 23 marca 2009 r. Rada Miejska w Złotym Stoku podjęła uchwałę nr XXV/165/09 w sprawie ustalenia regulaminu określającego zasady wynagradzania nauczycieli, tj. wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy, mieszkaniowego, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród ze specjalnego funduszu nagród – zwaną dalej „uchwałą”.

Przedmiotowa uchwała wpłynęła do organu nadzoru w dniu 2 kwietnia 2009 r.

Za podstawę normatywną przyjęcia uchwały Rada Miejska wskazała art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 30 ust. 6 w zw. z art. 91d ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 647 ze zm., przywoływana dalej jako „ustawa”).

W myśl art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy, organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego, określa corocznie dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, w drodze regulaminu obowiązującego w czasie roku kalendarzowego:

- 1) wysokość stawek, o których mowa w ust. 1 pkt. 2 (art. 30 ustawy), oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków (z zastrzeżeniem dopełniających przepisów ustawy – art. 33 i 34),
- 2) szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3,
- 3) wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, o ile nie zostały określone w ustawie lub w odrębnych przepisach.

Ust. 6 art. 30 musi zostać odczytany razem z poprzedzającym go w obrębie tego artykułu ust. 1, który stanowi, że wynagrodzenie nauczycieli, z zastrzeżeniem art. 32 składa się z:

- 1) wynagrodzenia zasadniczego;
- 2) dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy;
- 3) wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw;
- 4) nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatków socjalnych określonych w art. 54.

W ocenie organu nadzoru, zakres przedmiotowy uchwały wychodzi poza zakres upoważnienia wynikającego z art. 30 ust. 6 ustawy, co wyraża się w sposób następujący:

Regulując kwestie dotyczące dodatku motywacyjnego uchwała w § 3 ust. 7 stanowi: *„Dodatek motywacyjny zostaje nauczycielowi pomniejszony o dni nieobecności w pracy z powodu niezdolności do pracy wskutek choroby lub konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny, za które nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie lub zasiłek z ubezpieczenia społecznego. Przy ustaleniu wynagrodzenia za czas choroby, dodatek motywacyjny jest wliczany do podstawy wynagrodzenia”*.

W zakresie dodatku funkcyjnego uchwała w § 4 ust. 6 stanowi: *„dodatek funkcyjny nie przysługuje w okresie nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy, w okresie urlopu dla poratowania zdrowia, urlopu bezpłatnego oraz w okresach, za które nie przysługuje wynagrodzenie zasadnicze”*.

Należy wskazać, że przedmiotowa uchwała wprowadza ograniczenie w wypłacie dodatków: motywacyjnego i funkcyjnego – przez wprowadzenie możliwości wstrzymywania wypłaty prawidłowo przyznanych dodatków, w związku z zaistnieniem wskazanych w przepisach uchwały zdarzeń.

Kategoria „wstrzymywania wypłaty dodatku”, bo tak należy praktycznie tłumaczyć sens określenia okresów, za które określony dodatek nie przysługuje, nie jest tożsama z kategorią „wysokości stawek”, którą ustawodawca posługuje się w art. 30 ust. 6 pkt 1. Nie jest również tożsama z kategorią „warunków przyznawania”, o której mowa w tym przepisie.

W pierwszej kolejności należy przywołać argument odnoszący się ściśle do sposobu rozumienia „warunków przyznawania dodatku motywacyjnego”. Zgodnie z art. 30 ust. 5 ustawy minister właściwy do spraw oświaty i wychowania upoważniony został do określenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz po zasięgnięciu opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, w drodze rozporządzenia m.in. ogólnych warunków przyznawania dodatku motywacyjnego dla nauczycieli. Wydane na tej podstawie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagradzania zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2005 r. Nr 22, poz. 181 z późn. zm.) zawiera wskazówkę interpretacyjną dla pojęcia „szczegółowych warunków przyznawania”.

W § 6 rozporządzenia „ogólne warunki przyznawania dodatku” dookreślone zostają przez przedstawienie kategorii osiągnięć zawodowych uzasadniających prawo do dodatku motywacyjnego. Regulamin wynagradzania ma za zadanie wskazać przykłady pożądanych zachowań w obrębie tych kategorii, np. kategorii: „osiągnięcia w realizowanym procesie dydaktycznym” odpowiada „wprowadzanie innowacji, eksperymentów pedagogicznych” itp. W ten sposób zachowana zostaje prawidłowość w relacji między przepisem regulującym daną kwestię w sposób ogólny, a przepisem mającym na celu jego konkretyzację, między „warunkami ogólnymi”, o których mowa w art. 30 ust. 5 pkt 3 ustawy, a „warunkami szczegółowymi”, o których mowa w art. 30 ust. 6 pkt 1.

Cofanie/wstrzymywanie prawa do dodatku motywacyjnego nie jest konkretyzacją ogólnych warunków jego przyznawania, o których mowa w ustawie. W tym miejscu należy przywołać wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 26 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV SA/Wr 274/05 (opubl.: „Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych” z 2006 r. nr 3, s.79), w uzasadnieniu którego wyraźnie został sformułowany taki pogląd.

Argumentem wspólnym dla podważenia legalności wskazanych przepisów uchwały jest fakt, iż kwestie wstrzymywania wypłaty wymienionych dodatków uregulowane zostały w przepisach rangi ustawowej. W Karcie Nauczyciela wstrzymanie wypłaty wymienionych składników wynagrodzenia przewiduje art. 73 – w okresie urlopu dla poratowania zdrowia; art. 84 – w okresie zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków. Art. 20 ust. 6 przesądza o utracie prawa do tych dodatków w wyniku przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Tym samym przepisy uchwały nakładają się na materię już uregulowaną w ustawie. Jest to zabieg niedopuszczalny, ponieważ możliwość regulowania aktem prawa miejscowego poszczególnych spraw uregulowanych już w ustawach uzależniona jest od jednoznacznego upoważnienia ustawowego. Bezpodstawnym jest wyprowadzanie kompetencji normotwórczych w drodze domniemania objęcia zakresem upoważnienia materii w nim wprost niewymienionych. Powstająca w kontekście językowym i systemowym wątpliwość co do zakresu upoważnienia, musi być traktowana jako brak kompetencji normodawczej, w tym, używając języka doktryny prawa „objętym sferą cienia semantycznego”, zakresie. W szczególności kompetencja normodawcza nie może zostać wyprowadzona przez wykorzystanie postulatu najefektywniejszej realizacji celu danego aktu (ustawy). Takie stanowisko zostało jednoznacznie wyrażone w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 listopada 1997 r., sygn. akt: U 3/97, (opubl.: „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego” 1997 r. nr 3–4, poz. 40).

Należy również zauważyć, że już samo powtarzanie treści przepisów ustawowych w aktach normatywnych wydawanych przez organy samorządu terytorialnego jest praktyką zasadniczo niedopuszczalną. „Informowanie” w akcie podustawowym o treści aktu wyższego rzędu nie należy do funkcji, jaką akt tego rodzaju pełni w systemie prawa (tak przykładowo: wyrok NSA z 16 VI 1992 r., II SA 99/92, opubl. „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego” 1993 nr 2, poz. 44; wyrok NSA z 14 X 1999 r., II SA/Wr 1179/98, opubl. „Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych” 2000 nr 1, poz. 17; wyrok NSA z 28 II 2003 r., I SA/Lu 882/02, opubl. „Finanse Komunalne” 2003 nr 4 s. 53; wyrok NSA z 14 XI 2003 r., opubl. *Lex Polonica* nr 364460; wyrok WSA we Wrocławiu z 20 X 2004 r., IV SA/ Wr 505/04; wyrok WSA w Gliwicach z 11 IX 2006 r., II SA/GL 1058/95, opubl. *Lex Polonica* nr 1519187). Wprowadzenie do tekstu uchwały parafrazy przepisu ustawowego narusza także § 118 w zw. z § 143 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908).

Stwierdzić zatem należy, że Rada Miejska w Złotym Stoku nie miała podstaw prawnych dla wprowadzenia zakwestionowanych uregulowań w uchwale nr XXV/165/09 z dnia 23 marca 2009 r., ze względu na brak wyraźnego upoważnienia ustawowego do objęcia przedmiotowych zagadnień materią uchwały. Biorąc powyższe pod uwagę, w ocenie organu nadzoru, § 3 ust. 7 oraz § 4 ust. 6 wymienionej uchwały w istotny sposób naruszają art. 30 ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 647 ze zm.), co stanowi podstawę do stwierdzenia nieważności wskazanego przepisu uchwały.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do WSA we Wrocławiu za pośrednictwem organu nadzoru – Wojewody Dolnośląskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

Zgodnie z art. 92 ustawy o samorządzie gminnym, stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu gminy wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

RAFAŁ JURKOWLANIEC

1623

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 kwietnia 2009 r.

NK.II.0911-11/251/09

Rozstrzygnięcie nadzorcze

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) Wojewoda Dolnośląski – Organ Nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego

stwierdza nieważność

§ 19, § 20 ust. uchwały Rady Gminy Osiecznica nr XXXV/163/09 z dnia 26 marca 2009 roku w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica, z powodu istotnego naruszenia art. 30 ust. 6 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późniejszymi zmianami), art. 80 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późniejszymi zmianami).

Uzasadnienie

W dniu 26 marca 2009 roku Rada Gminy Osiecznica podjęła uchwałę nr XXXV/163/09 roku w sprawie w sprawie ustalenia regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli i kadry kierowniczej zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Osiecznica.

Uchwała wpłynęła do organu nadzoru w dniu 2 kwietnia 2009 roku.

I

Rada w § 19 uchwały stanowi:

„§ 19. 1. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe przysługuje za godziny faktycznie przepracowane. Wynagrodzenie nie przysługuje za dni, w których nauczyciel nie realizuje zajęć z powodu:

- 1) przerw przewidzianych przepisami o organizacji roku szkolnego (np. rekolekcje wielkopostne, sprawdziany kończące etapy edukacji),
- 2) rozpoczynaniem lub kończeniem zajęć w środku tygodnia oraz za dni usprawiedliwionej nieobecności w pracy z wyłączeniem płatnego urlopu szkoleniowego udzielonego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 maja 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielenia nauczycielom urlopów dla dalszego kształcenia się, dla celów naukowych, artystycznych, oświatowych i z innych ważnych przyczyn uprawnionych do ich udzielania (Dz. U. z 2001 r. Nr 1, poz. 5).
2. Godziny ponadwymiarowe przypadające w dniach, w których nauczyciel nie mógł ich realizować z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, a w szczególności:
 - a) zawieszenie zajęć szkolnych z powodu epidemii, mrozów lub klęsk żywiołowych,
 - b) wyjazdu uczniów, na wycieczki lub inne imprezy,
 - c) choroby dziecka uczęszczającego na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze lub uczonego w systemie nauczania indywidualnego, a w przedszkolu – wczesnego wspomaganie, jeśli choroba nie trwa dłużej niż dzień roboczy; traktuje się jako godziny faktycznie przepracowane.

2. Wynagrodzenie za godziny doraźnych zastępstw przysługuje za godziny faktycznie przepracowane.”

Zgodnie normą z wynikającą z art. 30 ust. 6 pkt 2 Karty Nauczyciela organ prowadzący, w ramach regulaminu, ustala jedynie szczegółowe warunki „obliczania i wypłacania” wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny zastępstw doraźnych. W porównaniu ze sformułowaniem zawartym w art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy, gdzie mowa jest o szczegółowych warunkach „przyznawania” dodatków do wynagrodzenia, wyraźne jest zróżnicowanie przyznanych organowi prowadzącemu kompetencji. Przyznanie dodatku polega na udzieleniu dodatku, wyrażeniu zgody na jego wypłacenie. Natomiast przyznawanie wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw następuje w oparciu o zasady określone w Karcie Nauczyciela i kodeksie pracy. Do organu prowadzącego należy ustalenie, jakie są warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia. Chodzi tu o warunki „wypłacania”, a więc *wydania należnych*

pieniędzy (zgodnie z definicją Słownika Języka Polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN). Ustalenie więc przez organ prowadzący, w jakich przypadkach przysługuje wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, a w jakich nie, jak również co należy rozumieć przez godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, nie można uznać za warunek obliczania czy wypłacania tego wynagrodzenia.

Zdaniem Organu Nadzoru rada gminy, realizując przysługującą jej kompetencję, musi ściśle uwzględnić wytyczne zawarte w upoważnieniu kompetencyjnym. Odstąpienie od tej zasady narusza związek formalny i materialny pomiędzy aktem wykonawczym a ustawą, co z reguły stanowi istotne naruszenie prawa. Naczelną zasadą demokratycznego państwa prawnego jest działanie organów władzy publicznej w granicach i na podstawie obowiązującego prawa, co wyraża art. 7 Konstytucji. Oznacza to, iż każde działanie organu władzy, w tym i rady gminy, musi mieć oparcie w obowiązującym prawie. Podejmowane przez radę gminy akty prawa miejscowego muszą wynikać z wyraźnego upoważnienia ustawowego, tak jak jest to przewidziane w art. 94 Konstytucji, zgodnie z którym organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów.

Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, ugruntował się pogląd dotyczący dyrektyw wykładni norm o charakterze kompetencyjnym. Naczelną zasadą prawa administracyjnego jest zakaz domniemania kompetencji. Ponadto należy podkreślić, iż normy kompetencyjne powinny być interpretowane w sposób ścisły, literalny. Jednocześnie zakazuje się dokonywania wykładni rozszerzającej przepisów kompetencyjnych oraz wyprowadzania kompetencji w drodze analogii (podobnie: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 czerwca 2000 r., K25/99, OTK 2000/5/141).

W związku z powyższym § 19 uchwały jest sprzeczny z art. 30 ust. 6 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela.

II

Rada w § 20 uchwały stanowi:

„Nauczycielom przysługuje dodatkowe wynagrodzenie z tytułu sprawowania opieki nad dziećmi wyjeżdżającymi w ramach „zielonych szkół” – jak za 10 godzin ponadwymiarowych tygodniowo”

Jak już uprzednio wskazano, zgodnie normą z wynikającą z art. 30 ust. 6 pkt 2 Karty Nauczyciela organ prowadzący, w ramach regulaminu, ustala jedynie szczegółowe warunki „obliczania i wypłacania” wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe. Tymczasem w § 20 organ stanowiący zdecydowała o tym, iż nauczycielom przyznane zostanie dodatkowe wynagrodzenie z tytułu opieki na dziećmi wyjeżdżającymi w ramach „zielonych szkół” jak za 10 godzin ponad wymiarowo. Przyznanie dodatku polega na udzieleniu dodatku, wyrażeniu zgody na jego wypłacenie. Natomiast przyznawanie wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe następuje w oparciu o zasady określone w Karcie Nauczyciela i kodeksie pracy. Dodatkowo należy zauważyć, iż wprowadzając rzeczoną regulację Rada pozbawiła *de facto* nauczycieli prawa do wynagrodzenia za prace wykonywaną dłużej niż 10 godzin ponadwymiarowych tygodniowo. Trzeba zatem podkreślić, iż kwestionowany zapis uchwały narusza art. 80 Kodeksu Pracy, wedle którego wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu w terminie 30 dni od jego doręczenia, którą należy wnieść za pośrednictwem Organu Nadzoru – Wojewody Dolnośląskiego.

Zgodnie z art. 92 ustawy o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu gminy wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

RAFAŁ JURKOWLANIEC

1624

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 kwietnia 2009 r.

NK.II.0911-9/255/09

Rozstrzygnięcie nadzorcze

Na podstawie art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) **stwierdzam nieważność § 4 ust. 4 we fragmencie „jak i wykonującego inne dodatkowe zadania”, § 6 ust. 2 we fragmencie „o ile w czasie realizacji tego zastępstwa realizowane były zajęcia zgodnie z planem i programem nauczania danej klasy”** uchwały nr **XXIII/123/2009** Rady Powiatu Legnickiego z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu określającego nauczycielom szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego, mieszkaniowego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród z powodu istotnego naruszenia art. 30 ust. 6 ustawy z dnia 24 stycznia 1984 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) oraz § 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2005 r. Nr 22, poz. 181 ze zm.) w zw. z art. 7 i art. 94 Konstytucji RP (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 26 marca 2009 r. Rada Powiatu Legnickiego podjęła uchwałę nr **XXIII/123/2009** w sprawie uchwalenia Regulaminu określającego nauczycielom szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Legnicki wysokość dodatku motywacyjnego, funkcyjnego, mieszkaniowego i za warunki pracy, szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, za godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość środków na nagrody ze specjalnego funduszu nagród. Uchwała ta wpłynęła do organu nadzoru dnia 3 kwietnia 2009 r.

W podstawie prawnej Rada powołała się na art. 30 ust. 6 w zw. z art. 91d pkt 1 ustawy Karta Nauczyciela oraz rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy.

Art. 30 ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, iż: *„Organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego, uwzględniając przewidywaną strukturę zatrudnienia, określa corocznie dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, w drodze regulaminu obowiązującego od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia:*

- 1) *wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 [za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy], oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33 i 34,*
- 2) *szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3,*
- 3) *wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, o ile nie zostały one określone w ustawie lub w odrębnych przepisach*
– *w taki sposób, aby średnie wynagrodzenia nauczycieli, składające się ze składników, o których mowa w ust. 1, odpowiadały na obszarze działania danej jednostki samorządu terytorialnego co najmniej średnim wynagrodzeniom nauczycieli, o których mowa odpowiednio w ust. 3 i 4”.*

Udzielona Radzie norma kompetencyjna ma dość szeroki zakres. Nie oznacza to jednak dowolności w zakresie ustalania regulaminu wynagradzania nauczycieli. Zgodnie z art. 7 Konstytucji RP: *„Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”*. Zdanie pierwsze art. 94 Konstytucji RP stanowi: *„Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów”*. Oznacza to, iż każda norma kompetencyjna musi być tak realizowana,

aby nie naruszała innych przepisów ustawy. Zakres upoważnienia musi być zawsze ustalany przez przyzmat zasad demokratycznego państwa prawnego, działania w granicach i na podstawie prawa oraz innych przepisów regulujących daną dziedzinę.

Przepis § 4 ust 4 uchwały nr XXI/111/2008 stanowi: *„Dla nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze, jak i wykonującego inne dodatkowe zadania wysokość dodatku funkcyjnego w granicach stawek określonych w ust. 1 pkt 2–5 ustala dyrektor szkoły, w ramach posiadanych środków finansowych”*.

Zgodnie z art. 30 ust. 5 pkt 3 Karty Nauczyciela Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz po zasięgnięciu opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, określa, w drodze rozporządzenia, wykaz stanowisk oraz sprawowanych funkcji uprawniających nauczyciela do dodatku funkcyjnego. Na tej podstawie wydano rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy. Przepis § 5 owego rozporządzenia stanowi, iż: *„Do uzyskania dodatku funkcyjnego uprawnieni są nauczyciele, którym powierzono:*

- 1) *stanowisko dyrektora lub wicedyrektora przedszkola, szkoły, placówki lub innej jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 1 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela, zwanej dalej "szkołą", albo inne stanowisko kierownicze przewidziane w statucie szkoły;*
- 2) *sprawowanie funkcji:*
 - a) *wychowawcy klasy,*
 - b) *doradcy metodycznego lub nauczyciela-konsultanta,*
 - c) *opiekuna stażu”*.

Rozporządzenie tworzy zatem zamknięty katalog funkcji, a zarazem warunków koniecznych do nabycia prawa do dodatku funkcyjnego. Przyznaje ono uprawnienie do dodatku funkcyjnego nauczycielom zajmującym inne stanowiska kierownicze przewidziane w statucie szkoły, natomiast nie przewiduje ono takiego dodatku dla nauczycieli wykonujących inne, bliżej nieokreślone, dodatkowe zadania. Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż Rada nie była upoważniona do przyznania dodatku funkcyjnego nauczycielom wykonującym powyższe zadania.

W § 6 ust. 2 przedmiotowej uchwały postanowiono, iż *„Wynagrodzenie za jedną godzinę doraźnego zastępstwa ustala się z zastrzeżeniem ust. 3, w sposób określony w ust. 1, o ile w czasie realizacji tego zastępstwa realizowane były zajęcia zgodnie z planem i programem nauczania danej klasy”*.

Na podstawie art. 30 ust. 6 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela Rada w drodze regulaminu określa szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw. Zgodnie z art. 35 ust. 2a Karty Nauczyciela: *„Przez godzinę doraźnego zastępstwa rozumie się przydzieloną nauczycielowi godzinę zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, której realizacja następuje w zastępstwie nieobecnego nauczyciela”*. Regulacje zawarte w Karcie Nauczyciela nie naruszają zasady wyrażonej w art. 80 Kodeksu pracy, iż wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną. Przepis ten nie uzależnia wynagrodzenia od jakichkolwiek innych czynników niż wykonanie pracy. Realizacja przez nauczyciela doraźnego zastępstwa nie może pozbawić go wynagrodzenia za wykonaną pracę z tego powodu, że nie zrealizował określonego planu czy też programu. Tymczasem rozwiązania zawarte w przepisach § 6 ust. 2 badanej uchwały w indywidualnym przypadku mogą doprowadzić do pozbawienia wynagrodzenia za godziny doraźnych zastępstw, pomimo zachowania prawa do tego wynagrodzenia w oparciu o przepisy prawa pracy, a tym samym stworzyć rozwiązanie mniej korzystne dla nauczycieli. To z kolei może być traktowane jako naruszenie art. 9 § 2 Kodeksu pracy, który przewiduje, że postanowienia układów zbiorowych pracy i porozumień zbiorowych oraz regulaminów i statutów nie mogą być mniej korzystne dla pracowników niż przepisy Kodeksu pracy oraz innych ustaw i aktów wykonawczych.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu złożona za pośrednictwem Organu Nadzoru – Wojewody Dolnośląskiego w terminie 30 dni od jego doręczenia.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu powiatu wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

RAFAŁ JURKOWLANIEC

1625

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 kwietnia 2009 r.

NK.II.0911-4/256/09

Rozstrzygnięcie nadzorcze

Na podstawie art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zmianami) Wojewoda Dolnośląski – organ nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego

stwierdza nieważność

§ 4 ust. 3 pkt 3 we fragmencie „i jakość”, **pkt 4** oraz **pkt 5** uchwały nr XXXIX/610/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom oświatowych jednostek organizacyjnych samorządu województwa dolnośląskiego dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz innych składników wynagrodzenia, z powodu istotnego naruszenia art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zmianami – zwanej dalej ustawą) w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 roku w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2005 r. Nr 22, poz. 181 ze zmianami – zwane dalej rozporządzeniem).

Uzasadnienie

Sejmik Województwa Dolnośląskiego na sesji w dniu 27 marca 2009 roku podjął uchwałę nr XXXIX/610/09 w sprawie uchwalenia regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom oświatowych jednostek organizacyjnych samorządu województwa dolnośląskiego dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego, za warunki pracy oraz innych składników wynagrodzenia.

W toku badania legalności przedmiotowej uchwały organ nadzoru stwierdził, iż **§ 4 ust. 3 pkt 3** we fragmencie „i jakość”, **pkt 4** oraz **pkt 5** uchwały w sposób istotny narusza art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy Karta Nauczyciela w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 roku w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy.

Przedmiotowa uchwała w podstawie prawnej powołuje m.in. art. 30 ust. 6 ustawy, który stanowi, iż „organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego, uwzględniając przewidywaną strukturę zatrudnienia, określa dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, w drodze regulaminu:

- 1) wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33 i 34,
 - 2) szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3,
 - 3) wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, o ile nie zostały one określone w ustawie lub w odrębnych przepisach
- w taki sposób, aby średnie wynagrodzenia nauczycieli, składające się ze składników, o których mowa w ust. 1, odpowiadały na obszarze działania danej jednostki samorządu terytorialnego co najmniej średnim wynagrodzeniom nauczycieli, o których mowa w ust. 3.

Paragraf 4 ust. 3 przedmiotowej uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego stanowi:

„3. Wysokość dodatku funkcyjnego dla dyrektora szkoły lub placówki ustala organ prowadzący, uwzględniając w szczególności:

- 1) warunki organizacyjne szkoły, placówki, zakładu kształcenia nauczycieli;
- 2) sposób organizowania i wykonywania obsługi finansowej i kadrowej;
- 3) ilość i jakość realizowanych zadań związanych z administrowaniem powierzonym mieniem;

- 4) prawidłowość realizacji budżetu szkoły, placówki, zakładu kształcenia nauczycieli;
- 5) terminowość i rzetelność wykonywanych zadań."

Należy podkreślić, że dodatek funkcyjny różni się od wszystkich innych dodatków tym, że jest ściśle i bezpośrednio związany z funkcją wykonywaną przez pracownika. Jest to stały składnik wynagrodzenia pracownika na stanowisku kierowniczym, gdyż dodatek funkcyjny stanowi nie tylko ekwiwalent za zwiększony nakład pracy, ale także za zwiększony zakres odpowiedzialności za działania własne i podległych pracowników, za stopień złożoności obowiązków pracowniczych itp. Sam fakt, że pracownikowi powierzono określoną funkcję kierowniczą, uzasadnia jego prawo nie tylko do wynagrodzenia zasadniczego związanego z wykonywaniem tej funkcji, lecz również dodatku funkcyjnego, jeżeli obowiązujące przepisy przewidują dla tego stanowiska dodatek funkcyjny. Brak jest zatem podstaw do uzależnienia otrzymania tego dodatku od spełnienia dodatkowych warunków.

Zgodnie z art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela organ stanowiący gminy posiada kompetencję do określania corocznie w drodze regulaminu m. in. wysokości stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oraz szczegółowych warunków przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33 i art. 34. Stosownie do art. 30 ust. 5 Karty Nauczyciela, Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz po zasięgnięciu opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) corocznie wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli realizujących tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin, o którym mowa w art. 42 ust. 3, oraz dla nauczycieli, których tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin ustala się na podstawie art. 42 ust. 7, oraz sposób udokumentowania prawa do określonej stawki wynagrodzenia zasadniczego,
- 2) sposób obliczania wysokości stawki wynagrodzenia zasadniczego za jedną godzinę przeliczeniową i minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli realizujących tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin, o którym mowa w art. 42 ust. 4a,
- 3) wykaz stanowisk oraz sprawowanych funkcji uprawniających nauczyciela do dodatku funkcyjnego oraz ogólne warunki przyznawania nauczycielom dodatku motywacyjnego,
- 4) sposób ustalania wysokości wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy – uwzględniając stopnie awansu zawodowego, poziom wykształcenia nauczycieli i wymiar zajęć obowiązkowych, stanowiska kierownicze w szkole i sprawowane funkcje, stopień zaangażowania nauczycieli w pracę oraz zapewniając, że wynagrodzenie za pracę w dniu wolnym od pracy uwzględnia osobistą stawkę zaszerogowania nauczyciela i dodatek za warunki pracy.

Przepisy rozporządzenia określają m.in. wykaz stanowisk oraz sprawowanych funkcji uprawniających nauczycieli do dodatku funkcyjnego. W § 5 tegoż aktu stwierdza się, że do uzyskania dodatku funkcyjnego uprawnieni są nauczyciele, którym powierzono:

- 1) stanowisko dyrektora lub wicedyrektora przedszkola, szkoły, placówki lub innej jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 1 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela, zwanej dalej „szkołą”, albo inne stanowisko kierownicze przewidziane w statucie szkoły;
- 2) sprawowanie funkcji:
 - a) wychowawcy klasy,
 - b) doradcy metodycznego lub nauczyciela-konsultanta,
 - c) opiekuna stażu.

Tym samym trzeba uznać, iż dodatek funkcyjny przysługuje wyłącznie z tytułu sprawowania określonej funkcji, natomiast Sejmik Województwa Dolnośląskiego uzależnił jego otrzymanie od spełnienia dodatkowych przesłanek o charakterze subiektywnym odnoszących się do oceny i wyników pracy osoby piastującej określone stanowisko lub funkcję, do czego nie miał prawa. W tym przypadku, w ocenie organu nadzoru, organ stanowiący Województwa Dolnośląskiego naruszył przepisy ustawy – Karta Nauczyciela oraz przedmiotowego rozporządzenia. Organ ten zakwestionowanym przepisami § 4 uchwały unormował stany, których unormować nie mógł.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu złożona za pośrednictwem organu nadzoru w terminie 30 dni od jego doręczenia.

Zgodnie z art. 82a ustawy o samorządzie województwa stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu samorządu województwa wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

RAFAŁ JURKOWLANIEC

1626

**PREZES
URZĘDU REGULACJI ENERGETYKI**

Wrocław, dnia 14 kwietnia 2009 r.

OWA-4210-26(3)/2009/3035/III/ML

DECYZJA

Na podstawie art. 155 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387 i z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524) i art. 47 ust. 1 i 2, w związku z art. 30 ust. 1 i art. 45 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, Nr 104, poz. 708 i Nr 158, pz. 1123, z 2007 r. Nr 21, poz. 124, Nr 52, poz. 343, Nr 115, poz. 790 i Nr 130, poz. 905, z 2008 r. Nr 180, poz. 1112 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 3, poz. 11),

na wniosek

przedsiębiorstwa energetycznego:

EPS Polska sp. z o.o.

z siedzibą w Warszawie, ul. Królowej Marysieńki 10

posiadającego numer identyfikacji podatkowej (NIP): 525-10-05-960,
zwanego dalej „Przedsiębiorstwem”,

złożony w dniu 8 kwietnia 2009 r. (bez znaku), uzupełniony pismem z dnia 14 kwietnia 2009 r. (bez znaku), dotyczący przedłużenia do dnia 30 czerwca 2009 r. okresu obowiązywania taryfy dla ciepła Przedsiębiorstwa, zatwierdzonej mogą decyzją z dnia 19 kwietnia 2007 r. nr OWA-4210-42(16)/2006/2007/3035/III/DL, zmienioną decyzją z dnia 14 listopada 2008 r. nr OWA-4210-65(5)/2008/3035/III/DL,

postanawiam

zmienić mogą decyzję z dnia 19 kwietnia 2007 r. nr OWA-4210-42(16)/2006/2007/3035/III/DL, zmienioną decyzją z dnia 14 listopada 2008 r. nr OWA-4210-65(5)/2008/3035/III/DL, w zakresie ustalonego nią okresu obowiązywania taryfy dla ciepła Przedsiębiorstwa, wydłużając ten okres **do dnia 30 czerwca 2009 r.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2007 r. nr OWA-4210-42(16)/2006/2007/3035/III/DL, zmienioną decyzją z dnia 14 listopada 2008 r. nr OWA-4210-65(5)/2008/3035/III/DL, zatwierdziłem ustaloną przez Przedsiębiorstwo, taryfę dla ciepła, ustalając okres jej obowiązywania do dnia 15 kwietnia 2009 r.

W dniu 8 kwietnia 2009 r. wpłynęło pismo, w którym Przedsiębiorstwo wniosło o przedłużenie do dnia 30 czerwca 2009 r. okresu obowiązywania taryfy dla ciepła zatwierdzonej ww. decyzją. Mając na uwadze stan zaawansowania postępowania w sprawie zatwierdzenia taryfy, którą złożyło w dniu 8 kwietnia 2009 r., dokonało zmiany polegającej na przedłużeniu okresu obowiązywania taryfy.

Na podstawie art. 61 § 1 w związku z art. 155 Kodeksu postępowania administracyjnego, zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie ww. zmiany.

Mając na uwadze, że z dokumentów i informacji przedstawionych przez Przedsiębiorstwo we wniosku z dnia 8 kwietnia 2009 r. nie wynika, aby nowa taryfa miała spowodować spadek opłat za dostawę ciepła do odbiorców, a także stan zaawansowania postępowania w sprawie zatwierdzenia nowej taryfy, uznano że przedmiotowy wniosek Przedsiębiorstwa jest uzasadniony jego słusznym interesem, a przedłużenie okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy dla ciepła do dnia 30 czerwca 2009 r. nie narusza interesu odbiorców.

Zgodnie z art. 155 Kpa, decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej, istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy okoliczności, postanowiłem orzec jak w sentencji.

POUCZENIE

1. Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za moim pośrednictwem, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia (art. 30 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne oraz art. 479⁴⁶ pkt 1 i art. 479⁴⁷ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego).

Odwołanie należy przesać na adres Oddziału Centralnego Urzędu Regulacji Energetyki w Warszawie, ul. Canaletta 4, 00-099 Warszawa.

2. Odwołanie od decyzji powinno czynić zadość wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, powiązanie ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wniosek o uchylenie albo o zmianę decyzji w całości lub części (art. 479⁴⁹ Kodeksu postępowania cywilnego).

3. Stosownie do art. 47 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 4 ustawy – Prawo energetyczne, decyzja zostanie skierowana do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województw Łódzkiego, Dolnośląskiego i Warmińsko-Mazurskiego.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki

RADCA PREZESA URE

Adam Dobrowolski

1627

OBWIESZCZENIE KOMISARZA WYBORCZEGO WE WROCŁAWIU

z dnia 15 kwietnia 2009 r.

**w sprawie podania do publicznej wiadomości informacji o zmianach
w składzie Rady Miejskiej Wrocławia**

Na podstawie art. 182 i art. 183 w związku z art. 194 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późniejszymi zmianami) Komisarz Wyborczy we Wrocławiu

podaje do wiadomości publicznej, iż

Rada Miejska Wrocławia uchwałą nr XXXI/1085/09 z dnia 19 lutego 2009 r. stwierdziła wygaśnięcie w okręgu wyborczym nr 2 mandatu radnego **Marka Mutora** z listy nr 4 KW PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ.

Na jego miejsce na podstawie uchwały tej Rady nr XXXII/1086/09 z dnia 19 marca 2009 r. wstąpił **Rafał Janusz Czepil** – kandydat z tej samej listy, który w wyborach uzyskał kolejno największą liczbę głosów.

KOMISARZ WYBORCZY
WE WROCŁAWIU

WACŁAWA MACIŃSKA

Egzemplarze bieżące i z lat ubiegłych oraz załączniki można nabywać:

1) w punktach sprzedaży:

- Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, 50-951 Wrocław, pl. Powstańców Warszawy 1, tel. 0-71/340-64-74,
- Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Delegatura w Jeleniej Górze, 58-506 Jelenia Góra, ul. Wiejska 29, tel. 0-75/764-72-99,
- Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Delegatura w Legnicy, 59-220 Legnica, ul. F. Skarbka 3, tel. 0-76/856-08-00 w. 401,
- Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Delegatura w Wałbrzychu, 58-300 Wałbrzych, ul. Słowackiego 23a–24, tel. 0-74/849-40-70,

2) w przypadku prenumeraty, na podstawie nadesłanego zamówienia w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu – Zakładzie Obsługi Urzędu, 50-951 Wrocław, pl. Powstańców Warszawy 1, tel. 0-71/340-62-02.

Zbiory Dziennika Urzędowego wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w Bibliotece Urzędowej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław, tel. 0-71/340-62-54. Treść wydawanych dzienników dostępna jest w Internecie na stronie: <http://www.duw.pl>

Wydawca: Wojewoda Dolnośląski

Redakcja: Wydział Nadzoru i Kontroli Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego,
Redakcja Dziennika Urzędowego Województwa Dolnośląskiego, 50-951 Wrocław, pl. Powstańców Warszawy 1,
tel. 0-71/340-66-21, e-mail a.augustynowicz@duw.pl

Skład, druk i rozpowszechnianie: Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu – Zakład Obsługi Urzędu, 50-951 Wrocław, pl. Powstańców Warszawy 1

Dystrybucja: tel. 0-71/340-62-02, e-mail w.startek@duw.pl

Tłoczono z polecenia Wojewody Dolnośląskiego
w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu – Zakładzie Obsługi Urzędu
50-951 Wrocław, pl. Powstańców Warszawy 1

nakład 49 egz.

PL ISSN 0239-8362

Cena: 42,32 zł (w tym 7% VAT)
na CD **22,45 zł** (w tym 7% VAT)